

Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Sammanfattning

Finansutskottet behandlar i detta betänkande – det s.k. rambetänkandet – regeringens finansplan, förslagen över statens inkomster och utgifter 2010, förslag till fördelning av utgifterna på utgiftsområden samt förslag till utgiftstak för 2010–2012. När riksdagen behandlat detta betänkande och fattat beslut om ramar för budgetens 27 utgiftsområden är dessa ramar styrande för riksdagens fortsatta behandling av anslagen.

Den ekonomiska utvecklingen

Den djupaste globala konjunkturedgången sedan 1930-talskrisen har drabbat den exportberoende svenska ekonomin hårt. På kort tid har BNP fallit markant och tillväxten bedöms bli kraftigt negativ 2009. Regeringen bedömer att BNP stabiliseras och börjar öka svagt 2010 till följd av en stabilisering av omvärldsefterfrågan, en expansiv finans- och penningpolitik samt en normalisering på finansmarknaderna. Först 2011 väntas tillväxten ta fart. Utskottet kan konstatera att läget ljusnat något sedan regeringen lämnade sin bedömning i september. De ljusare utsikterna gäller såväl internationellt som för den svenska ekonomin. Men osäkerheten om den framtida konjunkturutvecklingen är fortsatt stor. Den spirande uppgången är skör och det finns fortfarande en betydande risk för bakslag. På arbetsmarknaden är bilden fortsatt dystert med en sjunkande sysselsättning och ökande arbetslöshet. Sysselsättningen väntas dock inte falla i samma omfattning som under 1990-talskrisen, trots att BNP minskar mer under denna lågkonjunktur.

Den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Utskottet välkomnar regeringens åtgärder i budgetpropositionen. Totalt sätts 32 miljarder kronor på nya åtgärder för 2010 och 24 miljarder kronor för 2011. Inom ramen för långsiktigt ansvarsfulla offentliga finanser inriktas politiken på att dämpa fallet i sysselsättningen, förhindra att arbetslös-

heten biter sig fast, värna välfärdens kärna, skapa förutsättningar för fler och växande företag samt att värna klimatet. Den finansiella krisen och den djupa lågkonjunkturen har hamnat i fokus för den ekonomiska politikens utformning under det senaste året. Det är naturligt men det är samtidigt viktigt att inte glömma bort de långsiktiga utmaningar Sverige och många andra länder står inför. Tvärtom understryker krisen behovet av en långsiktig inriktad ekonomisk politik.

De offentliga finanserna

Osäkerheten om de offentliga finansernas utveckling har minskat under året men stora osäkerheter kvarstår, främst för åren 2011–2012. Bedömningen om starkare offentliga finanser vilar på att den reala ekonomin åter börjar växa fr.o.m. 2010. Enligt utskottet är omfattningen av regeringens reformer väl avvägd mot bakgrund av den minskade osäkerheten för de offentliga finansernas utveckling.

För att säkra långsiktigt hållbara finanser är en del av regeringens föreslagna reformer temporära samtidigt som utgiftstaket för 2012 föreslås sänkas med 10 miljarder kronor sedan bedömningen i vårpropositionen. Regeringen anser att det offentligfinansiella läget kräver en stram utgiftspolitik de närmaste åren och att utgiftstaket som andel av BNP trendmässigt ska falla. Enligt utskottet är det väsentligt att främja en återgång till överskott i de offentliga finanserna och därigenom bidra till långsiktigt hållbara offentliga finanser. Det förslag om ett stramare utgiftstak som regeringen föreslagit understöder en sådan inriktning. För att främja överskott i de offentliga finanserna är det också enligt utskottet viktigt att huvuddelen av de reformer som läggs fram är tydligt angivna som temporära. I 2008/09:FiU20 efterlyste utskottet ett tydligare resonemang som motiverar den trendmässiga minskningen av utgiftstaket. Någon sådan information finns inte i budgetpropositionen. Utskottet förutsätter att riksdagen får ta del av denna information.

I vårtilläggsbudgeten tillfördes kommunerna ett konjunkturstöd på 7 miljarder kronor även om tillskottet var avsett för 2010. I hösttilläggsbudgeten föreslår regeringen att ytterligare 6 miljarder kronor betalas ut i konjunkturstöd 2009 även om medlen är avsedda för 2010. Att medlen betalas ut redan 2009 motiverar regeringen med behovet av en återstående säkerhetsmarginal under utgiftstaket. Regeringen anser också att utgifter ska hänföras till rätt år för att inte jämförbarheten ska försvåras och att om avsteg från denna princip görs ska detta motiveras och redovisas tydligt. Budgeteringsmarginalen för 2010 är i budgetpropositionen 17,3 miljarder kronor. Om regeringen i stället hade föreslagit att tillskotten på årets tilläggsbudgetar till kommuner skulle ha betalats ut 2010 skulle marginalen ha minskat med 13 miljarder kronor. Mot bakgrund av det mycket allvarliga ekonomiska läget, och det faktum att kommunerna gagnas av att medlen utbetalas redan 2009, kan utskottet ställa sig bakom regeringens förslag.

Arbetsmarknad och sysselsättning

I september var arbetslösheten 8,3 %, att jämföra med 5,9 % för ett år sedan. Samtidigt har det fall som skett i BNP ännu inte fått fullt genomslag på arbetsmarknaden. Mot den bakgrunden anser utskottet att regeringens förslag i budgetpropositionen, i syfte att dämpa fallet i sysselsättningen och förhindra att arbetslösheten biter sig fast, är synnerligen angelägna.

De ytterligare 10 miljarder kronor som tillförs kommunerna 2010 tillsammans med ytterligare medel till infrastruktursatsningar är kostnadseffektiva åtgärder för att dämpa fallet i sysselsättningen. Utskottet kan konstatera att Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) i sin senaste konjunkturprognos gör bedömningen att sysselsättningen i kommunsektorn nu till och med kommer att öka svagt 2010.

Utskottet anser att det fjärde steget i jobbskatteavdraget är både strukturellt och stabiliseringspolitiskt motiverat. Det finns ett brett stöd i olika studier för jobbskatteavdragets positiva effekter på sysselsättningen. Jobbskatteavdraget bidrar också till att fler personer stannar i arbetskraften under lågkonjunkturen samt förbättrar rörligheten på arbetsmarknaden. En ökad geografisk och yrkesmässig rörlighet på arbetsmarknaden är särskilt viktig inför nästa konjunkturuppgång, då den ekonomiska krisen har drabbat regioner och yrken i olika stor utsträckning. Mot bakgrund av den höga ungdomsarbetslösheten är det enligt utskottet tillfredsställande att regeringen ytterligare förstärker insatserna för arbetslösa unga. Utskottet anser att regeringens fortsatta fokus på de arbetslösa ungdomar som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden är en rimlig prioritering. Det innebär också att man undviker att i onödan låsa in de ungdomar som står nära arbetsmarknaden i olika typer av program. För trots den svaga konjunkturen förmedlas fortfarande många jobb. Bara vid Arbetsförmedlingen förmedlades 48 000 jobb i september. Utskottet stöder regeringens kraftfulla satsning på arbetsmarknadspolitik och på temporärt utbyggda utbildningsplatser i syfte att motverka att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå.

Välfärden och kommunernas ekonomi

Utskottet vill understryka kommunsektorns betydelse för såväl välfärden som sysselsättningen och välkomnar regeringens tillskott till kommunsektorn. Kommunsektorn står emellertid bättre rustad att möta nuvarande lågkonjunktur än vad den gjort på mycket länge. Exempelvis bedömer Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) i sin senaste prognos att kommunsektorn kommer att uppvisa ett överskott på 3 miljarder kronor 2010. För kommande år står kommunerna emellertid inför stora utmaningar såväl när det gäller den demografiska utvecklingen som den rådande lågkonjunkturen. Det är enligt utskottet viktigt att kommunerna prioriterar välfärdens kärna. Utvecklingen av befolkningens ålderssammansättning innebär en minskad efterfrågan på flera av kommunernas tjänster, såsom grundskola

och gymnasieskola. För landstingen väntas däremot den demografiska utvecklingen innebära en ökad efterfrågan på hälso- och sjukvård. Det är viktigt att kommuner och landsting arbetar aktivt med att effektivisera resursutnyttjandet i verksamheten.

Utskottet är positivt till att regeringen avser att utreda hur kommunsektorns inkomster kan få en ökad stabilitet över konjunkturcykeln.

Utskottet välkomnar också regeringens föreslagna sänkning av inkomstskatterna för pensionärer med 3,5 miljarder kronor 2010.

Företagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens politik för fler och växande företag och anser att regeringens åtgärder stärker incitamenten att starta, driva och utveckla företag, ger ökad trygghet samt sänker företagets kostnader.

Klimat, miljö och infrastruktur

Utskottet välkomnar regeringens ambition att vara pådrivande i de fortsatta internationella klimatförhandlingarna för att få till stånd en överenskommelse kring klimatfrågan som inte bara omfattar industrialiserade länder utan även utvecklingsländerna.

Mot bakgrund av det låga resursutnyttjandet i svensk ekonomi, inte minst i byggsektorn, är det enligt utskottet en effektiv åtgärd att öka de statliga investerings- och underhållsåtgärderna inom infrastrukturområdet.

Det finansiella systemet

Regeringen uppger i budgetpropositionen att man prioriterar översynen av EU:s tillsyn av finansmarknaderna under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd. Målet är att under det svenska ordförandeskapet nå en överenskommelse om en ny framtida tillsynsstruktur inom EU. Utskottet välkomnar detta.

Utskottet tillstyrker regeringens samtliga förslag om bl.a. inriktningen av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, utgiftstaken för staten och den offentliga sektorn, utgifternas fördelning på utgiftsområden och åtgärder på skatteområdet. Samtliga motioner avstyrks. I betänkandet finns 9 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	8
Redogörelse för ärendet	12
Ärendet och dess beredning	12
Budgetpropositionens huvudsakliga innehåll	14
Motionernas huvudsakliga innehåll	18
Utskottets överväganden	26
1 Den ekonomiska utvecklingen	26
2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken	42
2.1 De offentliga finanserna	43
2.2 Arbetsmarknad och sysselsättning	59
2.3 Välfärden och kommunernas ekonomi	71
2.4 Företagande	78
2.5 Klimat, miljö och infrastruktur	81
2.6 Det finansiella systemet	86
2.7 Finansutskottets ställningstagande till riktlinjerna	89
3 Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster	
2010	108
3.1 Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn	109
3.2 Statsbudgetens utgifter 2010 per utgiftsområde	111
3.3 Statsbudgetens övriga utgifter	116
3.4 Statsbudgetens inkomster	117
3.5 Statsbudgeten i sammandrag	135
3.6 Ålderspensionssystemet	136
3.7 Finansutskottets ställningstagande	136
4 Fördelning av utgifter 2011 och 2012	139
5 Lån, bemyndiganden och garantier	142
5.1 Bemyndigande om upplåning	142
5.2 Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar	142
5.3 Myndigheternas räntekontokrediter	144
5.4 Sjunde AP-fondens lån och räntekontokredit i Riksgäldskontoret	145
5.5 Bemyndigande för ramanslag	146
6 Lagförslagen vad gäller skattefrågor	148
Reservationer	149
1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (s)	149
2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (v)	154
3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (mp)	160
4. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010, punkt 2 (s)	165
5. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010, punkt 2 (v)	167

6. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster	
2010, punkt 2 (mp)	169
7. Fördelning av utgifter 2011 och 2012, punkt 3 (s)	171
8. Fördelning av utgifter 2011 och 2012, punkt 3 (v)	171
9. Fördelning av utgifter 2011 och 2012, punkt 3 (mp)	172
Särskilt yttrande	173
Särskilt yttrande (s, v, mp)	173
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	174
Propositionen	174
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	175
<i>Bilaga 2</i>	
Statsbudgetens utgifter och inkomster 2010	185
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens lagförslag	195

Tabeller

Regeringens åtgärder i budgetpropositionen	15
Tabell 1.1 Nyckeltal	27
Tabell 1.2 BNP-utveckling i världen	28
Tabell 1.3 Försörjningsbalans	28
Tabell 1.4 Alternativscenarier	32
Tabell 1.5 Regeringens prognos jämfört med andra bedömare	35
Tabell 2.1 Den offentliga sektorns finanser	43
Tabell 2.2 Regeringens förslag till utgiftstak 2009–2012	47
Tabell 2.3 Statsbudgetens saldo	48
Tabell 2.4 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2010–2012	
(s)	50
Tabell 2.5 Statsbudgetens inkomster 2010–2012 (s)	51
Tabell 2.6 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2010–2012 (s)	51
Tabell 2.7 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2010–2012	
(v)	53
Tabell 2.8 Statsbudgetens inkomster 2010–2012 (v)	54
Tabell 2.9 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2010–2012 (v)	54
Tabell 2.10 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2010–2012	
(mp)	56
Tabell 2.11 Statsbudgetens inkomster 2010–2012 (mp)	56
Tabell 2.12 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2010–2012 (mp)	57
Tabell 2.13 Regeringens åtgärder på arbetsmarknadsområdet	60
Tabell 2.14 Volymen i arbetsmarknadsåtgärder och utbildningsplatser	
under 2010	61
Tabell 2.15 Regeringens åtgärder på välfärdsområdet	71
Tabell 2.16 Socialdemokraternas kommunsatsningar 2010–2012	77
Tabell 2.17 Vänsterpartiets kommunsatsningar 2010–2012	77
Tabell 2.18 Miljöpartiets kommunsatsningar 2010–2012	78
Tabell 2.19 Regeringens åtgärder för fler och växande företag	78
Tabell 2.20 Regeringens klimatåtgärder i budgetpropositionen	82

Tabell 3.1 Regeringens förslag till utgiftstak för staten och den offentliga sektorn 2010–2012	110
Tabell 3.2 Regeringens och oppositionspartiernas utgiftstak för staten	111
Tabell 3.3 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2010	112
Tabell 3.4 Förändring av utgiftsramar 2010 jämfört med 2009 års ekonomiska vårproposition	113
Tabell 3.5 Yttranden med anledning av regeringens och partiernas förslag till ramar för utgiftsområden 2010	115
Tabell 3.6 Regeringens och oppositionspartiernas beräkning av statsbudgetens inkomster 2010	118
Tabell 3.7 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte- och avgiftsregler	119
Tabell 3.8 Statsbudgetens inkomster, utgifter och saldo 2010	135
Tabell 4.1 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2011	140
Tabell 4.2 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2012	141

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som regeringen föreslår. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 1 och avslår motionerna 2009/10:Fi204 av Ulla Andersson m.fl. (v), 2009/10:Fi210 av Ulla Andersson m.fl. (v), 2009/10:Fi231 av Luciano Astudillo (s), 2009/10:Fi234 av Carina Hägg (s), 2009/10:Fi236 av Lennart Axelsson (s), 2009/10:Fi240 av Hans Olsson m.fl. (s), 2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1, 10, 11, 19, 23, 26, 29–31, 33 och 34, 2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 9, 11, 13–15, 17 och 18, 2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1, 7, 10–12 och 14–19, 2009/10:Fi285 av Jan Ericson (m), 2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1, 2009/10:So582 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 6, 2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 11 och 36, 2009/10:N388 av Tina Ehn m.fl. (mp) yrkande 11 och 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 4.

Reservation 1 (s)

Reservation 2 (v)

Reservation 3 (mp)

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010

a) *Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn*

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 989 miljarder kronor för 2009, 1 024 miljarder kronor för 2010, 1 054 miljarder kronor för 2011 och 1 074 miljarder kronor för 2012 samt godkänner beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2010, 2011 och 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 2, 3 och 9 samt avslår motionerna 2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2, 3 och 9, 2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2 och 3 samt 2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 2.

b) *Statsbudgetens utgifter på utgiftsområden*

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för

2010 i enlighet med vad regeringen föreslår. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 5 och avslår motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5,

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 5 och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 4.

c) Statsbudgetens övriga utgifter

Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2010, beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för 2010 samt beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 6, 11 och 12 samt avslår motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 6,

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 7 och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 5.

d) Statsbudgetens skatteinkomster

Riksdagen godkänner regeringens förslag på skatteområdet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 4, 17 och 18, alla i denna del, och avslår motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 4 i denna del, 12–18, 20–22, 24, 25, 27, 28 och 32,

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 4 i denna del, 10, 12 och 16,

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 3 i denna del, 8, 9 och 13,

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2–12, 14–27, 29–36, 38–41 och 44,

2009/10:Sk412 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1–4,

2009/10:Ub557 av Marie Granlund m.fl. (s) yrkande 22,

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 107 och

2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3.

e) Statsbudgetens övriga inkomster

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 42 och 43.

f) Statsbudgetens totala inkomster

Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 4 i denna del och avslår motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 4 i denna del,

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 4 i denna del och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del.

g) *Ålderspensionssystemet*

Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 7 och avslår motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 7,

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8 och

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 45.

Reservation 4 (s)

Reservation 5 (v)

Reservation 6 (mp)

3. Fördelning av utgifter 2011 och 2012

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 som riktlinje för regeringens budgetarbete. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 8 och avslår motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 8,

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6 och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 6.

Reservation 7 (s)

Reservation 8 (v)

Reservation 9 (mp)

4. Bemyndigande om upplåning

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 10.

5. Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 32 500 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 13.

6. Myndigheternas räntekontokrediter

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 19 800 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 14.

7. Sjunde AP-fondens lån och räntekontokredit i Riksgäldskontoret

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 för Sjunde AP-fondens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 5 000 000 kr, dels besluta om en kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 185 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 15.

8. Bemyndigande för ramanslag

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010, med de begränsningar som följer av 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten, besluta om att ramanslag, med undantag för anslag anvisade för förvaltningsändamål, får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas samt om överskridandet ryms inom utgiftstaket för staten. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 16.

9. Lagförslagen vad gäller skattefrågor

a)

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 17 i denna del.

b)

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980). Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 18 i denna del.

Stockholm den 5 november 2009

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinderson (m), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Carl B Hamilton (fp), Hans Hoff (s), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (m), Jörgen Hellman (s), Christina Zedell (s), Holger Gustafsson (kd) och Mats Pertoft (mp).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas regeringens och oppositionspartiernas förslag till fördelning av statsutgifterna på utgiftsområden. Betänkandet, ibland kallat rambetänkandet, ligger till grund för riksdagens beslut om statsbudgeten och utgiftsramarna för de olika utgiftsområdena nästa år. I riksdagens rambeslutsmodell innebär beslutet om ramarna att en utgiftsram fastställs för varje utgiftsområde och att denna ram inte får överskridas i den fortsatta beredningen av anslagen. Ett förslag från ett utskott till fördelning av anslagen inom ett utgiftsområde kan inte behandlas av riksdagen förrän riksdagen fattat beslut om ramarna (5 kap. 12 § riksdagsordningen). De olika fackutskotten som bereder och lägger fram förslag till beslut om anslagen inom respektive utgiftsområde kan göra omprioriteringar mellan anslagen men får inte lägga fram ett förslag som går utöver den fastställda ramen. Inte heller får förslag som överskrider ramen läggas fram reservationsvis. Riksdagen fastställer statsbudgetens sammansättning i stort genom ett särskilt beslut som innefattar utgiftsramar för utgiftsområden och en beräkning av inkomsterna på statsbudgeten (inklusive skatteförslagen). Detta beslut, det s.k. rambeslutet, ingår som punkt 2 i Utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2009/10:1 Budgetpropositionen för 2010 om förslag till statsbudget, finansplan m.m. punkterna 1–18 samt motioner som väckts under allmänna motionstiden 2009 enligt förteckningen i bilaga 1.

Utfrågningar i samband med beredningen av budgetpropositionen

Den 13 oktober informerades utskottet om aktuella EU-frågor, bl.a. om översynen av EU:s tillsyn av finansmarknaderna, av finansminister Anders Borg.

Den 22 oktober informerades utskottet om läget i kommunernas ekonomi av företrädare för regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Kommuninvest. Från Finansdepartementet medverkade statssekreterare Dan Ericsson, från SKL ordförande Anders Knappe (m) och kommunalråd Lena Micko (s) m.fl. samt från Kommuninvest chefsekonom Lena Bäcker och vice vd Maria Vimne.

Innehåll och utformning av rambeslutet

Enligt riksdagsordningen (5 kap. 12 §) ska riksdagen i ett och samma beslut fastställa ramarna för de olika utgiftsområdena och godkänna en beräkning av statsbudgetens inkomster. I beslutet om utgiftsramarna ingår också att riksdagen ska godkänna ett antal budgetpåverkande poster, såsom beräkningen av myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och hur anslagskrediterna kommer att utnyttjas under året. I beslutet om inkomsterna ingår

- att ta ställning till olika förslag till förändringar av gällande skatte- och avgiftsregler samt att fastställa nästa års regelverk för statsbudgetens inkomster
- att beräkna effekterna av dessa inkomster.

Utifrån dessa effektberäkningar får man fram ett underlag för att bedöma hur stora statsbudgetens inkomster kommer att bli. Statsbudgeten ska enligt budgetlagen (1996:1059), förutom inkomster och utgifter, även omfatta andra betalningar som påverkar statens lånebehov. För att få fram upplåningsbehovet görs en bedömning av hur nettot av myndigheternas m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret utvecklas under budgetåret och hur stora eventuella kassamässiga korrigeringar bör vara. När riksdagen tagit ställning till dessa beräkningar erhålls budgetsaldot som en restpost som visar statens amorteringar eller upplåningsbehov. Beslutsordningen innebär alltså att riksdagen tar ställning till alla dessa poster genom ett och samma beslut. Mot denna bakgrund är alla förslag som avser utgiftsramar m.m. och beräkningen av statsbudgetens inkomster sammanförda i en enda beslutspunkt, det s.k. rambeslutet (punkt 2 i detta betänkande), i utskottets förslag till riksdagsbeslut. Följande punkter i propositionens förslag till riksdagsbeslut behandlas i detta sammanhang:

- punkt 2 om utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2009–2011
- punkt 3 om utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2012
- punkt 4 om beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2010
- punkt 5 om utgifternas fördelning på utgiftsområden för 2010
- punkt 6 om beräkningen av förändringar av anslagsbehållningar för 2010
- punkt 7 om beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten 2010
- punkt 9 om beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter 2010–2012
- punkt 11 om beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för 2010
- punkt 12 om beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2010
- punkt 17 om lagförslag som avser allmän löneavgift med budgeteffekt 2010

- punkt 18 om lagförslag om ändring i socialavgiftslagen med budgeteffekt 2010.

De beslutspunkter som ingår i rambeslutet behandlas i kapitel 3 Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster.

Propositionen innehåller två lagförslag på skatteområdet, dels en lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, dels en lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980). Dessa lagförslag behandlas i en särskild beslutspunkt (punkt 8), men det sakliga innehållet i lagförslaget har dessförinnan godkänts i rambeslutet (punkt 2). Beträffande övriga åtgärder på skatteområdet innehåller budgetpropositionen inte lagförslag utan aviseringar om kommande propositioner. Innehållet i åtgärderna beskrivs i budgetpropositionen, och dess effekter på de offentliga finanserna är beaktade i beräkningarna. Lagförslagen har lämnats i särpropositioner under hösten och behandlas av skatteutskottet. Beräkningen av statsbudgetens inkomster som görs i detta betänkande förutsätter att samtliga förslag till lagförändringar på skatteområdet antas av riksdagen.

Regeringens lagförslag

Regeringens lagförslag finns i bilaga 3 i betänkandet.

Yttranden från andra utskott

Yttranden över budgetpropositionens förslag tillsammans med motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde har inkommit från

- konstitutionsutskottet (2009/10:KU1y)
- skatteutskottet (2009/10:SkU1y) och (2009/10:SkU2y)
- justitieutskottet (protokollsutdrag 2009/10:3.2)
- civilutskottet (2009/10:CU1y)
- socialförsäkringsutskottet (2009/10:SfU1y)
- socialutskottet (2009/10:SoU1y)
- kulturutskottet (2009/10:KrU1y)
- miljö- och jordbruksutskottet (protokollsutdrag 2009/10:2.5)
- näringsutskottet (2009/10:NU1y)
- arbetsmarknadsutskottet (2009/10:AU1y)

Yttrandena finns i bilagorna 4–14 i del 2 av betänkandet.

Budgetpropositionens huvudsakliga innehåll

Den ekonomiska politiken i Sverige har lagts om för att möta den djupaste och mest utbredda lågkonjunkturen sedan 1930-talet. Regeringen bedömer att Sveriges BNP faller med 5,2 % i år. Sverige har hittills förlorat 100 000 jobb, och regeringen bedömer att sysselsättningen kommer att fort-

sätta falla under hela 2010. Från toppnivån halvårsskiftet 2008 till årsskiftet 2010/2011 beräknas sysselsättningen minska med 300 000 personer. Sysselsättningsfallet medför allvarliga påfrestningar för hushållen, företagen och de offentliga finanserna. Det ekonomiska läget är dock nu något stabilare än i våras och riskbilden mer balanserad. Risken för en ytterligare påtaglig försämring av de offentliga finanserna har minskat tydligt.

Regeringens åtgärder i budgetpropositionen

Effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor, miljarder kronor

	2010	2011	2012
Dämpa fallet i sysselsättningen			
Kommuner*	10		
Infrastruktur	1	0,1	-0,39
Förhindra att arbetslösheten biter sig fast			
Förstärkt jobbskatteavdrag	10	10	10
Ökad aktivering inom arbetsmarknadspolitiken	3,89		
Lägre kostnader för vissa arbetsmarknadspolitiska program	-2,54		
Indirekta effekter av ökad aktivering	-0,55		
Ökning av utbildningsplatser	1,89	1,79	
Förstärkta insatser till personer som lämnar sjukförsäkringen	2,63	4,64	5,69
Preciserade beräkningar av sjukförsäkringsreformen	-2,66	-4,19	-4,49
Höjda studiemedel och fribelopp	0,13	0,2	0,2
Värna välfärden			
Sänkt skatt för pensionärer	3,5	3,5	3,5
Brottsbekämpning och rättsväsendet	2,59	3,24	3,54
Hälso- och sjukvård	0,1	0,16	0,18
Äldreomsorg inkl. trygghetsbostäder	0,28	0,23	0,28
Bostadstillägg för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning	0,36	0,36	0,36
Bättre utbildningsväsende	0,06	0,09	0,25
Övrigt Värna välfärden	0,12	0,12	0,12
Fler och växande företag			
Trygghet för företagare	0,56	0,69	0,69
Nedsatta egenavgifter	1,15	1,15	1,15
Insolvens	0,11	0,11	0,11
Ökat entreprenörskap	0,2	0,1	0,1
Värna klimatet			
Energieffektivisering	0,3	0,3	0,56
Internationella klimatinvesteringar			0,2
Övrigt Värna klimatet	0,05	0,05	0,05
Övrigt	0,7	0,96	0,13
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	-31,85	-23,57	-22,21

* Medel till kommunerna betalas med 6 miljarder kronor 2009 och 4 miljarder kronor 2010 men påverkar den offentliga sektorns finansiella sparande 2010. I beräkningen antas att 20 % av tillskottet sparas i kommunerna, vilket innebär att det sammantagna offentligfinansiella sparandet försämras med 8 miljarder kronor 2010.

Åtgärderna i budgetpropositionen för 2010 inriktas på att dämpa fallet i sysselsättningen, förhindra att arbetslösheten biter sig fast, värna välfärdens kärna, skapa förutsättningar för fler och växande företag och att värna klimatet. Regeringen satsar totalt 32 miljarder kronor på nya åtgärder för 2010 och 24 miljarder kronor för 2011, utöver de åtgärder som redan beslutats eller aviserats. I tabellen redovisas åtgärderna i budgetpropositionen översiktligt utifrån effekterna på det offentliga finansiella sparandet. Av de 32 miljarderna i åtgärder 2010 kan drygt 17 miljarder

kronor hänförs till utgiftssidan och ca 14 miljarder kronor till inkomstsidan. I tabellen ovan sammanfattas regeringens åtgärder i budgetpropositionen.

Medel till kommuner och infrastruktur

De temporärt ökade resurserna till kommuner och landsting på 10 miljarder kronor 2010, samt den tidigare aviserade permanenta höjningen med 5 miljarder kronor per år fr.o.m. 2011, bidrar till att kommunsektorn kan behålla personal i större utsträckning trots att skatteintäkterna viker. Medräknat de 7 miljarder kronor som tillfördes i samband med den ekonomiska vårpropositionen har sammanlagt hela 17 miljarder kronor tillförts kommunsektorn för 2010. Därmed kan viktiga välfärdstjänster som skola, sjukvård och äldreomsorg upprätthållas under lågkonjunkturen. Det är dock angeläget att kommuner och landsting med dessa extra resurser fortsätter och fördjupar ansträngningarna att höja effektiviteten och kvaliteten i verksamheterna, anser regeringen.

Regeringen föreslår också 1 miljard kronor till vissa infrastruktursatsningar. Att bromsa en neddragning av offentligt finansierade jobb är enligt regeringen en av de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att dämpa fallet i sysselsättningen i en djup lågkonjunktur.

Fjärde steget i jobbskatteavdraget och sänkt skatt för pensionärer

Efterfrågan och sysselsättningen stimuleras också genom att krisens effekter på hushållens disponibla inkomster dämpas. Ett fjärde steg i jobbskatteavdraget införs, vilket innebär ytterligare 10 miljarder kronor i sänkta inkomstskatter. Skatten sänks för pensionärer med sammanlagt 3,5 miljarder kronor. Företagarnas egenavgifter sänks. Bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning höjs. De föreslagna skattesänkningarna ökar hushållens disponibla inkomster med sammanlagt 15 miljarder kronor, vilket bidrar till att den privata konsumtionen hämtar sig 2010.

Regeringen betonar vikten av att undvika att den väntade nedgången i sysselsättningen 2009 och 2010 omvandlas till en långvarigt låg sysselsättningsnivå. Därför behövs ytterligare åtgärder som ökar arbetslösas anställningsbarhet, förbättrar företagsklimatet och gör det mer lönsamt att arbeta.

Ett förstärkt jobbskatteavdrag är inte bara ett sätt att upprätthålla hushållens disponibla inkomster nästa år och därigenom dämpa fallet i sysselsättningen och tidigare lägga uppgången. Ett förstärkt jobbskatteavdrag medför också en snabbare och större sysselsättningsökning, när läget på arbetsmarknaden förbättras, eftersom det blir mer lönsamt att arbeta. Det ökar arbetsutbudet samt förbättrar lönebildningen och rörligheten på arbetsmarknaden. En förstärkning av jobbskatteavdraget bidrar därmed till en högre sysselsättning även efter 2010.

Satsningar på utbildning, rättsväsen och ökad trygghet för företagare

För att öka människors anställningsbarhet och därigenom främja en snabbare sysselsättningsuppgång när konjunkturen förbättras, föreslår regeringen också temporära utbildningsåtgärder (yrkesvux, komvux, yrkeshögskola samt universitet och högskola), förstärkning av den aktiva arbetsmarknadspolitiken genom ökat fokus på arbetspraktik och praktisk kompetensutveckling, arbetsmarknadsutbildning samt intensifierade förmedlingsinsatser (coachning). Därtill föreslås en ny aktiveringsåtgärd inom statliga och kommunala verksamheter samt ideella organisationer med viss verksamhet (Lyft). Insatserna för arbetslösa ungdomar förstärks.

Därutöver föreslår regeringen satsningar på bl.a. hälso- och sjukvården, äldreomsorgen och rättsväsendet. Ökade anslag på ca 2,6 miljarder kronor till rättsväsendet (bl.a. polisen, domstolarna och kriminalvården) ska bidra till att trygga människors vardag. Anslagsökningen ska också hjälpa till att finansiera de underskott rättsväsendet har ådragit sig de senaste åren.

Regeringen föreslår dessutom en rad åtgärder i syfte att förbättra företagsklimatet i Sverige. Åtgärderna ska öka tryggheten för företagare, göra det mindre riskfyllt att starta nya företag samt sänka kostnaden för många företagare.

Klimatet

Sverige ska visa ledarskap för att möta klimatutmaningen både internationellt och genom åtgärder i Sverige. Som ordförande i EU är det Sveriges uppgift att leda EU och tillsammans med övriga parter verka för att ett nytt klimatavtal sluts i Köpenhamn. För att uppnå Sveriges energi- och klimatmål föreslås ytterligare satsningar på energieffektivisering och internationella klimatinvesteringar. Dessutom presenteras fortsatta förebyggande åtgärder för att anpassa Sverige till framtida klimatförändringar.

Offentliga finanser

Den offentliga sektorn som helhet beräknas uppvisa underskott under samtliga år 2009–2012. Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn beräknas bli –2,2 % som andel av BNP i år och –3,4 % 2010. Underskottet minskar därefter successivt 2011 och 2012.

För att säkra långsiktigt hållbara offentliga finanser är en stor del av krisåtgärderna temporära. Det gäller t.ex. de ökade resurserna till kommunerna, fler aktiveringsåtgärder samt fler utbildningsplatser. Det är enligt regeringen viktigt att dessa satsningar återtas när konjunkturläget förbättras, det kommunala skatteunderlaget stärks och behovet av utbildningsplatser minskar. Stora utgiftsökningar, som historiskt har visat sig vara svåra att återta, bör undvikas. Ett fjärde jobbskatteavdrag, som bidrar till en sänkning av Sveriges internationellt sett höga skattekvot, kan längre fram, om det skulle behövas, finansieras genom höjningar av andra mindre skadliga skatter. Det kan vara skattejusteringar som bidrar till en bättre miljö och

hälsa, utan att minska incitamenten till arbete. En permanent höjning av utgiftsnivån skulle i stället på sikt bidra till ett höjt totalt skatteuttag. Det offentliga finansiella sparandet ska öka till den målsatta nivån motsvarande 1 % av BNP i genomsnitt över konjunkturcykeln.

Långsiktig hållbarhet i de offentliga finanserna är centralt. Regeringen avser därför att föra en stram utgiftspolitik de närmaste åren så att underskotten i de offentliga finanserna blir tillfälliga och hanterbara. För att markera detta föreslås att utgiftstaket för 2012, exklusive tekniska justeringar, sätts 10 miljarder kronor lägre än den bedömning som gjordes i 2009 års ekonomiska vårproposition.

Motionernas huvudsakliga innehåll

Socialdemokraternas budgetalternativ

Den ekonomiska krisen är inte över utan den kommer att fördjupas i form av fler arbetslösa och en växande statskund. Socialdemokraterna riktar i sin budgetmotion, motion Fi260, kritik mot regeringens politik och menar att den har brustit i många avseenden. Regeringen har varit passiv när det gäller finanspolitiska stimulanser, och i stället för att skjuta till resurser till kommuner, utbildning och omställning har regeringen valt att sänka skatten med lånade pengar. Motionärerna anser att regeringens försämringar i arbetslöshets- och sjukförsäkringen har ökat otryggheten, vilket inneburit att de allra flesta nu sparar mer. Nu föreslår regeringen ytterligare permanenta skattesänkningar samtidigt som den justerar upp prognoserna för arbetslösheten – utan att politiken läggs om.

Socialdemokraternas förslag ska ta Sverige ur den ekonomiska krisen men samtidigt göra Sverige långsiktigt starkare. Motionärerna vill möta den växande arbetslösheten med investeringar i framtidens jobb, nya resurser till välfärden och ökad rättvisa. Socialdemokraterna vill skapa 100 000 fler jobb och utbildningsplatser, varav 50 000 i ett kunskapslyft jämfört med regeringens politik. Kunskapslyftet innehåller bl.a. en utbyggnad av komvux och yrkesvux samt fler platser i den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen. För individen handlar det om att få bättre möjlighet att få ett arbete och för samhället om att tillgodose efterfrågan på kvalificerad arbetskraft.

Sveriges framtida konkurrenskraft ska förbättras. Socialdemokraterna vill investera i småföretag och innovationer, i forskning och i grön omställning av bostäder och infrastruktur. Motionärerna vill göra det lättare för entreprenörer att göra idéer till företag och att expandera verksamheten, och de föreslår därför ett nytt riskkapitalavdrag, sänkta egenavgifter för entreprenörer och sänkt arbetsgivaravgift för enmansföretag som anställer. Sverige är ett kunskapssamhälle som är beroende av att skapa och

utveckla ny teknik och ny kunskap. I motionen föreslås att forskningen tillförs större resurser än i regeringens budgetförslag, varav merparten ska användas för energiforskning.

Motionärerna vill också införa ett investeringsstöd för hyresrätter, inte minst för att öka möjligheten för ungdomar och studerande att få en bostad. Stödet beräknas uppgå till 1,2 miljarder kronor 2010–2012. Socialdemokraterna föreslår också större infrastruktursatsningar än regeringen. Större delen av tillskotten utgörs av statsbidrag till kollektivtrafiken som kan bidra till utökade arbetsmarknadsregioner och därmed höja arbetsmarknadens effektivitet. För att öka effektiviteten i transportsystemet föreslås också medel för att bygga ut E22 i Skåne.

Regeringen föreslår permanenta skattesänkningar men tillfälliga tillskott till kommunerna. Socialdemokraterna vill i stället modernisera välfärden, med bättre tillgänglighet och kvalitet, och föreslår insatser på totalt 18 miljarder kronor mer än regeringen 2010–2012 i kommunsektorn. Sammantaget 11 miljarder kronor ska användas för att behålla och anställa personal och utveckla välfärden. En del av dessa medel avser ett sysselsättningsstöd 2011 och 2012 som ett sätt att förbättra kommunernas långsiktiga planeringsförutsättningar. 1 miljard kronor per år ska satsas på ökad kvalitet i sjukvården, och 1 miljard kronor per år på mer personal och mindre klasser i skolan. Därutöver föreslår motionärerna 7 miljarder kronor i riktade kommunsatsningar, t.ex. bidraget till kollektivtrafiken.

Sedan valet 2006 har regeringen prioriterat stora skattesänkningar, och människor tvingas betala med sämre trygghet och färre möjligheter. I budgetpropositionen lägger regeringen fram förslag som ytterligare vidgar klyftorna som motiveras av att dessa skapar drivkrafter för arbete. Socialdemokraterna anser att otryggheten har bidragit till att Sverige halkar efter och vill förbättra tryggheten för arbetssökande och hjälpa dem att snabbt komma tillbaka i arbete. Det är viktigt att sänka avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen, och motionärerna vill införa en skattereduktion för avgiften som motsvarar upp till 75 % av avgiften. Därtill föreslås att taket i a-kassan höjs successivt till 990 kr 2012. Fler kan därmed få 80 % ersättning vid arbetslöshet. Så snart det statsfinansiella läget tillåter ska de flesta få ut 80 % av sin tidigare lön i ersättning vid arbetslöshet.

Socialdemokraterna vill förbättra tryggheten för sjukskrivna och hjälpa dem att snabbt komma tillbaka i arbete och avsätter resurser till rehabilitering. Motionärerna föreslår successivt höjt tak i sjukpenningen till 9 prisbasbelopp och avvisar regeringens stupstock i sjukförsäkringen. Socialdemokraterna vill också ge möjlighet för dem som utförsäkras från den tillfälliga sjuk- och aktivitetsersättningen att erbjudas ett lönebidrag och avsätter därför medel som motsvarar 10 000 lönebidrag 2012 riktade till den ideella sektorn och kulturverksamhet. Socialdemokraterna vill också se till att barnen inte blir krisens förlorare och föreslår bl.a. höjt underhållsstöd.

Skattesystemet har blivit orättvisare, och detta skadar skattesystemets legitimitet. Därför är det viktigt att de med högre inkomster och större förmögenheter betalar mer i skatt än andra. För att göra skatterna rättvisare avvisar Socialdemokraterna det fjärde steget i det s.k.förvärvsavdraget och föreslår att en förmögenhetsskatt införs igen, att fastighetsskatten görs rättvisare och att pensionärerna får sänkt skatt. Skatten för pensionärerna sänks genom att grundavdraget höjs. Socialdemokraterna vill också ta bort förvärvsavdraget för den som tjänar över 1 miljon kronor. Detta stärker statsbudgetens inkomster med närmare 1 miljard kronor.

Socialdemokraterna vill genom skatteförändringar på miljöområdet göra det mer lönsamt att göra rätt miljöval. På kort sikt syftar förslagen till att finansiera de klimatinvesteringar i bl.a. infrastruktur och energieffektiviseringar som föreslås, och på längre sikt syftar förslagen till att öka effektiviteten i användandet av ändliga resurser. Motionärerna föreslår bl.a. att koldioxidskatterna höjs mer än i regeringens förslag.

Utöver den inriktning som presenteras ovan har Socialdemokraterna ett antal gemensamma förslag med Vänsterpartiet och Miljöpartiet som presenteras nedan. Sammantaget innebär Socialdemokraternas förslag att den offentliga sektorns inkomster i genomsnitt är drygt 20 miljarder kronor högre än i regeringens proposition för 2010–2012. Utgifterna är under samma tidsperiod drygt 18 miljarder kronor högre. Därmed är det finansiella sparandet i genomsnitt drygt 2 miljarder kronor per år starkare än regeringens.

Vänsterpartiets budgetalternativ

Vänsterpartiet framhåller i sin motion Fi261 att den globala finanskrisen slår hårdare mot Sverige än mot andra jämförbara länder, som ett resultat av regeringens förda politik. BNP faller och arbetslösheten är för första gången högre än EU-genomsnittet. Inkomstklyftorna ökar och medlemsantalet i a-kassorna minskar. Enligt Vänsterpartiet har antalet medlemmar minskat med ca 500 000 personer sedan 2006. Regeringens neddragningar i trygghetssystemen innebär dessutom att arbetslöshetsförsäkringen inte längre garanterar en skälig inkomsttrygghet. Utförsäkringen i sjukförsäkringen tvingar ut sjuka människor på arbetsmarknaden.

Regeringen fortsätter att sänka skatterna på lånade pengar, vilket Vänsterpartiet motsätter sig. Det behövs en ekonomisk politik som framför allt prioriterar jobben. I Vänsterpartiets budgetmotion presenteras samhällsekonomiskt effektiva investeringar i den gemensamma välfärden inom miljöteknik, infrastruktur, utvecklad industriproduktion, bostadsrenoveringar och nybyggnation. Direkta satsningar föreslås för reguljära jobb och för att förhindra varsel och uppsägningar.

Krisen har slagit hårt mot kommunsektorn. Enligt Vänsterpartiet förlorade 18 000 anställda sina jobb under 2008, och i år beräknas ytterligare 23 000 personer bli av med sina jobb. Vänsterpartiets mål är att säkra kva-

liteten i välfärden, och satsningar på offentliga jobb är enligt Vänsterpartiet det mest effektiva samhällsekonomiska sättet att skapa jobb på. Vänsterpartiet avsätter därför 10 miljarder kronor mer än regeringen i form av generella statsbidrag och tillfälligt konjunkturstöd 2010. Därigenom kan förskolegrupperna minskas, lärartätheten öka och hemtjänsten få mer tid för social omsorg av äldre. Resurstillskottet kommer att öka antalet sysselsatta med 23 000 personer.

Utöver det satsar Vänsterpartiet 8 miljarder kronor i investeringsstöd till kommunsektorn. Stödet ska t.ex. gå till upprustningar av skolor och sjukhus samt infrastruktur för el, vatten och vägar. Investeringsstödet bedöms skapa 12 000 arbetstillfällen. För att ge kommunsektorn bättre planeringsförutsättningar höjer Vänsterpartiet statsbidragen med 20 respektive 15 miljarder kronor mer än regeringen 2011 och 2012.

För att komma till rätta med den bostadsbrist som råder i kommunerna införs ett investeringsbidrag för nyproduktion av bostäder. Målet är 40 000 lägenheter per år, varav 20 000 ska vara hyresrätter.

Sverige står inför en generationsväxling på arbetsmarknaden. Av den anledningen föreslår Vänsterpartiet att staten och parterna på arbetsmarknaden ska utarbeta ett generationsväxlingsprogram. Genom riktade insatser och utbildnings- och kompetenshøjningssatsningar slussas yngre personer in i arbetslivet, där pensionsavgångarna kommer att bli många framöver. För detta införs ett kunskapslyft och ett kompetenshøjningsprogram.

För att klara klimatfrågan och därmed begränsa den globala uppvärmningen till maximalt 2 grader behövs enligt Vänsterpartiet en miljö- och klimatomställning. Ett grönt stimulanspaket föreslås med satsningar på bl.a. sol- och vindkraftsindustri, utbyggd järnvägstrafik, utökad kollektivtrafik, klimatsmarta hus och ny miljöteknik som också skapar nya jobb. Skatter är viktiga styrmedel för klimat- och miljöomställning, varför Vänsterpartiet föreslår höjd drivmedelsskatt. Vänsterpartiet säger nej till regeringens förslag om slopad koldioxidsskatt för den handlande sektorn och nej till slopad skatt på avfallsförbränning. Vänsterpartiet vill se att utsläppen verkligen minskar innan skatten tas bort, och avfallsskatten bör vara kvar i avvaktan på en analys av mål- och medelseffektiviteten i avfallspolitiken. Vänsterpartiet föreslår en fortsatt utveckling av den gröna skatteväxlingen.

Enligt motionärerna har regeringen på mycket kort tid genomfört stora skattesänkningar som varit ineffektiva och orättvisa och som dessutom skapat en klyfta i beskattningen mellan olika grupper. Skatteuttaget måste upplevas som rättvist, vilket enligt Vänsterpartiet kräver en viss progressivitet i systemet. En höjd skatt för framför allt de med höga inkomster föreslås. Vänsterpartiet avvisar regeringens jobbskatteavdrag och föreslår i stället sänkt skatt via grundavdraget.

Med Vänsterpartiets inkomstskatteförslag får nya grupper en skattesänkning som inte får det med regeringens politik, t.ex. pensionärer och de med sjuk- eller aktivitetsersättning.

Vänsterpartiet avvisar regeringens besparingar i trygghetssystemen och höjer bl.a. ersättningsnivån och taket i sjukförsäkringen till 80 % respektive 10 prisbasbelopp. Utförsäkringen slopas. Högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 970 kr och ersättningsnivån till 80 %. Arbetslöshetsförsäkringen ska finansieras solidariskt, varför Vänsterpartiet slopar arbetslöshetsavgiften. Dessutom föreslås avdragsrätt för medlemskap i fackliga organisationer och för a-kasseavgift.

Med regeringens skatteförslag blir enligt Vänsterpartiet bl.a. pensionärerna diskriminerade. Vänsterpartiet vill liksom pensionärsorganisationerna ha lika skatt för lika inkomst och föreslår, utöver ett mer progressivt skattesystem, höjd garantipension, höjt bostadstillägg för både pensionärer och personer med sjuk- och aktivitetsersättning samt höjt inkomsttak för personer med sjuk- och aktivitetsersättning.

För den enskilde företagaren föreslår Vänsterpartiet ett enhetligt, likformigt regelsystem med få undantag. Regeringens sänkningar av bolagsskatten, den generella sänkningen av socialavgiften samt nedsättningarna av socialavgifterna för unga och äldre avvisar Vänsterpartiet. I stället föreslås en reducering av socialavgifterna som ger en mer gynnsam effekt för mindre företag, slopad sjuklöneperiod för mindre företag och en skattereaktion för forskning och utveckling som riktar sig till små- och medelstora företag.

Utöver den inriktning som presenteras ovan har Vänsterpartiet nio gemensamma förslag med Socialdemokraterna och Miljöpartiet som presenteras nedan. Sammantaget innebär Vänsterpartiets förslag att den offentliga sektorns inkomster i genomsnitt är 47,6 miljarder kronor högre än i regeringens proposition för 2010–2012. Utgifterna är under samma tidsperiod i genomsnitt 54,8 miljarder kronor högre. Utöver det redovisar Vänsterpartiet en finansiell förstärkning utanför statsbudgeten motsvarande 1,0, 1,0 respektive 1,4 miljarder kronor 2010–2012. Därmed är det finansiella sparandet i genomsnitt ca 6 miljarder kronor svagare än regeringens.

Miljöpartiets budgetalternativ

Miljöpartiet konstaterar i sin budgetmotion Fi262 att världen och Sverige befinner sig i en djup konjunktursvacka och en global klimat- och miljökris. Moderna idéer, mod och initiativkraft behövs för att bygga en mer hållbar värld för framtiden. Regeringen har misslyckats med att dämpa konjunkturedgången och chansen att utnyttja krisen till en grön omställning, enligt motionärerna. Att man nu sent omsider lägger en expansiv budget för 2010 minskar bara skadeverkningarna marginellt och innebär att man uppnår mindre effekt till en högre kostnad.

För att möta konjunkturedgången och klimat- och miljökrisen på ett offensivt sätt föreslår Miljöpartiet 43 miljarder kronor under budgetperioden till tidigareläggningar av investeringar i hållbar infrastruktur, ny teknik, en hållbar energiförsörjning och energieffektivisering. Sammantaget

beräknas 70 000 gröna helårsarbeten skapas till följd av dessa förslag. Miljöpartiet vill investera i en grön omställning som stärker Sverige långsiktigt och skapar förutsättningar för en hållbar ekonomisk utveckling. Investeringar i klimatsmart infrastruktur minskar klimatutsläppen samtidigt som framkomligheten och bekvämligheten ökar. Breda energieffektiviseringsprogram gör att energianvändningen minskar, samtidigt som energikostnaderna för den offentliga sektorn, företagen och hushållen sjunker. Satsningar på forskning om och utveckling av ny teknik skapar både nya jobb och nya affärsmöjligheter.

Samtidigt avvisar Miljöpartiet ofinansierade skattesänkningar som man menar långsiktigt undergräver de offentliga finanserna. Miljöpartiet har tidigare accepterat stora delar av jobbskatteavdraget men menar att det i detta läge är synnerligen olämpligt att gå vidare med ett fjärde steg. Ordning och reda i den offentliga ekonomin är en förutsättning för en aktiv krispolitik i en konjunkturedgång som den vi just nu befinner oss i.

Miljöpartiet vill föra en politik för mänskligare trygghetssystem. Målet är att fler ska omfattas och att risken att bli utförsäkrad ska minska. På sikt ska taket i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen vara det samma, och båda systemen ska finansieras solidariskt över skattsedeln. Alla som riskerar arbetslöshet eller sjukdom ska känna att det finns robusta trygghetssystem som fångar upp dem som inte tillfälligtvis kan arbeta. Alla som är sjuka ska få sjukpenning, och den bortre gränsen i den förlängda sjukpenningen ska slopas. Arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring vid tillfällig arbetslöshet. Miljöpartiet vill införa höjd ersättning under tillfällig arbetslöshet och höjt tak i försäkringen samt återinföra studerandevillkoret.

Miljöpartiet föreslår flera reformer i syfte att stimulera företagandet. Socialavgifterna sänks generellt med 10 procentenheter för småföretag, och soloföretagare får en nedsättning för den förste anställda. För att underlätta övergången från att vara anställd till att starta näringsverksamhet föreslår motionärerna ett nytt stöd, företagsvikariat.

Kvaliteten i välfärden måste förbättras. Kommunerna måste ges rimliga planeringsförutsättningar och konjunkturstödet till kommunerna förlängas. Miljöpartiet föreslår 4,6 miljarder kronor mer än regeringen i riktade statsbidrag till kommunerna 2010, 6,6 miljarder kronor mer 2011 och 6,7 miljarder kronor mer 2012. Ytterligare 3 miljarder kronor aviseras i konjunkturstöd till kommunsektorn 2011 och 2 miljarder kronor 2012. Från 2013 föreslår motionärerna permanent höjda statsbidrag på 2 miljarder kronor. Sammanlagt innebär detta att 23 miljarder kronor mer tillförs kommunsektorn under 2010–2012 jämfört med regeringens förslag.

Den ekonomiska krisen ska inte drabba barn och unga. Bland annat föreslår motionärerna satsningar på kvalitet i skola och utbildning, bättre folkhälsa, kultur och sjukvård. Skolorna tillförs medel för att kunna utveckla mer individualiserad utbildning. Ett nytt stöd, utbildningsvikariat, föreslås som syftar till ökad rörlighet på arbetsmarknaden och som riktas

till dem som har anställning men som vill ta steget att vidareutbilda sig. Arbetet med jämställdhet, mångfald, antidiskriminering och lika rätt ska prioriteras.

Den ekonomiska nedgången är global och drabbar många fattiga länder hårt. Miljöpartiet vill se större satsningar på bistånd och fattigdomsbekämpning, en mer öppen migrationspolitik och större satsningar på klimatåtgärder internationellt jämfört med regeringen.

Miljöpartiet vill fortsätta omvandlingen av det svenska försvaret från ett invasionsförsvar till ett modernt, fredsfrämjande insatsförsvar. Detta medför besparingar på närmare 6 miljarder kronor under budgetperioden.

Miljöpartiet anser att det behövs en skattepolitik som syftar till att ge människor ökad frihet och större drivkrafter att medverka till ett mer hållbart samhälle. De klimat- och energirelaterade skatterna höjs med drygt 20 miljarder kronor under budgetperioden i Miljöpartiets förslag. Dessa skattehöjningar innebär samtidigt att höjda inkomstskatter varken är nödvändiga, möjliga eller önskvärda, enligt motionärerna.

Utöver den inriktning som presenteras ovan har Miljöpartiet ett antal gemensamma förslag med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som presenteras i ett särskilt avsnitt nedan.

Miljöpartiet står bakom det finanspolitiska ramverket med överskottsmål för den offentliga sektorn och utgiftstak för statens budget. Miljöpartiet gör ingen annan bedömning än regeringen när det gäller möjligheten att klara överskottsmålet de kommande åren. Sammantaget innebär motionärernas förslag att det finansiella sparandet i genomsnitt är ca 0,5 miljarder kronor starkare än regeringens 2010–2012. Den offentliga sektorns inkomster är 17,2 miljarder kronor högre än regeringens 2010, och utgifterna är 16,7 miljarder kronor högre 2010. För 2011 är inkomsterna 32,8 miljarder kronor högre och utgifterna 32 miljarder kronor högre. För 2012 är inkomsterna 42,2 miljarder kronor högre och utgifterna 42 miljarder kronor högre.

Gemensamma förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet presenterar ett antal gemensamma förslag i sina budgetmotioner. För att förbättra särskilt de innovativa små och medelstora företagens tillgång på riskkapital föreslår motionärerna att en riskkapitalfond skapas, genom en extra utdelning från Vattenfall på 5 miljarder kronor. Motionärerna anser också att det behövs offensiva investeringar för att stärka besöksnäringen och att staten i samarbete med kommuner, föreningar och företag ska ta ett ökat ansvar för att locka besökare till Sverige. I syfte att motverka ungdomsarbetslösheten presenterar motionärerna en omfattande satsning med bl.a. praktikplatser, utbildningsplatser, lärlingsplatser och förstajobbetavdrag. Sammanlagt avsätts 3,3 miljarder kronor 2010, 4 miljarder kronor 2011 och 2,3 miljarder kronor 2012 i satsningen på unga. Motionärerna lägger förslag om ett

miljöfordonspaket i syfte att skapa en mer klimatsmart fordonspark. Ett utvidgat tidsbegränsat ROT-avdrag föreslås för att också inkludera flerfamiljshus samt att särskilt främja energibesparande och miljöbesparande åtgärder. Totalt tillförs 2,5 miljarder kronor per år för åren 2010–2012. I syfte att modernisera och förbättra arbetsmiljön i landets skolor föreslår motionärerna en s.k. skol-ROT vid renovering av skollokaler. För detta avsätts 400 miljoner kronor per år 2010–2012. Motionärerna vill utforma den samlade beskattningen av fastigheter på ett sätt som bidrar till ett utifrån fördelningspolitiska hänsyn bättre skattesystem. Den totala finansiella effekten blir noll då förslaget handlar om omfördelningar inom fastighetskattesystemet. Ett program föreslås för effektivisering av statliga myndigheter i form av exempelvis effektiviserad fastighetsanvändning, ökad samordning och även nedläggning och hopslagning av myndigheter. Sammantaget beräknas besparingen bli 2,9 miljarder kronor under budgetperioden. Motionärerna föreslår slutligen också ett program mot skattefusk och ekobrott.

Utskottets överväganden

1 Den ekonomiska utvecklingen

Utskottets bedömning

Osäkerheten om den framtida konjunkturutvecklingen är fortsatt stor. Utskottet kan dock konstatera att läget ljusnat något sedan regeringen lämnade sin bedömning i september. De ljusare utsikterna gäller såväl internationellt som för den svenska ekonomin. I Sverige har såväl hushållen som företagen blivit mindre pessimistiska om den ekonomiska utvecklingen framöver. Den spirande uppgången är samtidigt skör, och det finns fortfarande en betydande risk för bakslag. För Sveriges del utgör utvecklingen i de baltiska länderna en specifik risk, även om läget i dessa länder tycks ha stabiliserats något under senare tid. På arbetsmarknaden är bilden fortsatt dyster med en sjunkande sysselsättning och ökande arbetslöshet. Sysselsättningen väntas dock inte falla i samma omfattning som under 1990-talskrisen, trots att BNP minskar mer under denna lågkonjunktur. Utskottet är fortsatt av uppfattningen att fördjupade analyser kring produktivitet utvecklingen är angelägna.

Propositionen

Den djupaste globala konjunkturedgången sedan 1930-talskrisen har drabbat den exportberoende svenska ekonomin hårt. På kort tid har BNP fallit markant, och tillväxten bedöms bli kraftigt negativ 2009. Regeringen bedömer att BNP stabiliseras och börjar öka svagt 2010 till följd av en stabilisering av omvärldsefterfrågan, en expansiv finans- och penningpolitik samt en normalisering på finansmarknaderna. Först 2011 väntas tillväxten ta fart. I tabell 1.1 framgår regeringens prognos över BNP-utvecklingen, sysselsättningen och andra nyckeltal fram till 2012.

Tabell 1.1 Nyckeltal

	2008	2009	2010	2011	2012
BNP	-0,2	-5,2	0,6	3,1	3,8
Sysselsatta	1,2	-2,6	-3,5	-0,5	0,9
Arbetade timmar	1,6	-3,9	-1,5	0,3	0,2
Produktivitet	-1,7	-1,3	2,1	2,7	3,6
Arbetslöshet ¹	6,2	8,8	11,4	11,6	10,9
Timlön ²	4,3	3,1	2,0	1,9	2,3
KPI, årsgenomsnitt	3,4	-0,4	0,4	0,8	1,8

1. 15–74 år, i procent av arbetskraften.

2. Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Internationell och finansiell ekonomi

I flera av världens ledande industrinationer har BNP fallit kraftigt sedan hösten 2008. Under andra kvartalet 2009 stabiliserades dock utvecklingen till följd av en förbättrad situation på finansmarknaderna, en fortsatt expansiv penning- och finanspolitik samt allmänt mer positiva framtidsförväntningar och minskad oro bland både företag och hushåll. Regeringen bedömer att Kina blir en viktig faktor i konjunkturvändningen. Under hösten 2009 och vintern 2010 väntas den globala BNP-tillväxten hållas tillbaka något till följd av influensaepidemin.

Situationen på finansmarknaderna har förbättrats kraftigt sedan hösten 2008. Exempelvis har den s.k. TED-spreaden (skillnaden mellan den ränta bankerna betalar när de lånar av varandra på interbankmarknaden och räntan på statsskuldsväxlar) sjunkit och ligger nära nivåer som kan anses normala för en lågkonjunktur. Men trots att läget på finansmarknaderna har förbättrats väntas ytterligare kreditförluster bland banker i såväl Förenta staterna som euroområdet.

En återhämtning i Förenta staterna bedöms vara av stor betydelse för den globala ekonomins utveckling. Tecknen på en stabilisering av den amerikanska ekonomin blir också alltfler. Återhämtningen i Förenta staterna väntas dock bli relativt utdragen jämfört med tidigare konjunkturcykler.

Euroområdet ligger senare i konjunkturcykeln än Förenta staterna. Flera av medlemsländerna, exempelvis Spanien och Italien, har också en svag internationell konkurrenskraft, eftersom de under flera år har haft höga löneökningstakter i kombination med låg produktivitetstillväxt. I euroområdet väntas BNP falla med drygt 4 % 2009 och väntas sedan öka långsamt fram t.o.m. 2012. En förhållandevis stor andel av arbetslösheten väntas bli persistent, dvs. bli kvar på en högre nivå än före krisen.

Kronan är fortfarande svag jämfört med situationen före finanskrisens början. I takt med att de finansiella riskerna minskar och konjunkturen förbättras de närmaste åren, bedöms kronan fortsätta att stärkas något.

Tabell 1.2 BNP-utveckling i världen

	2008	2009	2010	2011	2012
Förenta staterna	0,4	-2,9	1,1	3,2	3,3
Euroområdet	0,6	-4,3	0,3	1,7	2,0

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Svensk efterfrågan och produktion

För helåret 2009 beräknas svensk BNP falla med 5,2 %, vilket är den svagaste BNP-tillväxten sedan 1940. BNP-nivån bedöms vara som lägst första kvartalet 2010 för att därefter öka. I tabell 1.3 visas regeringens prognos över BNP och dess komponenter i försörjningsbalansen.

Tabell 1.3 Försörjningsbalans

	Mdkr		Årlig procentuell förändring			
	2008	2008	2009	2010	2011	2012
Hushållens konsumtion	1 467	-0,2	-1,8	1,2	3,0	3,4
Offentlig konsumtion	834	1,5	1,2	1,1	-0,3	-0,5
Statlig	219	0,2	3,2	2,6	-0,3	-1,3
Kommunal	615	2,0	0,5	0,5	-0,3	-0,2
Fasta bruttoinvesteringar	615	2,7	-16,6	-6,6	4,0	8,4
Lagerinvesteringar ¹	5	-0,6	-0,7	0,4	0,4	0,2
Export	1 711	1,8	-15,3	2,2	6,7	7,9
Import	1 477	3,0	-16,1	1,3	6,2	7,8
BNP	3 157	-0,2	-5,2	0,6	3,1	3,8
BNP, kalenderkorrigerad	3 154	-0,4	-5,1	0,3	3,1	4,2

1. Bidrag till BNP-tillväxt. Procentenheter.

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Bakom uppgången ligger en stabilisering av efterfrågan från omvärlden och en expansiv finans- och penningpolitik. Återhämtningen väntas dock gå långsamt. De automatiska stabilisatorerna och regeringens aktiva åtgärder för att stimulera efterfrågan dämpar krisens effekter på den inhemska efterfrågan, men den djupa nedgången på arbetsmarknaden och den svaga utvecklingen av den disponibla inkomsten begränsar den privata konsumtionen. Det mycket låga kapacitetsutnyttjandet, i kombination med svag efterfrågan, leder till att företagets investeringsbehov är begränsat. Tidigast i början av 2012 väntas BNP nå samma nivå som innan raset i slutet av 2008.

En stor andel av den svenska exporten består av insatsvaror och investeringsvaror. Efterfrågan på sådana varor följer den globala investeringskonjunkturen, vilken väntas ta fart sent i konjunkturcykeln till följd av det låga kapacitetsutnyttjandet i omvärlden.

Hushållens konsumtion minskade snabbt i slutet av 2008. Under andra kvartalet 2009 har konsumtionen ökat i takt med att osäkerheten minskat och hushållen har blivit mindre pessimistiska. Även successivt lägre räntor och en återhämtning på börsen har gynnat konsumtionen. Regeringen bedömer att den privata konsumtionen utvecklas svagt 2010 mot bakgrund av en relativt svag ökning av den disponibla inkomsten och en fortsatt oro för utvecklingen på arbetsmarknaden. Ljusare arbetsmarknadsutsikter, ett stärkt förtroende hos hushållen och fortsatt låga räntor gör att sparkvoten faller och konsumtionen tar fart under 2011 och 2012.

Kommunsektorns konsumtion har ökat i god takt de senaste åren. Även 2009 och 2010 väntas kommunsektorns konsumtion öka, dock i svagare takt. Eftersom konsumtionsvolymen till så stor del bestäms av den demografiska utvecklingen får de tillfälliga statsbidrag som tillförs kommunsektorn 2009 och 2010 relativt liten effekt på konsumtionsvolymen. Däremot påverkas sysselsättningen i kommuner och landsting positivt av statsbidragen. År 2011 och 2012 bedöms kommunsektorns konsumtion minska, främst till följd av det ansträngda ekonomiska läget inom kommuner och landsting.

Regeringen uppger att kommunsektorns inkomster har reviderats i ett sent skede till följd av nya åtgärder och en reviderad makrobild. Den förbättrade inkomstutvecklingen har dock inte kunnat beaktas i prognosen över konsumtionsutgifterna för kommunsektorn 2011–2012, utan hela inkomstförstärkningen har påverkat resultatet. Det förklarar att kommunsektorn uppvisar positiva resultat dessa år. Detta betyder enligt regeringen att neddragningen i konsumtion och sysselsättning med stor sannolikhet över-skattas i kommunsektorn 2011–2012.

Den statliga konsumtionen ökar starkt 2009 och 2010. Ökningen förklaras främst av regeringens aktiva satsningar på rättsväsen, utbildning, infrastruktur och arbetsmarknadspolitik. Under 2011 och 2012 minskar den statliga konsumtionen något, då en del av regeringens tillfälliga krisåtgärder fasas ut.

Kapacitetsutnyttjandet inom industrin har fallit till en historiskt låg nivå. Den stora mängden outnyttjade resurser tyder på ett begränsat investeringsbehov framöver. Även bostadsinvesteringarna minskar kraftigt under 2009 men väntas komma att stabiliseras under 2010. Investeringarna ligger sent i konjunkturcykeln och ökar först efter det att exporten och konsumtionen tagit fart. Industrin väntas fortsätta att avveckla sina lager under resten av året och under 2010, men i en successivt lägre takt. Därmed väntas lagerdraget till BNP-tillväxten bli positivt redan i slutet av 2009.

Importtillväxten väntas ta fart 2011–2012 i samband med att exporttillväxten tilltar och den inhemska efterfrågan stärks.

Näringslivets produktion, i synnerhet industriproduktionen, har fallit kraftigt sedan hösten 2008. Fallet inom tjänsteproduktionen är samtidigt förhållandevis litet. Sammantaget bedöms näringslivets produktion öka svagt 2010 men växa i god takt 2011 och 2012 som en följd av ökad export, konsumtion och investeringar.

Arbetsmarknad, resursutnyttjande och produktivitet

Antalet sysselsatta har minskat med ca 100 000 personer det senaste året, och indikatorer på arbetsmarknadsläget tyder på ett fortsatt fall under resten av 2009. En fortsatt anpassning av arbetsstyrkan till den låga produktionsnivån i kombination med en svag återhämtning av produktionen innebär att efterfrågan på arbetskraft utvecklas mycket svagt de närmaste åren. Sysselsättningen väntas dock inte falla i samma omfattning som under 1990-talskrisen. Sammantaget faller sysselsättningen i hela ekonomin kraftigt 2009 och 2010 för att stabiliseras kring årsskiftet 2010/2011. År 2011 väntas ca 300 000 färre personer vara sysselsatta jämfört med 2008. Större delen av nedgången sker i näringslivet. Från och med andra halvåret 2011 stiger sysselsättningen igen, då företagen behöver öka antalet anställda för att möta den ökande efterfrågan i ekonomin.

De åtgärder som regeringen har genomfört och aviserar i denna proposition bedöms bidra till att arbetskraften inte minskar lika mycket under denna lågkonjunktur som under 1990-talskrisen. Det förhållandevis höga arbetskraftsdeltagandet innebär också att fler människor står närmare arbetsmarknaden när efterfrågan på arbetskraft åter ökar. Detta bidrar till att sysselsättningen kan ta fart snabbare än vad som vore fallet utan åtgärderna. Krisens långvariga effekter på sysselsättningen bedöms således bli mindre omfattande än vad som annars vore fallet. Trots detta bedöms persistenseffekter leda till att ca 75 000 färre personer är sysselsatta under lång tid.

Arbetslösheten väntas som högst uppgå till 11,6 %, vilket motsvarar 560 000 personer 2011. Nivån på arbetslösheten motsvarar den som rådde under 1990-talskrisen. Under 1990-talskrisen steg dock arbetslösheten från en mycket lägre nivå, vilket innebär att ökningen i arbetslösheten var betydligt större då. År 2011 befinner sig ca 240 000 personer i arbetsmarknadspolitiska program, vilket motsvarar 4,9 % av arbetskraften.

Det mycket stora fallet i produktionen medför att produktiviteten minskar kraftigt 2009, eftersom företagen inte hinner anpassa antalet arbetade timmar till den lägre produktionsnivån. I takt med att produktionen ökar och företagen fortsätter att dra ned arbetsstyrkan 2010 stiger arbetsproduktiviteten. År 2011 och 2012 fortsätter produktionen att öka snabbare än antalet arbetade timmar, vilket innebär att produktiviteten fortsätter att öka. Samtidigt ökar den potentiella produktiviteten endast svagt, bl.a. till följd av mycket låga investeringar under perioden 2009–2011.

Resursutnyttjandet, mätt med det s.k. BNP-gapet (skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP), blir starkt negativt 2009 och 2010. Trots en stark återhämtning 2011 och 2012 är resursutnyttjandet i ekonomin fortfarande mycket lågt 2012.

Löner, inflation och styrränta

Avtalsrörelsen 2010 förväntas resultera i historiskt låga löneökningar på grund av det svaga arbetsmarknadsläget. Trots nedväxlingen i nominell löneökningstakt fortsätter de reala lönerna att öka med i genomsnitt ca 1 % per år nästa avtalsperiod, eftersom inflationen väntas bli mycket låg. Reallöneökningarna är dock lägre än de senaste 15 årens genomsnitt på drygt 2 % per år.

Inflationen har fallit snabbt sedan hösten 2008 och förväntas sjunka till historiskt låga tal under hösten 2009 för att sedan vända uppåt igen. Den dramatiska nedgången beror framför allt på lägre räntekostnader för egna hem samt lägre energikostnader. Det dämpade kostnadstrycket och det svaga efterfrågeläget medför att priserna ökar mycket svagt under 2010 och 2011. Först 2012, då efterfrågan tilltar, väntas priserna på varor och tjänster öka något snabbare.

För att mildra effekterna av finanskrisen och dämpa fallet i den reala ekonomin har Riksbanken sedan oktober 2008 sänkt reporäntan från 4,75 % till 0,25 %. I ljuset av det låga resursutnyttjandet och det låga inflationstrycket under de närmaste åren bedömer regeringen att reporäntan blir låg under en lång tid framöver.

Risker och alternativscenarier

Riskbilden för den ekonomiska utvecklingen i Sverige har, jämfört med bedömningen i 2009 års ekonomiska vårproposition, skiftat från att ha dominerats av risker för en mer negativ utveckling till att vara mer balanserad. Den ekonomiska återhämtningen bedöms i huvudscenariot bli mer utdragen jämfört med tidigare konjunkturcykler. Den senaste tiden har det dock kommit signaler om att återhämtningen i omvärlden och i Sverige kan ske snabbare och bli starkare än vad som antagits i huvudscenariot. Samtidigt är den spirande uppgången mycket skör, och det finns en fortsatt stor risk för bakslag. För Sveriges del utgör utvecklingen i de baltiska länderna en specifik risk.

Tabell 1.4 Alternativscenarier

	2009	2010	2011	2012
BNP				
Scenario 1 Snabbare återhämtning	-5,1	1,4	3,1	3,5
Scenario 2 Starkare produktivitetensutveckling	-5,2	0,6	3,9	4,5
<i>Huvudscenario</i>	-5,2	0,6	3,1	3,8
Produktivitet				
Scenario 1 Snabbare återhämtning	-1,3	2,8	2,4	3,0
Scenario 2 Starkare produktivitetensutveckling	-1,4	2,7	3,5	3,5
<i>Huvudscenario</i>	-1,4	2,4	2,7	3,1
Arbetslöshet				
Scenario 1 Snabbare återhämtning	8,8	11,1	11,2	10,6
Scenario 2 Starkare produktivitetensutveckling	8,8	11,7	11,9	11,1
<i>Huvudscenario</i>	8,8	11,4	11,6	10,9
Finansiellt sparande				
Scenario 1 Snabbare återhämtning	-2,1	-3,0	-1,5	-0,5
Scenario 2 Starkare produktivitetensutveckling	-2,2	-3,3	-1,7	-0,4
<i>Huvudscenario</i>	-2,2	-3,4	-2,1	-1,1

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Framåtblickande indikatorer som t.ex. exportorderingång och inköpschefsindex, har utvecklats oväntat starkt. Vidare har läget på de finansiella marknaderna stabiliserats mycket snabbt. Dessa faktorer kan leda till att såväl den internationella som den svenska återhämtningen går snabbare än väntat. En sådan utveckling illustreras i alternativscenario 1 i tabell 1.4.

Produktiviteten har utvecklats mycket svagt sedan 2007. I huvudscenario bedöms en relativt stor del av produktivitetensfallet vara permanent. Det innebär att resursutnyttjandet inom företagen är högre, dvs. den befintliga arbetskraften och maskinerna utnyttjas i högre grad, jämfört med om en större del av produktivitetensfallet var temporärt. Detta medför i sin tur att den ökade efterfrågan 2010 och framåt relativt snabbt leder till en ökad efterfrågan på arbetskraft. Om produktivitetensfallet i större utsträckning beror på temporära störningar kommer den ökade efterfrågan i mycket högre grad kunna mötas med ökad produktivitet. Detta skulle leda till en mindre positiv utveckling på arbetsmarknaden på kort sikt, med lägre sysselsättning och högre arbetslöshet som följd. En högre potentiell produktivitet möjliggör dock att BNP kan växa snabbare när efterfrågan väl tar fart. En sådan utveckling illustreras i alternativscenario 2 i tabell 1.4.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna understryker att olika länder har drabbats olika hårt av krisen. Sverige har lyckats sämre än de flesta, enligt motionärerna.

Arbetslösheten växer snabbare i Sverige än i andra länder. För tre år sedan var arbetslösheten i Sverige närmare två procentenheter lägre än i EU. Nu är arbetslösheten för första gången någonsin högre i Sverige än genomsnittet i EU som helhet. Arbetslösheten är också för första gången någonsin högre än i vårt grannland Finland. Bland ungdomar är situationen än mer allvarlig. Under den akuta jobbkrisen har ungdomsarbetslösheten ökat dubbelt så snabbt i Sverige som i EU.

Under många år hade Sverige en högre tillväxt än genomsnittet i både EU och OECD. Under denna mandatperiod har det dock skett ett trendbrott, och den svenska tillväxten är nu lägre än i EU som genomsnitt. Under andra kvartalet 2009 sjönk BNP i EU med runt 4,8 % på årsbasis, medan siffran för Sverige var 6,0 %. Exporttillväxten i Sverige har inte utvecklats på något annat sätt än den genomsnittliga trenden i EU. Det har däremot konsumtionen. Svenska konsumenter reagerade starkare och förändrade sitt beteende snabbare till följd av krisen än vad människor i andra EU-länder har gjort. Förklaringen är att nedskärningarna i trygghetsystemen gör att människor sparar en större del av sina inkomster, enligt Socialdemokraterna.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet framhåller att Sverige har haft en negativ produktivitetstillväxt tre år i rad och att fallet i BNP är större än vad som är genomsnittet i EU. Än värre är det enligt motionärerna att den svenska arbetslösheten ökar så snabbt att den nu för första gången sedan en jämförbar arbetslöshetsstatistik funnits tillgänglig är högre än genomsnittet inom EU. Även ungdomsarbetslösheten utvecklas sämre i Sverige än i genomsnittet i EU. Även om finanskrisen och den därpå följande lågkonjunkturen är den främsta orsaken till den stigande arbetslösheten förklarar den inte varför Sverige, trots ett gott utgångsläge, drabbats hårdare av lågkonjunkturen än EU som helhet. Förklaringen är enligt Vänsterpartiet regeringens passiva finanspolitik. Till skillnad från de flesta länder i Europa har den svenska regeringen inte satsat på offentliga investeringar, strategisk näringspolitik och permitteringslöner för att överbrygga efterfrågebortfallet.

Enligt Vänsterpartiet har också en ny typ av otrygghet i Sverige, orsakad av bl.a. kraftiga försämringar i arbetslöshetsförsäkringen, lett till att Sverige börjat halka efter övriga Europa. Hushållens sparande har ökat, vilket minskar konsumtionen. Detta i sin tur bidrar till att förstärka lågkonjunkturens negativa spiraler. De svenska hushållen har ökat sitt sparande markant de senaste åren, till skillnad från den genomsnittliga trenden för EU:s länder.

Miljöpartiet

Miljöpartiet konstaterar att den djupa konjunktursvacka som världen kastats ned i har drabbat Sverige hårt. Även om fallet i produktionen, som pågått sedan hösten 2008, har avtagit och förväntas nå sin botten under hösten 2009 är läget fortsatt allvarligt. Hushållens sparande, som steg dramatiskt under hösten, är fortsatt mycket högt och den privata efterfrågan fortsatt låg. Även om regeringens tillväxtprognoser nu skrivits upp något är läget på den svenska arbetsmarknaden fortsatt mycket negativt. Företagen har ännu inte hunnit anpassa sig till det stora produktionsbortfallet, och antalet jobb kommer därför att fortsätta att minska.

Bedömningarna av konjunkturutvecklingen i detta läge är naturligtvis mycket osäkra, enligt motionärerna. Det gäller såväl effekterna av finanskrisen som utvecklingen av den globala efterfrågan.

Kompletterande information om den ekonomiska utvecklingen

Internationella utblickar

IMF skriver i sin höstprognos (World Economic Outlook, October 2009) att den globala ekonomin tycks vara på väg att återhämta sig. Återhämtningen väntas dock gå betydligt långsammare i de ekonomier som drabbats direkt av finanskrisen jämfört med de ekonomier som främst påverkats av det efterföljande raset i den globala efterfrågan. Världsekonomin som helhet bedöms växa med 3 % under 2010 efter att ha krympt med ca 1 % under 2009. I industriländerna väntas tillväxten öka med endast 1,2 % 2010 efter att ha krympt med 3,5 % under 2009. För tillväxtländer och utvecklingsländer förväntas tillväxten nå 5 % 2010. Återhämtningen drivs främst av Kina, Indien och andra tillväxtländer i Asien.

IMF bedömer vidare i sin globala finansiella stabilitetsrapport från oktober att systemriskerna på de finansiella marknaderna har minskat betydligt i spåren av vidtagna åtgärder och tecken på förbättringar i den reala ekonomin (Global Financial Stability Report, October 2009). Men inte desto mindre kvarstår fortfarande en betydande risk för att det uppstår en negativ spiral mellan realekonomin och den finansiella sektorn så länge som banker, finansiella institutioner och hushåll är i behov av att minska sin skuldsättningsgrad. IMF ser också en fara i att man nu, när läget ljusnat, från beslutsfattarnas sida avstannar i arbetet med den nödvändiga reformeringen av det finansiella systemet.

OECD:s senaste index över ledande indikatorer publicerades den 9 oktober och avser en sammanställning av ekonomiska data för augusti. Enligt OECD fortsätter de ledande indikatorerna att peka mot återhämtning i alla stora ekonomier. Indexet för hela OECD-området steg med 1,5 enheter jämfört med föregående månad till 99,2 och med 0,6 enheter jämfört med augusti 2008. Euroområdet ledande indikatorer steg med 1,7 enheter till 102. För USA noterades en uppgång med 1,6 enheter till 97,4 och för

Japan en uppgång med 1,3 enheter jämfört med månaden innan till 97,0. (Definitionen av återhämtning är ett indextal under 100 men ökande, för expansion krävs ett indextal som ökar och är över 100.)

Regeringens prognoser över den svenska ekonomin jämfört med andra bedömningar

I tabell 1.5 jämförs regeringens prognos över BNP-tillväxt, inflation, arbetslöshet och offentligt finansiellt sparande med Riksbankens och Konjunkturinstitutets (KI) senaste prognoser.

Tabell 1.5 Regeringens prognos jämfört med andra bedömare

	2009	2010	2011	2012
BNP				
Regeringen	-5,2	0,6	3,1	3,8
Konjunkturinstitutet	-5,0	1,5	2,9	
Riksbanken	-4,6	2,5	3,4	3,7
Inflation				
Regeringen	-0,4	0,4	0,8	1,8
Konjunkturinstitutet	-0,2	0,6	1,6	
Riksbanken	-0,4	0,9	3,3	3,7
Arbetslöshet				
Regeringen	8,8	11,4	11,6	10,9
Konjunkturinstitutet	8,8	11,4	11,8	
Riksbanken	8,5	10,3	10,3	9,4
Offentligt finansiellt sparande				
Regeringen	-2,2	-3,4	-2,1	-1,1
Konjunkturinstitutet	-2,3	-3,5	-3,5	
Riksbanken	-2,2	-2,5	-1,0	0,2

Anm. Regeringens prognos publicerades den 21 september, Konjunkturinstitutets den 26 augusti och Riksbankens den 22 oktober.

Källa: Budgetpropositionen för 2010, Konjunkturinstitutet och Riksbanken.

Enligt KI:s prognos från den 26 augusti är perioden med stora BNP-fall över. Under 2010 väntas efterfrågan öka, och BNP-tillväxten i Sverige blir 1,5 % 2010 och 2,9 % 2011. Läget på arbetsmarknaden fortsätter dock att försämrans, och arbetslösheten och utslagningen på arbetsmarknaden ökar. En expansiv ekonomisk politik mildrar effekterna på arbetsmarknaden, framför allt om en stor del av de finanspolitiska åtgärderna genomförs 2010, enligt KI. Den nya influensan bedöms få små effekter på svensk ekonomi.

Enligt Riksbankens penningpolitiska rapport från den 22 oktober har läget på de finansiella marknaderna fortsatt att förbättras samtidigt som företag och hushåll är mer optimistiska om framtiden. Återhämtningen har inletts, och BNP-utvecklingen i världsekonomin ser ut att bli något star-

kare än väntat. Men grunden är bräcklig och utvecklingen framöver är fortfarande osäker. Sverige har drabbats hårt av den djupa nedgången i omvärlden och återhämtningen kommer att ta tid, enligt Riksbanken. För att bidra till en stabil återhämtning och klara inflationsmålet beslutade Riksbankens direktion att lämna reporäntan oförändrad på 0,25 %. Den låga räntan bidrar tillsammans med en ökad efterfrågan från omvärlden till att BNP-tillväxten i Sverige blir starkare framöver. Arbetsmarknaden släpar efter BNP-utvecklingen, och först i början av 2011 ökar sysselsättningen igen. Därför väntas lönerna öka långsamt. När konjunkturen återhämtar sig höjs reporäntan till mer normala nivåer för att få en balanserad ekonomisk utveckling och en inflation i linje med målet. Förändringarna i reporäntan påverkar bostadsräntorna som ingår i konsumentprisindex (KPI). Därför kommer det att bli stora kast i inflationen framöver. Den underliggande inflationen ligger däremot stabilt nära 2 % under prognosperioden, enligt Riksbanken.

Även IMF har i sin höstprognos från oktober en BNP-prognos för Sverige som är högre än regeringens. IMF räknar med att Sveriges ekonomi växer med 1,2 % 2010. IMF har också en påtagligt ljusare bild av arbetsmarknaden med en arbetslöshet på endast 8,2 % 2010.

Aktuella siffror över den svenska ekonomins utveckling

Nedan presenteras ett urval utfallssiffror och indikatorer över hur olika delar av den svenska ekonomin utvecklats efter det att regeringen lade fram sin bedömning i budgetpropositionen i september.

- *BNP 2:a kvartalet:* Enligt SCB:s nationalräkenskaper för andra kvartalet 2009 visade BNP en marginell uppgång på 0,2 % jämfört med föregående kvartal. Det innebär att det tidigare kraftiga fallet har upphört. Samtidigt innebär den stora nedgång som ägde rum främst under fjärde kvartalet i fjol att jämfört med andra kvartalet 2008 var nivån på BNP fortfarande 6,0 % lägre. Exporten av varor och tjänster, som är av helt avgörande betydelse för BNP-utvecklingen, sjönk för femte kvartalet i följd. Lagerförändringarnas dämpande effekt på BNP var ca 2 procentenheter, vilket är extremt mycket. Hushållens konsumtion var oförändrad jämfört med föregående kvartal. Nivån låg samtidigt knappt 2 % lägre än ett år tidigare. Hushållens disponibla inkomster utvecklades relativt bra och tillsammans med den vikande konsumtionen resulterade det i ett mycket högt sparande, enligt SCB. (Publicerat den 25 september 2009.)
- *Industriproduktion och orderingång i augusti:* Industriproduktionen sjönk med 2,9 % under augusti jämfört med juli 2009, enligt SCB. Vid en jämförelse mellan augusti 2009 och samma månad föregående år har den totala industriproduktionen minskat med hela 20,9 %. Orderingången till den svenska industrin minskade samtidigt med 4,2 %

från juli till augusti efter en tidigare stark uppgång månaderna dessförinnan. Om man i stället ser till den senaste tremånadersperioden (juni–augusti) steg dock orderingången med 2,1 % jämfört med närmast föregående tremånadersperiod. Orderingången från exportmarknaden sjönk med 8 % från juli till augusti efter att ha ökat med 13,5 % från juni till juli. (Publicerat den 8 oktober 2009.)

- *Utrikeshandel i september*: Enligt SCB uppgick varuexporten i september till 88,3 miljarder kronor och varuimporten till 82,8 miljarder kronor. Det ger ett handelsnetto på 5,5 miljarder kronor. Jämfört med september 2008 minskade varuexportens värde med 17 % och varuimportens med 14 %. (Publicerat den 26 oktober 2009.)
- *Konjunkturbarometern i oktober*: Konjunkturinstitutets barometerindikator, som sammanfattar företagets och hushållens syn på det ekonomiska läget, steg med drygt fyra enheter mellan september och oktober, från 90,7 till 94,8. Nivån på indikatorn signalerar att stämningläget fortfarande är svagare än normalt. Indikatorn har dock stigit kraftigt sedan bottennoteringen i början av året. Om man ser till företagen så har indikatorn från bottennoteringen första kvartalet 2009 stigit 24 enheter. Sysselsättningsplanerna pekar fortsatt nedåt, men det är samtidigt betydligt färre företag som räknar med nedskärningar jämfört med tidigare. För tillverkningsindustrin blir tecknen på en återhämtning allt tydligare medan aktiviteten i byggindustrin fortsätter att minska. Försäljningen har ökat inom alla delar av handeln utom för partihandeln som rapporterar om en minskning. Hushållens syn på det ekonomiska läget ljusnade ytterligare i oktober och konfidensindikatorn CCI, som stigit sedan maj, ligger nu något över det historiska medelvärdet. (Publicerat den 28 oktober.)
- *Detaljhandeln i augusti*: Detaljhandels försäljning ökade i augusti med 1,9 % jämfört med augusti i fjol, enligt Handels utredningsinstitut (HUI). Mätt i volym och med hänsyn tagen till antalet försäljningsdagar uppmättes en ökning med 1,2 %. Sällanköpsvaruhandelns omsättning minskade något medan dagligvaruhandelns omsättning ökade med 3,3 % i volym. Om man summerar utfallet för sommarmånaderna (juni, juli och augusti) jämfört med motsvarande period föregående år blev försäljningsökningen 4,8 %, vilket är en oväntat stark utveckling under den rådande konjunkturen, enligt HUI. (Publicerat den 29 september 2009.)
- *Sysselsättning och arbetslöshet i september*: I september var 4 478 000 personer sysselsatta enligt SCB:s arbetskraftsundersökning. Det är 89 000 personer färre än i september 2008. Sysselsättningsgraden minskade med 2,1 procentenheter till 64,2 % jämfört med ett år tidigare. Antalet arbetade timmar minskade med 1,9 %. Sysselsättningen minskade även denna månad mest i tillverkningsindustrin. Antalet arbetslösa ökade med 117 000 personer till 405 000, vilket innebär att arbetslösheten nu ligger på 8,3 %. I åldersgruppen 15–24

år var 142 000 personer arbetslösa, vilket är en ökning med 27 000 personer sedan i september förra året. Den relativa arbetslösheten för unga var 24,3 %, en ökning med 4,9 procentenheter jämfört med september 2008. Av de arbetslösa i åldersgruppen 15–24 år var 53 000 heltidsstuderande. (Publicerat den 22 oktober 2009.)

- *Varsel i september:* I september varslades knappt 8 000 personer om uppsägning, enligt Arbetsförmedlingen. Det innebär att nivån på antalet varslade för första gången på ett och ett halvt år har minskat jämfört med motsvarande månad året innan. Nedgången är dock marginell, 400 personer. 3 100 av de varslade kom från tillverkningsindustrin, 1 300 från uppdragsverksamheten och 1 200 från byggnadsverksamheten. Förutom nedgången i varsel har nedgången i antalet lediga platser planat ut. Trots den svaga konjunkturen förmedlas fortfarande ganska många jobb via Arbetsförmedlingen. Av dem som var inskrivna på Arbetsförmedlingen fick 48 000 arbete under september. (Publicerat den 12 oktober 2009.)
- *Inflation i september:* Inflationstakten, räknad som förändringen av konsumentpriserna under de senaste tolv månaderna, var $-1,6$ % i september ($-0,8$ % i augusti). Nedgången förklaras främst av sänkta räntekostnader. Om man korrigerar för effekten av sänkta räntor var inflationstakten i stället $1,4$ %. Från augusti till september steg priserna med i genomsnitt $0,3$ %, vilket är en ovanligt liten förändring, enligt SCB. Samma tid förra året steg konsumentpriserna med $1,0$ %. (Publicerat den 13 oktober 2009.)
- *Finansmarknaden i augusti:* Bankernas lån till hushållen fortsätter att öka, enligt Finansinspektionens månatliga utvärderingsrapport. Jämfört med en månad tidigare har skillnaden mellan bankernas utlåningsräntor och interbankräntan legat på samma nivå. Bankernas kostnad för likviditet har fortsatt att sjunka. Sammantaget ökar det bankernas marginaler på lån till hushållen. Både bankernas och företagens möjligheter att låna på marknaden är nu goda, enligt Finansinspektionen. Bankerna har kunnat förlänga bindningstiderna på sin upplåning. I augusti var tillväxttakten på årsbasis i utlåningen till företag $2,9$ % och till hushåll $8,0$ %. (Publicerat den 30 september.)

Svensk tillväxt jämfört med EU27

Enligt Eurostat var BNP-tillväxten i EU27 under andra kvartalet i år $-4,9$ % jämfört med motsvarande kvartal 2008. Det kan jämföras med Sveriges BNP-tillväxt andra kvartalet på $-6,1$ %. Om man i stället ser till BNP-tillväxten andra kvartalet i år jämfört med första kvartalet var tillväxten i EU27 $-0,3$ %, vilket kan jämföras med $0,2$ % för Sverige.

Finansutskottets bedömning

Enligt regeringen är det ekonomiska läget nu något stabilare än i våras och riskbilden mer balanserad. Regeringen betonar dock att osäkerheten avseende den framtida konjunkturutvecklingen är stor. Utskottet instämmer i detta, men kan samtidigt konstatera att läget ljusnat något sedan regeringen publicerade sin bedömning i september. Det gäller såväl internationellt som för den svenska ekonomin.

Exempelvis pekar OECD:s senaste index över ledande indikatorer mot återhämtning i alla stora ekonomier i världen. För Sveriges del visar BNP-siffran för andra kvartalet att produktionsfallet har bromsats upp, och jämfört med första kvartalet 2009 har BNP ökat marginellt. Lagerförändringarnas dämpande effekt på BNP-utvecklingen var ca 2 procentenheter, vilket är extremt högt. Det betyder att företagen anpassat sina lager nedåt mycket snabbt när efterfrågan vikt, men också att förutsättningarna för en snabbare uppgång i BNP när efterfrågan väl ökar igen har stärkts (dock blir en sådan uppgång till följd av lageranpassning av temporärt slag). Enligt Konjunkturinstitutets senaste barometer har läget i svenskt näringsliv förbättrats ytterligare under tredje kvartalet. Från bottennoteringen under första kvartalet har indikatorn stigit hela 24 enheter. Men trots uppgången är stämmningsläget för näringslivet som helhet fortfarande strax under det historiska genomsnittet. Hushållen har blivit påtagligt mindre pessimistiska om den ekonomiska utvecklingen, och i Konjunkturinstitutets senaste mätning från oktober ligger konfidensindikatorn något över det historiska genomsnittet. Industrins orderingång har återhämtat sig något de senaste månaderna, men föll dock tillbaka marginellt i augusti. Detaljhandels försäljning fortsatte att öka i augusti.

Men vid sidan av dessa ljusglimtar i ekonomin fortsätter sysselsättningen att sjunka och arbetslösheten att öka relativt snabbt. I september ökade antalet arbetslösa med 117 000 personer jämfört med samma period föregående år. Det betyder att arbetslösheten nu ligger på 8,3 %. Antalet personer som varslas om uppsägning har dock enligt det senaste månadsutfallet minskat för första gången på ett och ett halvt år.

Om utskottet jämför regeringens prognos över ekonomin med andra prognoser som gjorts under hösten är slutsatsen att regeringens bedömning är försiktigare än många andras. Tendensen bland olika bedömare av ekonomins utveckling går nu i delvis motsatt riktning jämfört med hur det såg ut hösten 2008. Då reviderades prognoserna successivt ner i takt med nya och allt dystrare utfallsiffror. Nu revideras i stället prognoserna gradvis upp mot bakgrund av stabilare omvärldsutsikter och ökad optimism på hemmamarknaden. I tabell 1.5 ovan redovisades regeringens prognos över BNP-utveckling, arbetslöshet, inflation och offentligt finansiellt sparande i relation till Konjunkturinstitutets och Riksbankens senaste prognoser över samma variabler. Konjunkturinstitutets prognos publicerades en knapp månad före regeringens medan Riksbankens publicerades en månad senare. Såväl KI som Riksbanken har en starkare tillväxtprognos än regeringen för

2010. I synnerhet gäller det för Riksbanken, vars BNP-prognos ligger nästan två procentenheter över regeringens. Den främsta förklaringen till Riksbankens starkare BNP-prognos för 2010 är att lagerbidraget är betydligt större i deras prognos än i såväl regeringens som KI:s prognoser. Vidare är hushållens konsumtion 2010 betydligt starkare i både Riksbankens och KI:s prognoser jämfört med regeringens. Detsamma gäller utvecklingen av de fasta bruttoinvesteringarna. För 2011 och 2012 är synen på BNP-utvecklingen mer samstämmig mellan de olika bedömningarna. Också när det gäller arbetsmarknaden är Riksbankens bedömning ljusare än regeringens medan KI har ungefär samma bild som regeringen. Riksbanken bedömer att arbetslösheten som högst uppgår till 10,3 % 2010 och 2011, vilket är drygt en procentenhet lägre arbetslöshetsnivå än i regeringens prognos. Som en följd av den starkare tillväxten och lägre arbetslösheten är också Riksbankens prognos över det offentliga finansiella sparandet starkare än regeringens under hela prognosperioden. Riksbanken betonar dock osäkerheten i bedömningen och skriver exempelvis: ”Återhämtningen har inletts och BNP-utvecklingen i världsekonomin ser ut att bli något starkare än väntat. Men grunden är bräcklig och utvecklingen framöver är fortfarande osäker.” Att Riksbanken ser den ekonomiska utvecklingen som bräcklig understryks också av att man lämnade styrräntan oförändrad och samtidigt höll fast vid sin tidigare bedömning att den behöver vara låg under en relativt lång period framöver.

Regeringen skriver i budgetpropositionen att det finns tecken på att konjunkturåterhämtningen i Sverige och omvärlden kan gå snabbare och bli starkare än vad som antas i huvudscenariot. Regeringen presenterar också ett alternativscenario med snabbare återhämtning, där BNP-tillväxten blir en knapp procentenhet högre än i huvudscenariot och arbetslösheten några tiondelar lägre (se tabell 1.4 ovan). Samtidigt vill utskottet, i likhet med regeringen, understryka att den spirande uppgången är skör och att det finns en fortsatt stor risk för bakslag. Den internationella konjunkturedgången kan bli djupare och mer utdragen än väntat, till följd av t.ex. ytterligare en våg av finansiell oro. En av de osäkerhetsfaktorer som regeringen lyfter fram är utvecklingen i de baltiska länderna. I det sammanhanget har utskottet noterat att det under senare tid har inkommit vissa signaler som tyder på att läget i de baltiska länderna har stabiliserats något jämfört med tidigare. Exempelvis enades den lettiska regeringen nyligen om budgetbesparingar som tycks vara i linje med överenskommelsen med de internationella långivarna. (Budgetförslaget lämnades till det lettiska parlamentet den 2 november.) I Estland gav IMF nyligen den estniska regeringen beröm för kraftfullt genomförda budgetåtgärder (i en s.k. artikel IV-konsultation), även om man pekar på vikten av fortsatta besparingar och strukturella reformer. BNP-utvecklingen i Litauen sjönk något mindre än väntat (-14,3%) under tredje kvartalet, enligt preliminära beräkningar.

En annan grund till osäkerhet, inte minst när det gäller utvecklingen av sysselsättning och arbetslöshet framöver, är produktivitsutvecklingen. I betänkande 2008/09:FiU20 i samband med den ekonomiska vårpropositionen påpekade finansutskottet att regeringen borde återkomma till riksdagen med en mer utförlig analys av den senaste tidens svaga produktivitsutveckling. Utskottet ville ha en förklaring på vad som orsakat regeringens förändrade bedömning (sedan budgetpropositionen för 2009) av hur stor del av produktivitsfallet som orsakats av en permanent störning. Någon sådan analys görs inte i budgetpropositionen för 2010. Dock redogör regeringen för ett alternativscenario där den potentiella produktivitsnivån 2009 antas vara högre än i huvudscenariot. I den analysen konstaterar regeringen att ett alternativt antagande om vad som orsakade produktivitsfallet de senaste åren har stor effekt på prognosen för den framtida ekonomiska utvecklingen i Sverige. Sysselsättningen blir lägre och arbetslösheten högre samtidigt som BNP-tillväxten blir högre i alternativscenarioet. Utskottet är fortsatt av uppfattningen att fördjupade analyser kring produktivitsutvecklingen är angelägna.

Motionernas kommentarer om t.ex. att "Sverige halkar efter" och att arbetslösheten växer snabbare i Sverige än i omvärlden, behandlar utskottet i kapitel 2.7 under delavsnittet om arbetsmarknad och sysselsättning.

2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Utskottet välkomnar regeringens åtgärder i budgetpropositionen. Inom ramen för långsiktigt ansvarsfulla offentliga finanser inriktas politiken på att dämpa fallet i sysselsättningen, förhindra att arbetslösheten biter sig fast, värna välfärdens kärna, skapa förutsättningar för fler och växande företag samt att värna klimatet. Utskottet konstaterar att skiljelinjen mellan regeringens politik och oppositionens blir allt tydligare. Regeringen håller fast vid en politik som handlar om att kortsiktigt motverka arbetslöshet orsakad av det internationella efterfrågebortfallet och varaktigt höja den långsiktiga sysselsättningsnivån genom att göra det mer lönsamt att arbeta och mer attraktivt att anställa. Oppositionens politik fokuserar i stället på statisk omfördelning av resurser, men bortser från vilka effekter deras politik får för drivkrafterna för arbete och företagande.

Jämför reservationerna 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

I detta avsnitt behandlas riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Regeringens respektive oppositionspartiernas förslag beskrivs tematiskt under rubrikerna 2.1 De offentliga finanserna, 2.2 Arbetsmarknad och sysselsättning, 2.3 Välfärden och kommunernas ekonomi, 2.4 Företagande, 2.5 Klimat, miljö och infrastruktur samt 2.6 Det finansiella systemet. Finansutskottets ställningstagande till riktlinjerna presenteras samlat i avsnitt 2.7.

De förslag som behandlas är propositionens punkt 1, Socialdemokraternas budgetmotion Fi260 yrkandena 1, 10, 11, 19, 23, 26, 29, 30, 31, 33 och 34, Vänsterpartiets budgetmotion Fi261 yrkandena 1, 9, 11, 13, 14, 15, 17 och 18 samt Miljöpartiets budgetmotion Fi262 yrkandena 1, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18 och 19. Vidare behandlas Vänsterpartiets motioner Fi204, Fi210, Fi299 yrkande 1, So582 yrkande 6, MJ468 yrkande 11 och 36 samt Miljöpartiets motioner N388 yrkande 11 och A307 yrkande 4. Slutligen behandlas ett antal enskilda motioner. Det är motionerna Fi231 av Luciano Astudillo (s), Fi 234 av Carina Hägg (s), Fi236 av Lennart Axelsson (s), Fi240 av Hans Olsson m.fl. (s) samt Fi285 av Jan Ericson (m).

2.1 De offentliga finanserna

Propositionen

Finansiellt sparande

År 2008 uppgick det finansiella sparandet i offentlig sektor till 2,5 % av BNP, vilket är en minskning jämfört med 2007 då överskottet uppgick till 3,8 % av BNP. Den djupa lågkonjunkturen tillsammans med de reformer som föreslås i budgetpropositionen innebär att överskotten vänds till underskott som består hela perioden 2009–2012. I jämförelse med 2009 års ekonomiska vårproposition har prognoserna för det offentliga sparandet reviderats upp något, vilket beror på att de offentliga inkomsterna förväntas bli högre samtidigt som utgifterna förväntas bli lägre, justerat för de reformer som föreslås eller aviseras i budgetpropositionen. För 2010 beräknas underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande till 3,4 % av BNP.

Återhämtningen i ekonomin samt att vissa reformer är temporära medför att underskotten gradvis minskar fram till 2012. Det strukturella sparandet, dvs. sparandet justerat för konjunkturläget beräknas vara svagt positivt samtliga år. Den ekonomiska utvecklingen påminner om situationen i början av 1990-talet. På några punkter är dock läget väsentligt annorlunda. Inflation och räntor är betydligt lägre vilket är gynnsamt för de offentliga finanserna. Därtill belastades de offentliga finanserna vid den förra djupa lågkonjunkturen av stöd till insolventa banker. Det finns dock en risk att de stabilitetsskapande åtgärderna kan komma att medföra kostnader för staten och den offentliga sektorn framöver. I regeringens bedömning av de offentliga finanserna fram till 2012 finns inga sådana kostnader för staten som påverkar den offentliga sektorns finansiella sparande.

Tabell 2.1 Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor om annat ej anges

	2009	2010	2011	2012
Inkomster	1 593	1 605	1 657	1 727
<i>Procent av BNP</i>	51,9	51,7	51,6	51,3
Utgifter	1 660	1 711	1 724	1 763
<i>Procent av BNP</i>	54,1	55,1	53,6	52,4
Finansiellt sparande	-68	-107	-67	-36
<i>Procent av BNP</i>	-2,2	-3,4	-2,1	-1,1
Staten	-63	-109	-68	-32
ÅP-systemet	6	3	1	-2
Kommunsektorn	-11	0	0	-2

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Det försämrade läget på arbetsmarknaden innebär att kommunernas skatteunderlag utvecklas svagare 2009 än tidigare år. Den svaga utvecklingen bidrar till att kommunsektorns finansiella sparande beräknas visa ett under-

skott på 11 miljarder kronor. De stimulansåtgärder som regeringen föreslår om totalt 17 miljarder kronor periodiseras i beräkningarna till 2010 och kommunsektorns sparande uppgår därmed till 0 kronor. Under 2011 och 2012 medför det gynnsammare konjunkturläget att skatteinkomsterna växer igen. Det ekonomiska läget möjliggör dock ingen konsumtionsökning i kommunsektorn under dessa år.

Efter ett riksdagsbeslut ska pensionssystemet bli mindre känsligt för svängningar på börsen. Beslutet innebär att vid uträkningen av balanstalet inom ålderspensionssystemet ska AP-fondernas värde beräknas som ett medelvärde för de tre senaste åren. I avvaktan på Pensionsgruppens fortsatta diskussioner har regeringen gjort ett beräkningstekniskt antagande som höjer pensionsutgifterna med 6,5 miljarder kronor fr.o.m. 2011.

Reformutrymme och uppföljning av överskottsmålet

Ramverket för finanspolitiken med mål och restriktioner är utgångspunkten när regeringen fastställer storleken på ett reformutrymme eller besparingsbehov. Det finanspolitiska ramverket syftar både till långsiktig hållbarhet och till att finanspolitiken utformas så att den inte riskerar att bli kortsiktigt destabiliserande. Det är därför helt förenligt med ramverkets syfte att det offentliga sparandet kan sjunka under överskottsmålet vid kraftiga konjunkturavmattningar.

De offentliga finanserna har utvecklats bättre än vad som bedömdes i 2009 års ekonomiska vårproposition och osäkerheten i de offentliga finanserna har minskat. Förutsättningarna för att genomföra ytterligare krisåtgärder har därmed förbättrats enligt regeringen. Det finns dock en fortsatt stor osäkerhet i den allmänna ekonomiska utvecklingen som måste beaktas. Reformerna som regeringen föreslår fokuserar i likhet med tidigare förslag på åtgärder som ökar arbetsutbudet och rörligheten på arbetsmarknaden. Därtill motiverar det mycket låga resursutnyttjandet och den fallande sysselsättningen till ytterligare krisåtgärder som inriktas på att med kostnadseffektiva sysselsättningskapande åtgärder stimulera efterfrågan och dämpa sysselsättningsfallet. Att dämpa en neddragning av offentligt finansierade jobb är en av de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att dämpa sysselsättningsfallet i en djup lågkonjunktur. I propositionen föreslås ökade resurser till kommuner och landsting, till infrastrukturåtgärder och satsningar på hälso- och sjukvård, äldreomsorg, rättsväsende och utbildningsområdet. Regeringen anser att krisens effekter kan dämpas genom att man stimulerar hushållens disponibla inkomster. Bland annat föreslår regeringen att ett fjärde steg i jobbskatteavdraget genomförs, skatten sänks för pensionärer och egenavgifterna sänks för företagen. Sammantaget gör regeringen bedömningen att åtgärder för 2010 på ca 1 % av BNP, eller 32 miljarder kronor, innebär en väl avvägd finanspolitik. Genom att en del av åtgärderna är temporära är den finanspolitiska effekten mindre 2011 och 2012. År 2012 uppgår effekten till 22 miljarder kronor.

Regeringen använder sig av tre indikatorer för att följa upp överskotts-målet och bedöma reformutrymmet:

- det genomsnittliga finansiella sparandet räknat från 2000
- den s.k. sjuårsindikatorn som beaktar såväl utfallsår som prognosår
- det strukturella sparandet, dvs. finansiellt sparande justerat för konjunkturläge och för större engångseffekter.

På grund av att det s.k. BNP-gapet i genomsnitt är negativt under perioden 2000–2012 justerar regeringen i budgetpropositionen även de två första indikatorerna för konjunkturläget. Baserat på denna metodik pekar indikatorerna på att sparandet ligger i linje med överskottsmålet. Regeringen anser dock att det är osannolikt att de mycket stora negativa BNP-gap som uppkommer i år och de närmaste åren kommer att motsvaras av lika stora positiva BNP-gap under perioden efter 2012. Regeringen gör därför bedömningen att alla tre indikatorer pekar på att en stramare finanspolitik med budgetförstärkningar kan komma att bli nödvändig när konjunkturläget förbättras. För att säkra långsiktigt hållbara finanser är en stor del av de föreslagna eller aviserade åtgärderna temporära. Regeringen menar att det inte helt går att motverka en kraftig konjunkturedgång med aktiva finanspolitiska åtgärder utan att de offentliga finanserna äventyras. Det offentliga finansiella läget kräver en stram utgiftspolitik de närmaste åren. För att markera detta föreslås att utgiftstaket sätts 10 miljarder kronor lägre än den bedömning som gjordes i 2009 års ekonomiska vårproposition. Om budgetförstärkningar blir nödvändiga bör de bl.a. ta sikte på skattejusteringar som bidrar till en bättre miljö och hälsa utan att minska incitamenten till arbete. Även utgiftsminskningar kan bli aktuella.

Osäkerheten om de offentliga finansernas utveckling har minskat enligt regeringen. Det måste dock finnas en beredskap för en svagare utveckling av de offentliga finanserna, om t.ex. den förväntade förbättringen av konjunkturläget inte kommer till stånd eller om större problem uppstår inom finans- och banksektorn. Men de offentliga finanserna kan även utvecklas starkare. Såväl snabbheten som styrkan i upp- och nedgångar underskattas ofta.

Utgiftstaken

Förslag om utgiftstak för det tredje året lämnas i enlighet med budgetlagen i budgetpropositionen. Regeringen anser dock att en bedömning av utgiftstakets nivå för det tredje året i budgetcykeln är en väsentlig del av riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Av det skälet görs en bedömning av utgiftstakets nivå för det tredje året redan i den ekonomiska vårpropositionen. I normalfallet ändras sedan inte den bedömning som görs på våren.

Nivån på utgiftstaket tar sin utgångspunkt i en samlad bedömning av den finanspolitiska inriktningen givet de budgetpolitiska målen och prognosen för de offentliga finanserna. För att värna de offentliga finanserna och

främja en återgång till överskott i de offentliga finanserna föreslår regeringen att utgiftstaket för 2012, exklusive tekniska justeringar, sätts 10 miljarder kronor lägre än den i 2009 års ekonomiska vårproposition bedömda nivån. Den svaga konjunkturutvecklingen, med fallande nominell BNP 2009, gör att utgiftstaket som andel av BNP väntas stiga i år och nästa år. Regeringens ambition är dock att utgiftstaket som andel av BNP åter ska minska.

Budgeringsmarginalen är i första hand avsedd att fungera som en buffert om utgifterna skulle utvecklas på ett annat sätt än prognostiserat på grund av konjunkturen eller strukturella förändringar. Enligt regeringen bör budgeringsmarginalens storlek vara minst 3 % av de takbegränsade utgifterna för år $t+3$. Den stegvis ökande marginalen motiveras av att osäkerheten om utgiftsutvecklingen är större på längre sikt. Budgeringsmarginalen för 2012 ligger över de minimikrav som enligt regeringen behövs för att täcka osäkerheter i utgiftsutvecklingen. Utvecklingen det senaste året och vid tidigare kraftiga konjunkturförändringar har dock enligt regeringen visat att försämringar kan ske snabbt och att prognosmetoderna ofta inte fångar upp större konjunkturella eller strukturella förändringar i utgiftsutvecklingen.

Regeringen föreslår också att de utgiftstak som riksdagen har beslutat för 2009–2011 justeras av tekniska skäl. Tekniska justeringar syftar till att utgiftstaket ska utgöra en lika stram begränsning för de offentliga utgifterna efter justeringen som före de förändringar som föranleder justeringen. Om inte utgiftstaket justeras tekniskt kan utrymme skapas under utgiftstaket genom att exempelvis utgifter flyttas till inkomstsidan genom krediteringar på skattekonton. En genomgång av principerna för tekniska justeringar ingår i regeringens översyn av det finanspolitiska ramverket. Flertalet av de förslag i budgetpropositionen som föranleder en justering av utgiftstaket avser förändringar som påverkar skatterna för kommuner och landsting som kompenseras genom högre statsbidrag utan att de offentliga utgifterna påverkas. Övergången till en kostnadsföretag budgetering innebär att de takbegränsade utgifterna sänks och övergången till en bruttomässig budgetering av stödet till idrotten att utgifterna ökar. Budgetlagens grundprincip är att utgifter och inkomster ska redovisas brutto och den föreslagna förändringen innebär en ökad bruttoredovisning. Sammantaget motiverar förändringarna att det tidigare fastställda utgiftstaket för 2009 föreslås sänkas med 2 miljarder kronor och att utgiftstaken för 2010 och 2011 föreslås höjas med 4 miljarder kronor. De tekniska justeringarna påverkar i motsvarande mån även det tak för 2012 som bedömdes i 2009 års ekonomiska vårproposition.

Tabell 2.2 Regeringens förslag till utgiftstak 2009–2012*Miljarder kronor om annat ej anges*

	2009	2010	2011	2012
Av riksdagen beslutat utgiftstak	991	1 020	1 050	1 080
Tekniska justeringar	-2	4	4	4
Aktuellt förslag	989	1 024	1 054	1 074
<i>Procent av BNP</i>	32,2	33,0	32,8	31,9
Årlig förändring		35,0	30,0	20,0
Takbegränsade utgifter	975,3	1 006,7	1 061,8	1 025,3
<i>Procent av BNP</i>	31,8	32,4	31,6	30,5
Budgeteringsmarginal	13,7	17,3	37,2	48,7

Anm.: Utgiftstaket för 2012 på 1 080 miljarder kronor är inte tidigare fastställt av riksdagen utan endast en bedömning från 2008 års ekonomiska vårproposition.

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Statsbudgetens saldo och skuldutvecklingen

Statsbudgeten uppvisade ett överskott på 135 miljarder kronor 2008. År 2009 beräknas statsbudgeten i stället uppvisa ett underskott på 196 miljarder kronor. Den främsta förklaringen till det stora underskottet i år är den svaga inkomstutvecklingen, men även en kraftigt ökad nettoutlåning från Riksgäldskontoret (RGK) bidrar. Statens stödåtgärder riktade mot den finansiella sektorn samt insatser för att säkra kreditgivningen till företag påverkar nettoutlåningen.

I jämförelse med 2009 års ekonomiska vårproposition har nettouplåningen för 2009 reviderats upp med 32 miljarder kronor trots att den högre låneramen för AB Svensk Exportkredit inte förväntas utnyttjas. Revideringen beror på att Riksbanken har beslutat om en förstärkning av valutarenserven med upp till 100 miljarder kronor. Bakgrunden är att Riksbanken behövt använda en del av valutarenserven för utlåning till svenska banker och utländska centralbanker. Riksgäldskontoret sköter upplåningen för Riksbanken varför statsbudgetens saldo genom nettoutlåningen påverkas negativt. Även det aviserade lånebeloppet till Island på 5,2 miljarder kronor samt kapitaltillskotten till Nordea på sammantaget 6,9 miljarder kronor bidrar till den höga nettoutlåningen under 2009. Dessa tre åtgärder är engångseffekter på statsbudgeten. Justerat för dessa engångseffekter och andra större engångseffekter beräknas underskottet på statsbudgeten till 98 miljarder kronor.

Den förväntade konjunkturuppgången mot slutet av perioden medför att statsbudgetens inkomster åter växer samtidigt som statsbudgetens utgifter i nominella termer i stort är oförändrade. Totalt sett beräknas inte regeringens stödåtgärder och insatserna för att säkra kreditgivningen till företag medföra en ökad utlåning från Riksgäldskontoret fram t.o.m. 2012. Under perioden 2010–2012 beräknas därför underskotten minska från 106 miljarder kronor till 51 miljarder kronor. Statsskulden som andel av BNP som

uppgick till 33,6 % av BNP vid utgången av 2008 beräknas till drygt 40 % av BNP samtliga år 2010–2012. Statsskulden stiger från 1 062 miljarder kronor till 1 356 miljarder kronor 2012.

Tabell 2.3 Statsbudgetens saldo

Miljarder kronor om annat ej anges

	2009	2010	2011	2012
Inkomster	719	723	759	780
Utgifter	915	829	831	831
varav RGK:s nettoutlåning m.m.	123	22	-9	7
Saldo	-196	-106	-72	-51
Saldo, justerat för större engångseffekter	-98	-99	-71	-51
Statsskuld, procent av BNP	37,8	40,4	40,6	40,3
Konsoliderad bruttoskuld, procent av BNP	42,8	45,5	45,6	45,2

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, den s.k. Maastrichtskulden, följer samma utveckling som statsskulden men ligger på en högre nivå. Den konsoliderade bruttoskulden, som definieras av EU:s regler och tillämpas inom EU i samband med stabilitets- och tillväxtpakten, består av summan av den konsoliderade statsskulden och kommunsektorns skulder på kreditmarknaden minus AP-fondernas innehav av statspapper. Bruttoskulden understiger sedan 2000 stabilitetspaktens referensvärde på 60 % av BNP. Den konsoliderade bruttoskulden beräknas öka från 30,8 % av BNP vid utgången av 2008 till 45,2 % av BNP vid utgången av 2012. Skuldökningen förklaras främst av underskottet i den offentliga sektorns finansiella sparande, men även den statliga utlåningen bidrar till skuldutvecklingen. Likaså beräknas den offentliga sektorns nettoförmögenhet minska till drygt 8 % av BNP 2012.

De offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet

Regeringen gör i propositionen beräkningar och bedömningar av de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet fram till 2090. Under de närmaste 25 åren kommer andelen äldre i befolkningen att öka, vilket bl.a. medför ökade kostnader för sjukvård och äldreomsorg. De demografiska förändringarna gör sig främst gällande efter 2015. Beräkningarna kan ses som en prognos av hur de offentliga finanserna utvecklas om utformningen av de nuvarande skatte- och välfärdssystemen behålls. I beräkningsförutsättningarna ingår att ekonomin antas anpassas från ett läge med lågt resursutnyttjande 2012 till ett läge med normalt resursutnyttjande 2017 och att regeringens reformer antas få fullt genomslag på arbetsmarknaden 2017.

Finanspolitiken kan sägas vara långsiktigt hållbar om de skatteintäkter som följer av dagens skatte- och avgiftsregler är tillräckliga för att över tiden finansiera de utgifter som följer av dagens välfärdssystem. Regeringen använder den s.k. S2-indikatorn som avser att visa vilken permanent budgetförstärkning som är nödvändig för att de offentliga finanserna ska

vara långsiktigt hållbara. I regeringens basscenario är S2-indikatorn 0,6, vilket är en försämring med 0,1 procentenheter sedan bedömningen i 2009 års ekonomiska vårproposition. Detta innebär att en strikt, långsiktigt hållbar finanspolitik uppnås genom en permanent skatthöjning eller utgiftsminskning motsvarande 0,6 % av BNP. Åtstramningen motsvarar knappt 19 miljarder kronor i dagsläget.

Enligt regeringen indikerar beräkningarna att budgetförstärkningar kan komma att behövas för att säkra finanspolitikens långsiktiga hållbarhet. Underskridandet av överskottsmålet 2009–2012 som motiveras av lågkonjunkturen bör vara temporärt. Regeringen redovisar också alternativa scenarier. Ett scenario visar att om den nuvarande krisen skulle ge upphov till strukturella förändringar av ekonomin försämras S2-indikatorn i betydande grad. Enligt regeringen understryker det vikten av att arbetslösheten till följd av krisen inte permanentas på en hög nivå och att arbetskraftsdeltagande och sysselsättning hålls uppe.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna vill möta den växande arbetslösheten med investeringar i jobb och utbildning, nya resurser till välfärden, ökad rättvisa och med att ta ansvar för ekonomin. Sveriges konkurrenskraft ska förbättras.

Socialdemokraternas utgångspunkt är att skatt ska betalas efter bärkraft, och välfärd fördelas efter behov. Skattesystemet har blivit orättvisare och detta skadar skattesystemets legitimitet. Den som har högre inkomster ska bidra med mer än den som har lägre men alla ska få del av välfärden oavsett inkomst. Socialdemokraterna föreslår att en förmögenhetsskatt införs igen och att fastighetsskatten görs rättvisare. Socialdemokraterna avvisar det fjärde steget i det s.k. förvärvsavdraget och vill ta bort förvärvsavdraget för den som tjänar över 1 miljon kronor. Skatten för pensionärerna sänks genom att grundavdraget höjs. Socialdemokraterna vill genom skatteförändringar på miljöområdet göra det mer lönsamt att göra rätt miljöval. Bland annat höjs koldioxidskatterna mer än i regeringens förslag. Motionärerna avvisar regeringens nedsättning av arbetsgivaravgiften för ungdomar och föreslår i stället en skattereduktion för den som nyanställer en ungdom under 26 år. Sammantaget innebär motionärernas förslag att skatteinkomsterna ökar med knappt 20 miljarder kronor i förhållande till regeringens proposition 2010–2012.

Socialdemokraterna vill skapa 100 000 fler jobb och utbildningsplatser som bl.a. innehåller en utbyggnad av komvux och yrkesvux. Motionärerna föreslår ett nytt riskkapitalavdrag, sänkta egenavgifter för entreprenörer och sänkt arbetsgivaravgift för enmansföretag som anställer. I budgetmotionen föreslår Socialdemokraterna också att forskningen tillförs större resurser, varav merparten ska användas för energiforskning. Socialdemokraterna

föreslår ett investeringsstöd för hyresrätter. Infrastruktursatsningarna i budgetmotionen är större än regeringens och tillskotten utgörs främst av statsbidrag till kollektivtrafiken.

Välfärden kräver ökade resurser och Socialdemokraterna föreslår insatser på totalt 18 miljarder kronor mer än regeringen 2010–2012 i kommunsektorn. 11 miljarder kronor är avsedda för att behålla och anställa personal och utveckla välfärden varav 5 miljarder kronor tillförs som ett anställningsstöd i form av en skattekreditering. Därutöver föreslår motionärerna 7 miljarder kronor i riktade kommunsatningar, t.ex. bidraget till kollektivtrafiken. Avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen sänks genom en skattereduktion för avgiften som motsvarar upp till 75 % av avgiften. Taket i a-kassan höjs successivt till 990 kr 2012. Motionärerna föreslår också successivt höjt tak i sjukpenningen till 9 prisbasbelopp och avvisar regeringens tidsbegränsning i sjukpenningen. 1 miljard kronor avsätts till rehabiliteringsåtgärder. Socialdemokraterna föreslår också ett åtgärds paket som bl.a. innehåller högre underhållsstöd. Motionärerna föreslår en besparing på försvaret på 2 miljarder kronor per år som innebär lägre utgifter för fredsfrämjande förbandsinsatser. Motionärernas förslag till utgiftsökningar i förhållande till budgetpropositionen uppgår till drygt 18 miljarder kronor i genomsnitt under samma tidsperiod.

Sammantaget innebär de föreslagna åtgärderna i budgetmotionen att det finansiella sparandet är i genomsnitt drygt 2 miljarder kronor starkare per år än i regeringens budgetalternativ. Utgiftstaken föreslås höjas med 35, 38 och 24 miljarder kronor för de tre åren, vilket innebär en högre budgeteringsmarginal än i regeringens förslag. Socialdemokraterna står bakom det finanspolitiska ramverket och framhåller att systemet med utgiftstak har bidragit till en ansvarsfull finanspolitik och sunda statsfinanser. Sunda offentliga finanser är en förutsättning för uthållig tillväxt och stabil välfärd. Sunda offentliga finanser är även en fråga om rättvisa gentemot kommande generationer. Motionärerna välkomnar översynen av det kommunala balanskravet. Utöver den inriktning som presenteras ovan har Socialdemokraterna 9 gemensamma förslag med Vänsterpartiet och Miljöpartiet som presenteras nedan. De gemensamma förslagen ingår i tabellerna för Socialdemokraterna.

Tabell 2.4 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2010–2012 (s)

Miljarder kronor

	2010	2011	2012
A Finansiellt sparande enligt budgetpropositionen	-107	-67	-36
<i>Procent av BNP</i>	<i>-3,4</i>	<i>-2,1</i>	<i>-1,1</i>
B Socialdemokraternas utgiftsförändringar, netto	+17,5	+20,2	+18,1
C Socialdemokraternas inkomstförändringar, netto	+21,8	+20,6	+20,7
<i>D Samlad effekt av Socialdemokraternas förslag</i>	<i>+4,4</i>	<i>+0,4</i>	<i>+2,6</i>
Socialdemokraternas finansiella sparande (A+D)	-103	-67	-33
<i>Procent av BNP</i>	<i>-3,3</i>	<i>-2,1</i>	<i>-1,0</i>

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi260 och egna beräkningar.

Tabell 2.5 Statsbudgetens inkomster 2010–2012 (s)*Miljarder kronor*

	2010		2011		2012	
	Reg. nivå	s avvik.	Reg. nivå	s avvik.	Reg. nivå	s avvik.
Skatt på arbete	864,6	+13,4	885,3	+12,0	915,0	+12,0
Skatt på kapital	157,0	+3,2	170,8	+3,2	184,6	+3,2
Skatt på konsumtion och insatsvaror	417,6	+3,3	428,5	+3,2	443,3	+3,2
Off. sektorns skatteinkomster (periodiserat)	1 428,2	+19,9	1 473,7	+18,4	1 532,3	+18,4
avgår kommunala inkomstskatter	-528,0	±0	-539,4	±0	-555,7	±0
avgifter till ålderspensionssystemet	-178,5	±0	-183,3	±0	-189,6	±0
Statens skatteintäkter (periodiserat)	721,6	+19,9	751,0	+18,4	787,0	+18,4
Periodiseringar	-0,3	±0	6,2	±0	-10,9	±0
1000 Skatter m.m. (kassamässigt)	721,4	+19,9	757,2	+18,4	776,1	+18,4
Övriga inkomster (kassamässigt)	1,7	±0	2,3	±0	4,3	±0
S:a statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	723,0	+19,9	759,4	+18,4	780,4	+18,4

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi260 och egna beräkningar.

Tabell 2.6 Statsbudgetens saldo och statskulden 2010–2012 (s)*Miljarder kronor*

	2010		2011		2012	
	Reg. nivå	s avvik.	Reg. nivå	s avvik.	Reg. nivå	s avvik.
Inkomster	723,0	+19,9	759,4	+18,4	780,4	+18,4
Utgifter exkl. statskulsdräntor	783,2	+17,5	786,3	+20,2	783,6	+18,1
Statsskulsdräntor	23,2	±0	34,2	±0	40,7	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	21,6	±0	-9,0	±0	7,0	±0
Kassamässig korrigering	1,3	±0	20,0	±0	0,0	±0
Statsbudgetens saldo	-106,1	+2,5	-72,0	-1,8	-51,0	+0,3
Saldo exkl. försäljningsinkomster		+2,5		-1,8		+0,3
Statsskuld vid årets slut	1 253,0	-2,5	1 306,0	-0,7	1 356,0	-1,0

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi260 och egna beräkningar.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet anser att Sverige behöver satsa för att komma ur krisen och att det samtidigt behövs en miljö- och klimatomställning. Satsningar på offentliga jobb är enligt Vänsterpartiet det mest effektiva samhällsekonomiska sättet att skapa jobb på. Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, att trygga välfärden och att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Skatteuttaget måste upplevas som rättvist för att få acceptans, och det krävs en viss progressivitet i inkomstskattesystemet. Skatterna ska vara viktiga styrmedel i klimat- och miljöomställningen.

Enligt motionärerna ska inkomster beskattas lika, och de avvisar jobb-skatteavdraget i sin helhet inklusive det fjärde steget. I stället föreslås sänkt skatt via grundavdraget som innebär att alla inkomster upp till en månadslön på 20 000 kronor beskattas till samma nivå som gäller för löntagare i dag. Därefter görs en stegvis nedtrappning. En höjd skatt för framför allt de med höga inkomster föreslås. Regeringens sänkningar av bolagsskatten, den generella sänkningen av socialavgiften samt nedsättningarna av socialavgifterna för unga och äldre avvisar Vänsterpartiet. I stället

föreslås en reducering av socialavgifterna för mindre företag, slopad sjuklöneperiod för mindre företag med upp till 10 anställda och en skattereduktion för forskning och utveckling som riktar sig till små- och medelstora företag.

Bolagsskatten ska höjas till 28 %. Vänsterpartiet förordar en fortsatt utveckling av den gröna skatteväxlingen och föreslår höjd drivmedelsskatt och avvisar regeringens förslag om slopad koldioxidskatt för den handlande sektorn och slopad skatt på avfallsförbränning.

Motionärerna föreslår också ett grönt stimulanspaket med satsningar på bl.a. sol- och vindkraftsindustri, utbyggd järnvägstrafik, utökad kollektivtrafik, klimatsmarta hus och ny miljöteknik. Investeringar i infrastruktur ska finansieras genom lån i Riksgäldskontoret. Vänsterpartiet avsätter 10 miljarder kronor mer än regeringen i form av generella statsbidrag och tillfälligt konjunkturstöd 2010 till kommunsektorn. Ytterligare 8 miljarder kronor avsätts till investeringsstöd i kommunsektorn. För att ge kommunsektorn bättre planeringsförutsättningar föreslår Vänsterpartiet att statsbidragen ska höjas med 20 respektive 15 miljarder kronor mer än regeringen 2011 och 2012 varav 10 miljarder kronor är permanenta.

Vänsterpartiet förordar ett nytt investeringsbidrag för nybyggnation av hyresrätter som följer gällande miljönormer. Investeringsbidraget är riktat till fastighetsägarna och hyrorna ska framförhandlas i förväg. Även Vänsterpartiet föreslår ett kunskapslyft där deltagarna ska få ett stöd motsvarande studiemedlet men utan återbetalningsskyldighet. Komvux och högskolorna expanderar kraftigt fram till 2012. Medel avsätts också för utbildningsvikariat.

Vänsterpartiet avvisar regeringens besparingar i trygghetssystemen och föreslår höjd ersättningsnivå för taket i sjukförsäkringen till 80 %. Partiet avvisar också regeringens tidsbegränsning i sjukförsäkringssystemet. Högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen föreslås höjas till 970 kr och ersättningsnivån till 80 %. Vänsterpartiet vill också slopa arbetslöshetsavgiften, vilket motsvarar inkomstminskningar på närmare 9 miljarder kronor. Dessutom föreslås avdragsrätt för medlemskap i fackliga organisationer och för a-kasseavgift. Motionärerna föreslår också flera former av riktade anställningsstöd i syfte att underlätta för arbetslösa som står långt ifrån arbetsmarknaden att få jobb. Anställningsstöden ges i form av skattekrediteringar på totalt sett knappt 8 miljarder kronor 2010. Utöver den inriktning som presenteras ovan har Vänsterpartiet 9 gemensamma förslag med Socialdemokraterna och Miljöpartiet som presenteras nedan. I likhet med övriga oppositionspartier vill Vänsterpartiet spara 2 miljarder kronor årligen på försvaret.

Vänsterpartiet är kritiska till det finanspolitiska ramverket och anser att full sysselsättning ska vara det övergripande och överordnade målet för den ekonomiska politiken. Det nuvarande ramverket försvårar en politik för full sysselsättning. Motionärerna föreslår att dagens överskottsmål ersätts med ett mål för de offentliga finanserna som i normalfallet ska vara

i balans över en konjunkturcykel. Målet infördes under 1990-talet när skuld-situationen var annorlunda och vänder sig mot tanken att man ska behöva spara för att kommande generationer ska få en god offentlig service. Som framgår av Finansdepartementets långsiktsskalkyler kommer kommande generationer inte att vara fattigare än dagens generationer, tvärtom. Mot den bakgrunden är det enligt Vänsterpartiet svårt att förstå varför dagens generationer måste spara för att morgondagens generationer ska ha råd med vård, skola och omsorg. Vänsterpartiet är också kritiskt till kommunernas balanskrav och menar att ett sådant mål är procykliskt och skadar kommunernas verksamhet och en god samhällsekonomisk utveckling. Systemet med utgiftstak bör avskaffas eller reformeras. Systemet sätter en övre gräns för de statliga utgifterna tre år i förväg men utan att det finns motsvarande restriktioner för statsbudgetens inkomster. Vänsterpartiet har också invändningar mot det penningpolitiska ramverket och den rådande penningpolitiska regimen. Motionärerna menar samtidigt att kritiken mot det nuvarande ramverket inte ska tolkas som att partiet motsätter sig starka offentliga finanser, snarare tvärtom. Slutligen föreslår motionärerna att staten bör införa en investeringsbudget och att kostnaden bör bokföras över investeringens livslängd. Detta medför att Vänsterpartiets nettoutlåning är betydligt högre än i regeringens beräkningar.

Sammantaget innebär Vänsterpartiets förslag att den offentliga sektorns inkomster i genomsnitt är 47,6 miljarder kronor högre än i regeringens proposition 2010–2012. Utgifterna är under samma tidsperiod i genomsnitt 54,8 miljarder kronor högre. Det medför att den offentliga sektorns finansiella sparande i genomsnitt är 6 miljarder kronor svagare än regeringens förslag. Utöver den inriktning som presenteras ovan har Vänsterpartiet 9 gemensamma förslag med Socialdemokraterna och Miljöpartiet som presenteras nedan. De gemensamma förslagen ingår i tabellerna för Vänsterpartiet.

Tabell 2.7 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2010–2012 (v)

Miljarder kronor

	2010	2011	2012
A Finansiellt sparande enligt budgetpropositionen	-107	-67	-36
<i>Procent av BNP</i>	<i>-3,4</i>	<i>-2,1</i>	<i>-1,1</i>
B Vänsterpartiets utgiftsförändringar, netto	+50,7	+57,2	+56,6
C Vänsterpartiets inkomstförändringar, netto	+43,1	+48,1	+51,7
<i>D Samlad effekt av Vänsterpartiets förslag</i>	<i>-7,0</i>	<i>-8,0</i>	<i>-3,0</i>
Vänsterpartiets finansiella sparande (A+D)	-114	-75	-39
<i>Procent av BNP</i>	<i>-3,6</i>	<i>-2,3</i>	<i>-1,2</i>

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi261 och egna beräkningar.

Tabell 2.8 Statsbudgetens inkomster 2010–2012 (v)*Miljarder kronor*

	2010		2011		2012	
	Reg. nivå	v avvik.	Reg. nivå	v avvik.	Reg. nivå	v avvik.
Skatt på arbete	864,6	+41,6	885,3	+44,9	915,0	+48,6
Skatt på kapital	157,0	+10,4	170,8	+10,4	184,6	+10,4
Skatt på konsumtion och insatsvaror	417,6	+2,7	428,5	+5,7	443,3	+5,7
Off. sektorns skatteinkomster (periodiserat)	1 428,2	+54,7	1 473,7	+61,0	1 532,3	+64,7
avgår kommunala inkomstskatter	-528,0	±0	-539,4	±0	-555,7	±0
avgifter till ålderspensionssystemet	-178,5	±0	-183,3	±0	-189,6	±0
Statens skatteintäkter (periodiserat)	721,6	+54,7	751,0	+61,0	787,0	+64,7
Periodiseringar	-0,3	±0	6,2	±0	-10,9	±0
1000 Skatter m.m. (kassamässigt)	721,4	+54,7	757,2	+61,0	776,1	+64,7
Övriga inkomster (kassamässigt)	1,7	-15,6	2,3	-16,9	4,3	-16,0
S:a statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	723,0	+39,1	759,4	+44,1	780,4	+48,7

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi261 och egna beräkningar.

Tabell 2.9 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2010–2012 (v)*Miljarder kronor*

	2010		2011		2012	
	Reg. nivå	v avvik.	Reg. nivå	v avvik.	Reg. nivå	v avvik.
Inkomster	723,0	+39,1	759,4	+44,1	780,4	+48,7
Utgifter exkl. statsskulsräntor	783,2	+28,2	786,3	+39,9	783,6	+37,8
Statsskulsräntor	23,2	±0	34,2	+0,4	40,7	+0,8
Riksgäldskontorets nettoutlåning	21,6	+22,5	-9,0	+16,9	7,0	+17,9
Kassamässig korrigering	1,3	±0	20,0	±0	0,0	±0
Statsbudgetens saldo	-106,1	-11,4	-72,0	-13,0	-51,0	-7,7
Saldo exkl. försäljningsinkomster		-11,4		-13,0		-7,7
Statsskuld vid årets slut	1 253,0	+11,4	1 306,0	+24,5	1 356,0	+32,2

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi261 och egna beräkningar.

Miljöpartiet

Miljöpartiet vill investera i en grön omställning som stärker Sverige långsiktigt och skapar förutsättningar för en hållbar ekonomisk utveckling. Miljöpartiet föreslår flera reformer i syfte att stimulera företagandet. Kvaliteten i välfärden måste förbättras.

Miljöpartiet anser att det behövs en skattepolitik som syftar till att ge människor ökad frihet och drivkrafter att medverka till ett mer hållbart samhälle. Skattepolitiken behöver användas för att klara klimat- och miljömål. Miljöpartiet avvisar ofinansierade skattesänkningar som långsiktigt undergräver de offentliga finanserna. Motionärerna efterlyser en större översyn av skattesystemet.

De klimat- och energirelaterade skatterna höjs med drygt 20 miljarder kronor under budgetperioden i Miljöpartiets förslag. Skatterna höjs kraftigt på koldioxid, på kärnkraft och på vattenkraft. Dessa skattehöjningar innebär samtidigt att höjda inkomstskatter varken är nödvändiga eller önskvärda. Miljöpartiet avvisar dock det fjärde steget i regeringens jobbskatteav-

drag och vill se en större progressivitet i inkomstskattesystemet. Grundavdraget för pensionärer förslås öka ytterligare i förhållande till regeringens förslag.

För att möta konjunkturedgången och genomföra omfattande klimat- och miljöinvesteringar föreslås omfattande satsningar på hållbar infrastruktur, ny teknik, en hållbar energiförsörjning och energieffektivisering. I dessa program ingår stora satsningar på spårbunden trafik och kollektivtrafiksatsningar. Enligt motionärerna uppgår förslagen till 47 miljarder i tidigareläggningar av nödvändiga investeringar.

Miljöpartiet föreslår att den borte gränsen i sjukförsäkringen slopas och att det görs en kraftfull satsning på rehabilitering för långtidssjukskrivna. Arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring vid tillfällig arbetslöshet och Miljöpartiet föreslår att 80 % ersättning ska utgå de första 300 dagarna i arbetslöshetsersättningen. Motionärerna vill också återinföra det s.k. studerandevillkoret. Inom området hälso- och sjukvård föreslås bl.a. att gränsen för gratis tandvård höjs från 20 till 25 år samt att det görs en riktad satsning på skolhälsovården. Miljöpartiet föreslår en ny del i föräldraförsäkringen, s.k. barntid, som syftar till att skapa större möjlighet till deltidsarbete. År 2012 är kostnaden för reformen 5 miljarder kronor.

Arbetsgivaravgiften ska sänkas med 10 procentenheter för småföretag, och soloföretagare föreslås få en nedsättning för den förste anställde. Motionärerna avvisar samtidigt regeringens nedsättning av arbetsgivaravgiften för ungdomar.

Ytterligare 3 miljarder kronor aviseras i konjunkturstöd till kommunsektorn 2011 och 2 miljarder kronor 2012. Från 2013 föreslår motionärerna permanent höjda statsbidrag på 2 miljarder kronor. Tillsammans med riktade satsningar till kommuner och landsting betyder detta att 23 miljarder kronor mer tillförs kommunsektorn under 2010–2012 än i regeringens förslag.

Inom högskolan föreslås ytterligare medel för höjd kvalitet. Miljöpartiet vill också tillföra resurser för att ge mer utrymme för individualiserad undervisning. Totalt avsätts 2,3 miljarder kronor under 2010–2012 för att höja kvaliteten i skolan. Därutöver föreslås ett nytt stöd kallat utbildningsvikariat som riktas till dem som har anställning men som vill vidareutbilda sig.

Miljöpartiet vill fortsätta omvandlingen av det svenska försvaret från ett invasionsförsvaret till ett modernt, fredsfrämjande insatsförsvaret. Därmed kan närmare 6 miljarder kronor sammantaget sparas under budgetperioden. Biståndet föreslås öka kraftigt i partiets budgetförslag.

Miljöpartiet står bakom det finanspolitiska ramverket med överskottsmål för den offentliga sektorn och utgiftstak för statens budget. Miljöpartiet gör ingen annan bedömning än regeringen när det gäller möjligheten att klara överskottsmålet de kommande åren. Permanenta utgiftsökningar ska

vara finansierade av permanenta skattehöjningar. Utgiftstaken ska höjas med 13, 14 och 25 miljarder kronor för de tre åren, vilket innebär en lägre budgeteringsmarginal än i regeringens förslag.

Sammantaget innebär motionärernas förslag att den offentliga sektorns inkomster är 17,2 miljarder kronor högre än i regeringens proposition 2010. År 2012 har differensen växt till 42,2 miljarder kronor. Utgifterna är 16,7 miljarder kronor högre 2010 och 42 miljarder kronor högre 2012. Därmed är det finansiella sparandet marginellt starkare än regeringens 2010–2012. Utöver den inriktning som presenteras ovan har Miljöpartiet nio gemensamma förslag med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som presenteras nedan. De gemensamma förslagen ingår i tabellerna för Miljöpartiet.

Tabell 2.10 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn 2010–2012 (mp)

Miljarder kronor

	2010	2011	2012
A Finansiellt sparande enligt budgetpropositionen	-107	-67	-36
<i>Procent av BNP</i>	<i>-3,4</i>	<i>-2,1</i>	<i>-1,1</i>
B Miljöpartiets utgiftsförändringar, netto	+16,7	+32,0	+42,0
C Miljöpartiets inkomstförändringar, netto	+17,2	+32,8	+42,2
D Samlad effekt av Miljöpartiets förslag	+0,6	+0,9	+0,1
Miljöpartiets finansiella sparande (A+D)	-106	-66	-36
<i>Procent av BNP</i>	<i>-3,4</i>	<i>-2,1</i>	<i>-1,1</i>

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi262 och egna beräkningar.

Tabell 2.11 Statsbudgetens inkomster 2010–2012 (mp)

Miljarder kronor

	2010		2011		2012	
	Reg. nivå	mp avvik.	Reg. nivå	mp avvik.	Reg. nivå	mp avvik.
Skatt på arbete	864,6	+8,3	885,3	+7,8	915,0	+7,5
Skatt på kapital	157,0	-0,2	170,8	-0,2	184,6	-0,2
Skatt på konsumtion och insatsvaror	417,6	+7,7	428,5	+23,8	443,3	+32,5
Off. sektorns skatteinkomster (periodiserat)	1 428,2	+15,7	1 473,7	+31,3	1 532,3	+39,7
avgår kommunala inkomstskatter	-528,0	-1,0	-539,4	-1,0	-555,7	-1,0
avgifter till ålderspensionssystemet	-178,5	±0	-183,3	±0	-189,6	±0
Statens skatteintäkter (periodiserat)	721,6	+16,7	751,0	+32,3	787,0	+40,7
Periodiseringar	-0,3	±0	6,2	±0	-10,9	±0
1000 Skatter m.m. (kassamässigt)	721,4	+16,7	757,2	+32,3	776,1	+40,7
Övriga inkomster (kassamässigt)	1,7	±0	2,3	±0	4,3	±0
S:a statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	723,0	+16,7	759,4	+32,3	780,4	+40,7

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi262 och egna beräkningar.

Tabell 2.12 Statsbudgetens saldo och statsskulden 2010–2012 (mp)*Miljarder kronor*

	2010		2011		2012	
	Reg. nivå	mp avvik.	Reg. nivå	mp avvik.	Reg. nivå	mp avvik.
Inkomster	723,0	+16,7	759,4	+32,3	780,4	+40,7
Utgifter exkl. statsskuld räntor	783,2	+16,7	786,3	+32,0	783,6	+42,0
Statsskuld räntor	23,2	±0	34,2	±0	40,7	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	21,6	±0	-9,0	±0	7,0	±0
Kassamässig korrigering	1,3	±0	20,0	±0	0,0	±0
Statsbudgetens saldo	-106,1	+0,1	-72,0	+0,4	-51,0	-1,4
Statsskuld vid årets slut	1 253,0	-0,1	1 306,0	-0,4	1 356,0	+0,9

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi262 och egna beräkningar.

Gemensamma förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet presenterar även 9 gemensamma budgetförslag. Några av förslagen beskrivs här.

Partierna vill utvidga ROT-avdraget med bl.a. renoveringar av miljonprogramsområden och klimatreoveringar. Förslaget innebär att det nuvarande ROT-programmet kvarstår men utökas med en klimatbonus som är på 10 % utöver ROT-avdraget. För att uppnå störst konjunkturreffekt är programmen temporära. Förslaget kostar 2,5 miljarder kronor mer per år än regeringens förslag. Partierna föreslår också ett temporärt ROT-program för energieffektiviseringar av skolorna.

För att stärka riskkapitaltillgången för innovativa små och medelstora industri- och tjänsteföretag vill partierna skapa en riskkapitalfond om 5 miljarder kronor. Fonden finansieras via en extrautdelning från Vattenfall. Samarbetspartierna vill genomföra ett brett ungdomspaket. Unga arbetslösa mellan 18 och 24 år ska kunna erbjudas jobb, utbildning eller praktik från första dagen. Programmen innehåller satsningar på utbildning, avdrag för de arbetsgivare som anställer en ung långtidsarbetslös på två tredjedelar av lönekostnaden samt lärlingsplatser. Budgeteffekten uppgår till knappt 10 miljarder kronor 2010–2012.

Partierna vill att det nuvarande systemet för fastighetsskatt förbättras. En ny fastighetsskatt på 1 % över ett marknadsvärde på 6 miljoner kronor för villor införs samtidigt som begränsningsregeln utvidgas. Fastighetsskatten görs mer neutral genom att skatten sänks för hyreslägenheter och bostadsrätter. Reavinstskatten höjs från 22 till 23 %. Budgeteffekten av förändringarna är neutral för statsfinanserna.

För att värna de offentliga finanserna ska effektiviseringen av den statliga sektorn fortsätta. Partierna vill uppnå en effektivare myndighetsstruktur med färre men större myndigheter, öka samordningen mellan myndigheter och skapa ett system som ökar incitamenten att effektivisera lokalanvändningen. Partierna anser också att det är möjligt att dra in 5 % av myndigheternas anslagssparande, men partierna budgeterar endast för

en indragning på 2,5 % då vissa myndigheters anslagssparande ska undantas. Därigenom sparas drygt 2 miljarder kronor 2010–2012. Partierna presenterar också ett program för skattefusk och ekonomisk brottslighet.

Övriga motioner

I motion Fi285 föreslår Jan Ericsson (m) att redovisningsprincipen för statliga infrastrukturinvesteringar ändras så att avskrivningstiden kopplas till investeringens livslängd.

Aktuella bedömningar av de offentliga finanserna

Konjunkturinstitutet (KI) publicerade den 26 augusti sin senaste prognos. Nästa prognos kommer att publiceras den 18 december. KI bedömer att ekonomin växer fr.o.m. det första kvartalet 2010. I sin prognos har KI räknat med att regeringen skulle vidta ytterligare ofinansierade åtgärder om 25 miljarder kronor 2010 och ytterligare 25 miljarder kronor 2011 utöver redan beslutade åtgärder. Det finansiella sparandet i offentlig sektor väntas uppgå till –3,5 % som andel av BNP 2010 och 2011, vilket är en förbättring jämfört med KI:s juniprognos. Lågkonjunkturen väntas få långvariga negativa effekter på sysselsättningen som börjar återhämta sig först under 2011. För 2010 rekommenderar KI att ofinansierade åtgärder motsvarande 45 miljarder kronor genomförs som ett sätt dämpa arbetslöshetsfallet. För 2011 och 2012 bör däremot de finanspolitiska åtgärderna anpassas så att det finansiella sparandet 2012 fortfarande uppgår till –3 % som andel av BNP.

Ekonomistyrningsverket (ESV) publicerade sin senaste budgetprognos den 1 september 2009. I förhållande till sin tidigare prognos från juni har ESV justerat upp skatteintäkterna och reviderat ned utgifterna om statskuldräntor och nettoutlåning exkluderas. Beräkningarna är baserade på gällande regler och på beslut som presenterats före budgetpropositionen. Budgetsaldot 2009 respektive 2010 beräknades visa underskott på 201 miljarder kronor och 70 miljarder kronor. Efter septemberprognosen finns utfall för ytterligare två månader, augusti och september. ESV publicerade septemberutfallet den 29 oktober och bedömde att budgetsaldot för helåret 2009 skulle förbättras med 4 miljarder kronor till följd av den nya utfallsinformationen.

Riksgäldens prognos från den 23 oktober visar på ett mindre budgetunderskott 2009 än prognosen från juni. Orsaken är främst att bankerna inte förutses behöva kapitaltillskott från staten. Återhämtningen i ekonomin får genomslag på skatteinkomsterna 2011. Riksgäldens bedömning är att budgetunderskottet blir 179 miljarder kronor i år och 64 miljarder kronor 2010. Det är 19 respektive 8 miljarder kronor mindre än i prognosen från juni. Enligt Riksgäldskontoret återgår skatteinkomsterna 2011 till en mer normal ökningstakt, vilket förbättrar budgetsaldot.

2.2 Arbetsmarknad och sysselsättning

Propositionen

Åtgärder som motverkar fallet i den offentligt finansierade sysselsättningen är enligt regeringen de mest kostnadseffektiva krisåtgärderna för att dämpa fallet i sysselsättningen. Regeringen föreslår därför ökade resurser till kommuner och landsting, ökade resurser till rättsväsendet samt satsningar på hälso- och sjukvård, äldreomsorg och utbildning. Därutöver föreslås även vissa infrastruktursatsningar. (Dessa satsningar behandlas närmare i avsnitt 2.3 Välfärden och kommunernas ekonomi och 2.5 Klimat, miljö och infrastruktur) Dessutom stimuleras efterfrågan och sysselsättningen genom åtgärder som höjer hushållens disponibla inkomster, bl.a. genom ett fjärde steg i jobbskatteavdraget. För att hindra att arbetslösheten fastnar på en hög nivå och för att främja en stark och varaktig sysselsättningsökning i nästa konjunkturuppgång görs vidare satsningar för att öka de arbetslösa anställningsbarhet och för att göra det mer lönsamt att arbeta och stanna kvar i arbetskraften.

Utökat jobbskatteavdrag

Regeringen föreslår att jobbskatteavdraget byggs ut i ett fjärde steg med 10 miljarder kronor. Skattesänkningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010. Totalt kommer då skatten på arbetsinkomster inom ramen för de fyra stegen att ha sänkts med ca 71 miljarder kronor mellan 2006 och 2010. En förstärkning av jobbskatteavdraget innebär att det blir mer lönsamt att ta ett jobb. Det bidrar därför på sikt till en högre sysselsättning och ett minskat utanförskap, enligt regeringen.

Förutom att förbättra rörligheten på arbetsmarknaden bidrar jobbskatteavdraget till att fler personer stannar i arbetskraften under lågkonjunkturen. Jobbskatteavdraget bidrar också till en högre sökaktivitet, vilket också främjar en starkare sysselsättningsökning i nästa konjunkturuppgång. Dessutom leder skattesänkningen till högre disponibla inkomster, också för hushåll med låga eller genomsnittliga inkomster. Dessa hushåll kan väntas konsumera en förhållandevis stor del av ökningen av de disponibla inkomsterna, vilket bidrar till en högre samlad privat konsumtion och efterfrågan. Detta dämpar sysselsättningsfallet och påskyndar vändningen uppåt på arbetsmarknaden. Regeringens tidigare genomförda och föreslagna åtgärder, tillsammans med det föreslagna fjärde steget i jobbskatteavdraget, bedöms bidra till 150 000 varaktigt fler sysselsatta. Jobbskatteavdragen bedöms stå för drygt hälften av denna uppgång. Jobbskatteavdraget är utformat så att det ger procentuellt mest till dem som tjänar minst. Med de fyra stegen i jobbskatteavdraget har 99 % av alla heltidsarbetande fått skattesänkningar på över 1 000 kr per månad och 75 % sänkningar på över 1 500 kr per månad.

Tabell 2.13 Regeringens åtgärder på arbetsmarknadsområdet*Miljarder kronor, effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor*

	2010	2011	2012
Dämpa fallet i sysselsättningen			
Kommuner*	10		
Infrastruktur	1	0,1	-0,39
Förhindra att arbetslösheten biter sig fast			
Förstärkt jobbskatteavdrag	10	10	10
Ökad aktivering inom arbetsmarknadspolitiken	3,89		
Lägre kostnader för vissa arbetsmarknadspolitiska program	-2,54		
Indirekta effekter av ökad aktivering	-0,55		
Ökning av utbildningsplatser	1,89	1,79	
Förstärkta insatser till personer som lämnar sjukförsäkringen	2,63	4,64	5,69
Preciserade beräkningar av sjukförsäkringsreformen	-2,66	-4,19	-4,49
Höjda studiemedel och fribelopp	0,13	0,2	0,2
Förändring finansiellt sparande offentlig sektor	-21,79	-12,54	-11,01

*Medel till kommunerna betalas med 6 miljarder kronor 2009 och 4 miljarder kronor 2010 men påverkar finansiellt sparande 2010. I beräkningen antas att 20 % av tillskottet sparas i kommunerna, vilket innebär att det sammantagna offentligfinansiella sparandet försämras med 8 miljarder kronor 2010.

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Arbetsmarknadspolitiska satsningar

Regeringen framhåller att arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgift under lågkonjunkturen är att förhindra att människor blir arbetslösa under lång tid. Resurserna ska ytterligare fokuseras på fler praktikplatser och på att sökaktiviteten upprätthålls på en god nivå. Antalet platser i arbetspraktik och praktisk kompetensutveckling 2010 ökar med 4 000, och 8 000 fler får förstärkt arbetsförmedling i form av intensifierade förmedlingstjänster (coachning). Arbetsmarknadsutbildningen ökar med ca 1 000 platser under 2010. Cirka 40 000 platser föreslås i en ny aktiveringsinsats, Lyft, inom statliga och kommunala verksamheter samt ideella organisationer med viss verksamhet. Åtgärden syftar till att arbetslösa ska upprätthålla kontakten med arbetslivet samtidigt som den kan ses som en investering i vår miljö och omsorg. Insatsen ska avse verksamhet inom miljö, skogs- och skogsvård, kulturarvet, omsorg och skola.

Tabell 2.14 Volym i arbetsmarknadsåtgärder och utbildningsplatser under 2010

	Volym
Aktiveringsinsats	
Arbetspraktik/praktisk kompetensutveckling	4 000
Coachning	8 000
Arbetsmarknadsutbildning	1 000
Lyft	40 000
Folkhögskola	1 000
Totalt	54 000
Utbildningspaket, antal årsstudieplatser	
Universitet/högskolor	10 000
Yrkesvux/komvux	10 000
Yrkehögskolan (från hösten 2010)	1 500
Totalt	21 500

Anm. Antalet årsplatser som tillförs på yrkehögskolan är 3 000. Eftersom de inrättas först hösten 2010 blir antalet helårsplatser 1 500 under 2010.

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

I syfte att säkerställa kvaliteten i jobb- och utvecklingsgarantin kommer fler deltagare att erbjudas aktiverings- och utbildningsinsatser. Hälften av platserna i Lyft och i arbetsmarknadsutbildningen beräknas kunna erbjudas till deltagare i garantierna.

Regeringen föreslår också att Arbetsförmedlingens resurser ökas med 600 miljoner kronor 2010 för att klara den kraftigt stigande arbetslösheten. Därutöver tillförs Arbetsförmedlingen ca 400 miljoner kronor med anledning av sjukförsäkringsreformen. Sedan sjukförsäkringsreformen genomfördes har sjukskrivningsprocessen blivit mer aktiv och insatser görs tidigare för att människors arbetsförmåga bättre ska tas till vara. Till följd av sjukförsäkringsreformen kommer ca 54 000 personer att lämna sjukförsäkringen under 2010 på grund av att deras dagar med sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning tar slut. Många av dessa beräknas då i stället behöva stöd av Arbetsförmedlingen. För dessa införs därför ett nytt arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram.

Resurserna ökas också till personer som på grund av funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga. Regeringen föreslår också ett antal åtgärder för att det ska bli lättare för personer vars dagar med sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning har tagit slut att kunna få tillgång till arbetslöshetsersättning. Vidare föreslås att personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program som längst ska kunna vara sjukfrånvarande med bibehållen ersättning i en månad. Personer som på grund av sjukdom lämnat introduktionsprogrammet, jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar ska ha möjlighet att inom 12 månader återinträda i motsvarande arbetsmarknadspolitiskt program när han eller hon tillfrisknat.

Insatser för ungdomar

Regeringen presenterar ytterligare insatser för att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Intensifierade förmedlingsinsatser och fler insatser inom jobbgarantin för unga införs. Nya insatser inom jobbgarantin inkluderar den nya aktiveringsåtgärden Lyft, svenska för invandrare (sfi) och arbetslivsinriktad rehabilitering. Dessutom får deltagare i jobbgarantin för ungdomar del av stöd till start av näringsverksamhet.

Som ett komplement till den utbildning som erbjuds inom jobbgarantin för ungdomar i dag föreslås också en extra studiemotiverande insats för arbetslösa ungdomar som inte avslutat sin gymnasieutbildning. Deltagare inom jobbgarantin för ungdomar som har fyllt 20 år ges möjlighet att delta i jobbgarantin på deltid och att studera inom den kommunala vuxenutbildningen resterande tid. Utöver dessa arbetsmarknadspolitiska åtgärder avser regeringen att genomföra ett innovationsprogram för att stimulera ungas entreprenörskap.

Även det utökade antalet platser inom det reguljära utbildningssystemet som redovisas nedan syftar till att förbättra kompetensen och arbetsmarknadssituationen för unga. Sammantaget ligger dessa åtgärder väl i linje med den ungdomsstrategi regeringen har utarbetat och som i det längre perspektivet syftar till bl.a. ett bättre fungerande utbildningssystem. På sikt är en väl fungerande skola den bästa åtgärden för att förbättra arbetsmarknadssituationen för unga, anser regeringen.

Snabbare etablering på arbetsmarknaden för nyanlända invandrare

En potential för att öka arbetskraftsutbudet finns inom gruppen utrikes födda. Regeringen föreslår att ett nytt system för att uppnå en snabbare etablering på arbetsmarknaden införs för nyanlända invandrare. Det reformerade systemet innebär bl.a. en ersättning som ger nyanlända bättre möjligheter att aktivt delta i aktiviteter och att arbeta vid sidan av etableringsaktiviteter. Arbetsförmedlingen får en tydligare roll och ett samordnande ansvar för att påskynda den nyanländes etablering.

Tillfällig utbildningssatsning

Regeringen föreslår en tillfällig utökning av antalet utbildningsplatser under 2010 och 2011 på olika nivåer. Utbildningsplatser under en djup lågkonjunktur motverkar att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå. Utbildningssatsningarna bör vara tillfälliga, breda och omfatta utbildningar på olika nivåer. Den samhällsekonomiska kostnaden för utbildning är låg under den djupa lågkonjunkturen, då alternativet för en del människor i stället hade varit arbetslöshet. När arbetskraftefterfrågan vänder uppåt igen är det viktigt att människor inte stannar kvar i olika åtgärder utan söker arbete för att undvika flaskhalsproblem. Utbildning bör finansieras med en kombination av studiebidrag och studielån eftersom ett sådant

system ger de studerande tydligare ekonomiska incitament att ta vara på utbildningen. Det är därmed mer sannolikt att utbildningen leder till högre produktivitet och anställningsbarhet.

Utgifterna för utbildningsstatsningen uppgår till ca 2,3 miljarder kronor 2010 och ca 2,2 miljarder kronor 2011. Statsningen innebär 10 000 fler platser per år på universitet och högskolor, 3 000 fler platser per år på yrkeshögskolan (från hösten 2010) samt 10 000 fler platser per år på yrkes- och komvux. Kostnaden för studiemedel är inkluderad för samtliga utbildningsplatser.

Uppföljning av sysselsättningspolitiken

Regeringen bedömer att de hittills vidtagna strukturella åtgärderna samt de åtgärder som föreslås i denna proposition, ökar sysselsättningen på sikt med 125 000 personer. Därutöver bidrar krisåtgärderna, vid sidan av jobbskatteavdraget, till att minska krisens effekter på den sysselsättning som är förenlig med stabil inflation och ekonomisk balans med 25 000 personer. På lång sikt är det emellertid endast de strukturella reformerna som har betydelse för sysselsättningen. Regeringen uppger att den tidigare gjorda bedömningen av de långsiktiga effekterna av politiken ligger fast, men till följd av krisen kommer genomslaget något senare. Eftersom majoriteten av reformerna är utbudsstimulerande åtgärder väntas huvuddelen av sysselsättningsökningen komma när arbetskraftsefterfrågan tagit fart. Regeringen konstaterar att eftersom kunskapen om effekterna är osäker är bedömningarna osäkra. Det gäller i synnerhet hur snabbt effekterna av politiken realiseras. Däremot kan regeringen redan nu med hjälp av olika indikatorer bedöma om politiken verkar i rätt riktning. Sjukskrivningarna fortsätter att minska liksom antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Sökaktiviteten bland arbetslösa har ökat och antalet nystartsjobb blir allt fler. Arbetskraftsdeltagandet är fortsatt högt trots lågkonjunkturen. Detta indikerar att den varaktiga sysselsättningen på sikt kommer att öka. Det låga utflödet till arbete för personer med långa inskrivningstider är bekymmersamt, även om det sannolikt delvis förklaras av konjunkturutvecklingen. Regeringen avser att följa sistnämnda utveckling noga.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna anser att regeringen sedan den tillträdde hösten 2006 lagt om arbetsmarknadspolitiken från aktiva insatser till passiva åtgärder. Den stigande arbetslösheten kräver åtgärder här och nu. För att på ett effektivt sätt motarbeta arbetslöshet och utslagning krävs enligt Socialdemokraterna satsningar på högkvalitativ utbildning och att det offentliga inte säger upp personal. Arbetslösheten ska också motverkas i särskilt konjunktur känsliga branscher. Socialdemokraterna föreslår därför ett brett program som man bedömer ger sammanlagt 100 000 fler jobb, praktik- eller utbild-

ningsplatser 2010 jämfört med regeringens förslag. Av dessa är drygt 50 000 ökade utbildningsplatser och resterande jobb eller praktik genom bl.a. ökade investeringar i välfärden (5 000 jobb), infrastrukturinvesteringar (1 300 jobb), ökade ROT-avdrag (15 000 jobb) och sänkta arbetsgivaravgifter för arbetslösa unga (12 500 jobb). Socialdemokraterna vill anslå sammanlagt 11 miljarder kronor mer än regeringen till kommuner och landsting under perioden 2010–2012 för fler anställda i välfärden, genom ett sysselsättningsstöd och fler anställda i sjukvård och skola (se även avsnitt 2.3, 2.4 och 2.5 för dessa förslag). Socialdemokraterna presenterar också ett antal förslag för fler jobb i kultursektorn.

Socialdemokraterna avvisar det fjärde steget i jobbskatteavdraget, som man menar regeringen genomför på lånade pengar. Jobbskatteavdraget är principiellt fel och har inte resulterat i fler jobb. Om politiken skulle leda till fler jobb på längre sikt borde jämviktsarbetslösheten minska, menar motionärerna, som hänvisar till Konjunkturinstitutets beräkningar på en ökande jämviktsarbetslöshet efter 2007. Regeringens skattepolitik har kraftigt gynnat dem som tjänar mest. Socialdemokraterna vill därför ta bort jobbskatteavdraget stegvis från inkomster på ca 45 000 kr per månad så att det är helt borta vid inkomster på ca 115 000 kr per månad. Förslaget ökar skatteinkomsterna med ca 1 miljard kronor per år. Sammantaget innebär Socialdemokraternas förslag 2,7 miljarder kronor högre direkta skatter på arbetsinkomster jämfört med regeringen.

Socialdemokraterna motsätter sig tidigare genomförda försämringar i arbetslöshetsförsäkringen, såväl när det gäller nedtrappningen av ersättningsnivån och sänkningen av taket som höjningen av egenavgifterna. En halv miljon människor har trängts ut ur arbetslöshetsförsäkringen. Motionärerna föreslår en skattereduktion på 75 % av avgiften. När det statsfinansiella läget tillåter ska ersättningsnivån höjas så att de flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst vid arbetslöshet. Till att börja med föreslås höjd ersättningsnivå till 80 % och taket höjs successivt under budgetperioden. Också arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa ska förbättras genom utökat antal ersättningsdagar.

Regeringens passivitet inför den växande ungdomsarbetslösheten är oacceptabel, enligt motionärerna. Tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet läggs ett gemensamt förslag om en ungdomssatsning (se särskilt avsnitt nedan).

Socialdemokraterna är kritiska till att Arbetsförmedlingen med förhållandevis kort varsel ska ta över ansvaret för dem som utförsäkras i sjukförsäkringen samt för nyanlända flyktingar. Sverige har inte råd med någon experimentverkstad i detta allvarliga läge, framhåller motionärerna.

Sammanlagt föreslår Socialdemokraterna 7 miljarder kronor mer än regeringen på utgiftsområde 14 Arbetsliv.

För att motverka arbetslösheten och för att tillgodose efterfrågan på kvalificerad arbetskraft och stärka Sveriges konkurrenskraft vill Socialdemokraterna investera brett i utbildning och genomföra ett nytt Kunskapslyft.

Utbildningsplatserna utökas med drygt 50 000 platser 2010 och 2011 och 30 000 platser 2012. Sammanlagt 25 000 platser tillförs komvux utöver regeringens förslag 2010 och 2011 och 10 000 fler platser 2012. (Knappt hälften av dessa riktas till unga i det gemensamma förslaget om ett särskilt Ungdomslyft, se nedan). Arbetslösa som har kort eller ofullständig utbildning ska efter prövning av Arbetsförmedlingen kunna få utbildningsbidrag för att komplettera sin utbildning inom komvux. Ytterligare platser tillförs också den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) och högskolan (utöver den gemensamma ungdomssatsningen). Totalt vill motionärerna satsa 1,8 miljarder kronor mer än regeringen 2010 på utgiftsområde 15 Studiestöd och 3,4 miljarder kronor mer på utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Vänsterpartiet

Enligt Vänsterpartiet har regeringen fört en målmedveten politik för att sätta press på de lägsta lönerna nedåt i syfte att skapa en ny låglönesektor inom den privata tjänstesektorn. Bärande inslag i denna strategi har varit försämrade villkor i arbetslöshetsförsäkringen, jobbskatteavdraget och en kraftig neddragning av arbetsmarknadsutbildningen. Vänsterpartiet anser att den s.k. jämviktsarbetslöshetens uppgång, enligt Konjunkturinstitutets beräkningar, också tyder på att regeringens politik för att öka den varaktiga sysselsättningen har misslyckats.

Vänsterpartiet bedömer, utifrån beräkningar gjorda av riksdagens utredningstjänst, att deras budgetalternativ leder till 40 000 fler sysselsatta än regeringens alternativ 2010 respektive 60 000 fler sysselsatta 2011 och 2012. Bedömningen om fler jobb 2010 bygger främst på ökade offentliga investeringar. Vänsterpartiet vill satsa ca 18 miljarder kronor mer än regeringen på kommunsektorn 2010 och ca 9 miljarder kronor mer till underhåll och investeringar i vägar och järnvägar. Också förslag om utökat ROT-avdrag, investeringsstöd till nyproduktion av bostäder och klimatinvesteringar och nedsatta arbetsgivaravgifter för småföretag ska ge fler jobb. (Se även avsnitt 2.3, 2.4 och 2.5 för dessa förslag). Vänsterpartiet presenterar också ett jobbpaket som omfattar nya jobb inom kulturområdet.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till regeringens jobbskatteavdrag som man anser gynnar de med högre inkomster. I stället föreslås att alla inkomster (löneinkomster, a-kassa och sjukersättning och pensioner) ska beskattas lika. I Vänsterpartiets förslag, som bygger på förändringar i grundavdraget, ska alla löneinkomster upp till en månadsinkomst på 20 000 kr beskattas till samma nivå som gällde 2009 efter införande av steg 3 i jobbskatteavdraget. Därefter görs en avtrappning. Steg fyra i jobbskatteavdraget avvisas helt. Resultatet blir en ökad progressivitet i skattesystemet men begränsade skattehöjningar för löneinkomster under 20 000 kr. Sammantaget innebär Vänsterpartiets förslag drygt 21,5 miljarder kronor i högre intäkter från direkta skatter på arbetsinkomster jämfört med regeringen.

Vänsterpartiet anser att arbetslöshetsförsäkringen måste utredas och reformeras i sin helhet. Utgångspunkten är att framtidens arbetslöshetsförsäkring ska bygga på grundstenarna frivillighet, facklig anknytning och solidarisk finansiering. Samtidigt vill motionärerna skyndsamt genomföra ett antal förändringar som löser de akuta problemen med att så många är oförsäkrade. Arbetslöshetsavgiften som straffar medlemmar i a-kassor med hög arbetslöshet ska avskaffas och rätten att göra avdrag för medlemskap i a-kassan återinföras. Vänsterpartiets långsiktiga mål är att åtminstone 80 % av löntagarna ska få ut 80 % av sin tidigare lön från försäkringen. I ett första steg mot målet höjs den högsta dagpenningen till 970 kr de första 100 dagarna och 870 kr därefter. Den gradvisa nedtrappningen av ersättningsnivån avskaffas och i stället höjs nivån till 80 % upp till taket under hela ersättningsperioden. Möjligheten för deltidsarbetslösa att få ersättning under 300 dagar återinförs.

Vänsterpartiet anser att det är mer rationellt och rättssäkert att Arbetsförmedlingen sköter myndighetsutövning och förmedlingsverksamhet i egen regi. Motionärerna vill avveckla systemet med s.k. kompletterande aktörer. Vidare ska Arbetsförmedlingen ges i uppdrag att arbeta mer målinriktat mot individer med särskilt stor risk att drabbas av långvarig arbetslöshet. Utöver gemensamma satsningar tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet för att minska ungdomsarbetslösheten avsätter Vänsterpartiet ytterligare 12 000 platser i arbetsmarknadsutbildning 2010. Dessutom återinförs de s.k. plusjobben och gröna jobben för långtidsarbetslösa. Anställningsstöden till nyanlända och före detta långtidsarbetslösa förstärks. Vänsterpartiet avvisar nystartsjobben och nyfriskjobben och satsar i stället på anställningsstöd med högre subventionsgrad och på ökade anslag till Samhall och lönebidragsplatser.

I en gemensam överenskommelse med Socialdemokraterna och Miljöpartiet föreslår Vänsterpartiet en ungdomssatsning som bl.a. innefattar utbildning, lärlingsplatser och praktikplatser (se särskilt avsnitt nedan).

Sammanlagt föreslår Vänsterpartiet drygt 10 miljarder kronor mer än regeringen på utgiftsområde 14 Arbetsliv.

Vänsterpartiet anser att regeringens inriktning på integrationsområdet främst handlar om tvångsåtgärder riktade mot personer med utländsk bakgrund. Motionärerna vill reformera flyktingmottagandet så att nödvändiga förutsättningar skapas för lika möjligheter till etablering och lika rätt till arbete. Motionärerna vill också stärka Arbetsförmedlingens och kommunernas uppdrag när det gäller nyanländas etablering på arbetsmarknaden. I stället för regeringens förslag om etableringsersättning vill Vänsterpartiet införa en särskild introduktionsersättning som liknar lön.

Vänsterpartiet vill genomföra Kunskapslyft 2.0 som med riktade insatser för utbildning och kompetenshöjning ska underlätta generationsskiftet i bl.a. äldreomsorgen. Personer som deltar i Kunskapslyftet ska få ett särskilt stöd som motsvarar hela studiemedlet men utan återbetalningsskyldighet. Medel avsätts också till ett program för kompetenshöjning för

anställda i äldreomsorgen, s.k. utbildningsvikariat, som samtidigt ger nyutexaminerade omvårdnadsarbetare en möjlighet att få jobb. Vänsterpartiet vill också ha fler platser inom såväl komvux som högskolan jämfört med regeringen (inom ramen för den gemensamma satsningen för unga). Vänsterpartiet vill återställa studiemedlens värde och föreslår att de ska höjas med 1 200 kr per månad fr.o.m. 2010. Totalt vill Vänsterpartiet satsa 2,6 miljarder kronor mer än regeringen 2010 på utgiftsområde 15 Studiestöd och ca 1 miljard kronor mer på utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Vänsterpartiet lägger också en rad förslag för ökad jämställdhet i arbetslivet. I syfte att påverka förutsättningarna för att förhandla fram bättre löner och villkor i kvinnodominerade yrken läggs bl.a. förslag om individualiserad föräldraförsäkring, rätt till fasta jobb på heltid och rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Miljöpartiet

Miljöpartiet anser att regeringens ensidiga fokus på att öka arbetsutbudet har varit misslyckat. Den kraftiga konjunkturnedgången och regeringens senfärdighet att möta krisen leder till onödigt hög arbetslöshet och att fler personer än nödvändigt kommer att slås ut från arbetsmarknaden. Miljöpartiet föreslår investeringar för att möta både konjunkturnedgången och klimatutmaningarna och aktiva åtgärder för dem som blir arbetslösa så att de kan ställa om för att matcha nya behov på arbetsmarknaden. Sammantaget föreslår Miljöpartiet 43 miljarder kronor 2010–2012 i tidigareläggning av investeringar i hållbar infrastruktur, ny teknik och en hållbar energiförsörjning. Sammantaget beräknas detta skapa 70 000 helårsarbeten under perioden 2010–2012. Av investeringarna läggs ca 10 miljarder kronor 2010, ca 18 miljarder 2011 och ca 25 miljarder 2012. Delar av dessa satsningar görs i form av riktade bidrag till kommunsektorn (se även avsnitt 2.3 och 2.5).

Miljöpartiet har tidigare accepterat stora delar av jobbskatteavdraget, men anser att det i nuvarande läge är synnerligen olämpligt att gå vidare med ett fjärde steg. Det är enligt motionärerna orimligt att fortsätta sänka skatten för dem som jobbar samtidigt som allt fler blir arbetslösa. Reformen är också ett dyrt sätt att skaffa jobb. Miljöpartiet föreslår att det nuvarande jobbskatteavdraget trappas av för att öka progressiviteten i skattesystemet och för att finansiera angelägna reformer. Avtrappningen ska börja vid en månadsinkomst på ca 43 000 kr. Skatteförändringen innebär ca 1,1 miljarder kronor i ökade skatteintäkter. Miljöpartiet anser också att klyftan mellan skatt på arbete och pension bör minska samt föreslår en skattereduktion för föräldralediga som ska vara utformad så att den i huvudsak ger samma skattelättnad som jobbskatteavdragets första tre steg. Sammantaget innebär Miljöpartiets förslag 6,9 miljarder kronor högre intäkter från direkta skatter på arbetsinkomster jämfört med regeringen.

Ungdomsarbetslösheten är högre i Sverige än i de flesta andra europeiska länder. För att lindra arbetslösheten och ge unga en möjlighet att utvecklas i stället för att vara i passiv arbetslöshet lägger Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ett omfattande förslag med utbildning, praktik och jobb för unga (se särskilt avsnitt nedan).

Motionärerna är kritiska till att ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen sänkts och att möjligheterna att kvalificera sig till ersättning försämrats samtidigt som avgifterna höjts och differentierats. Som ett resultat av regeringens politik har över 500 000 personer lämnat arbetslöshetsförsäkringen och står försäkringslösa samtidigt som arbetslösheten skenar. Miljöpartiet anser att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring vid tillfällig arbetslöshet. Under tiden man är arbetslös ska man få stöd och hjälp att hitta nytt arbete, utbilda sig vidare och förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden. För att förbättra arbetslöshetsförsäkringen vill Miljöpartiet höja ersättningsnivån vid tillfällig arbetslöshet, införa ett studerandevillkor och höja taket i försäkringen.

Ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen höjs i Miljöpartiets förslag till 80 % de 300 första dagarna för att därefter trappas av till 65 %. Taket i försäkringen höjs, men först 2012 på grund av det kärva ekonomiska läget.

Miljöpartiet vill underlätta kompetensutveckling och föreslår ett nytt stöd, utbildningsvikariat, med 5 000 helårsplatser. Stödet är utformat som en möjlighet att ta ledigt från sin anställning under upp till ett år med en ersättning motsvarande 85 % av ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen. Möjligheten erbjuds endast om en arbetslös, som arbetsgivaren godkänt, går in och vikarierar under ledigheten. Ett liknande stöd, företagsvikariat, föreslås med ytterligare 5 000 helårsplatser, riktade till dem som vill ta steget att starta företag. Motionärerna vill också återinföra friåret 2012 med 5 000 platser. Sammanlagt föreslår Miljöpartiet 1,7 miljarder kronor mer än regeringen på utgiftsområde 14 Arbetsliv.

Miljöpartiet vill också storsatsa på kultur som ett sätt att skapa arbetstillfällen och hjälpa människor till omställning genom bl.a. utbildning.

Miljöpartiet anser att den studiestödshöjning som regeringen gör är otillräcklig och föreslår i stället en utökad bidragsdel med 900 kr i månaden. Tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet föreslår Miljöpartiet medel för fler platser och höjd kvalitet på högskolan, fler platser i kvalificerad yrkesutbildning samt satsningar på praktik och karriärcentrum. Totalt vill Miljöpartiet satsa 3,2 miljarder kronor mer än regeringen 2010 på utgiftsområde 15 Studiestöd och 1,8 miljarder kronor mer på utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

I motion A307 yrkande 4 betonar Miljöpartiet vikten av en grön omställning av samhället som samtidigt kommer att skapa sysselsättning och nya jobb. Det ska ske bl.a. genom utvecklingen av ny renare teknik och ett ansvarsfullare utnyttjande av Sveriges naturresurser som leder till fler ekologiskt hållbara jobb.

Gemensamt förslag mot ungdomsarbetslösheten från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Att skapa möjligheter för dagens unga generation är enligt motionärerna en nyckel till att klara framtidens utmaningar. Totalt vill Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet satsa 3,3 miljarder kronor 2010, 4 miljarder kronor 2011 och 2,3 miljarder kronor 2012 på ett fempunktsprogram för att minska ungdomsarbetslösheten.

Motionärerna vill ersätta regeringens ”jobbgaranti för unga” med en ”jobbstart för unga” som ger arbetslösa ungdomar mellan 18 och 24 år möjligheter till jobb, utbildning och praktik. De som bedöms behöva någon utbildning, praktikplats eller subventionerad anställning ska kunna få det redan från början, utan långa väntetider.

Motionärerna föreslår ett program – Ungdomslyftet – med 10 000 platser för unga långtidsarbetslösa som vill komplettera sin grundskole- eller gymnasieutbildning så att de får grundläggande behörighet.

Motionärerna föreslår också mer pengar till jobbutbildning, lärlingsplatser, förstajobbetavdrag och bättre stöd till unga med funktionshinder. Senast efter ett års inskrivning vid Arbetsförmedlingen ska krav ställas på ungdomarna att delta i en yrkesinriktad utbildning med arbetsplatsförlagd praktik (enligt dansk förlaga). Den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen ska byggas ut och lärlingsplatser inrättas, där utbildningen motsvarar yrkeskomvux men är förlagd i yrkeslivet. Vidare ska de arbetsgivare som anställer en ung långtidsarbetslös få göra ett skatteavdrag på två tredjedelar av lönekostnaden under maximalt tolv månader.

Motionärerna anser att utbildningsplatserna på högskolan behöver byggas ut ytterligare och mer långsiktigt. Motionärerna föreslår fler högskoleplatser än regeringen och ett extra anslag för höjd kvalitet i högskolan. Också den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) ska byggas ut.

Motionärerna ser stora behov av att långsiktigt och brett förbättra kontakterna mellan utbildning och yrkesliv. Därför läggs medel på att bygga ut studie- och karriärrådgivningen i såväl gymnasieskolan som högskolan. Därutöver föreslås fler praktikplatser vid statliga myndigheter för nyutexaminerade akademiker och ett traineeprogram till kommuner och landsting.

Kompletterande information

Finanspolitiska rådet om jobbskatteavdraget och arbetsmarknadspolitiska satsningar

I Finanspolitiska rådets kommentarer till budgetpropositionen för 2010 som publicerades den 26 oktober behandlas bl.a. fjärde steget i jobbskatteavdraget och regeringens arbetsmarknads- och utbildningspolitiska satsningar.

Enligt Finanspolitiska rådet är jobbskatteavdragen en effektiv metod att öka sysselsättningen på lång sikt. Det finns också makroekonomisk forskning som kan tolkas som att jobbskatteavdrag kan minska risken för att en

tillfällig konjunkturedgång ska leda till bestående högre arbetslöshet. Dock anser Finanspolitiska rådet att det finns brister i pedagogiken i regeringens förklaring av hur jobbskatteavdrag kan antas öka den långsiktiga sysselsättningen. Det råder enligt Finanspolitiska rådet ganska stor enighet bland nationalekonomer om hur mekanismerna bakom ett jobbskatteavdrag fungerar. Däremot är det svårare att uppskatta exakt hur stora de långsiktiga effekterna kan bli och hur lång tid det tar innan de uppstår. Ett jobbskatteavdrag kan antas motverka den arbetslöshet som beror just på att bristen på efterfrågan gradvis övergår till bestående, strukturell arbetslöshet. Att utifrån den sysselsättningsminskning som nu sker dra slutsatsen att regeringens arbetsmarknadsreformer varit ineffektiva är knappast en rimlig slutsats. Den fallande sysselsättningen beror på den kraftigt minskade efterfrågan i lågkonjunkturen som gör det omöjligt att avläsa politikens effekter på jämviktssysselsättningen. En relevant fråga är enligt rådet om det skulle vara mer effektivt från sysselsättningssynpunkt att öka den offentliga konsumtionen i stället för att sänka skatten på arbete. På kort sikt är detta förmodligen fallet, eftersom offentlig konsumtion kan antas ha en högre multiplikatoreffekt än skattesänkningar. Sysselsättningen på lång sikt bestäms emellertid av jämviktssysselsättningen och den beror i sin tur främst på arbetsmarknadens sätt att fungera. Forskningen ger inte stöd för att en högre offentlig sysselsättning leder till högre jämviktssysselsättning. Den troliga effekten på lång sikt är i stället att permanent högre offentlig sysselsättning leder till sådana löneökningar att sysselsättning i näringslivet trängs undan, enligt Finanspolitiska rådet.

Det finns enligt Finanspolitiska rådet en del som talar för att de arbetsmarknadspolitiska programmen bör fungera bättre nu än under 1990-talskrisen. Ersättningsnivåerna är lägre, särskilt för långtidsarbetslösa, vilket minskar risken för inlåsnings effekter. Programmen kan inte längre användas för återkvalificering till a-kassa. Det stärker incitamenten att verkligen använda programmen för att öka deltagarnas anställningschanser. Inslaget av jobbsökaraktiviteter, som förefaller vara en förhållandevis kostnadseffektiv åtgärd, är större. Samtidigt är det uppenbart att arbetsmarknadspolitiken står inför mycket stora problem. Jobbsökaraktiviteter och coachning kan inte åstadkomma så mycket om efterfrågan på arbetskraft saknas. Dessa aktiviteter kan antas fungera bättre i en konjunkturuppgång. Finanspolitiska rådet anser att de arbetsmarknadspolitiska satsningar som görs i budgetpropositionen är mer balanserade än tidigare. Det är välmotiverat att hålla arbetsmarknadsutbildningen på en betydligt lägre nivå än under 1990-talet men det är svårt att förstå bevekelsegrunderna för en så låg volym som nu, enligt rådet. De arbetsmarknadspolitiska satsningarna kombineras med tillfälliga ökning av antalet platser i det reguljära utbildningssystemet under 2010 och 2011. Det finns i princip goda skäl för att expandera den reguljära utbildningen i en lågkonjunktur när alternativkostnaden för att studera är låg. Detta förutsätter dock att utbildningsvolymen verkligen kan dras ned när konjunkturen vänder uppåt, anser rådet.

2.3 Valfärden och kommunernas ekonomi

Propositionen

Centrala välfärdstjänster som vård, utbildning, omsorg och rättsväsende ska enligt regeringen säkerställas. Den nuvarande lågkonjunkturen kan medföra att kvaliteten och tillgängligheten försämras. För att motverka det höjs statsbidraget till kommunsektorn tillfälligt med 4 miljarder kronor 2010. I samband med budgetpropositionen för 2010 tillförs ytterligare 6 miljarder kronor i tillfälligt konjunkturstöd i tilläggsbudgeten för 2009. Vidare tillfördes kommunerna 7 miljarder kronor för 2010 (utbetalas i december 2009) i samband med den ekonomiska vårpropositionen. De ökade statsbidragen till kommuner och landsting om totalt 17 miljarder kronor 2010 som aviseras i denna proposition och i 2009 års ekonomiska vårproposition bedöms bidra till att motverka nedgången i sysselsättningen i kommunsektorn med ca 23 000 personer under 2009 och 2010. Viktiga välfärdstjänster kan därmed upprätthållas. Regeringen framhåller hur den ekonomiska krisen tydliggjort att det finns ett behov av att skapa stabilare ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting över konjunkturer. Regeringen aviserade i 2009 års ekonomiska vårproposition att en översyn ska göras och kommer därför snarast att utreda frågan om hur kommunernas inkomster kan få en ökad stabilitet över konjunkturcykeln. I tabell 2.15 nedan redovisas regeringens åtgärder för att värna valfärden.

Tabell 2.15 Regeringens åtgärder på välfärdsområdet

Effekter på finansiellt sparande, miljarder kronor

	2010	2011	2012
Sänkt skatt för pensionärer	3,5	3,5	3,5
Brottsbekämpning och rättsväsendet	2,59	3,24	3,54
Hälsa- och sjukvård	0,1	0,16	0,18
Äldreomsorg inkl. trygghetsbostäder	0,28	0,23	0,28
Bostadstillägg för personer med sjuk- eller aktivitetsersättning	0,36	0,36	0,36
Bättre utbildningsväsende	0,06	0,09	0,25
Övrigt värna valfärden	0,12	0,12	0,12
Förändring av finansiellt sparande offentlig sektor	-7,01	-7,7	-8,23

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Inom utbildningsområdet arbetas en ny skollag fram, gymnasieskolan reformeras och en ny lärarutbildning tar form. Reformerna stärker enligt regeringen kvaliteten inom utbildningsområdet. För att förbättra studenters ekonomiska situation föreslås ökade studiemedel.

En ökad valfrihet för äldre samt en vård och omsorg av god kvalitet är ett syfte med arbetet inom äldreomsorgen. För detta ändamål har bl.a. en ny lag om valfrihetssystem tagits fram, samtidigt har kommunernas ansvar förtydligats när det gäller stöd till personer som t.ex. vårdar närstående. För att stödja kommuner och landsting i deras arbete med att utveckla en modern och fungerande vård och omsorg tillförs ytterligare medel. Medlen

ska göra det möjligt att införa ett prestationsbaserat statsbidrag och ett program för en god äldreomsorg, stärkt ledarskap inom äldreomsorgen samt utveckling av det psykiatriska stödet till äldre.

Med anledning av 2008 års börsnedgång aktiveras balanseringen i ålderspensionssystemet. Därmed sänks pensionerna 2010. För en jämnare utveckling av pensionerna träffades en överenskommelse mellan de partier som står bakom pensionsreformen – Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna – om att införa ett 3-års glidande medelvärde i beräkningen av AP-fonderna. För att förstärka pensionärernas disponibla inkomster föreslår regeringen i denna budget ytterligare en skattesänkning för pensionärerna, denna gång med 3,5 miljarder kronor årligen för personer som vid årets ingång minst är 65 år. För personer med sjuk- eller aktivitetsersättning höjs bostadstillägget, för att ge bättre förutsättningar för skälig bostadsstandard.

Det är av stor vikt att välfärdssystemet värnas. Förtroendet för transfereringssystemet och upprätthållandet av dess legitimitet kräver att utbetalningar sker i tid och endast till personer som är berättigade till stöd. Myndigheternas arbete med att bekämpa felaktiga utbetalningar, svartarbete och annat skattefusk ska fortsatt integreras i den löpande verksamheten.

Brottsligheten ska bekämpas och tryggheten öka genom ökade medel till rättsväsendet. Medlen ska bl.a. användas för att öka polisens närvaro och säkerställa en effektiv åklagarmyndighet. Höga krav ställs också på ett effektivare rättsväsende där ett omfattande arbete pågår med att se över effektiviteten inom hela rättskedjan.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna lyfter i sin motion fram att regeringen i budgetpropositionen för 2010 bedömer att antalet jobb minskar med ca 300 000 mellan 2008 och 2011, varav 60 000 avser jobb inom offentlig sektor. Minskningen får direkta konsekvenser för kvaliteten i välfärden. Kommunsektorn behöver enligt Socialdemokraterna långsiktiga tillskott varför medel föreslås för hela perioden 2010–2012. Tillskott föreslås genom sysselsättningsstöd och statsbidrag för fler anställda i sjukvården och skolan. Sysselsättningsstödet medger en skattereduktion motsvarande 1 % av kommunernas löneunderlag med tillägg för 50 % av kostnaderna för köp av verksamhet. Statsbidrag till hälso- och sjukvård riktas främst till att modernisera sjukvården, höja kvaliteten samt genomföra förbättringar för de mest sjuka äldre. För fler anställda i välfärden anslår Socialdemokraterna 11 miljarder kronor mer än regeringen 2010–2012. Av detta avser 3 miljarder kronor fler anställda och bättre kvalitet inom sjukvården, 3 miljarder kronor avser ökad personaltäthet och mindre klasser i grundskolan och 5 miljarder kronor avser ett sysselsättningsstöd för kommunsektorns långsiktiga planeringsförutsättningar. Utöver det vill Socialdemokraterna öka resurserna till

kommunerna med 7 miljarder kronor i form av riktade statsbidrag. Socialdemokraternas förslag innebär ökade tillskott till kommuner och landsting med 18 miljarder kronor 2010–2012.

För att underlätta vardagen för barnfamiljer görs föräldrapenningen mer flexibel och uttag av dagar ska kunna göras ända upp till dess att barnet fyllt 16 år. Tillgången på barnomsorg på kvällar och helger ska öka genom mer flexibla barnomsorgslösningar. Medel avsätts också för att stärka skyddsnetet för barn och unga genom bl.a. skolhälsovården, nationella hjälplinjen och missbruksvården motsvarande 100 miljoner kronor per år 2010–2012. Socialdemokraterna föreslår fri tandvård för unga mellan 19 och 24 år.

För en ökad jämställdhet höjs underhållsstödet med 125 kr per månad och tilläggsbidraget, för studenter med barn, höjs med 50 %, den tillfälliga föräldrapenningen höjs och antal dagar vid deltidsarbetslöshet utökas från dagens 75 till 100. För att stärka tryggheten och för att hjälpa sjukskrivna tillbaka till arbete avsätts 1 miljard kronor, åren 2010–2012, för rehabilitering av personer med sjukpenning respektive sjuk- och aktivitetsersättning. Fler arbetsgivare föreslås få möjligheten att anställa personer med lönebidrag, utförsäkringen i sjukförsäkringen slopas och ersättningsnivån och taket i sjukförsäkringen höjs till 80 procent respektive 8 prisbasbelopp 2010 för att 2012 uppgå till 9 prisbasbelopp. För den stegvisa höjningen av taket och höjd ersättningsnivå samt slopad utförsäkring avsätts 2,3, 3,2 respektive 3,4 miljarder kronor 2010–2012. Ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 80 % och taket höjs för att 2012 uppgå till 990 kr. Efter 100 dagars arbetslöshet sänks ersättningen med 150 kr. Medel avsätts med 6,4, 7,5 respektive 7,6 miljarder kronor 2010–2012.

Socialdemokraterna motsätter sig regeringens skillnad i beskattning av pensionärer och löntagare. Skatten för pensionärer sänks därför genom höjt grundavdrag. Förslaget beräknas minska skatteintäkterna med 3,1 miljarder kronor årligen.

Vänsterpartiet

Den offentliga sektorn som andel av BNP måste enligt Vänsterpartiet långsiktigt öka. I en väl utvecklad kommunsektor garanteras alla invånare en likvärdig och hög kvalitet på tjänster som sjukvård, skola, barn- och äldreomsorg. Tjänsterna fördelas efter behov och finansieras solidariskt via skattsedeln. För att förbättra kvaliteten inom dessa tjänster vill Vänsterpartiet öka antalet sysselsatta inom kommunsektorn. För detta anslår Vänsterpartiet 10 miljarder kronor mer än regeringen i form av generella statsbidrag och ett tillfälligt konjunkturstöd 2010. Enligt Vänsterpartiet motsvarar det en ökad sysselsättning på 20 000 personer. Genom att fler personer anställs inom skolan och skolbarnomsorgen kan barngruppernas storlek minska. För 2011 och 2012 avsätter man 20 respektive 15 miljarder kronor mer än regeringen. Under perioden 2010–2012 satsar Vänsterpartiet 45 miljarder kronor i höjda generella statsbidrag och tillfälligt

konjunkturstöd. Utöver det vill Vänsterpartiet öka resurserna till kommunerna med 15 miljarder kronor i form av riktade statsbidrag. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet höjda tillskott till kommunsektorn med 60 miljarder kronor 2010–2012.

Kommunernas planeringsförutsättningar behöver förbättras. Därför föreslår Vänsterpartiet att de generella statsbidragen värdesäkras genom en uppräkningsför pris- och löneomräkningen.

Det ekonomiska läget riskerar enligt Vänsterpartiet att investeringar skjuts på framtiden. För att motverka det avsätts 8 miljarder kronor i investeringsstöd 2010 för upprustning av t.ex. skolor, sjukhus och lokaler för kultur- och idrottsändamål.

För att komma till rätta med bostadsbristen föreslås att marknadshyror motverkas och att det satsas på hyresrätter och på en stark och aktiv allmännytt. Vänsterpartiet avsätter 500 miljoner kronor 2010 för byggande av 40 000 bostäder varav hälften ska vara hyresrätter. För 2011 och 2012 avsätts 1,3 respektive 2,3 miljarder kronor.

Vänsterpartiet vill förbättra flyktingars möjligheter i Sverige och föreslår bl.a. att det lagstiftas om att alla kommuner blir skyldiga att tillhandahålla flyktingmottagande. För detta ges stöd till kommunsektorn på 500, 400 respektive 500 miljoner kronor åren 2010–2012.

För den generella välfärden förstärks sjukförsäkringen genom att ersättningsnivån höjs till 80 %, taket till 10 prisbasbelopp och genom att den bortre tidsgränsen för utförsäkringen slopas. I sjuk- och aktivitetsersättningen höjs ersättningsnivån från 64 till 67 % under en treårsperiod. Vänsterpartiet avvisar regeringens s.k. sjukvårdsmiljard som ger bonus till landsting som håller nere ohälsotalet.

Ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 80 % under hela ersättningsperioden och taket höjs till 970 kr de första 100 dagarna, därefter till 870 kr Grundbeloppet höjs till 420 kr per dag och lägsta nivån i aktivitetsstödet höjs till 320 kr per dag.

Pensionärernas ekonomiska situation behöver enligt Vänsterpartiet förbättras, och därför föreslår partiet en höjd garantipension med 150 kr per månad. För detta avsätts 1,8 miljarder kronor. Bostadstillägget för pensionärer och för personer med sjuk- och aktivitetsersättning höjs till 95 % och inkomsttaket för personer med sjuk- och aktivitetsersättning höjs till 5 000 kr. Vänsterpartiet satsar 1,9 miljarder kronor på en uppräkningsför pensionen för tidigare ATP-pensionärer som fått försämrade pension genom den urholkning som skedde på 1990-talet. Underhållsstödet höjs med 200 kr och värdesäkras genom att det knyts till prisbasbeloppet. Vänsterpartiet avsätter 1,2 miljarder kronor för en individualiserad föräldraförsäkring. Ersättningsnivåerna och taket inom föräldraförsäkringen återställs till 80 % och 10 prisbasbelopp.

I motion Fi210 framhåller Vänsterpartiet att det behövs en genomgripande, kritisk granskning av privatiseringarnas samhällsekonomiska effekter. I motion So582 yrkande 6 föreslås ett välfärdslyft för handikappomsorgen genom långsiktig satsning på kompetenshöjning.

Miljöpartiet

För att bekämpa den ekonomiska krisen föreslår Miljöpartiet ytterligare 3 miljarder kronor i konjunkturstöd för kommunsektorn 2011 och 2 miljarder kronor 2012. Kommunsektorn har behov av långsiktiga planeringsföretsättningar varför medel för ett år är otillräckligt enligt Miljöpartiet. Tillsammans med riktade satsningar till kommuner och landsting satsar Miljöpartiet 23 miljarder kronor 2010–2012.

Miljöpartiet motsätter sig regeringens försämring av trygghetssystemen och föreslår att den borte gränsen i sjukförsäkringen slopas och att ersättningsnivån höjs till 80 % under de första 300 dagarna, därefter trappas ersättningsnivån av till 65 % i enlighet med gällande regler. Taket höjs med 100 kr 2012. För sjukskrivna personer som inte rymms inom Arbetsförmedlingens uppdrag föreslås en satsning på rehabilitering för att dessa personer ska komma tillbaka till arbetslivet. För detta anslås 500 miljoner kronor per år.

Ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 80 % de 300 första dagarna för att därefter trappas av.

Miljöpartiet föreslår att studiemedlen höjs med 900 kr per månad. Inom grundskolan behöver också kvaliteten förbättras enligt Miljöpartiet. För utveckling av en mer individualiserad undervisning, förstärkt lärarlyft samt satsning på ämnesundervisning på modersmål höjs kvaliteten i skolan. För detta avsätts 2,3 miljarder kronor 2010–2012.

Skolhälsovården förstärks med 900 miljoner kronor under tre år, vilket enligt Miljöpartiet motsvarar 800 nya tjänster. Gratis tandvård upp till 25 års ålder föreslås.

För att skapa möjligheter för fler att gå ned i arbetstid föreslår Miljöpartiet en ny del i föräldraförsäkringen, barntid. Barntid är en individuell ersättning som beskattas och som är pensionsgrundande. Maximalt uppgår ersättningen till 2 500 kr per månad. För barntid avsätter Miljöpartiet 2,5 respektive 5 miljarder kronor åren 2011 och 2012.

Miljöpartiet anser att klyftan mellan skatt på arbete och skatt på pension ska minska varför partiet säger nej till regeringens fjärde steg i jobbskatteavdraget och sänker skatten för pensionärer med ytterligare 1 miljard kronor jämfört med regeringen. Enligt Miljöpartiet är det stora skillnader mellan den skatt de som är föräldralediga och de som arbetar betalar. Miljöpartiet föreslår därför en skattereduktion för föräldralediga. Skattereformen utformas så att den ger samma skattelättnad som jobbskatteavdragets första tre steg. Reformen beräknas minska skatteintäkterna med 1 miljard kronor årligen.

Gemensamma förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Enligt Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet behöver arbetsmiljön i landets skolor förbättras och stora behov av renoveringar föreligger. För att åstadkomma detta föreslås en s.k. skol-ROT för renovering av skolor. Denna ska medge avdrag med maximalt 50 % av arbetskostnaden, förutsatt att renoveringen leder till en minskad energianvändning med 30 %. Stödet uppgår till 400 miljoner kronor årligen.

Övriga motioner

I motion Fi231 föreslår Luciano Astudillo (s) att regeringen skyndsamt tillsätter en välfärdskommission med syfte att, med särskilt barnperspektiv, följa hur den förda politiken påverkar vårt samhälle både ekonomiskt och socialt. I motion Fi236 föreslår Lennart Axelsson (s) att våra skattepengar ska användas effektivt och att privata ägare inte ska kunna ta ut stora vinster genom att göra avkall på kvaliteten inom välfärden. En lag om investeringskydd föreslås så att skattefinansierad verksamhet inte kan slumpas bort till privata ägare till underpris. I motion Fi240 anser Hans Olsson (s) att regeringens politik skapat ökade klyftor och orättvisor i samhället och kräver en förnyad kamp mot orättvisorna i samhället. I motion Fi234 föreslår Carina Hägg (s) att regeringen redovisar hur mycket av våra skattepengar som försvinner som vinster till privata företag.

En jämförelse av kommunsatsningar

Som ett led i beredningen av budgetpropositionen har utskottet låtit utredningstjänsten analysera hur regeringens och oppositionspartiernas förslag påverkar utgifterna under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner samt oppositionspartiernas förslag till riktade bidrag. Tillskott eller satsningar till befintliga eller nya anslag studeras i relation till regeringens förslag. Även ekonomiska regleringar som avser kompensationer eller indragningar till följd av förslag som påverkar kommunernas skatteintäkter analyseras. Eftersom partierna valt att redovisa ekonomiska regleringar på olika sätt försvåras jämförelsen mellan partierna. Jämförelsen mellan oppositionspartierna och mellan regeringen och oppositionspartierna försvåras också av att tillskott och satsningar till kommunsektorn redovisas på olika sätt. En del av satsningarna kräver dessutom någon form av motprestation, vilket gör att det blir oklart hur stora nettotillskotten i verkligheten är. I tabellerna nedan redovisas de olika partiernas kommunsatsningar. Under ekonomiska regleringar kompenserar Vänsterpartiet och Miljöpartiet kommunerna bl.a. för deras förslag om höjda arbetsgivaravgifter för ungdomar och äldre. Socialdemokraterna har i stället valt att netto redovisa effekten för offentlig sektor, vilket innebär att kommunsektorn varken tjänar eller förlorar på Socialdemokraternas förslag. Effekten för kommunsektorn är neutral.

Tabell 2.16 Socialdemokraternas kommunsatsningar 2010–2012*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	2010	2011	2012
Sysselsättningsstöd		2 000	3 000
9 Bättre kvalitet i sjukvården	1 000	1 000	1 000
16 Mer personal och mindre klasser i skolan	1 000	1 000	1 000
16 Komvux	750	750	250
20 Klimatinvesteringsprogram	250	200	200
22 Statsbidrag kollektivtrafiken	250	600	710
16 Ungdomslyft (<i>Gemensamt förslag</i>)	500	500	250
Skol-ROT (<i>Gemensamt förslag</i>)	400	400	400
<i>Summa</i>	<i>4 150</i>	<i>6 450</i>	<i>6 810</i>
25 Allmänna bidrag till kommuner	515	515	115
varav satsningar/tillskott	600	600	200
varav indragningar	-85	-85	-85
SUMMA	4 665	6 965	6 925

Källa: RUT-pm 2009:1461 och RUT-pm 2009:1501.

Tabell 2.17 Vänsterpartiets kommunsatsningar 2010–2012*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	2010	2011	2012
9 Bidrag till psykiatri och social psykiatri	110	325	325
9 Omsorgslyft handikappomsorgen	100	200	200
9 Omsorgslyft äldreomsorgen	200	400	400
9 Utvecklad missbruksvård	100	100	100
13 Amnesti	500	1 000	500
13 Stärkt kvalitet på flyktingmottagande	500	400	500
16 Kunskapslyftet 2.0: Komvux	200	400	400
16 Fler reguljära komvuxplatser	0	0	456
16 Karriär- och studievägledning i gymnasieskolan	100	100	100
17 Barnkultur	300	300	300
20 Stöd till klimatinvesteringar	700	700	700
22 Stöd till Rikstrafiken	155	155	155
22 Kollektivtrafik i glesbygd	500	1 000	1 000
22 Ökat stöd till kollektivtrafiken	1 500	1 500	2 000
16 Ungdomslyft (<i>Gemensamt förslag</i>)	500	500	250
Skol-ROT (<i>Gemensamt förslag</i>)	400	400	400
9 Nej till prestationsbunden vårdgaranti	-1 000	-1 000	-1 000
10 Nej till bonus för låga sjukskrivningstal	-1 000	-1 000	-1 000
16 Nej till regeringens försöksverksamhet med lärlingsutbildning	-400	-200	0
16 Nej till anslaget Förstärkning av basfärdigheter	-500	0	0
<i>Summa</i>	<i>2 965</i>	<i>5 280</i>	<i>5 786</i>
25 Allmänna bidrag till kommuner	14 324	16 974	12 174
varav satsningar/tillskott (varav 7,6 mdr avser inv.bidrag 2010)	18 600	20 950	15 350
varav ekonomiska regleringar	-3 700	-3 400	-2 600
varav indragningar	-576	-576	-576
SUMMA	17 289	22 254	17 960

Källa: RUT-pm 2009:1461 och RUT-pm 2009:1501.

Tabell 2.18 Miljöpartiets kommunsatsningar 2010–2012*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	2010	2011	2012
9 Bidrag till psykiatri	203	403	503
9 Folkhälsopolitiska åtgärder	50	300	400
16 Kvalitetspott för pedagogisk utveckling	100	300	400
16 Lärarlyft (90 % av lönen)	160	160	160
16 Försök ämnesundervisning på modersmål	58	138	251
13 Kommunersättning vid flyktningmottagande	0	150	150
17 Anslag till regionala verksamheter	100	220	400
6 Delfinansiering av klimatanpassning i kommuner	25	20	40
20 Hållbara städer/Klimp	400	600	600
20 Stöd till förnyelse av tunga fordon (del av rödgrönt miljöfordonspaket)	50	0	0
22 Statsbidrag cykelbanor	450	510	600
22 Statsbidrag kollektivtrafik	560	640	750
22 Statsbidrag spårväg	500	750	750
22 Statsbidrag inköp spårvagn	500	750	750
22 Riktat statsbidrag till Stockholm med anledning av trängselskatten	410	529	549
16 Ungdomslyft (<i>Gemensamt förslag</i>)	500	500	250
Skol-ROT (<i>Gemensamt förslag</i>)	400	400	400
<i>Summa</i>	<i>4 466</i>	<i>6 370</i>	<i>6 953</i>
25 Allmänna bidrag till kommuner	2 300	5 350	2 720
<i>varav satsningar/tillskott (3 resp. 2 mdkr avser syssel.stöd -11, -12)</i>	<i>600</i>	<i>3 650</i>	<i>2 220</i>
<i>varav ekonomiska regleringar</i>	<i>1700</i>	<i>1700</i>	<i>500</i>
SUMMA	6 766	11 720	9 673

Källa: RUT-pm 2009:1461 och RUT-pm 2009:1501.

2.4 Företagande

Propositionen

Nya och växande företag är viktiga för bl.a. sysselsättningen. Åtgärder som stärker incitamenten att starta, driva och utveckla företag är därför enligt regeringen prioriterade. För att förbättra förutsättningarna för små företag att växa och utvecklas inför regeringen en nedsättning av egenavgiften med 5 procentenheter eller med högst 10 000 kr. Förslaget minskar den offentliga sektorns skatteintäkter med 1,1 miljarder kronor årligen. I tabell 2.19 nedan redovisas regeringens åtgärder för fler och växande företag.

Tabell 2.19 Regeringens åtgärder för fler och växande företag*Effekter på finansiellt sparande, miljarder kronor*

	2010	2011	2012
Trygghet för företagare	0,56	0,69	0,69
Nedsatta egenavgifter	1,15	1,15	1,15
Insolvens	0,11	0,11	0,11
Ökat entreprenörskap	0,20	0,10	0,10
Förändring av finansiellt sparande offentlig sektor	-2,02	-2,05	-2,05

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Tryggheten för företagare behöver enligt regeringen förstärkas. Företagarnas egna socialförsäkringsskydd förstärks bl.a. genom en sänkt egenavgift med 0,74 procentenheter för enskilda näringsidkare, rätt till sjukpenninggrundande inkomst motsvarande vad en anställd skulle få medges under två år i samband med uppbyggnadsskedet av verksamheten, ökad ersättning för tillfällig föräldrapenning, företagare som lägger ned sin verksam-

het inom första året kan få sin arbetslöshetsersättning baserad på inkomster från tidigare anställning. Regeringen förslår att Arbetsmiljöverket ges i uppdrag att i samråd med Försäkringskassan se över havandeskapspenning för företagare. Ett generellt högkostnadsskydd föreslås för alla arbetsgivare vilket innebär att arbetsgivare kan få ersättning vid särskilt höga lönekostnader.

För att stimulera entreprenörskapet inrättas ett nationellt utvecklingsråd för att undanröja hinder för marknadens utveckling. Därutöver förlängs satsningen på kvinnors företagande. Regeringen avser också att genomföra en handlingsplan för kulturella och kreativa näringar och ett innovationsprogram för unga, för att särskilt stimulera unga företagares entreprenörskap. Visit Sweden AB föreslås få utökade resurser för att utveckla turistnäringen och ta vara på Sverige som turistland.

För att minska risken med företagande föreslås två förändringar i skuldsaneringslagen. Skuldens ålder ska inte vara avgörande och aktiva näringsidkare ska kunna få skuldsanering. Regeringen tillsätter en företagsskatteutredning för att undersöka möjligheterna att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna vill underlätta för entreprenören att starta företag, få tag i kapital, anställa, expandera och exportera. I ett företagarsprogram stimuleras fler att starta företag, fler småföretag att anställa samtidigt som innovationskraften stärks i små företag. Sverige behöver enligt Socialdemokraterna ett innovationslyft med särskilt fokus på att främja innovationskraften i små och medelstora företag. Mot den bakgrunden föreslås ett riskkapitalavdrag för den som investerar i ett nystartat företag. Den som investerar i ett nystartat företag kan få dra av 20 % av det investerade beloppet, dock max 100 000 kr. Satsningen görs i form av ett temporärt stöd på 500 miljoner kronor 2010. För att ge småföretag möjlighet att växa genom innovativa varor och tjänster ökas forskningsanslaget till små och medelstora företag. Utöver det tillförs 100 miljoner kronor till ett program för stöd till forskning i småföretag.

För att det ska bli enklare att starta företag vill Socialdemokraterna bl.a. satsa på digital samordning mellan myndigheter och införa en tillståndsportal för företagare.

Socialdemokraterna anser att kostnaderna för företagen behöver sänkas och tryggheten förstärkas. Därför välkomnar Socialdemokraterna regeringens sänkning av egenavgifterna för entreprenörer och det trygghetspaket som regeringen lagt fram.

Socialdemokraterna motsätter sig regeringens nedsättning av arbetsgivar- och egenavgiften för unga upp till 26 år och för äldre, och föreslår i stället ett riktat avdrag för alla som anställer en arbetslös ungdom mellan 20 och

25 år. För unga långtidsarbetslösa som bl.a. saknar praktisk erfarenhet införs ett förstajobbetavdrag. Dessutom föreslås en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgiften om 15 procentenheter för den enmansföretagare som gör sin första anställning.

Socialdemokraterna vill satsa på forskning och stödja framstående forskningsmiljöer. Ökade resurser ges för att bl.a. kommersialisera forskningsresultat, t.ex. genom holdingbolag och inkubatorer. Forskning kan därmed föras ut till småföretag och tjänsteföretag så att de kan öka förädlingsvärdet av sin varu- och tjänsteproduktion. Socialdemokraterna satsar 2 miljarder kronor på forskning, utveckling och kommersialisering 2010–2012. Socialdemokraterna vill också utveckla bättre möjligheter för mindre och medelstora företag att ta emot doktorander. Utöver det föreslås ett ökat exportstöd till småföretag.

Vänsterpartiet

Enligt Vänsterpartiet behöver näringslivet utvecklas. Det krävs ett medvetet agerande från statens sida i form av bl.a. infrastruktursatsningar, utbildning och tillgång till riskkapital. Det behövs bättre förutsättningar för företag att växa, enligt Vänsterpartiet. Ett företagarprogram föreslås för att göra det lättare att starta, driva och att växa som företag. Programmet innehåller bl.a. en reducerad arbetsgivaravgift, slopat sjuklöneansvar för företag med upp till 10 anställda och därefter en avtrappning för företag med 10–15 anställda. Vänsterpartiet motsätter sig regeringens nedsättning av arbetsgivar- och egenavgiften för unga upp till 26 år och för äldre. Socialavgifterna höjs generellt med 1 procentenhet till tidigare nivå, och bolagskatten höjs till 28 %. Däremot vill Vänsterpartiet behålla nedsättningen för enskilda näringsidkare samt förslaget om sänkta egenavgifter på grund av förlängd karenstid.

För att det ska bli enklare att starta företag vill Vänsterpartiet bl.a. öka satsningen på digital samordning mellan myndigheter och införa en tillståndsportal för företagare.

Tillgången på kapital för företag behöver förstärkas, enligt Vänsterpartiet. Kreditgarantiföreningar anses vara ett bra exempel på hur privat och offentligt engagemang kan förenas. Föreningarna är en kompletterande finansiär varför Vänsterpartiet ger stöd till fler och större föreningar.

Vänsterpartiet satsar på ett innovationslyft som ska leda till en utbyggnad och förstärkning av Sveriges innovationsmiljöer. Inom ramen för detta program görs bl.a. investeringar för att öka samarbetet mellan akademi och entreprenörskap, forskningsanslaget till små och medelstora företag ökas och innovationslån för innovativa småföretagare införs.

Som en viktig del i en statlig näringspolitik vill Vänsterpartiet också satsa på utvecklingsprogram för olika branscher, bl.a. ett för miljöteknikbranschen där staten i samarbete med näringslivet och de fackliga organisationerna tar fram strategier för hur miljöteknikbranschen kan utvecklas och stödjas. Vänsterpartiet anser att staten kan spela en viktig näringspolitisk

roll genom medveten ägarstyrning och föreslår att statens ägande i Nordea utökas. Vänsterpartiet föreslår också en utbyggnad av lokala sparbanks och en statlig investeringsbank för att säkra tillgången på kapital till nödvändiga investeringar i företag.

Miljöpartiet

Miljöpartiets anser att företagande och entreprenörskap ska bejaktas och uppmuntras genom bl.a. en nedsättning av arbetsgivaravgiften med 10 procentenheter på lönesummor upp till 741 000 kronor. Generella lättnader för mindre företag är enligt Miljöpartiet mer effektiva och därför vill man slopa den gällande nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga. För att fler företagare ska våga låta företaget växa föreslås en nedsättning av arbetsgivaravgiften för s.k. soloföretag för den först anställde under ett år. Endast ålderspensionsavgiften på 10,21 procentenheter behöver betalas. För att underlätta övergången från att vara anställd till att bli egenföretagare föreslås ett nytt stöd, s.k. företagsvikariat. Stödet betalas ut under max 12 månader och motsvarar 85 % av ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen. Stödet förutsätter att en arbetslös går in och vikarierar under motsvarande tid. Miljöteknikbranschen ska enligt Miljöpartiet utvecklas och stödjas för att få en framträdande roll i framtiden. Strategier ska tas fram tillsammans med näringsliv och fackliga organisationer. Stödet riktas till tekniker med störst effekt i kampen mot klimatförändringar.

I motion N388 yrkande 11 framhålls att de rödgröna partierna vill göra en extra utdelning från Vattenfall för att inrätta en riskkapitalfond inom miljöteknikområdet.

Gemensamma förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

För att förbättra företagens möjligheter att få tillgång till kapital föreslår Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att en riskkapitalfond skapas genom en extra utdelning från Vattenfall på 5 miljarder kronor. Fonden ska i huvudsak rikta sig till innovativa, små och medelstora industri- och tjänsteföretag. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser också att Sverige som turistland ska ligga i framkant och föreslår en ökad satsning på marknadsföring och skapande av ett särskilt bolag, Event Sweden. Genom bolaget förstärks besöksnäringen.

2.5 Klimat, miljö och infrastruktur

Propositionen

Enligt regeringen bygger Sveriges klimatpolitik i hög grad på ett samarbete inom EU där EU:s klimat- och energipaket också utgör grunden för Sveriges politik. Enligt budgetpropositionen har en energi- och klimatöver-

enskommelse mellan allianspartierna lagt grunden för en långsiktig, hållbar och kostnadseffektiv klimat- och energipolitik. Därigenom skapas enligt regeringen långsiktiga spelregler för energimarknadens aktörer och regeringens ambitioner inom klimatpolitiken tydliggörs. I tabell 2.20 nedan redovisas regeringens klimatåtgärder i denna proposition.

Tabell 2.20 Regeringens klimatåtgärder i budgetpropositionen

Effekter på offentligt finansiellt sparande, miljarder kronor

	2010	2011	2012
Energieffektivisering	0,3	0,3	0,56
Internationella klimatinvesteringar			0,2
Övriga klimatåtgärder	0,05	0,05	0,05
Förändring av finansiellt sparande offentlig sektor	-0,35	-0,35	-0,81

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Utsläppshandel och koldioxidskatt är enligt regeringen kostnadseffektiva och teknikneutrala ekonomiska styrmedel, varför regeringen verkar för en växande utsläppshandel samtidigt som energi- och koldioxidskatterna höjs.

Regeringen föreslår bl.a. en minskad nedsättning av koldioxidskatten för uppvärmning inom jord-, skogs- och vattenbruk samt inom delar av industrin, höjd energiskatt på diesel och höjd fordonskatt. De ekonomiska styrmedlen kompletteras bl.a. med insatser för teknikutveckling. För att stimulera ny teknik och öka andelen förnybar energi satsar regeringen bl.a. på miljöbilspremier och andra generationens biodrivmedel. Regeringen föreslår också ytterligare satsningar på energieffektiviseringar och internationella klimatinvesteringar.

I ett program för energieffektivisering avsätts 300 miljoner kronor under perioden 2012–2014, bl.a. för förstärkt regionalt och lokalt energi- och klimatarbete, informationsinsatser, rådgivning och stöd för teknikupphandling och marknadsintroduktion. Dessutom genomför regeringen satsningar på klimatinvesteringar i utvecklingsländer, vilket ska bidra till en hållbar utveckling och överföring av ny miljöteknik. För att förbättra kunskapsläget när det gäller översvämningar, ras och skred på grund av intensiv nederbörd satsar regeringen även medel för bl.a. undersökningar av ras- och skredrisker.

Utöver det lämnar regeringen förslag på klimat- och energirelaterad forskning i propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) samt i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1).

Regeringen anser att det låga resursutnyttjandet i svensk ekonomi innebär en möjlighet att tillvarata lediga resurser inom byggsektorn. Statliga investerings- och underhållsåtgärder föreslås därför öka. Tillskotten skapar förutsättningar för att redan pågående investeringsobjekt inom järnvägsområdet kan byggas snabbare och mer effektivt. För vägar innebär tillskotten att fler vägar kan åtgärdas och att redan planerade insatser kan tidigareläggas.

Motionerna

Socialdemokraterna

Regeringens miljöambitioner är låga, enligt Socialdemokraterna, och de leder inte till den klimatomställning som Sverige behöver för miljöns och jobbens skull. För att värna miljön och klimatet vill Socialdemokraterna satsa mer än regeringen. Till stöd för samhällsekonomiskt och klimatmässigt effektiva åtgärder satsar Socialdemokraterna 650 miljoner kronor 2010–2012 på lokala klimatinvesteringsprogram (Klimp). Programmen utformas så att de stöder de samhällsekonomiskt och klimatmässigt mest effektiva åtgärderna. Stödet ska t.ex. användas till teknik för produktion och uppgradering av biogas. Mer resurser föreslås också till biologisk mångfald och för att stärka Kemikalieinspektionens tillsynsverksamhet. Socialdemokraterna vill också satsa på uthållig teknik och fasa ut fossilbaserad uppvärmning inom industrin och avsätter 260 miljoner kronor för detta 2010–2012. För att stärka energieffektiviseringen ökar Socialdemokraterna anslaget för energiforskning och dess kommersialisering.

Socialdemokraterna anser att koldioxidskatten är ett brett verkande och effektivt styrmedel och föreslår bl.a. höjd koldioxidskatt med 6 öre. För att kompensera dem som måste använda bilen till arbetet höjs reseavdraget. Socialdemokraterna välkomnar regeringens förslag om att nedsättningen av koldioxidskatt för bl.a. jordbruket ska minska. De som lever upp till krav om minskade utsläpp föreslås emellertid kunna få en återföring av dieselskatten i jordbruks- och skogsmaskiner av samma omfattning som tidigare. Däremot avvisar Socialdemokraterna regeringens slopade handelsgödselskatt.

För att styra energiförbrukningen i rätt riktning föreslår Socialdemokraterna skatteförändringar på energiskatteområdet. Fastighetsskatten på vattenkraft och skatten på termisk effekt höjs med 20 %. Intäkterna från skatterna används bl.a. för att finansiera investeringar för att skynda på utvecklingen till ett hållbart samhälle, t.ex. klimatreovering av miljonprogramsområdena.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet föreslår ett grönt stimulanspaket för en miljö- och klimatomställning, en s.k. Green New Deal som innebär minskade utsläpp för Sverige. Enligt Vänsterpartiet bör Sverige satsa på klimatinvesteringar för nya gröna jobb. En vidareutveckling av industriproduktionen med ny klimatsmart teknik får i gång ekonomin samtidigt som en nödvändig miljöomställning möjliggörs. Det gröna stimulanspaketet innehåller satsningar på bl.a. svensk sol- och vindkraftsindustri, utbyggd järnvägstrafik, utökad kollektivtrafik, klimatsmarta hyreshus och ny miljöteknik.

Vänsterpartiet förlänger det nuvarande energiskatteavdraget för havsbaserad vindkraft och anser att staten bör ta initiativ till en mellanstatlig satsning på havsbaserad vindkraft.

Vänsterpartiet säger nej till regeringens slopade koldioxidskatt för anläggningar som omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter och slopad skatt på avfallsförbränning och handelsgödsel. Vänsterpartiet föreslår i stället att skatten på handelsgödsel höjs. Därutöver vill Vänsterpartiet höja drivmedelsskatterna, införa registreringsskatt för nya bilar och kilometerskatt för inrikesflyget samt höja skatten för vattenkraft och kärnkraft. Personer i glesbygd kompenseras genom sänkt fordonskatt och riktat stöd till kollektivtrafiken. Vänsterpartiet vill fortsätta att utveckla den gröna skatteväxlingen där höjd skatt på sådant som belastar miljön negativt växlas mot sänkt skatt på arbete och stöd till vissa stimulansåtgärder.

I motion MJ468 yrkandena 11 och 36 föreslås att Sverige bör verka för att det i EU:s budget inrättas en enskild budgetpost utanför biståndssatsningarna för klimatbistånd, att Sverige inom EU ska vara drivande för att få till stånd en ny finansieringsmekanism samt att en statlig klimatbudget inrättas utifrån de klimatpolitiska målen.

Miljöpartiet

Miljöpartiet vill satsa på ett klimatsmart och hållbart transportsystem. Genom ett ökat underhåll och en utbyggnad av järnvägsnätet förbättras kvaliteten och kapaciteten i järnvägsnätet. Statens ansvarstagande bör enligt Miljöpartiet öka när det gäller investeringar och drift av lokal och regional kollektivtrafik. För att ytterligare förbättra bl.a. kapaciteten på järnvägen vidareutvecklar Miljöpartiet den tidigare närtidssatsningen med en klimat- och konjunktursatsning på 8,9 miljarder kronor 2010–2012.

För att minska de svenska växthusgaserna föreslås ökade energieffektiviseringsambitioner, bl.a. föreslås stöd för konvertering från direktverkande elvärme. En svensk solenergimarknad föreslås och medel motsvarande 1 miljard kronor avsätts 2010–2012. Utöver det föreslås också ett omställningsanslag för att få el- och värmeproducenter att gå över från fossila bränslen till förnybara.

För finansiering av utsläppsminskningar, enligt åtaganden inom UNFCCC och Kyotoprotokollet, vill Miljöpartiet inrätta ett anslag utanför biståndsramen på totalt 4,9 miljarder kronor 2010–2012. Miljöpartiet motsätter sig att regeringen använder biståndsmedel för detta ändamål.

Däremot stöder Miljöpartiet flera av regeringens föreslagna omläggningar av miljöskatter, t.ex. höjd koldioxidskatt i den lätta industrin, senareläggning av tidigare aviserad koldioxidskattehöjning för den handlande sektorn, omläggning av energiskatt på fossila bränslen och höjd energiskatt på diesel i två steg. Däremot avvisar Miljöpartiet regeringens förslag om sänkt koldioxidskatt till följd av indexeringen, successiv nedtrappning av nedsättningen för koldioxidskatt på naturgas och gasol, slopad avfallsförbränningsskatt, slopad handelsgödselskatt, slopat avdrag för havsbaserad vindkraft, fordonsskattebefrielse för bilar med miljöegenskaper och om att lätta lastbilar infogas i den koldioxidbaserade fordonsskatten.

Miljöpartiet anser att uppräknigen av miljö- och klimatskatterna bör kopplas till BNP och inte till KPI-utvecklingen och dessutom tydligare relateras till klimatutvecklingen.

Utöver detta vill Miljöpartiet bl.a. införa flygskatt, kilometerskatt för lastbilar, skatt på fluorerande växthusgaser, registreringsskatt på båtmotorer och nytt system för förmånsbilar i enlighet med Klimatberedningen (SOU 2008:24 s. 308 f). Skatten på kärnkraft och vattenkraft höjs, och torvens undantag från koldioxidskatt slopas. Dessutom säger Miljöpartiet nej till regeringens uttagsskatt på kooperativ vindkraft.

Gemensamma förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslår ett ROT-avdrag som särskilt främjar energisparande åtgärder och miljöåtgärder. Förslaget ger möjlighet till stöd för alla flerfamiljshus som genomför en totalrenovering, förutsatt att renoveringen leder till en minskad energianvändning med minst 30 %. Därutöver föreslås att avdraget utvidgas till att även omfatta en s.k. klimatbonus. Bonusen kopplas till fastigheten och uppgår till 10 % utöver ROT-avdraget, dock högst 10 000 kr i avdrag per småhus eller antal lägenheter i en bostadsrättsförening.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill också skapa en mer klimatsmart fordonspark. För att nå dit föreslås åtgärder som t.ex. en enhetlig europeisk miljöklassning av fordon, tillfälligt stöd till företag och kommuner som agerar referenskunder och därigenom testar ny teknik, allmän skrotningspremie för bilar äldre än 1989 års modell, tillfällig konverteringspremie för byte från bensin till etanol, biogas eller el. Inom ramen för ett s.k. klimatinvesteringsprogram (Klimp) avsätter s, v, och mp medel för att bygga ut infrastrukturen för förnybara bränslen, t.ex. biogas och el.

Kompletterande information

Den 5 oktober 2009 överlämnades betänkandet Miljömålen i nya perspektiv (SOU 2009:83) till miljöministern. Ett av utredningens förslag är att tillsätta en parlamentarisk beredning med uppgift att utveckla strategier för att på ett effektivt sätt nå de 16 miljö kvalitetsmål som beslutats av riksdagen. Beredningen föreslås ge råd till regeringen, skapa debatt om hur miljö kvalitetsmålen ska nås samt på uppdrag av regeringen ta fram förslag på strategier med etappmål, nationella styrmedel och underlag för miljöarbete inom EU och internationellt.

I faktapromemoria 2009/10:FPM15 presenterar kommissionen en skiss för hur den internationella finansieringen av utsläppsminskningar och klimatanpassning i utvecklingsländer ska kunna öka. Regeringen ser meddelandet som en god grund för framtagande av en konkret förhandlingsposition för EU om finansiering av klimatåtgärder i utvecklingsländer.

2.6 Det finansiella systemet

Propositionen

Det finansiella systemet har en central roll i ekonomin. Om det finansiella systemet inte fungerar – oavsett om det beror på verkliga problem eller endast misstankar om att sådana finns – fungerar inte ekonomin. Skulle stabiliteten hotas ställs det även krav på ett väl fungerande ramverk som effektivt hanterar hoten och återställer stabiliteten.

För att hantera finanskrisen, återställa det finansiella systemets funktion och upprätthålla kreditgivningen vidtog regeringen ett antal åtgärder under hösten 2008 och våren 2009. I oktober 2008 lade regeringen fram en stabilitetsplan som omfattade omedelbara åtgärder och förslag till en stödlagstiftning. Med utgångspunkt från stödlagen har regeringen etablerat olika verktyg – t.ex. kapitaltillskottsprogram, garantiprogram samt möjlighet till tvångsinlösen – för att hantera tänkbara problem. Riksgäldskontoret har fått det huvudsakliga ansvaret för att genomföra de olika stödåtgärderna.

Åtgärderna på finansmarknadsområdet har också utformats i syfte att värna skattebetalarnas intressen. Statens ingripande ska motiveras av riskerna för en kollaps i det finansiella systemet och en ännu värre nedgång i ekonomin. Åtgärderna är inte till för att skydda dem som investerat sina medel i alltför riskfyllda verksamheter. För att undvika att de statliga åtgärderna ses som garantier mot förluster för dessa investerare, vilket skulle kunna leda till ett ökat risktagande i framtiden, är det viktigt att åtgärderna utformas så att det främst är ägarna och andra som har skjutit till riskkapital i de finansiella instituten som ska bära eventuella förluster. Strikta regler för bonusar och andra ersättningar till ledningen ska gälla för de aktörer som vill ta del av regeringens åtgärder.

En annan central utgångspunkt för regeringens insatser är att de inhemska åtgärder som riktas mot finanssektorn också koordineras internationellt. Detta för att undvika att ett lands lösning blir ett annat lands problem. En översyn av EU:s tillsyn av finansmarknaderna är högt prioriterad under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd.

Regeringens ambition är att driva utvecklingen framåt, såväl inom EU som internationellt, för att förbättra regleringen av den finansiella sektorn. Det är viktigt att säkerställa koordinerade och harmoniserade regler och standarder på internationell nivå. Kraven på kapital i bankerna kan behöva skärpas. Finansiella företag och produkter, som hittills stått utanför reglering, behöver regleras och ställas under tillsyn för att garantera den finansiella stabiliteten. Det behövs även striktare regler för bonus och ersättningsystem i de finansiella företagen.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna bedömer att den svenska regeringen måste vara djupt engagerad i reformeringen av den finansiella sektorn under de kommande åren. Att inom ramen för det europeiska arbetet skapa ett så enhetligt finansiellt regelverk som möjligt är en prioriterad fråga för Socialdemokraterna. Behovet av mer enhetliga regelverk blir särskilt tydligt när man beaktar hur omfattande exponeringar utanför hemlandet många banker har, inte minst de svenska gentemot Östersjöområdet. Frågor som måste få en lösning snabbt är kapitaltäckningskrav för banker, begränsningar i de rörliga ersättningssystemen och förbättrade riskbedömningar av finansiella instrument och institutioner. Förstärkt reglering behövs också i arbetet med ökad transparens och i att begränsa de s.k. skatteparadisens verksamhet. Motionärerna vill också ha en europeisk finansinspektion med möjlighet att överpröva nationella inspektioner under vissa förutsättningar.

På nationell nivå är det viktigt att se till att Finansinspektionen har tillräckliga resurser för sitt arbete. Det är vidare viktigt att alla kreditgivare, exempelvis företag som erbjuder krediter, ställs under Finansinspektionens tillsyn.

Socialdemokraterna anser att det är ansvarslöst att regeringen under en allvarlig finansiell kris inte tydligt markerar att staten ska behålla sitt ägande i SBAB och Nordea. Ett sådant agerande skulle vara positivt för stabiliteten på den svenska finansiella marknaden, enligt motionärerna. Socialdemokraterna är vidare kritiska till att staten valde att använda kapitaltillskottsprogrammet i samband med kapitaltillskottet till Nordea. Tillskottet borde ha hanterats enligt ordinarie metod vid tillskott, inte genom kapitaltillskottsprogrammet, vars syfte är krishantering.

Socialdemokraterna anser att staten bör använda sitt ägande i SBAB för att främja konkurrensen på bankmarknaden. Det behöver också ses över om det krävs lagändringar eller andra typer av insatser för att synliggöra villkoren mellan olika finansiella aktörer. Motionärerna anser vidare att det bör ses över vilka möjligheter som finns för att stärka kundernas möjlighet att flytta pensionssparandet mellan olika aktörer. När den s.k. stabilitetsavgiften kommer på plats bör den tydligt avspegla den individuella bankens riskprofil. Detta skapar sundare incitament samtidigt som konkurrensen mellan banker blir mer rättvis, menar motionärerna.

Vänsterpartiet

Att en finansiell institution (vanligtvis en bank) är för stor eller för sammanflätad med andra finansiella företag för att staten inte ska kunna tillåta att banken går i konkurs är enligt Vänsterpartiet kärnan i vad som är gålet i dagens finanskapitalism. För att komma tillrätta med den svällande och delvis improduktiva finanssektorn bör enligt Vänsterpartiet (i) bankerna betala fullt pris för de skyddsnet de åtnjuter från staten, (ii) ett regelverk

och förfarande utarbetas som gör det möjligt för stora banker att gå i konkurs utan att det får systemhotande konsekvenser, (iii) den europeiska konkurrenslagstiftningen ändras så att banker och andra finansiella företag inte kan bli så stora så att de blir systemhotande.

Mot bakgrund av att finanskapitalismen i allra högsta grad är internationell till sin natur handlar det om att få till stånd så mycket av gemensam finansiell reglering som möjligt och ökad samverkan över nationsgränserna i fråga om tillsyn. Vänsterpartiet välkomnar i huvudsak det arbete för reformerad finansiell tillsyn som initierats av EU-kommissionen. Vänsterpartiet är i grunden också positivt till kommissionens förslag om reglering av förvaltare av hedgefonder m.m. på EU-nivå. Vidare anser Vänsterpartiet att all handel med olika derivat och strukturerade produkter bör ske på auktoriserade marknadsplatser. Dagens kapitaltäckningskrav behöver skärpas över hela linjen och regelverket utformas på ett sätt som beaktar hela bankens verksamhet, dvs. även de tillgångar som lyfts ur balansräkningen. Kapitaltäckningsreglerna bör också reformeras så att det ställs hårdare krav på stora systemhotande banker, för att på så sätt få en mer rättvis prissättning av risk.

Statens ägande i Nordea bör utökas enligt Vänsterpartiet. Vidare bör SBAB behållas och verksamheten utvidgas med lokala bankkontor. Regeringen bör också utreda möjligheterna att bilda en statlig investeringsbank. Eftersom det i sista hand är de nationella staterna som i krislägen utgör garantin för att det finansiella systemet upprätthålls, borde ett ökat statligt bankäggande göras till ett naturligt inslag i finanssektorn, menar Vänsterpartiet.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om finansiering av startkapital för bildande av nya sparbanker, enligt motionärerna. En ökning i antalet sparbanker skulle kunna gynna den ekonomiska utvecklingen på mindre orter.

I Vänsterpartiets motion Fi204 föreslår motionärerna att det bör tillsättas en bred parlamentarisk utredning – en finanskommission – med uppdraget att hitta förklaringar till hur dagens kris uppkom och ta fram förslag på hur en ny finanssektor kan utformas, där de inneboende riskerna åtminstone är färre än i dag.

Miljöpartiet

Enligt Miljöpartiet har den svenska regeringens arbete med krishantering på finansmarknaderna i huvudsak fungerat bra. Miljöpartiet stödde de initiativ regeringen tog i riksdagen, och motionärernas bedömning hitintills är att räddningspaketet för banksektorn var relativt väl avvägda. Det kommande året kommer debatten kring sammanbrottet på finansmarknaderna sannolikt att intensifieras. Även om flera slutsatser redan har dragits och åtgärder vidtagits kring bl.a. kapitaltäckningsregler så kommer en vidare analys att visa på behoven av större förändringar i det finansiella systemet. Miljöpartiets förhoppning är att debatten ska fördjupas och att vi inte

enbart fastnar i den diskussion om bonus som varit i fokus under hösten. En ekonomisk kris av den omfattning som vi sett det senaste året kan inte isoleras och förklaras enbart med enskilda personers girighet utan måste ses i ett bredare perspektiv där regleringar, övervakning och transparens på finansmarknaderna är i fokus.

2.7 Finansutskottets ställningstagande till riktlinjerna

Utskottet välkomnar regeringens åtgärder i budgetpropositionen. Inom ramen för långsiktigt ansvarsfulla offentliga finanser inriktas politiken på att dämpa fallet i sysselsättningen, förhindra att arbetslösheten biter sig fast, värna välfärdens kärna, skapa förutsättningar för fler och växande företag samt att värna klimatet. Den finansiella krisen och den djupa lågkonjunkturen har hamnat i fokus för den ekonomiska politikens utformning under det senaste året. Det är naturligt, men det är samtidigt viktigt att inte glömma bort de långsiktiga utmaningar Sverige och många andra länder står inför. Tvärtom understryker krisen behovet av en långsiktigt inriktad ekonomisk politik.

Utskottet kan konstatera att skiljelinjen mellan regeringens politik och oppositionens blir allt tydligare. Regeringen håller fast vid en politik som handlar om att på kort sikt motverka efterfrågebortfallet från utlandet på svensk export, och samtidigt varaktigt höja sysselsättningsnivån genom en arbetslinje där huvudkomponenterna är att göra det mer lönsamt att arbeta och mer attraktivt att anställa. Oppositionens politik fokuserar i stället på statisk omfördelning av resurser, men bortser från vilka effekter deras politik får för drivkrafterna för arbete och företagande. Om än i varierande grad vill samtliga oppositionspartier se höjda skatter på arbete, permanent högre offentliga utgifter, försvagad arbetslinje i socialförsäkringssystemen och i arbetsmarknadspolitiken samt ett försämrat företagsklimat. Socialdemokraterna kritiserar regeringen för att "låna till skattesänkningar". Att rikta kritik mot regeringen, för att den genom ökad statlig upplåning driver en efterfrågestimulerande och konjunkturdämpande politik av klassiskt keynesianskt slag under den värsta lågkonjunkturen sedan 1930-talet, är förvånande eftersom en stramare finanspolitik skulle leda till väsentligt högre arbetslöshet. Kritiken framstår som särskilt egendomlig eftersom Socialdemokraterna i sitt eget budgetalternativ lånar ungefär lika mycket, fast till utgiftsökningar i främst bidragssystemen.

Offentliga finanser

Minskad prognososäkerhet och reformutrymmet

Bedömningarna av den offentliga sektorns finansiella sparande 2009–2012 har reviderats upp sedan 2009 års ekonomiska vårproposition. Det gynnammare offentligfinansiella läget har inneburit att regeringen i budgetpro-

positionen kunnat presentera reformer för ca 32 miljarder kronor 2010 och därmed genomföra ytterligare krisåtgärder utan att äventyra de budgetpolitiska målen. År 2012 uppgår reformerna till 22 miljarder kronor. Oppositionen har på motsvarande sätt tillgodoräknat sig det större finansiella utrymmet och presenterar reformer som sammantaget medför samma belastning på de offentliga finanserna. Utskottet kan dock konstatera att oppositionen väljer att höja skatterna kraftigt för att skapa utrymme för sina betydligt större utgiftsreformer.

Osäkerheten om de offentliga finansernas utveckling har minskat under året men stora osäkerheter kvarstår, främst för åren 2011–2012. Bedömningen om starkare offentliga finanser vilar på att den reala ekonomin åter börjar växa fr.o.m. 2010. Sedan regeringen presenterade sin beräkning av de offentliga finanserna i september har dock Riksgäldskontoret kommit med en mer optimistisk prognos för statens budgetsaldo för åren 2009–2011. Enligt utskottet är omfattningen av regeringens reformer väl avvägd mot bakgrund av den minskade osäkerheten för de offentliga finansernas utveckling.

Överskottsmål och utgiftstak för 2012

De tre indikatorer som regeringen använder sig av för att bedöma om sparandet ligger i linje med överskottsmålet tyder på att en stramare finanspolitik kan komma att bli nödvändig när konjunkturläget förbättras. Även regeringens beräkningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet indikerar att budgetförstärkningar kan komma att behövas i ett senare skede. Regeringen motiverar underskridandet av målet 2009–2012 med att det är förenligt med ramverkets syfte att det offentliga sparandet kan sjunka under överskottsmålet vid kraftiga konjunkturavmattningar.

För att säkra långsiktigt hållbara finanser är därför en del av regeringens föreslagna reformer temporära samtidigt som utgiftstaket för 2012 föreslås sänkas med 10 miljarder kronor sedan bedömningen i vårpropositionen. Regeringen anser att det offentligfinansiella läget kräver en stram utgiftspolitik de närmaste åren och att utgiftstaket som andel av BNP trendmässigt ska falla. Med det föreslagna taket för 2012 uppgår budgeteringsmarginalen till 4,8 % av de takbegränsade utgifterna, vilket är en väsentligt större marginal än de minst 3 % som regeringen använder som riktlinje för marginalen år t+3. Regeringen motiverar detta med att om återhämtningen i ekonomin dröjer eller om utgifterna för transfereringssystemen inte utvecklas enligt nuvarande bedömning kan utgiftsläget snabbt försämrans.

Enligt utskottet är det väsentligt att värna de offentliga finanserna och främja en återgång till överskott i de offentliga finanserna och därigenom bidra till långsiktigt hållbara offentliga finanser. Det förslag om ett stramare utgiftstak som regeringen föreslagit understödjer en sådan inriktning. För att främja överskott i de offentliga finanserna, är det också enligt utskottet viktigt att huvuddelen av de reformer som läggs fram är tydligt

angivna som temporära. Finanspolitiska rådet menar att andelen ofinansierade reformer i regeringens förslag utgör ett risktagande. Merparten av den permanenta budgetförsvagningen i regeringens förslag utgörs dock av det fjärde steget i jobbskatteavdraget som på sikt bidrar till att stärka sysselsättningen och därmed stärka de offentliga finanserna och detta talar enligt utskottet för att andelen ofinansierade reformer i regeringens förslag är rimlig. I 2008/09:FiU20 efterlyste utskottet ett tydligare resonemang som motiverar den trendmässiga minskningen av utgiftstaket. Någon sådan information finns inte i budgetpropositionen. Utskottet förutsätter att riksdagen får ta del av denna information.

Hanteringen av utgiftstaket 2009 och tekniska justeringar

I vårtilläggsbudgeten tillfördes kommunerna ett konjunkturstöd på 7 miljarder kronor även om tillskotten var avsedda för 2010. Regeringens motivering för utbetalningstidpunkten var att utrymmet under utgiftstaket var större 2009 än 2010. I betänkandet FiU21 framhöll finansutskottet vikten av att ett beslutat utgiftstak respekteras och att nya beslut som påverkar statsbudgeten kan kräva att utgiftstaket blir föremål för tekniska justeringar så att den ursprungliga finansiella stramheten upprätthålls. Utskottet påtalade också vikten av att regeringen är tydlig och öppen sin redovisning av olika åtgärder. Finansutskottet ställde sig slutligen bakom regeringens hantering av konjunkturstödet mot bakgrund av regeringens tydliga redovisning och att det är till fördel för kommunerna att medlen betalas ut redan under 2009.

I höstilläggsbudgeten föreslår regeringen att ytterligare 6 miljarder betalas ut i konjunkturstöd 2009 även om medlen är avsedda för 2010. Att medlen betalas ut redan 2009 motiverar regeringen med behovet av en återstående säkerhetsmarginal under utgiftstaket. Regeringen anser också att utgifter ska hänföras till rätt år för att inte jämförbarheten ska försvåras och att om avsteg från denna princip görs ska detta motiveras och redovisas tydligt. Budgeteringsmarginalen för 2010 är i budgetpropositionen 17,3 miljarder kronor. Om regeringen i stället hade föreslagit att tillskotten på årets tilläggsbudgetar till kommuner skulle ha betalats ut 2010 skulle marginalen före åtgärder ha minskat med 13 miljarder kronor.

Finanspolitiska rådet är kritiskt mot regeringens hantering av konjunkturstödet till kommunerna och menar att regelverket för utgiftstaket bör skärpas. Det bör enligt rådet inte längre vara möjligt att bokföra utgifter på ett annat år än det som utgifterna avser. I stället bör det införas en tydlig undantagsklausul, som preciserar externa omständigheter under vilket taket tillfälligt kan få brytas igenom, eller en särskild konjunkturmarginal som bara får användas i lågkonjunkturer.

Mot bakgrund av det mycket allvarliga ekonomiska läget och det faktum att kommunerna gagnas av att medlen utbetalas redan 2009 kan utskottet ställa sig bakom regeringens förslag. Beträffande Finanspolitiska rådets förslag om att införa en tydlig undantagsklausul anser utskottet att

systemet med treåriga utgiftstak skulle förlora en del av sin trovärdighet om höjningar kunde ske efter behov, även om dessa behov skulle vara exceptionella. Enligt utskottet finns det också en betydande kostnad som är förknippad med att skapa osäkerhet kring utgiftstakens nivå. Budgeteringsmarginalerna ska fortsatt respekteras som en buffert för osäkerhet, och storleken på marginalerna bör följa de riktlinjer som gäller för osäkerhetsmarginaler.

Banverket föreslås i höstilläggsbudgeten tillföras 898 miljoner kronor för att täcka det underskott i Banverkets myndighetskaptal som uppstår vid bolagiseringen av Banverket Produktion 2010. Bolagiseringen har en mycket liten effekt på det finansiella sparandet i offentlig sektor och de medel som tillförs för att täcka underskottet i Banverkets myndighetskaptal påverkar inte det finansiella sparandet. Att ett budgetförslag inte påverkar den offentliga sektorns finansiella sparande men ändå påverkar de takbegränsade utgifterna är ett skäl som brukar anföras för att en teknisk justering kan göras. I detta fall finns inga kommentarer i budgetpropositionen om varför bolagiseringen av Banverket Produktion inte föranleder en justering av utgiftstaket. En genomgång av principerna för tekniska justeringar ingår i regeringens översyn av det finanspolitiska ramverket. I proposition 2009/10:4 Obligatoriskt utgiftstak finns en redovisning av när regeringen bedömer att en teknisk justering av taket bör göras. Enligt utskottet är dock inte redovisningen heltäckande så principerna om tekniska justeringar av utgiftstaken bör enligt utskottet utvecklas vidare i regeringens översyn av det finanspolitiska ramverket.

Oppositionspartiernas riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Oppositionens budgetförslag skiljer sig avsevärt från regeringens. De avviker också kraftigt sinsemellan. Men gemensamt för oppositionen är att de förespråkar betydligt högre utgifter och skatter än regeringen. Den offentliga sektorns finansiella sparande ligger dock på ungefär samma nivå som i regeringens förslag. Socialdemokraterna politik innehåller skattehöjningar på omkring 20 miljarder kronor och lika mycket i utgiftsökningar. Socialdemokraterna avvisar det fjärde steget i jobbskatteavdraget och sänkta socialavgifter för unga och vill återinföra förmögenhetskatten, reformera fastighetskatten och ta bort förvärvsavdraget för dem med höga inkomster. Motionärerna vill använda de högre inkomsterna till att höja ersättningarna i trygghetssystemen och till en brett jobbpaket med riktade insatser i kommunsektorn.

Miljöpartiets politik medför skattehöjningar på ca 41 miljarder kronor fram till 2012 och utgiftsökningar på 42 miljarder kronor. Även Miljöpartiet avvisar det fjärde steget i jobbskatteavdraget och sänkta socialavgifter för unga och förespråkar högre ersättningsnivåer i trygghetssystemen och en utbyggnad av föräldraförsäkringen. Miljöskatterna ska höjas kraftigt och stora investeringar ska genomföras i bl.a. spårbunden trafik.

Vänsterpartiets förslag är det mest utgiftsexpansiva om hänsyn tas till de skattekrediteringar som finns med i budgetförslaget samt de utgifter som finns med i nettoutlåningen. Vänsterpartiet vill se ca 57 miljarder i utgiftsökningar och inkomstökningar på ca 52 miljarder kronor. Partiet avvisar jobbskatteavdraget i sin helhet samt nedsättningen av socialavgifter för de unga och föreslår i stället bl.a. sänkt skatt via grundavdraget. Motionärerna vill också återinföra förmögenhetsskatten, höja bolagsskatten samt höja ersättningsnivåerna i bidragssystemen. Kommunerna tillförs mer pengar permanent i budgetförslaget. Även Vänsterpartiet förordar stora offentliga investeringar varav en del finansieras via ökad upplåning i Riksgäldskontoret.

Oppositionen har även lagt fram en del gemensamma förslag exempelvis en reformerad fastighetsskatt, en ungdomssatsning och ett utökat ROT-avdrag. Enligt skatteutskottets yttrande (SkU1y) kan oppositionens förslag om fastighetsskatt inte tillgodose de krav som bör ställas på en rättvis, förutsebar och administrativt väl fungerade boendebeskattning.

Oppositionspartierna står långt ifrån varandra när det gäller innehållet i skattepolitiken. Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill ha kvar steg 1–3 i jobbskatteavdraget, medan Vänsterpartiet förordar en helt annan modell för inkomstskattesänkningar. Samtliga partier vill ha höjda marginalskatter men i olika omfattning. Vänsterpartiet står ensamt bakom en höjning av bolagsskatten, medan partiet är överens med Socialdemokraterna om att återinföra den skadliga förmögenhetsskatten. Miljöpartiet motsätter sig återinförandet. Enligt Skatteverket har ungefär 500 miljarder kronor tidigare flyttats ut ur landet för att undgå förmögenhetsskatten. Skatteutskottet tar i sitt yttrande (SkU1y) starkt avstånd från Socialdemokraternas och Vänsterpartiets respektive förslag om att återinföra förmögenhetsskatten och menar att avskaffandet av denna har varit av grundläggande betydelse för viljan att investera i Sverige. Utskottet delar skatteutskottets syn. Oppositionen vill ta bort nedsättningen av socialavgifter för unga, vilket innebär att företagens lönekostnader ökar kraftigt.

Utskottet står bakom regeringens skattepolitik och menar att den långsiktigt leder till högre sysselsättning, bättre tillgång till kapital och stabilare offentliga finanser. Oppositionens gemensamma skattepolitik är svår att utläsa, men utskottet menar ändå att riktningen i den föreslagna politiken leder till sysselsättningen på sikt minskar och att tillväxten blir lägre, vilket medför försvagade offentliga finanser. Oppositionens utgiftspolitik spretar än mer än skattepolitiken, men några utmärkande gemensamma drag går ändå att urskilja. Först och främst föreslås utgifterna i större utsträckning än i regeringens förslag permanent höjas. Både genom höjda bidragsnivåer i välfärdssystemen men också genom att permanent öka bidragen till kommuner och landsting som i stor utsträckning innehåller riktade satsningar som kan leda till att den kommunala sektorns åtaganden ökar. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill också gemensamt spara på försvaret fast på olika sätt. Därtill förordar samtliga oppositions-

partier olika jobbskapande åtgärder av olika omfattning och inriktning. Hur statens infrastruktur ska utformas i ett gemensamt alternativ är svårt att utläsa ur respektive budgetalternativ. Samtliga partier förordar dock större infrastrukturinvesteringar än regeringen.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet presenterar också förslag som syftar till att effektivisera den statliga sektorn. Ett av förslagen innebär att partierna vill dra in en del av myndigheternas anslagssparande generellt sett och menar att detta skulle innebära en besparing på totalt 2 miljarder kronor 2010–2012 jämfört med regeringens beräkningar. När regeringen beräknar och föreslår anslagets nivå för kommande budgetår i budgetpropositionen har hänsyn redan tagits till storleken på det ingående anslagssparandet. Under våren genomförs sedan en anslagssparandeprövning av anslagsbehållningarna när bättre information finns om utgiftsläget för de aktuella anslagen. Utskottet anser att beräkningen av besparingseffekten genom indrag av anslagssparande är tveksam i detta tidiga skede. Indrag av anslagssparande bör undvikas som finansieringskälla då det också ger incitament till överbudgetering. Om oppositionen vill spara på de aktuella anslagen är det bättre att i stället sänka anslagsnivåerna, vilket på kort sikt leder till uppsägningar för statligt anställda.

Enligt utskottet innebär oppositionens budgetförslag sammantaget permanent högre offentliga utgifter. Lågkonjunkturen som framför allt drabbat den svenska exportindustrin ska alltså åtgärdas genom permanent ökad konsumtion i den offentliga sektorn. Det är utskottets bedömning att oppositionens förslag sammantaget försvagar drivkrafterna för arbete och företagande, vilket på längre sikt påverkar möjligheterna att långsiktigt upprätthålla sunda offentliga finanser. Socialdemokraterna kritiserar regeringen för att låna till skattesänkningar. Utskottet vill understryka att underskotten främst beror på den djupa lågkonjunkturen och temporära stimulansåtgärder. Om regeringen inte hade lånat för att stimulera efterfrågan i svensk ekonomi hade nedgången blivit djupare och återhämtningen fördröjts. Dessutom gör jobbskatteavdraget det mer lönsamt att arbeta, vilket gör att fler arbetar och därmed även bl.a. betalar in mer i skatt.

Vänsterpartiet vill fortsatt avskaffa det finanspolitiska ramverket medan de övriga oppositionspartierna står bakom ramverket. Vänsterpartiet menar att systemet med utgiftstak bör avskaffas eller reformeras. Det finanspolitiska ramverket är en av faktorerna bakom den betydande förbättring som de offentliga finanserna har genomgått under det senaste decenniet. Utan detta ramverk hade det inte varit möjligt att möta den djupa lågkonjunkturen med kraftfulla finanspolitiska åtgärder och bibehållen trovärdighet för de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Att som Vänsterpartiet vilja avskaffa ramverket eller ersätta det med någonting annat i en mycket djup lågkonjunktur är en politik som kan hota finanspolitikens möjligheter att verka nästa gång konjunkturen viker ned. Miljöpartiets och Socialdemokraternas förslag till utgiftstak för 2012 ligger omkring 25 miljarder kronor över regeringens. Med Vänsterpartiet som avvisar det nuvarande

ramverket finns det enligt utskottet uppenbara risker att oppositionens politik medför snabbt växande offentliga utgifter som på sikt riskerar att urholka de offentliga finanserna.

Investeringar ska finansieras via anslag

Vänsterpartiet föreslår också att staten bör införa en investeringsbudget och att kostnaden bör bokföras över investeringens livslängd. Ett sådant förslag framförs också i motion Fi285 av Jan Ericsson (m). Finansutskottet har tidigare redovisat skälen till varför investeringarna ska finansieras med anslag (se exempelvis bet. 2008/09:FiU1). Det viktigaste skälet för att investeringar i infrastruktur ska anslagsfinansieras är att då underkastas investeringsutgiften samma budgetprövning som övriga utgifter. Mot detta brukar anföras att investeringarna till sin karaktär är långsiktiga och att det därför är rimligt att de belastar budgeten under objektets ekonomiska livslängd. Utskottet menar dock att även andra utgifter i budgeten varierar vad gäller långsiktighet och ekonomiska konsekvenser.

För att i större utsträckning tillämpa huvudregeln för investeringar i infrastruktur har regeringen i två omgångar genomfört stora amorteringar av Vägverkets och Banverkets samlade låneskuld, senast i samband förra höstens tilläggsbudget. I infrastrukturpropositionen (prop. 2008/09:35) gjorde regeringen bedömningen att lånefinansiering endast undantagsvis bör användas för finansiering av åtgärderna i ramen 2010–2021. Undantagen kan vara brukarfinansierade objekt.

Skattekrediteringar i oppositionens alternativ

I Socialdemokraternas budgetalternativ föreslås att ett sysselsättningsstöd riktat till kommuner införs 2011. Stödet ges som en skattekontokreditering på statsbudgetens inkomstsida. Även Vänsterpartiet har på motsvarande sätt förslag om anställningsstöd för plusjobb, anställningsstöd för gröna jobb m.m. Regeringen har sedan budgetpropositionen för 2007 frångått att använda skattekontokrediteringar för specifika stöd inom arbetsmarknadspolitiken.

Utgifter som redovisas på inkomstsidan är en relativt ny företeelse och infördes första gången 2001. Det som skiljer sådana stöd (utgifter som redovisas på inkomstsidan) från skatteutgifter är att de inte har någon koppling till skattelagstiftningen. Problemet med skatteutgifter är att de normalt inte är tidsbegränsade och att de inte heller prövas i förhållande till andra utgifter i den årliga budgetprocessen. Införandet av nya stöd på statsbudgetens inkomstsida kan också vara ett sätt att undvika den restriktion som utgiftstaket utgör. Tydligheten och transparensen i redovisningen minskar också när skattekontokrediteringar tillämpas. Tidigare sysselsättningsstöd till kommuner som infördes av förra regeringen utformades som en skattekreditering utan att utgiftstaket justerades ned med motsvarande belopp. Riksrevisionen konstaterade i sin granskning att åtgärden minskade utgiftstakets stramhet i förhållande till de offentliga utgifterna.

I budgetpropositionen för 2007 tog regeringen ett första steg mot ökad transparens genom att tydliggöra att regeringen avser att frångå nyttjandet av skattekontokrediteringar för stöd som är att likställa med utgifter i syfte att ge utgiftstaket dess avsedda betydelse. Från och med 2008 redovisades inte längre anställningsstöd och bidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA) som en kreditering utan som ett bidrag på statsbudgetens utgiftssida.

Enligt utskottet finns det därför starka skäl som talar för att de förslag till anställningsstöd som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har lämnat i sina budgetalternativ skulle ha kunnat lämnas som utgiftsförslag i stället.

Arbetsmarknad och sysselsättning

Angeläget att dämpa fallet i sysselsättning

I september var 4 478 000 personer sysselsatta, vilket är nästan 90 000 personer färre än för ett år sedan. Arbetslösheten var under samma månad 8,3 % av arbetskraften, att jämföra med 5,9 % för ett år sedan. Samtidigt har det fall som skett i BNP ännu inte fått fullt genomslag på arbetsmarknaden. Outnyttjad produktionskapacitet i näringslivet innebär att sysselsättningen kommer att fortsätta sjunka även om ekonomin i övrigt börjar vända upp. Mot den bakgrunden anser utskottet att regeringens förslag i budgetpropositionen, i syfte att dämpa fallet i sysselsättningen och förhindra att arbetslösheten biter sig fast, är synnerligen angelägna.

Ökad arbetslöshet till följd av hårt drabbad exportindustri

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet betonar att det går sämre för Sverige jämfört med andra länder och att arbetslösheten nu för första gången är högre än genomsnittet i EU. Detta beror enligt motionärerna på regeringens misslyckade politik. Utskottet vill först och främst poängtera att Sverige är mer exportberoende än de flesta andra EU-länder samtidigt som Sveriges export är inriktad på investerings- och kapitalvaror, dvs. just den typ av varor där den internationella efterfrågan fallit så dramatiskt under krisens värsta skede. Dessutom stämmer det inte att arbetslösheten är högre än i genomsnittet i EU om man ser till den senaste statistiken. I Eurostats senaste siffror för september är arbetslösheten i EU-27 ca en halv procentenhet högre än i Sverige. Arbetslösheten var 9,2 % i september (säsongrensat) för EU-27 medan den var 8,7 % i Sverige. Jämför man dessutom Sveriges arbetslöshet med den i euroländerna, vilket är mer rättvisande då dessa länder är mer lika Sverige med avseende på bl.a. inkomstnivå och industristruktur än EU-27, var arbetslösheten i september hela 1 procentenhet lägre i Sverige. I euroländerna låg arbetslösheten på 9,7 % i september. Ytterligare en aspekt som utskottet vill lyfta fram är att arbetslösheten i Sverige inte ökar i alls samma omfattning i denna lågkonjunktur som under 1990-talskrisen, trots att fallet i BNP är betydligt större nu. Visserligen väntas arbetslösheten nu stiga till nivåer motsvarande de som

rådde under 1990-talskrisen, men då steg arbetslösheten från en mycket lägre nivå. Det innebär att ökningen i arbetslöshet var betydligt större under 1990-talskrisen jämfört med nu.

Utskottet vill också framhålla att fallet i den svenska BNP-nivån nu tycks ha upphört. Som framgått av kapitel 1 Den ekonomiska utvecklingen innebar utfallssiffrorna för BNP andra kvartalet en liten uppgång jämfört med kvartalet dessförinnan. Dessutom har såväl hushållens konsumtion som detaljhandelsförsäljningen återhämtat sig och hushållen har dessutom blivit betydligt mer optimistiska om framtiden. Konjunkturinstitutets konfidentsindikator, som sammanfattar hushållens syn på det ekonomiska läget, steg i oktober för sjätte månaden i rad och ligger nu något över det historiska genomsnittet. Det tidigare fallet i svensk export har stannat av, och ordergången till den svenska industrin har ökat under den senaste tremånadersperioden jämfört med perioden innan.

Oppositionens alternativ skulle försvaga arbetslinjen

Oppositionen hävdar i sina budgetalternativ att deras politik leder till tiotusentals fler jobb än regeringens politik. Utskottet anser att dessa beräkningar är starkt missvisande. Oppositionen räknar ihop jobbeffekter från sina förslag utan att exempelvis ta hänsyn till effekterna på sysselsättningen av de massiva skatthöjningar som de anser ska göras på arbete. I stället för fler jobb skulle tvärtom oppositionens politik leda till kraftigt minskad sysselsättning och ökad arbetslöshet. Skatthöjningarna på arbetsinkomster skulle leda till lägre disponibelinkomster, vilket ger lägre efterfrågan på varor och tjänster och därmed också på arbetskraft i ett läge med redan alltför svag efterfrågan. De högre arbetsgivaravgifterna i oppositionens förslag gör det dyrare att anställa, vilket minskar efterfrågan på arbetskraft och därmed sjunker också sysselsättningen när motsatsen är önskvärd. Sammantaget innebär oppositionens alternativ en kraftig försvagning av arbetslinjen med sämre fungerande arbetsmarknad och skatthöjningar för låg- och medelinkomsttagare samt för företaget.

Sysselsättningen i kommunerna hålls uppe

De ytterligare 10 miljarder kronorna som tillförs kommunerna 2010 tillsammans med ytterligare medel till infrastruktursatsningar är kostnadseffektiva åtgärder för att dämpa fallet i sysselsättning i den djupa lågkonjunktur vi nu är inne i. Utskottet kan konstatera att Sveriges kommuner och landsting (SKL) i sin senaste konjunkturprognos från den 23 oktober gör bedömningen att sysselsättningen i kommunsektorn nu t.o.m. kommer att öka svagt 2010. Vidare framkom under en utfrågning av SKL i finansutskottet den 22 oktober att den nedgång i antalet sysselsatta som skett i kommunsektorn 2008 och 2009 (18 000 färre sysselsatta 2008 och 5 000 färre sysselsatta 2009 enligt SKL:s rapport) kompenseras av en ökad medelarbets-tid, dvs. antalet arbetade timmar i kommunsektorn är i princip oförändrat under denna period.

Fjärde steget i jobbskatteavdraget strukturellt och stabiliseringspolitiskt motiverat

Utskottet anser att det fjärde steget i jobbskatteavdraget är både strukturellt och stabiliseringspolitiskt motiverat. Det finns ett brett stöd i olika studier för jobbskatteavdragets positiva effekter på sysselsättningen. Genom förstärkningen i jobbskatteavdraget blir det mer lönsamt att ta ett jobb, och därmed följer högre sysselsättning och minskat utanförskap. Jobbskatteavdraget bidrar också till att fler personer stannar i arbetskraften under lågkonjunkturen samt förbättrar rörligheten på arbetsmarknaden. En ökad geografisk och yrkesmässig rörlighet på arbetsmarknaden är särskilt viktig inför nästa konjunkturuppgång, då den ekonomiska krisen har drabbat regioner och yrken i olika stor utsträckning. Skattesänkningen leder också till högre disponibla inkomster, vilket stimulerar privat konsumtion och efterfrågan. Dessa effekter konstateras även av Finanspolitiska rådet i dess nyligen framlagda rapport. Samtliga oppositionspartier är emot det fjärde steget i jobbskatteavdraget. Socialdemokraterna och Miljöpartiet accepterar visserligen de tre första stegen, men vill införa en avtrappning av avdraget för inkomster över 45 000 kr i månaden. Vänsterpartiet vill avskaffa alla tidigare steg i jobbskatteavdraget och i stället införa ett höjt grundavdrag. I samtliga fall urvattnas arbetslinjen i förhållande till regeringens förslag. Som framgår av budgetpropositionen har, med de fyra stegen i jobbskatteavdraget, 99 % av alla heltidsarbetande fått skattesänkningar på mer än 1 000 kr per månad och 75 % sänkningar på mer än 1 500 kr per månad. Procentuellt sett har de som tjänar minst fått betydligt större skattelättnad än de med höga inkomster. Socialdemokraterna anklagar regeringen för att låna till skattesänkningar och Vänsterpartiet och Miljöpartiet framhåller att jobbskatteavdraget är ett dyrt sätt att skapa jobb. Utskottet anser i stället att jobbskatteavdraget, förutom att bidra till sysselsättningen på kort och lång sikt, har ett betydande egenvärde genom att det återför bestämmanderätt över inkomsterna från staten till den enskilda medborgaren. Utskottet kan också konstatera att Finanspolitiska rådet är fortsatt positivt till jobbskatteavdraget som en effektiv metod för att öka sysselsättningen på lång sikt. Dessutom påpekar Finanspolitiska rådet att jobbskatteavdraget på kort sikt har effekter genom att efterfrågan stimuleras. Just det faktum att jobbskatteavdraget görs permanent kan enligt rådet leda till en större effekt på den privata konsumtionen än en tillfällig skattesänkning eller bidragshöjning.

Utskottet noterar vidare att Finanspolitiska rådet också lyfter fram frågan om det skulle vara mer effektivt ur sysselsättningssynpunkt att öka den offentliga konsumtionen i stället för att sänka skatten på arbete. Finanspolitiska rådets slutsats är att på kort sikt skulle visserligen högre offentlig konsumtion kunna tänkas ha en högre multiplikatoreffekt än skattesänkningar. Men den troliga effekten på lång sikt är att en permanent högre offentlig sysselsättning leder till att sysselsättning i näringslivet trängs undan.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet försöker framställa regeringens sysselsättningspolitik som misslyckad genom att bl.a. hänvisa till att Konjunkturinstitutet gjort bedömningen att jämviktsarbetslösheten ökar. Om man ser närmare på vad Konjunkturinstitutet skriver (Konjunkturläget augusti 2009) så framgår att förklaringen till den ökande jämviktsarbetslösheten helt kan hänföras till att den *konjunkturrellt* höga arbetslösheten bedöms få varaktiga effekter. Konjunkturinstitutet har tidigare gjort bedömningen att regeringens reformer på arbetsmarknadsområdet leder till lägre jämviktsarbetslöshet. När det gäller enbart det fjärde steget i jobbskatteavdraget är KI:s bedömning att det långsiktigt ökar sysselsättningen med 0,2 %, främst genom att arbetskraftsdeltagandet ökar (yttrande om promemorian Ett förstärkt Jobbskatteavdrag, dnr: 6-29-09).

Viktigt med satsningar på ungdomar med svag ställning på arbetsmarknaden

Mot bakgrund av den höga ungdomsarbetslösheten är det enligt utskottet tillfredsställande att regeringen ytterligare förstärker insatserna för arbetslösa unga. Det är dock viktigt att, som arbetsmarknadsutskottet påpekar i sitt yttrande (2009/10:AU1y), tolka statistiken över ungdomsarbetslösheten med viss försiktighet. Enligt den officiella statistiken uppgick ungdomsarbetslösheten till 29 % av arbetskraften andra kvartalet. Detta betyder dock inte att mer än var fjärde ungdom är arbetslös. Arbetslösheten relateras nämligen till storleken på arbetskraften och arbetskraftsdeltagandet bland unga är lågt eftersom många befinner sig i studier. Skulle antalet arbetslösa i stället relateras till befolkningen var 16 av 100 ungdomar arbetslösa andra kvartalet. Dessutom var närmare hälften av de arbetslösa ungdomarna heltidsstuderande som sökte arbete. Om man räknar bort de arbetslösa som uppger att deras huvudsakliga arbetsuppgifter är studier uppgår arbetslösheten till 9 % under andra kvartalet. Ungdomars tid i arbetslöshet är också generellt kortare än äldres. Av de unga arbetslösa hade ca 15 % varit utan arbete ett halvår eller mer, mot det dubbla bland arbetslösa i alla åldrar. Detta betyder naturligtvis inte att arbetslösheten bland unga ska förringas. Utskottet anser att regeringens fortsatta fokus på de arbetslösa ungdomar som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden är en rimlig prioritering. Det innebär också att man undviker att i onödan låsa in de ungdomar som står nära arbetsmarknaden i olika typer av program. I stället betonas att jobbsökande är viktigt för denna grupp även i en lågkonjunktur. För trots den svaga konjunkturen förmedlas fortfarande många jobb. Bara vid Arbetsförmedlingen förmedlades 48 000 jobb i september.

Utskottet kan konstatera att oppositionens retorik när det gäller satsningar på unga är hög samtidigt som man genom slopandet av nedsättningen av sociala avgifter för unga drastiskt ökar kostnaderna för de arbetsgivare som har unga anställda eller som avser att anställa unga. Inte minst skulle kommuner och landsting, som har många unga anställda, drabbas hårt av ett sådant förslag. Vänsterpartiet vill dessutom gå ännu längre

genom att differentiera arbetsgivaravgiften så att det blir dyrare med visstidsanställningar, en anställningsform som ofta är ett första steg in på arbetsmarknaden för unga.

Arbetsmarknadspolitik och temporärt utbyggda utbildningsplatser

Utskottet stöder regeringens kraftfulla satsning på arbetsmarknadspolitik och på temporärt utbyggda utbildningsplatser i syfte att motverka att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå. Oppositionspartierna vill å sin sida gå tillbaka till en arbetsmarknadspolitik som undergräver arbetslinjen. Alla tre partierna vill exempelvis att såväl ersättningsgraden som taket i a-kassan ska höjas. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet anser att a-kasseavgiften åter ska göras oberoende av vilken arbetslöshet löneavtal och kollektivavtal resulterar i. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill återinföra möjligheten att deltidstämpla under lång tid. Oppositionen vill således i varierande grad tillbaka till en arbetsmarknadspolitik som prövades under 1990-talskrisen med dåligt resultat. Som Finanspolitiska rådet påpekar finns mycket som talar för att de arbetsmarknadspolitiska programmen fungerar bättre nu än under 1990-talskrisen, till följd av att ersättningsnivåerna är lägre, vilket minskar risken för inlåsnings effekter samt att inslaget av jobbsökaraktiviteter nu är större.

Utskottet noterar också att Miljöpartiet anser att arbetslöshetsförsäkringen på sikt bör göras obligatorisk genom att sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen slås ihop till ett nytt skattefinansierat trygghetssystem. Miljöpartiet vill också att friåret ska återinföras 2012. Friåret är enligt utskottet knappast någon god sysselsättningspolitik. IFAU:s utvärdering av friårets arbetsmarknadseffekter (IFAU 2005:10) visade att de som varit friårslediga inte arbetade i större omfattning efter friåret, att de i genomsnitt fick 3 % lägre månadslön och att de inte minskade sin sjukfrånvaro men att de gick tidigare i pension.

Oppositionen påstår att regeringen inte satsar tillräckligt på utbildning nu när arbetslösheten ökar och att de själva därför vill genomföra ytterligare satsningar. Det låter naturligtvis bra för oppositionen att säga att de satsar på utbildning men deras förslag saknar verklighetsförankring. Den kraftiga utbyggnaden av utbildningsplatser 2010 som oppositionen förespråkar är knappast genomförbar i praktiken utan att det får allvarliga konsekvenser för kvaliteten i utbildningarna, anser utskottet.

Välfärden och kommunernas ekonomi

Bättre förutsättningar att möta lågkonjunkturen

I rådande lågkonjunktur finns risk för nedskärningar i den kommunala verksamheten som kan medföra en försämrad kvalitet. Kommuner och lands-ting svarar för centrala välfärdstjänster som utbildning, vård, omsorg och

rättsväsende, som måste säkerställas. Utskottet vill understryka kommunsektorns betydelse för såväl välfärden som sysselsättningen och välkomnar regeringens tillskott till kommunsektorn.

Kommunsektorn står emellertid bättre rustad att möta nuvarande lågkonjunktur än vad den gjort på mycket länge. Den ekonomiska situationen för kommunsektorn som helhet har varit mycket god under hela 2000-talet och i synnerhet de senaste fyra åren. Under perioden 2005–2008 har kommunsektorn redovisat ett positivt årsresultat på mellan 7 och 26 miljarder kronor. Åtgärder som regeringen hittills vidtagit för att stärka den kommunala ekonomin har bidragit till detta positiva utfall.

I samband med IT-kraschen i början av 2000 sjönk BNP-tillväxten till 1,1 % 2001. Krisen medförde ett underskott i kommunsektorn med ca 7 miljarder kronor, enligt budgetpropositionen. Det kan jämföras med nuvarande finanskris då BNP-tillväxten beräknas till -5,2 % 2009, vilket är den svagaste tillväxttakten sedan 1940-talet. Under en utfrågning av Sveriges Kommuner och Landsting i finansutskottet den 22 oktober framkom att den nedgång i antalet sysselsatta som skett i kommunsektorn 2008 och 2009 (18 000 färre sysselsatta 2008 och 5 000 färre sysselsatta 2009 enligt SKL:s rapport) kompenseras av en ökad medelarbetstid, dvs. antalet arbetade timmar i kommunsektorn är i princip oförändrat under denna period.

Till följd av regeringens förda politik bedömer Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), i sin ekonomirapport från oktober 2009, att kommunsektorn kommer att uppvisa ett underskott på 1 miljard kronor 2009 och ett överskott på 3 miljarder kronor 2010.

Den ekonomiska situationen för kommuner och landsting har förbättrats något jämfört med tidigare prognoser, skriver SKL. Den förbättrade situationen förklaras av en viss uppgång i skatteunderlaget, en engångsutdelning, beslutad av Sveriges Kommuner och Landsting, på 1 miljard kronor samt att AFA försäkring (som hanterar avtalsförsäkringar för landstingsanställda) sänkt premien på sjukförsäkringen 2009. Enligt SKL bidrar regeringens tillskott på 17 miljarder kronor till att sektorn som helhet visar ett överskott på drygt 3 miljarder kronor 2010. Fallet i sysselsättningen mildras, planerade skattehöjningar kommer i de flesta fall att ställas in och ökade kostnader av ekonomiskt bistånd kan täckas utan att tränga undan annan verksamhet. Vid finansutskottets interna utfrågning om kommunernas ekonomi den 22 oktober 2009 framhöll SKL att den sänkta premien även skulle kunna få positiva effekter på överskottet 2010. För kommande år står kommunerna emellertid inför stora utmaningar såväl när det gäller demografiska utvecklingen som den rådande lågkonjunkturen. Utskottet har noterat, i budgetpropositionen, att regeringen noga följer utvecklingen inom kommunsektorn och avser att återkomma i 2010 års ekonomiska vårproposition med bedömningar av det ekonomiska läget.

Utskottet har också noterat och är positivt till att regeringen även avser att utreda hur kommunsektorns inkomster kan få en ökad stabilitet över konjunkturcykeln. Enligt kommunernas balanskrav måste kommunerna bud-

getera balans mellan intäkter och kostnader och kompensera för underskott inom en treårsperiod. Enligt Finanspolitiska rådets kommentarer till budgetpropositionen för 2010 är balanskravet en viktig anledning till att diskretionära beslut om tillfälliga statsbidragshöjningar blivit nödvändiga. Mot den bakgrunden är också Finanspolitiska rådet positivt till regeringens aviserade utredning, i budgetpropositionen för 2010, om hur kommunsektorn ska få mer stabila inkomster över konjunkturcykeln.

Tillfälligt ökade statsbidrag en stabiliseringspolitisk, kostnadseffektiv åtgärd

Utskottet anser att det är ytterst angeläget att dämpa sysselsättningsfallet i kommuner och landsting genom kostnadseffektiva stimulansåtgärder. Enligt utskottet är regeringens tillfälligt ökade statsbidrag en stabiliseringspolitisk åtgärd med hög kostnadseffektivitet. SKL underströk vid finansutskottets interna utfrågning om kommunernas ekonomi den 22 oktober 2009, att statsbidrag till kommuner och landsting är ett effektivt sätt att bedriva stabiliseringspolitik då dessa medel stannar i landet, och i de allra flesta fall, används i verksamheten i stället för att sparas.

SKL betonade också fördelarna med generella bidrag framför specialdestinerade; generella bidrag kan användas direkt, vilket är angeläget i kristider, till skillnad från riktade bidrag där kommunen t.ex. först behöver ansöka om medlen. Även Finanspolitiska rådet anser att regeringens ytterligare kommunstöd bör ges i form av generellt stöd. Styrning av resurser till enskilda kommuner med större problem än andra riskerar enligt rådet att på lång sikt urholka kommunernas ansvarstagande. Även för att undvika permanenta budgetförsvagningar bör stöden vara tillfälliga. Permanent åtgärder riskerar också, enligt rådet, att förstärka en senare överhettning.

Oppositionspartierna föreslår extra tillskott till kommunsektorn i form av bl.a. riktade bidrag varav en del ställer krav på kommunerna i form av en motprestation. Ett gemensamt förslag är t.ex. skol-ROT, för att renovera skolans lokaler. Genom denna skol-ROT har kommunerna möjlighet att få tillbaka maximalt 50 % av arbetskostnaden, dvs. att de själva måste stå för minst halva kostnaden. Eftersom en motprestation föreligger blir det oklart hur stora nettotillskotten till kommunsektorn i verkligheten är. Även Vänsterpartiets förslag till investeringsstöd för projekt som tidigare läggs förutsätter en kommunal medfinansiering. Denna typ av insatser motverkar höjningen av statsbidragen och förbättrar därmed inte kommunernas ekonomi, enligt utskottet.

Oppositionspartiernas höjning av socialavgifter förbättrar inte heller kommunernas ekonomi utan leder tvärtom till ökade utgifter för arbetsgivaravgifter och därmed till försämrade finanser för kommunsektorn.

Regeringen förstärker pensionärernas disponibla inkomster med 3,5 miljarder kronor 2010 genom sänkt inkomstskatt för de pensionärer som vid årets ingång fyllt 65 år. Oppositionspartierna ger inte något samlat besked

kring pensionerna, men accepterar inte skillnaden i beskattning av pension och lön. Vänsterpartiet vill ha höjd skatt för alla pensionärer med förvärvsinkomster över 20 000 kr i månaden. Socialdemokraterna inför ytterligare skattesänkningar för pensionärer motsvarande 3 miljarder kronor utöver det som regeringen satsar. Miljöpartiet gör andra prioriteringar och inför ytterligare skattesänkningar för 1 miljard kronor mer än regeringen. Utjämnings av skattesatser mellan yrkesverksamma och pensionärer görs framför allt genom skatthöjningar för löntagare som är låg- och medelinkomsttagare, i stället för rejäla skattesänkningar för pensionärerna. Förslaget om skattereduktion för arbetslöshetsavgiften innebär däremot att skatten för löntagare sänks, vilket i stället skulle motverka utjämnings av inkomster efter skatt mellan yrkesverksamma och pensionärer.

Välfärdens kärna ska prioriteras

Det är enligt utskottet viktigt att kommunerna prioriterar och satsar på välfärdens kärna. I budgetpropositionen framgår att utvecklingen av befolkningens ålderssammansättning innebär en minskad efterfrågan på flera av kommunernas tjänster, såsom grundskola och gymnasieskola. För landstingen väntas däremot den demografiska utvecklingen innebära ökad efterfrågan på hälso- och sjukvård. Kommuner och landsting arbetar också med att styra om resurser efter förändringar i verksamheten.

Utskottet instämmer med regeringen i att kommuner och landsting i det rådande konjunkturläget måste arbeta mer aktivt med att effektivisera resursutnyttjandet i verksamheten. En ökad mångfald kan bidra till effektivare resursutnyttjande, om externa utförare i större utsträckning svarar för välfärdstjänster, vilket regeringen också strävar efter.

Företagande

Oppositionspartierna föreslår höjda skatter för företag och kapital. Enligt utskottet skulle det driva kapital ur Sverige samtidigt som ökade kostnader skulle göra att det blir dyrare att anställa.

Utskottet noterar också att oppositionen är splittrad i dess politik för fler och växande företag. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet föreslår höjd arbetsgivaravgift med ca 10 miljarder kronor och återinförd förmögenhetsskatt. Miljöpartiet återinför däremot inte förmögenhetsskatten. Vänsterpartiet föreslår även höjd bolagsskatt.

Utskottet anser att en återinförd förmögenhetsskatt och höjd bolagsskatt skulle leda till ett sämre investeringsklimat jämfört med andra länder och därmed färre nyinvesteringar och färre jobb.

För att kompensera för höjda skatter föreslår Socialdemokraterna bl.a. att ett riskkapitalavdrag införs på prov 2010. Enligt utskottet är det en positiv åtgärd men otillräcklig för att kompensera skatthöjningarnas negativa påverkan på investeringsklimatet. Räntan är också rekordlåg och torde knappast utgöra ett hinder för den som vill investera i dag. Förslag till riskkapi-

talavdrag har också behandlats av skatteutskottet (yttr. 2009/10:SkU1y). Enligt skatteutskottet ligger förslaget väl i linje med alliansregeringens ambitioner på detta område inom ramen för det utredningsarbete som regeringen aviserar, i budgetpropositionen, för att undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn. Skatteutskottet anser därför att det inte finns behov av ett tillkännagivande till regeringen i frågan och avstyrker därmed förslaget. Finansutskottet är inte av någon annan uppfattning i dessa frågor.

Utskottet ställer sig bakom regeringens politik för fler och växande företag och anser att regeringens åtgärder stärker incitamenten att starta, driva och utveckla företag, ger ökad trygghet samt sänker företagets kostnader. Förslaget om sänkta egenavgifter för företagare och åtgärder för ökad trygghet välkomnas också av oppositionen.

Klimat, miljö och infrastruktur

Utskottet ställer sig bakom regeringens ambition att vara pådrivande i de fortsatta internationella klimatförhandlingarna för att få till stånd en överenskommelse kring klimatfrågan som inte bara omfattar industrialiserade länder utan även utvecklingsländerna. En ny internationell klimatöverenskommelse förväntas kunna slutas vid FN:s klimatmöte i Köpenhamn i december 2009 och ta vid när det s.k. Kyotoprotokollets första åtagandeperiod slutar i december 2012.

Utskottet anser vidare att det är viktigt med kostnadseffektiva åtgärder inom klimatpolitiken. Regeringens ökade insatser för internationella klimatinvesteringar är enligt Konjunkturinstitutets miljöekonomiska analyser en sådan åtgärd. Även minskade nedsättningar från den generella koldioxidskattenivån för olika sektorer, som regeringen föreslår, är enligt Konjunkturinstitutet en kostnadseffektiv åtgärd.

Utskottet konstaterar att oppositionspartierna saknar en enhetlig syn på klimatpolitiken. Vad avser t.ex. skatter på energi- och miljöområdet har oppositionen olika förslag, se vidare kapitel 3. Samtliga oppositionspartier förespråkar dock mer satsningar på klimatinvesteringsprogram (Klimp). I samband med vårpropositionen 2007 kommenterade finansutskottet i sitt betänkande (bet. 2007/08:FiU20) oppositionens synpunkter på klimatinvesteringsprogrammen. Utskottet håller fast vid att oppositionens bild av Klimp är felaktig. Konjunkturinstitutets studie (specialstudie nr 12, 2007) visade att nästan 40 % av bidragen hade kunnat fördelas mer kostnadseffektivt, vilket varit ett tungt vägande skäl att ifrågasätta nyttan av Klimp i klimatarbetet.

Vad avser oppositionspartiernas förslag om tillfälligt ROT-avdrag så har det behandlats av skatteutskottet (2009/10:SkU1y). Enligt utskottets mening är det nuvarande ROT-avdraget en långsiktig och strukturell åtgärd som är nödvändig om man ser allvarligt på svartarbete och dess följder i form av otrygga jobb, brister i försäkringsskydd, obefintligt konsument-

skydd etc. Utvidgningen av det permanenta husavdraget till ROT-arbete och övergången till den s.k. fakturametoden har enligt skatteutskottet förstärkt effekten ytterligare. Skatteutskottet avstyrker därför bestämt förslagen om att skattereduktionen för husarbete ska ersättas med en tillfällig stimulans för byggsektorn. Finansutskottet är inte av någon annan uppfattning i dessa frågor.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till tidigareläggning av underhållsåtgärder inom vägnätet och förslag till ytterligare satsningar på redan pågående järnvägsinvesteringar. Ett lågt resursutnyttjande i svensk ekonomi och lediga resurser inom byggsektorn kan noteras. Utskottet anser därför att det är en effektiv åtgärd att öka de statliga investerings- och underhållsåtgärderna inom infrastrukturområdet. Regeringens politik innebär omfattande infrastrukturinvesteringar (t.ex. en särskild närtids-satsning på vägar och järnvägar samt insatser för drift och underhåll) som är väl avvägda mot de behov, förutsättningar och resurser som finns. Ytterligare satsningar i närtid bedöms inte som realistiska.

Oppositionspartierna har ett gemensamt förslag om inrättandet av en riskkapitalfond genom en extra utdelning från Vattenfall om 5 miljarder kronor. Finansutskottet har tidigare tagit ställning till förslaget (bet. 2008/09: FiU12) och har inte ändrat uppfattning. Eventuella åtgärder för att motverka konjunkturnedgången bör vara utformade för att ge maximal effekt på sysselsättningen på kort sikt och även stå i samklang med politikens inriktning att skapa långsiktigt goda förutsättningar för hög tillväxt och sysselsättning. En engångstransferering under 2009 som motionärerna föreslår är enligt utskottets bedömning inte den mest lämpliga åtgärden i detta perspektiv.

Det finansiella systemet

Tillsynen över finansiella marknader och finansiella institut i EU

Den 23 september lade EU-kommissionen fram ett förslag till lagstiftning gällande tillsynen över finansiella marknader och finansiella institut inom EU (Europeisk finansiell tillsyn, KOM(2009) 252). På makronivå föreslås inrättandet av ett oberoende råd för systemrisk (European Systemic Risk Board – ESRB) med syfte att följa och säkra den övergripande systemstabiliteten inom alla finansiella sektorer. På mikronivå föreslås en tillsynsstruktur benämnd European System for Financial Supervisors (ESFS) bestående av ett nätverk av nationella finansiella tillsynsorgan som arbetar tillsammans med nya EU-tillsynsmyndigheter.

Regeringen uppger i budgetpropositionen att man prioriterar översynen av EU:s tillsyn av finansmarknaderna under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd. Målet är att under det svenska ordförandeskapet nå en överenskommelse om en ny framtida tillsynsstruktur inom EU. Utskottet välkomnar detta. Att man från svensk sida vill se en snabb process betonas också av finansminister Anders Borg vid en intern utfrågning i finans-

utskottet den 13 oktober. Utskottet anser vidare att det är glädjande att också oppositionspartierna betonar betydelsen av det arbete för reformerad finansiell tillsyn som initierats av EU-kommissionen.

Statens viktigaste roll bör vara att övervaka och utöva tillsyn

Socialdemokraterna anser att regeringen tydligt borde markera att staten ska behålla sitt ägande i SBAB och Nordea, och Vänsterpartiet menar att statens ägande i Nordea borde utökas och SBAB:s verksamhet utvidgas med t.ex. lokala bankkontor. Regeringen bör också ges i uppdrag att utreda möjligheterna att bilda en statlig investeringsbank, enligt motionärerna. Finansutskottet har flera gånger tidigare behandlat frågor som rör försäljning av Nordea och SBAB (se bl.a. bet. 2008/09:FiU12, 2008/09:FiU17 och bet.2008/09:FiU39). Utskottet vidhåller sin tidigare ståndpunkt att statens viktigaste roll bör vara att övervaka och utöva tillsyn. På så sätt undviks de intressekonflikter som kan uppstå mellan staten som ägare av banken och som tillsynsansvarig och reglerare. Det innebär också att aktieinnehaven i Nordea och SBAB bör avyttras, men först då affärsmässiga grunder motiverar detta och skattebetalarna kan ges bästa möjliga affärsmässiga utfall.

Beträffande vad Socialdemokraterna anför om stabilitetsavgiften avser utskottet att återkomma till detta i samband med behandlingen av regeringens nyligen överlämnade proposition om stabilitetsavgifter (prop. 2009/10:30).

Ytterligare kunskap behövs för att förebygga finansiella kriser

Vänsterpartiet föreslår vidare att det bör tillsättas en bred parlamentarisk utredning – en finanskommission – med uppdraget att bl.a. hitta förklaringar till hur dagens kris uppkom. Utskottet har behandlat motsvarande förslag tidigare, senast i betänkande 2008/09:FiU17. Liksom tidigare instämmer utskottet i att det behövs ytterligare kunskap om de processer som har lett fram till finansoron och att det är viktigt med vetenskapligt välunderbyggda förslag till åtgärder, nationellt och internationellt, för att minska riskerna för, och förbättra hanteringen av, s.k. spekulativa bubblor och finansiella kriser. Därför är det välkommet att regeringen nu i budgetpropositionen för 2010 aviserar att det genomförs ett nationellt långsiktigt program för finansmarknadsforskning. Det bör huvudsakligen vara inriktat på frågor rörande finansiella krisers uppkomst och hantering, enligt utskottets mening. Programmet ska utformas så att det stöder utvecklingen av internationellt konkurrenskraftig forskning av hög vetenskaplig kvalitet och bidrar till en effektiv interaktion mellan forskare och finansmarknadens aktörer genom hög relevans i problemformulering och möjlighet till tillämpning. Årligen avsätts 30 miljoner kronor till forskning om de finansiella marknaderna.

Finansutskottet tillstyrker regeringens riktlinjer

Mot bakgrund av vad som anförts ovan tillstyrker utskottet regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. De alternativa förslagen till riktlinjer i oppositionspartiernas motioner avstyrks i motsvarande delar.

3 Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2010 i enlighet med regeringens förslag. Riksdagen godkänner också regeringens beräkningar av förändringen av anslagsbehållningar, myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret och den kassamässiga korrigeringen för 2010.

Riksdagen godkänner regeringens förslag till beräkning av statsbudgetens inkomster för 2010.

Riksdagen godkänner regeringens beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten 2010.

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 989 miljarder kronor 2009, 1 024 miljarder kronor 2010, 1 054 miljarder kronor 2011 och 1 074 miljarder kronor 2012. Riksdagen godkänner regeringens beräkning av taket för den offentliga sektorns utgifter 2010–2012.

Oppositionspartiernas alternativa förslag avslås.

Jämför reservationerna 4 (s), 5 (v) och 6 (mp).

Detta kapitel behandlar det s.k. rambeslutet. I ett och samma beslut fastställer riksdagen ramarna för de olika utgiftsområdena och godkänner en beräkning av statsbudgetens inkomster. I beslutet om utgiftsramarna ingår också att riksdagen godkänner ett antal budgetpåverkande poster, såsom beräkningen av myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och hur anslagskrediterna kommer att utnyttjas under året.

Kapitlet är disponerat enligt följande. Inledningsvis i avsnitt 3.1 behandlar utskottet den samlade nivån för statsutgifterna som den kommer till uttryck i utgiftstaket. I avsnitt 3.2 behandlar utskottet vilka ramar för 2010 som ska gälla för respektive utgiftsområde. I avsnitt 3.3 behandlar utskottet statsbudgetens övriga utgifter, dvs. förslag om anslagsbehållningar, myndigheternas in- och utlåning i Riksgäldskontoret samt kassamässig korrigering. I avsnitt 3.4 Statsbudgetens inkomster behandlar utskottet beräkningen av inkomsterna för 2009 och de olika skatteförslagen på inkomstsidan samt regeringens lagförslag. I detta avsnitt redovisar också utskottet sin bedömning av inkomster av statens verksamhet samt inkomster av försäld egendom m.m. I avsnitt 3.5 presenteras också översiktligt regeringens och oppositionspartiernas budgetalternativ för 2010. Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten behandlas i avsnitt 3.6. Slutligen, i avsnitt 3.7, tar finansutskottet ställning till de förslag och bedömningar som finns i de tidigare avsnitten.

3.1 Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn

Utgiftstaket för staten omfattar utgifterna på statsbudgeten, exklusive utgiftsområde 26 statskuldräntor, och utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Utgiftstaket för den offentliga sektorn utgörs av utgiftstaket för staten och beräknade utgifter i kommunsektorn. Nivån på utgiftstaket för den offentliga sektorn är således en funktion av det utgiftstak som gäller för staten. En eliminering görs för interna transaktioner mellan staten och kommunsektorn och mellan staten och ålderspensionssystemet. Den största delen av de interna transaktionerna utgörs av statsbidrag till kommunsektorn och av statliga ålderspensionsavgifter. Utgiftstaket för staten fastställs av riksdagen, men avseende utgiftstaket för den offentliga sektorn innebär riksdagens beslut endast att beräkningen godkänns.

Propositionen

Utgiftstak för staten

Utgiftstaket för staten utgör ett viktigt budgetpolitiskt åtagande som främjar budgetdisciplinen och stärker trovärdigheten i den ekonomiska politiken. Utgiftstaket ska sättas på ett sådant sätt att det ger förutsättningar att uppnå överskottsmålet om ett genomsnittligt finansiellt sparande i den offentliga sektorn på 1 % och därmed skapa förutsättningar för långsiktigt uthålliga offentliga finanser. Utgiftstaket understryker också behovet av prioriteringar mellan olika utgifter och förebygger en utveckling där skatteuttaget stegvis måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll.

Regeringen föreslår i punkt 2 i propositionen att utgiftstaken för 2009, 2010 och 2011 fastställs till 989, 1 024 respektive 1 054 miljarder kronor. I punkt 3 föreslår regeringen att utgiftstaket för 2012 fastställs till 1 074 miljarder kronor. För 2009, 2010 och 2011 finns utgiftstak för staten som riksdagen tidigare fastställt till 991, 1 020 respektive 1 050 miljarder kronor. För 2012 finns sedan tidigare en bedömning som regeringen gjorde i 2009 års ekonomiska vårproposition och som uppgick till 1 080 miljarder kronor. Förändringarna 2009–2011 beror på tekniska justeringar av utgiftstaken. Tekniska justeringar syftar till att utgiftstaket ska utgöra en lika stram begränsning för de offentliga utgifterna efter justeringen som före de förändringar som föranleder justeringen. Flertalet av de reformer som föranleder en justering av utgiftstaket avser förändringar som påverkar statsbidragen till kommuner och landsting. Exempelvis föreslår regeringen att det särskilda grundavdraget för pensionärer höjs. Detta minskar kommunernas och landstingens skatteintäkter, och för att kommunernas och landstingens inkomster inte ska försämrats föreslår regeringen därför att kommuner och landsting kompenseras med de belopp som motsvarar skattebortfallet. Ändringen av utgiftstaken innebär därmed inte någon förändring av den offent-

liga sektorns utgifter. Regeringens förslag till utgiftstak för 2009–2011 innebär följaktligen, med hänsyn tagen till den tekniska korrigeringen, att tidigare beslutade utgiftstak ligger fast.

Regeringen bedömer att en ökning av utgiftstaket på 20 miljarder kronor mellan 2011 och 2012 är lämplig med hänsyn tagen till konjunkturutvecklingen, de offentliga finansernas långsiktiga uthållighet och regeringens mål att utgiftstaket ska minska svagt som andel av BNP. Förslaget till utgiftstaket för 2012, exklusive tekniska justeringar, ligger därmed 10 miljarder kronor lägre än den bedömda nivån i 2009 års ekonomiska vårproposition. Den realekonomiska och offentligfinansiella utvecklingen gör att regeringen anser att det finns skäl att förslaget till utgiftstak 2012 sätts lägre än den i 2009 års ekonomiska vårproposition bedömda nivån, för att främja en återgång till överskott i de offentliga finanserna. Ett stramare utgiftstak understöder en stram finanspolitik. Utgiftstaken har under flera år minskat eller varit konstanta som andel av BNP. Den ekonomiska krisen, med en svag eller fallande utveckling av BNP i löpande priser, medför dock att utgiftstaket som andel av BNP är högre vart och ett av åren 2009–2012 jämfört med 2008. Till följd av förslag i denna proposition, inklusive tekniska justeringar av utgiftstaket, blir utgiftstaket 1 074 miljarder kronor 2012. Därmed skulle utgiftstaket fastställas på en nivå som motsvarar ca 32 % av BNP.

Utgiftstaket för den offentliga sektorn

Beräkningen av utgiftstaket för den offentliga sektorn föreslås enligt punkt 9 i propositionen uppgå till 1 582 miljarder kronor 2010, 1 624 miljarder kronor 2011 och 1 665 miljarder kronor 2012.

Tabell 3.1 Regeringens förslag till utgiftstak för staten och den offentliga sektorn 2010–2012

Miljarder kronor

	2010	2011	2012
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	788	789	785
Minskning av anslagsbehållningar	-4	-2	-1
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	224	231	242
Takbegränsade utgifter	1 007	1 017	1 025
Budgeteringsmarginal	17	37	49
Utgiftstak för staten	1 024	1 054	1 074
<i>Procent av BNP</i>	<i>33,0</i>	<i>32,8</i>	<i>31,9</i>
Kommunsektorns utgifter	734	733	752
Interna transaktioner	-175	-163	-160
Utgiftstak för den offentliga sektorn	1 582	1 624	1 665
<i>Procent av BNP</i>	<i>51,0</i>	<i>50,5</i>	<i>49,5</i>

Källor: Budgetpropositionen för 2010.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i sin motion Fi260 yrkande 2 att utgiftstaket för staten fastställs till 1 059 miljarder kronor 2010 och 1 092 miljarder kronor 2011. För 2012 föreslår Socialdemokraterna (yrkande 3) att utgiftstaket fastställs till 1 098 miljarder kronor. Socialdemokraterna anger inte något skäl till det högre taket utan skriver att det ligger väl i linje med kravet på sunda offentliga finanser. Budgeteringsmarginalerna är därmed högre än regeringens förslag. Taken för den offentliga sektorn beräknas av motionärerna till 1 617 miljarder kronor 2010, 1 662 miljarder kronor 2011 och 1 689 miljarder kronor 2012 (yrkande 9).

Vänsterpartiet menar i sin motion Fi261 att det nuvarande systemet med utgiftstak bör avskaffas eller reformeras. Detta system gör det svårare att genomföra sociala reformer på statsbudgetens utgiftssida samtidigt som det inte finns något motsvarande golv för statens inkomster. I kombination med att investeringar ska direktavskrivas innebär konstruktionen att många viktiga investeringar riskerar att inte komma till stånd. Vänsterpartiet föreslår att regeringens förslag till utgiftstak för 2010–2011 avslås (yrkande 2). I konsekvens med detta föreslår motionärerna även att regeringens förslag till beräkning av utgiftstaket för den offentliga sektorn avslås (yrkande 3).

Miljöpartiet föreslår i motion Fi262 yrkande 2 att utgiftstaket för staten 2010–2012 fastställs till 1 037, 1 068 och 1 099 miljarder kronor. Dessa förslag innebär att Miljöpartiet står fast vid de utgiftstak som man föreslog hösten 2008 efter vissa tekniska justeringar. Budgeteringsmarginalerna är lägre än i regeringens förslag.

Tabell 3.2 Regeringens och oppositionspartiernas utgiftstak för staten

Miljarder kronor

	2010	2011	2012
Regeringen	1 024	1 054	1 074
Socialdemokraterna	+35	+38	+24
Vänsterpartiet			
Miljöpartiet	+13	+14	+25

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi260, motion Fi261, motion Fi262 och egna beräkningar.

3.2 Statsbudgetens utgifter 2010 per utgiftsområde

Regeringen föreslår i budgetpropositionen punkt 5 att utgifterna för 2010 fördelas på utgiftsområden på det sätt som framgår av tabell 3.3. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet förordar alternativa förslag till utgiftsfördelning jämfört med regeringens förslag. Dessa framförs av Socialdemokraterna i motion Fi260 yrkande 5, Vänsterpartiet i motion Fi261 yrkande 5 och Miljöpartiet i motion Fi262 yrkande 4. Oppositionspartiernas förslag i förhållande till regeringens framgång av tabell 3.3.

Tabell 3.3 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2010*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelser från regeringens förslag		
		s	v	mp
1 Rikets styrelse	12 105	-633	-687	+58
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 171	+196	+183	+375
3 Skatt, tull och exekution	9 734	+35	+50	+50
4 Rättsväsendet	35 840	+100	-257	-60
5 Internationell samverkan	1 958	±0	±0	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 501	-2 000	-2 000	-2 000
7 Internationellt bistånd	27 019	±0	+1 523	+1 000
8 Migration	5 751	+5	+174	+65
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	58 708	+1 450	+930	+225
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	101 719	+3 030	+5 316	+2 503
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 503	±0	+1 500	±0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	69 913	+410	+3 000	+20
13 Integration och jämställdhet	4 893	+50	+787	+109
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	88 358	+7 065	+10 074	+1 754
15 Studiestöd	24 106	+1 850	+2 615	+3 219
16 Utbildning och universitetsforskning	53 561	+3 425	+1 058	+1 798
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	11 362	+271	+535	+400
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning m.m.	1 546	+414	+807	+230
19 Regional tillväxt	3 420	+50	±0	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	5 245	+305	+800	+3 215
21 Energi	3 157	+311	+140	+456
22 Kommunikationer	40 056	+1 090	-12 531	+776
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	19 082	+10	+131	+479
24 Näringsliv	5 499	+320	+530	+490
25 Allmänna bidrag till kommuner	75 563	+515	+14 324	+2 300
26 Statsskuldsräntor m.m.	23 170	±0	±0	±0
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	29 680	±0	±0	±0
Minskning av anslagsbehållningar	-4 305	-810	-810	-810
Summa utgiftsområden	806 317	+17 459	+28 191	+16 652

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi260, motion Fi261, motion Fi262 och egna beräkningar.

Propositionen

I tabell 3.4 redovisas förändringarna av utgiftsramarna 2010 i förhållande till beräkningarna i 2009 års ekonomiska vårproposition uppdelade på de viktigaste förklaringsfaktorerna till utgiftsförändringarna. Den viktigaste förklaringen till de föreslagna förändringarna av utgiftsramarna är de av regeringen föreslagna reformerna som uppgår till knappt 15 miljarder kronor. De makroekonomiska förutsättningarna har reviderats i liten utsträckning sedan 2009 års ekonomiska vårproposition. Sammantaget medför dock de makroekonomiska förändringarna att de takbegränsade utgifterna beräknas minska med 3,0 miljarder kronor 2010 i förhållande till bedömningen i vårpropositionen. Den främsta orsaken till revideringen är att de underliggande utgifterna för arbetsmarknadspolitiska program revideras ned.

Utgifterna för 2010 har också förändrats jämfört med beräkningen i vårpropositionen till följd av nya prognoser för volymer inom främst regelstyrda transfereringssystem. Sammantaget innebär volymändringarna att de takbegränsade utgifterna minskar med 2,6 miljarder kronor 2010 i förhållande till beräkningen i vårpropositionen. Vissa reformer och förändringar

som regeringen föreslår i denna proposition föranleder en teknisk justering av utgiftstaket för staten. Sammantaget innebär denna typ av förändringar att de takbegränsade utgifterna ökar med 3,7 miljarder kronor för 2010.

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att omfördela sina utgifter över tiden. Förskjutningar av detta slag redovisas som en gemensam beräkningspost benämnd Minskning av anslagsbehållningar. I förhållande till vårpropositionen har förbrukningen av anslagsbehållningarna reviderats ned med ca 5 miljarder kronor 2010.

Revideringar av utgifterna kan också motiveras av nya prognosmetoder, justeringar till följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel och regeländringar utom regeringens direkta kontroll, t.ex. ändringar i EU:s regelverk. Sammantaget beräknas dessa övriga faktorer leda till att utgifterna revideras ned med i genomsnitt drygt 6 miljarder kronor 2010. Orsaken till revideringen på grund av dessa övriga faktorer är främst att utgifterna till ålderspensionssystemet beräknas bli betydligt lägre än i vårpropositionen. Det förklaras av att utgifterna inom ålderspensionssystemet nu beräknas med balansering och tre års glidande medelvärde för AP-fondernas värdetillgångar.

Tabell 3.4 Förändring av utgiftsramar 2010 jämfört med 2009 års ekonomiska vårproposition

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Total förändring	Varav			
		Beslut/ reform	Makro ¹	Volym	Övrigt ³
	2010	2010	2010	2010	2010
1 Rikets styrelse	284	618			-334
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	254	143	4	128	-21
3 Skatt, tull och exekution	8	111			-103
4 Rättsväsendet	2 378	2 592			-214
5 Internationell samverkan	309	301			8
6 Försvar och samhällets krisberedskap	-972	46			-1 018
7 Internationellt bistånd	181	-48	299	-254	185
8 Migration	80	88			-8
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	675	479	69	-186	313
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	-3 873	-2 248	21	-1 839	193
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	617	72	-39	-51	635
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	183	46	30	287	-179
13 Integration och jämställdhet	-750	-643		-67	-40
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	451	3 212	-2 762 ²		0
15 Studiestöd	2 801	1 019	32	1 518	232
16 Utbildning och universitetsforskning	995	1 072			-77
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	825	60			764

Utgiftsområde	Total förändring	Varav			
		Beslut/ reform	Makro ¹	Volym	Övrigt ³
	2010	2010	2010	2010	2010
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	9		74	-9	-56
19 Regional tillväxt	25	25			0
20 Allmän miljö- och naturvård	67	74			-7
21 Energi	549	280			269
22 Kommunikationer	1 117	1 019			98
23 Areella näringar, landsbygd och livs- medel	1 781	1 786			-5
24 Näringsliv	361	362			-1
25 Allmänna bidrag till kommuner	8 258	4 071			4 187
26 Statsskuldsräntor m.m.	-4 800				-4 800
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	-3 617				-3 617
Minskning av anslagsbehållningar	-5 133				-5 133
Summa utgiftsområden	3 062	14 539	-2 271	-473	-8 732
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	-6 054		-710	2 110	-3 234
Takbegränsade utgifter	1 808	14 539	-2 981	-2 583	-7 166

Anm.: Anslagen är fördelade på de utgiftsområden de tillhör i statsbudgeten för 2010.

¹ Beräkningarna baseras på känslighetsberäkningar av hur utgifterna påverkas av ändrade makroekonomiska förutsättningar.

² Hela revideringen av prognosen inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, förutom de orsakade av beslut/reformer, har betraktats som en följd av ändrade makroekonomiska förutsättningar.

³ Inklusiva tekniska justeringar.

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet förordar alternativa förslag till utgiftsfördelning jämfört med regeringens förslag. Oppositionspartiernas förslag i förhållande till regeringens framgår av tabell 3.3.

De största skillnaderna mellan regeringens och oppositionens utgiftsfördelningar finns för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap där oppositionens förslag ligger 2 miljarder kronor lägre än regeringens. Oppositionspartierna förordar också högre ersättningsnivåer i trygghetssystemen och större utbildningsinsatser. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har därför föreslagit högre ramar för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet och utgiftsområde 13 Arbetsliv, vilket får följdverkningar också för utgiftsområde 15 Studiestöd.

Framför allt Vänsterpartiet men också Miljöpartiet föreslår högre ramar för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna. Inom utgiftsområde 22 Kommunikationer föreslår Vänsterpartiet betydligt lägre ram än regeringen. Det beror på att partiet anser att investeringar i infrastruktur i

stället ska få lånefinansieras via Riksgäldskontorets nettoutlåning. Belastningen på den offentliga sektorns finanser blir dock större genom partiets förslag än regeringens.

Övriga utskotts yttranden om utgiftsramarna

Sammanlagt tio utskott har yttrat sig över budgetpropositionens förslag till utgiftsramar och de motioner som väckts med anledning av propositionen. Fyra utskott, trafikutskottet, utbildningsutskottet, försvarsutskottet och utrikesutskottet, har avstått från att yttra sig. I samtliga yttranden tillstyrks regeringens förslag. I tabell 3.2 visas en översiktlig sammanställning över de yttranden som kommit in. Av tabellen framgår huruvida regeringens förslag tillstyrks i yttrandet och om yttrandena innehåller eventuella avvikande meningar eller särskilda yttranden. Samtliga utskott som yttrat sig har tillstyrkt regeringens förslag till ramar för sina respektive utgiftsområden. Samtliga yttranden återfinns i sin helhet som bilagor i del 2 i detta betänkande.

Tabell 3.5 Yttranden med anledning av regeringens och partiernas förslag till ramar för utgiftsområden 2010

Utgiftsområde	Utskott	Yttrande	Ställning till propositionen	Avvikande mening	Särskilda yttranden
1. Rikets styrelse	KU	KU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
2. Samhällsekonomi och finansförvaltning	FiU	—	—	—	
3. Skatt, tull, exekution	SkU	SkU2y	Tillstyrks	s, v, mp	SkU2y (gem. s, v, mp)
4. Rättsväsendet	JuU	JuU protokoll	Tillstyrks	s, v, mp	
5. Internationell samverkan	UU	—	—	—	
6. Försvar och samhällets krisberedskap	FöU	—	—	—	
7. Internationellt bistånd	UU	—	—	—	
8. Migration	SfU	SfU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	SoU	SoU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom	SfU	SfU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom	SfU	SfU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
12. Ekonomisk trygghet familjer och barn	SfU	SfU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
13. Integration och jämställdhet	AU	AU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	AU	AU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
15. Studiestöd	UbU	—	—	—	
16. Utbildning och universitetsforskning	UbU	—	—	—	
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	KrU	KrU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
18. Samhällsplanering, bostadsförjning m.m.	CU	CU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
19. Regional tillväxt	NU	Nu1y	Tillstyrks	s, v, mp	
20. Allmän miljö- och naturvård	MJU	MJU protokoll	Tillstyrks	s, v, mp	
21. Energi	NU	NU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
22. Kommunikationer	TU	—	—	—	
23. Areeella näringar, landsbygd och livsmedel	MJU	MJU protokoll	Tillstyrks	s, v, mp	
24. Näringsliv	NU	NU1y	Tillstyrks	s, v, mp	
25. Allmänna bidrag till kommuner	FiU	—	—	—	
26. Statsskuldsräntor m.m.	FiU	—	—	—	
27. Avgiften till EU	FiU	—	—	—	
Övrigt					
Ålderspensionssystemet	SfU	—	—	—	

3.3 Statsbudgetens övriga utgifter

Propositionen

Anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att fördela sina utgifter över tiden. Medel på ramanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan i viss utsträckning sparas och användas efterföljande budgetår. Myndigheter har också möjlighet att inom vissa gränser låna mot efterföljande års anslag. Förskjutningar av detta slag påverkar statsbudgetens utgifter och redovisas på budgetens utgiftssida som en beräkningspost kallad ökning/minskning av anslagsbehållningar. Regeringen beräknar att anslagsbehållningarna kommer att minska med ca 4 305 miljoner kronor under 2010 (punkt 6).

Riksgäldskontorets nettoutlåning

Riksgäldskontorets (RGK) nettoutlåning utgörs av förändringen av kontorets in- och utlåning till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder. De största delposterna utgörs av förändringar av in- och utbetalningar av premiepensionsmedel, Centrala studiestödsnämndens (CSN) nettouplåning för finansiering av studielån och nettoutlåning för infrastrukturinvesteringar. Inbetalningar av premiepensionsmedel placeras tillfälligt på ett konto i RGK tills de definitiva pensionsrätterna fastställts och tillgodoförts på pensionsspararnas konton hos PPM. De årliga inbetalningarna beräknas successivt öka från 29 till 31 miljarder kronor under perioden 2009–2012. RGK:s nettoutlåning till CSN beräknas uppgå till 6 miljarder kronor per år fram till 2012. I jämförelse med 2009 års ekonomiska vårproposition har nettouplåningen för 2009 reviderats upp med 32 miljarder kronor trots att den högre låneramen för AB Svensk Exportkredit inte förväntas utnyttjas. Riksbanken har beslutat om förstärkning av valutareserven med upp till 100 miljarder kronor. Regeringen beräknar Riksgäldskontorets nettoutlåning 2010 till ca 21,6 miljarder kronor (punkt 11).

Kassamässig korrigerings

Kassamässig korrigerings är en beräkningspost som är nödvändig för att budgetsaldot ska bli identiskt med lånebehovet (med omvänt tecken). En kassamässig korrigerings kan uppstå dels om betalningen respektive anslagsavräkningen sker olika budgetår, dels om det förekommer transaktioner över statsverkets checkräkning som inte har sin motsvarighet i anslag eller inkomstitlar, eller vice versa. Regeringen beräknar den kassamässiga korrigerings 2010 till ca 1,3 miljarder kronor (punkt 12).

Motionerna

Socialdemokraterna framför i motion Fi260 att riksdagen bör tillkännage för regeringen vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att effektivisera statliga myndigheter. Vänsterpartiet framför motsvarande i motion Fi261 och Miljöpartiet i motion Fi262. Socialdemokraternas (motion Fi260 yrkande 6), Vänsterpartiets (motion Fi261 yrkande 7) och Miljöpartiets (motion Fi262 yrkande 5) förslag innebär att posten minskning av anslagsbehållningar ökar med 810 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. I Vänsterpartiets budgetmotion Fi261 yrkande 7 föreslås en ökning av posten Riksgäldskontorets nettoutlåning med 22,5 miljarder kronor 2010 och 16,9 respektive 17,9 miljarder kronor 2011 och 2012. Detta är främst en följd av att Vänsterpartiet anser att infrastrukturinvesteringar som princip ska finansieras genom lån i Riksgäldskontoret och att budgetlagen bör ändras i detta avseende. Vänsterpartiet lyfter därför över befintliga anslag för investeringar till Riksgäldskontoret och redovisar dessa som ökad nettoutlåning.

3.4 Statsbudgetens inkomster

I budgetpropositionen yrkande 4 föreslår regeringen att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster. Regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster baserar sig på de regelförändringar som framgår av avsnitt 7 i budgetpropositionen. I tabell 3.6 redovisas en detaljerad tabell över statsbudgetens inkomster. I motionerna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet redovisas alternativa inkomstberäkningar som baserar sig på de förslag som motionärerna lägger fram. Skatteutskottet, socialförsäkringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet har i sina yttranden behandlat de förslag om regelförändringar som ligger till grund för inkomstberäkningarna. För en mer detaljerad beskrivning av dessa förslag hänvisar utskottet till dessa yttranden.

Tabell 3.6 Regeringens och oppositionspartiernas beräkning av statsbudgetens inkomster 2010*Miljarder kronor*

	Regeringens förslag	Avvikelser från regeringens förslag		
		s	v	mp
Skatt på arbete	864,6	+13,4	+41,6	+8,3
<i>Direkta skatter</i>	477,1	+2,7	+21,5	+6,9
Kommunal inkomstskatt	513,9	±0	±0	-1,0
Statlig inkomstskatt	42,1	+7,6	-47,5	+0,3
Allmän pensionsavgift	87,1	±0	±0	±0
Skattereduktioner m.m.	-166,1	-4,9	+69,0	+7,6
Artistskatt	0,1	±0	±0	±0
<i>Indirekta skatter</i>	387,5	+10,7	+20,1	+1,4
Arbetsgivaravgifter	392,0	+9,9	+9,3	+1,4
Egenavgifter	11,5	±0	±0,4	±0
Särskild löneskatt	31,6	±0	±0	±0
Nedsättningar	-22,9	+0,8	+10,4	±0
Skatt på tjänstegruppliv	1,1	±0	±0	±0
Skatt på kapital	157,0	+3,2	+10,4	-0,2
Skatt på kapital, hushåll	24,0	±0	±0	±0
Skatt på företagsvinster	81,4	±0	+6,8	±0
Avkastningskatt	13,8	±0	±0	±0
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	25,9	-0,2	-0,2	-0,2
Stämpelskatt	8,2	±0	±0	±0
Förmögenhetsskatt	0,0	+3,4	+3,8	±0
Kupongskatt m.m.	3,7	±0	±0	±0
Arvs- och gåvoskatt	0,0	±0	±0	±0
Skatt på konsumtion och insatsvaror	417,6	+3,3	+2,7	+7,7
Mervärdesskatt	295,4	±0	±0	±0
Skatt på tobak	11,3	±0	±0	±0
Skatt på etylalkohol	4,4	±0	±0	±0
Skatt på vin m.m.	4,6	±0	±0	+0,3
Skatt på öl	3,2	±0	±0	±0
Energiskatt	40,2	±0	±0	-0,1
Koldioxidskatt	26,1	+1,9	+1,1	+3,4
Övriga skatter på energi och miljö	4,9	+1,4	+2,0	+2,3
Skatt på vägtrafik	16,4	±0	-0,1	+1,7
Skatt på import	4,7	±0	±0	±0
Övriga skatter	6,4	±0	-0,3	±0
Restförda och övriga skatter	-5,0	±0	±0	±0
Restförda skatter	-9,2	±0	±0	±0
Övriga skatter	4,2	±0	±0	±0
Totala skatteintäkter	1 434,3	+19,9	+54,7	+15,7
avgår EU-skatter	-6,1	±0	±0	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	1 428,2	+19,9	+54,7	+15,7
avgår kommunala inkomstskatter	-528,0	±0	±0	-1,0
avgifter till ålderspensionssystemet	-178,5	±0	±0	±0
Statens skatteintäkter (periodiserat)	721,6	+19,9	+54,7	+16,7
Periodiseringar	-0,3	±0	±0	±0
Uppbördsförskjutningar	-8,5	±0	±0	±0
Betalningsförskjutningar	4,0	±0	±0	±0
varav kommuner och landsting	4,0	±0	±0	±0
varav ålderspensionssystemet	2,3	±0	±0	±0
varav privat sektor	-1,0	±0	±0	±0
varav kyrkosektorn	-1,1	±0	±0	±0
Anstånd	4,3	±0	±0	±0
1000 Skatter m.m. (kassamässigt)	721,4	+19,9	+54,7	+16,7
Övriga inkomster (kassamässigt)	1,7	±0	-15,6	±0
2000 Inkomster av statens verksamhet	40,8	±0	-8,5	±0
3000 Inkomster av försäld egendom	0,0	±0	±0	±0
4000 Återbetalning av lån	1,7	±0	±0	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	8,9	±0	±0	±0
6000 Bidrag från EU	13,9	±0	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-63,5	±0	±0	±0
8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	-0,1	±0	-7,1	±0
Summa statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	723,0	+19,9	+39,1	+16,7

Propositionen

Regeringen redovisar i budgetpropositionens avsnitt 7 Inkomster och skattefrågor kommande förslag på skatte- och avgiftsområdet tillsammans med en offentligfinansiell bedömning för budgetåret 2010. Samtliga åtgärder förutom de förändrade nivåerna för socialavgifter kommer att föreslås i särskilda propositioner och redovisas därför som bedömningar. De offentligfinansiella effekterna av förslagen framgår av tabell 3.7 nedan.

Tabell 3.7 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatte- och avgiftsregler

Miljarder kronor

	Effekt från	Bruttoeffekt 2010	Periodiserad effekt 2010	Varaktig effekt
Direkt skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattningen				
Förstärkt jobbskatteavdrag, steg 4	1/1 2010	-10,00	-10,00	-10,00
Ytterligare sänkt skatt för pensionärer	1/1 2010	-3,50	-3,50	-3,50
Indirekt skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.				
Nedsatta egenavgifter för enskilda näringsidkare	1/1 2010	-1,44	-1,15	-1,01
Sänkta egenavgifter till följd av förlängd karenstid för enskilda näringsidkare	1/7 2010	-0,13	-0,13	-0,25
Skatt på kapitaläggande – kapital- och egendomsskatter				
Vissa fastighetsrättsliga skattefrågor, totalt	1/1 2010	0,00	0,00	0,00
varav: – utvidgad kommunal fastighetsavgift	1/1 2010	-0,21	-0,21	-0,21
– slopat särskilt tillägg på bostadsuppskov	1/1 2010	-0,005	-0,005	-0,005
– sänkt tak för uppskovsbelopp	1/1 2010	0,215	0,215	0,215
Stämpelskatt vid vissa förvärv	1/1 2010	0,07	0,07	0,07
Skatt på kapitalanvändning – företagskatter				
Skattefri kapitalvinst och utdelning på andelar inom handelsbolagssektorn	1/1 2010	0,51	0,51	0,00
Ändrade regler om beskattning av vissa penninglån ²	13/2 2009	0,19	0,19	0,16
Ändrade regler om beskattning av under-skotts företag ²	5/6 2009	0,30	0,30	0,30

	Effekt från	Brutto- effekt 2010	Periodiserad effekt 2010	Varaktig effekt
Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter				
Höjning av koldioxidskatten	1/1 2010	0,29	0,26	0,24
Höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen m.m. inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna samt industri som inte omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter	1/1 2011			0,74
Nedsättning av koldioxidskatten för energiintensiva företag (0,8-procentsregeln)	1/1 2011			0,04
Sänkt återbetalning av koldioxidskatt för dieselolja i jordbruks- och skogsbruksmaskiner	1/1 2011			0,46
Samordning mellan ekonomiska styrmedel för anläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter	1/1 2011	0,26	0,22	0,10
Koldioxidskatt på naturgas och gasol vid drivmedelsanvändning	1/1 2011			0,01
Omläggning av energiskatten på fossila uppvärmningsbränslen efter energiinnehåll	1/1 2011			0,02
Energiskatt på fossila uppvärmningsbränslen m.m. i vissa sektorer	1/1 2011			0,12
Höjd energiskatt på dieselolja	1/1 2011			1,58
Energiskatteavdrag för vindkraft	1/1 2010	0,08	0,06	0,06
Slopad avfallsförbränningsskatt	1/10 2010	-0,06	-0,06	-0,23
Ökad koldioxidrelatering av fordonsskatten	1/1 2011			0,09
Skattebefrielse för personbilar med bättre miljöegenskaper	1/7 2009	-0,12	-0,12	-0,41
Justeringar i fordonsskatten för diesel-drivna personbilar i det koldioxidskattrelaterade skatteuttaget	1/1 2011			-0,28
Följändringar i den viktbaserade fordonsskatten	1/1 2011			-0,72
Koldioxidbaserad fordonsskatt för lätta lastbilar, lätta bussar och husbilar	1/1 2011			0,48

	Effekt från	Brutto- effekt 2010	Periodiserad effekt 2010	Varaktig effekt
Slopad skatt på gödselmedel	1/1 2010	-0,37	-0,27	-0,27
Summa		-13,97	-13,67	-12,25

Källa: Budgetpropositionen för 2010.

Skatter på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattningen

För att dämpa fallet i sysselsättningen och påskynda den kommande uppgången förstärks jobbskatteavdraget med 10 miljarder kronor. Avdraget gör det mer lönsamt att arbeta för dem som i dag står utanför arbetsmarknaden och bidrar genom sänkta marginalskatter för låg- och medelinkomstagare till ett ökat arbetsutbud för dem som redan har ett arbete. Jobbskatteavdraget gör det även mer attraktivt att starta och bedriva aktiv näringsverksamhet. Såväl svenska som internationella erfarenheter visar att en politik som gör det mer lönsamt att arbeta är avgörande för att varaktigt höja sysselsättningen och minska frånvaron på arbetsmarknaden. En lägre skatt på arbetsinkomster ökar dessutom individernas självbestämmande över den egna inkomsten och gör att fler kan försörja sig på sin lön. Förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.1.1 *Förstärkt jobbskatteavdrag*).

Det förhöjda grundavdraget för personer som fyllt 65 år vid årets ingång förstärks med 3,5 miljarder kronor. Förstärkningen ger en skattesänkning med ca 1 000–1 200 kr per år för en pensionär med full garantipension. En utgångspunkt vid utformningen av det ytterligare förhöjda grundavdraget ska vara det sätt på vilket pensionerna skrivs ned 2010. Tyngdpunkten i kronor räknat bör läggas hos dem som får en större pensionsnedskrivning. En sådan utformning ökar välfärden för breda pensionärsgrupper. Förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.1.2 *Ytterligare sänkt skatt för pensionärer*).

Skatter på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

De små företagens förutsättningar för utveckling och tillväxt förbättras genom att egenavgifterna för enskilda näringsidkare i åldern 26–64 år sätts ned med 5 procentenheter, dock högst 10 000 kr per år. En förutsättning bör vara att överskottet av näringsverksamheten överstiger 40 000 kr. Nedsättningen bör vara förenlig med kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse och hanteras av Skatteverket som en del av deklareringsförfarandet. Det aviserade förslaget träder i kraft den 1 juli 2010 men tillämpas på inkomster som tas emot fr.o.m. den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.2.1 *Nedsatta egenavgifter för enskilda näringsidkare*).

Egenavgifterna sänks när karenstiden för enskilda näringsidkare förlängs. För försäkrade med inkomster av annat förvärvsarbete införs en karenstid om sju dagar i stället för en dag. Därmed kan sjukförsäkringsav-

giften sänkas med 0,74 procentenheter från den 1 juli 2010. Vidare bör denna grupp få möjlighet att välja mellan 7, 14, 30, 60 eller 90 dagars karenstid (avsnitt 7.2.2.2 *Sänkta egenavgifter till följd av förlängd karenstid för enskilda näringsidkare*).

Utgiftsnivåerna inom sjukförsäkringen har förändrats, och detta medför att sjukförsäkringsavgiften för arbetsgivare sänks till 5,95 % och för egenföretagare till 6,78 %. Eftersom sysselsättningen minskar samtidigt som de utgifter som arbetsmarknadsavgiften ska finansiera ökar höjs arbetsmarknadsavgiften för arbetsgivare till 4,65 % och för egenföretagare till 2,11 %. Då justeringen ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag sänks den allmänna löneavgiften till 6,03 %. Regeringen föreslår att riksdagen antar två lagförslag som träder i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.2.3 *Förändrade nivåer för socialavgifter*).

Skatter på kapitalägande – kapital och egendomsskatter

Systemet med kommunal fastighetsavgift utvidgas så att det även omfattar fastigheter med småhus som saknar byggnadsvärde och tomtmark med småhus på ofri grund. Som ett led i finansieringen sänks taket för uppskovsbelopp vid kapitalvinstbeskattning från 1,6 miljoner kronor till 1,45 miljoner kronor. Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.3.1 *Vissa fastighetsrättsliga frågor*).

Uttaget av stämpelskatt vid partiell delning och vid förfaranden enligt utländsk rätt som motsvarar partiell delning av bolag anpassas till internationella förhållanden. Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.3.2 *Stämpelskatt vid vissa förvärv*). Den som flyttar från Sverige till ett annat land inom EES-området ska inte beskattas i samband med utflyttningen för vinst på andelar för vilken beskattningen tidigare skjutits på framtiden med tillämpning av reglerna för andelsbyten. Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.3.3 *Beskattning av andelsbyten vid utflyttning*).

Skatter på kapitalanvändning – företagsskatter

En företagsskatteutredning tillsätts för att undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn och därmed göra villkoren mer lika för investeringar som finansieras med eget kapital respektive lånat kapital. Utredningen ska lägga särskild vikt vid att olika åtgärder ska vara hållbara och försvarbara ur ett EU-perspektiv (avsnitt 7.2.4.1 *Utredning om företagsbeskattning*).

Andelar i handelsbolag och andelar som ägs av handelsbolag infogas i systemet med skattefria utdelningar och kapitalvinster. Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2010. Lagändringarna har förberetts genom en skrivelse (skr. 2008/09:224) som lämnades till riksdagen den 17 juni 2009 (avsnitt 7.2.4.2 *Skattefria kapitalvinst och utdelning på andelar inom handelsbolagssektorn*).

Åtgärder vidtas för att komma till rätta med vissa transaktioner via utländska holdingbolag som syftar till att kringgå reglerna om beskattning av kapitalvinster och utdelningar på kvalificerade andelar i fåmansföretag. Förslaget har aviserats i en skrivelse till riksdagen (skr. 2008/09:122), inlämnad den 12 februari 2009. Det bör tillämpas fr.o.m. den 13 februari 2009 (avsnitt 7.2.4.3 *Ändrade regler om beskattning av vissa penninglån*).

Skatteverket har i samband med sin kontrollverksamhet uppmärksammat att bestämmelserna om kapitaltillskott i flera fall har utnyttjats för att kringgå de spärregler som gäller för att motverka skattebetingad handel med förlustbolag. Detta har framför allt skett genom att en ägarförändring i ett underskotts företag helt eller delvis har genomförts genom en riktad nyemission i syfte att otillbörligt öka förvärvsutgiften. De lagförslag som krävs för att hindra kringgåendet har aviserats i en skrivelse till riksdagen den 4 juni 2009 (skr. 2008/09:225). Lagförslagen bör tillämpas fr.o.m. den 5 juni 2009 (avsnitt 7.2.4.4 *Ändrade regler om beskattning av underskotts företag*).

Mot bakgrund av vissa avgöranden i Regeringsrätten införs särskilda regler som ger svenska moderföretag en möjlighet att i vissa begränsade fall dra av en slutlig förlust hos ett utländskt dotterföretag som hör hemma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Ändringarna bör träda i kraft den 1 juli 2010 (avsnitt 7.2.4.5 *Regler om avdrag för slutliga förluster i utländska dotterföretag*).

Ett särskilt förfarande införs genom vilket Skatteverket kan lämna besked om framtida prissättning av internationella transaktioner mellan parter som är i ekonomisk intressegemenskap. Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.4.6 *Förfarande för prissättningsbesked vid internationella transaktioner*).

För att undvika konflikter mellan svensk rätt och gemenskapsrätten genomförs justeringar i reglerna om återföring av avsättningar till periodiseringsfond och om uttagsbeskattning när Sverige förlorar beskattningsrätten på grund av ett skatteavtal. Ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.4.7 *Anstånd med inbetalning av skatt i samband med uttagsbeskattning, m.m.*).

Skatter på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

Regeringen bedömer att miljöskatter och andra ekonomiska styrmedel är av central betydelse för att Sveriges mål på klimat- och energiområdet ska kunna nås. Styrmedel ska utformas på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och med hänsyn till medborgarnas förutsättningar. För att förbättra effektiviteten och styrningen i klimat- och energibeskattningen aviseras ett antal förändringar i uttaget av punktskatter. Huvuddelen av skatteåtgärderna har presenterats i 2009 års klimatproposition (prop. 2008/09:162 En sammanhållen klimat- och energipolitik – Klimat). En del av förändring-

arna genomförs 2010, men det stora flertalet av åtgärderna träder i kraft först 2011 (avsnitt 7.2.5.1 *Effektivare skatter på klimat- och energiområdet*).

Den generella koldioxidskatten höjs med 1 öre per kg koldioxid för att finansiera slopandet av den s.k. avfallsförbränningskatten. Höjningen bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.5.2 *Höjning av koldioxidskatten*). Koldioxidskatten på bränslen för uppvärmning och drift av stationära motorer inom industrin utanför handelssystemet samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna höjs från dagens 21 % till 60 % av den generella koldioxidskattenivån 2015. Ett första steg, till 30 %, tas 2011. Motsvarande höjningar bör även göras för dieselolja som förbrukas i viss gruvindustriell verksamhet. De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 januari 2011 respektive den 1 januari 2015 (avsnitt 7.2.5.3 *Höjd koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen m.m. inom vissa sektorer*). Gränsen för att medge koldioxid- och energiskattelättnader för bränslen som förbrukas för framställning av värme i kraftvärmeproduktion bör sättas vid en verkningsgrad avseende el om minst 15 %. Den i dag successivt ökande koldioxidskattelättnaden, för kraftvärmeproduktion med en verkningsgrad avseende el om minst 5 % och mindre än 15 %, bör därmed slopas. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2011 (avsnitt 7.2.5.4 *Ändrad definition av begreppet kraftvärmeproduktion*). Begränsningsnivån i den s.k. 0,8-procentsregeln, som omfattar energiintensiva industriföretag samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheter, bör fasas ut i två steg. Det första steget bör tas 2011 genom att begränsningsnivån höjs från 0,8 till 1,2 % av de framställda produkternas försäljningsvärde. Därefter bör regeln slopas helt 2015. De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 januari 2011 respektive den 1 januari 2015 (avsnitt 7.2.5.5 *Nedsättning av koldioxidskatten för energiintensiva företag*). Nuvarande återbetalning av koldioxidskatten för dieselolja i jordbruks- och skogsbruksmaskiner med 2,38 kr per liter bör sänkas till 2,10 kr per liter 2011, 1,70 kr per liter 2013 och 0,90 kr per liter 2015. De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 januari 2011, den 1 januari 2013 respektive den 1 januari 2015 (avsnitt 7.2.5.6 *Sänkt återbetalning av koldioxidskatt för dieselolja i jordbruks- och skogsbruksmaskiner*). Koldioxidskatten bör slopas för bränslen som förbrukas i industrianläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Koldioxidskatten för bränslen som förbrukas i kraftvärmeanläggningar inom handelssystemet bör sänkas till 7 % av den generella koldioxidskattenivån. De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 januari 2011. Nuvarande nivå om 94 % koldioxidskatt för övriga värmeanläggningar inom handelssystemet bör inte ändras (avsnitt 7.2.5.7 *Samordningen mellan ekonomiska styrmedel för anläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter*). Koldioxidskatten på naturgas och gasol vid drivmedelsanvändning bör 2015 höjas till den generella koldioxidskattenivån, som i dag motsvarar 105 öre per kg koldioxid. Höjningarna bör ske stegvis, genom höjningar till belopp som, i stället för

dagens 59 % för naturgas och 52 % för gasol, motsvarar 70 % 2011 och 80 % 2013, allt uttryckt i andel av den generella koldioxidskattenivån. De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 januari 2011, den 1 januari 2013 och den 1 januari 2015 (avsnitt 7.2.5.8 *Koldioxidskatt på naturgas och gasol vid drivmedelsanvändning*). Det är för närvarande inte aktuellt att införa energiskatt på fasta trädränslen som ved, flis, pellets etc. och skogsindustrins returflutar eller torv. Skattefrihet bör tills vidare fortsätta att gälla för vegetabiliska och animaliska oljor och fetter m.m. samt för biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning. Energiskatten på råttallolja kvarstår. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2011 (avsnitt 7.2.5.9 *Energiskattelättnader på biobränslen för uppvärmning*). Eventuella framtida skattelättnader för biodrivmedel bör bedömas när införandet av ett kvotpliktssystem för dessa bränslen övervägs och i samband med genomförandet av de nya bränslespecifikationerna i bränslekvälighetsdirektivet (avsnitt 7.2.5.10 *Framtida beskattning av biodrivmedel*).

Energiskatten på fossila uppvärmningsbränslen bör struktureras om efter bränslets energiinnehåll. Utgångspunkten för omläggningen bör vara energiskattesatsen på eldningsolja, som med 2009 års skattesats om 797 kr per m³ motsvarar 8 öre per kWh. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2011 (avsnitt 7.2.5.11 *Omläggning av energiskatten på fossila uppvärmningsbränslen efter energiinnehåll*). Energiskatt bör införas på fossila bränslen för uppvärmning och drift av stationära motorer i sektorer där energiskatten i dag är noll, dvs. inom industrin, jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamheterna samt för värmeproduktion i kraftvärmeverk. Energiskatten för sådan bränsleförbrukning bör dock sättas till en lägre nivå än förbrukning i övriga sektorer. Den lägre energiskattenivån bör motsvara EU:s minimiskattenivå för lätt eldningsolja. Motsvarande energiskatt införs också för dieselolja som förbrukas i viss gruvindustriell verksamhet. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2011 (avsnitt 7.2.5.12 *Energiskatten på fossila uppvärmningsbränslen m.m. i vissa sektorer*). Energiskatten på dieselolja bör höjas i två steg med sammanlagt 40 öre per liter, utöver den sedvanliga årliga indexomräkningen. En första höjning med 20 öre per liter bör träda i kraft den 1 januari 2011 och en andra höjning med 20 öre per liter den 1 januari 2013 (avsnitt 7.2.5.13 *Höjd energiskatt på dieselolja*).

Skattefriheten för vegetabiliska och animaliska oljor och fetter m.m. som förbrukas som bränsle för uppvärmning samt för biogas som förbrukas som drivmedel bör villkoras av att bränslena uppfyller hållbarhets-kriterierna i direktivet om förnybar energi. Om skattelättnader i form av s.k. pilotprojektsdispenser ges för andra biodrivmedel än biogas bör dessa skattelättnader villkoras av att bränslena uppfyller hållbarhets-kriterierna. De nuvarande undantagen från skatteplikt för biogas bör slopas och skattefriheten för biogas i stället åstadkommas genom avdrag i den skattskyldi-

ges skattedeklaration eller återbetalning av skatten. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2011 (avsnitt 7.2.5.14 *Skattefriheten för vissa biobränslen villkoras av hållbarhetskriterier, m.m.*).

Den årliga omräkningen av koldioxid- och energiskattesatserna motsvarande förändringar i konsumentprisindex bör för 2010 göras genom ändringar av skattesatserna i lagen (1994:1776) om skatt på energi. Omräkningen av koldioxid- och energiskattesatserna på fossila bränslen för 2011, 2013 och 2015 bör göras på motsvarande sätt. I dessa fall bör dock omräkningarna baseras på prognostiserade förändringar i konsumentprisindex. För 2012, 2014, 2016 och framåt bör indexomräkningen av skattebeloppen ske genom en förordning som utfärdas av regeringen med stöd av bestämmelser i lagen om skatt på energi. I dessa fall grundar sig beräkningen på faktiska förändringar i konsumentprisindex. Detsamma gäller energiskattesatserna på el för 2011 och framåt. De kommande förslagen bör träda i kraft den 1 januari 2010, den 1 januari 2011, den 1 januari 2013 respektive den 1 januari 2015 (avsnitt 7.2.5.15 *Omräkning av koldioxid- och energiskattesatserna efter prisutvecklingen*).

Den avtrappning som inleddes 2004 av avdraget för energiskatt på el som produceras i vindkraftverk bör slutföras genom att avdraget för havsbaserad vindkraft som i dag uppgår till 12 öre per kWh slopas. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.5.16 *Energiskatteavdrag för havsbaserad vindkraft*).

Skatten på förbränning av hushållsavfall bör slopas fr.o.m. den 1 oktober 2010 (avsnitt 7.2.5.17 *Slopad avfallsförbränningsskatt*).

I den koldioxidbaserade fordonsskatten bör koldioxidbeloppet höjas från 15 till 20 kr per gram koldioxid som bilen släpper ut per kilometer. Utsläppsnivån för när koldioxidbeloppet börjar tas ut bör samtidigt höjas från 100 till 120 gram koldioxid per kilometer. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2011 (avsnitt 7.2.5.18 *Ökad koldioxidrelatering i fordonsskatten*). Personbilar med bättre miljöegenskaper bör befrias från fordonsskatt under fem år från det att bilen togs i bruk för första gången. Samma krav som ställs på en bil för att ägaren ska vara berättigad till miljöbilspremie bör tills vidare gälla även för att en bil ska befrias från fordonsskatt. Ändringen bör träda i kraft den 1 januari 2010 och tillämpas för bilar som tas i bruk fr.o.m. den 1 juli 2009. Från den 1 januari 2011 bör dock bilen uppfylla strängare avgaskrav för att omfattas av skattebefrielsen (avsnitt 7.2.5.19 *Skattebefrielse för personbilar med bättre miljöegenskaper*). Miljöfaktorn för dieseldrivna personbilar bör göras om till ett fast miljötillägg. Beräkningen av storleken på bränslefaktorn bör ändras så att den bestäms med utgångspunkt i skillnaden i drivmedelsskatt för bensin och dieselolja för en genomsnittlig dieseldriven personbil som kör en genomsnittlig årlig körsträcka. Med anledning av omkalibreringen av bränslefaktorn och med hänsyn till aviserade höjningar av skatten på dieselolja kan faktorn sänkas till 2,55 den 1 januari 2011 och till 2,4 den 1 januari 2013 (avsnitt 7.2.5.20 *Justeringar för dieseldrivna personbilar i det koldi-*

oxidrelaterade skatteuttaget). Fordonsskatten för de bilar som beskattas efter vikt bör höjas för bensindrivna personbilar med ca 3 % och sänkas för dieseldrivna personbilar med 4 % den 1 januari 2011. Fordonsskatten för tunga bussar och tunga lastbilar bör samtidigt sänkas till EU:s minimiskattenivåer för tunga lastbilar. Den 1 januari 2013 bör fordonsskatten för dieseldrivna personbilar sänkas ytterligare med ca 4 % (avsnitt 7.2.5.21 *Följdändringar i den viktbaserade fordonsskatten*). Lätta lastbilar, lätta bussar och husbilar som tas i bruk för första gången efter 2010 bör inordnas i den koldioxidbaserade fordonsskatten. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2011 (avsnitt 7.2.5.22 *Koldioxidbaserad fordonsskatt för lätta lastbilar och bussar*). Fordonsskatten för tunga elhybridbussar bör sänkas till samma skattenivå som gäller för bensindrivna tunga bussar. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.5.23 *Sänkt fordonsskatt för tunga elhybridbussar*).

Skatten på gödselmedel slopas. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2010 (avsnitt 7.2.5.24 *Slopad skatt på gödselmedel*).

Skatter på konsumtion m.m. – övriga punktskattefrågor

Lettland har fr.o.m. den 1 januari 2009 uppnått den fastställda minimibeskattningen av cigaretter inom EU. Regeringen bedömer att beskattningen av privatinförsel av cigaretter från Lettland bör upphöra. Det kommande förslaget bör träda i kraft den 1 januari 2010 men tillämpas retroaktivt fr.o.m. den 1 januari 2009 (avsnitt 7.2.6.1 *Privatinförsel av cigaretter*).

Regeringen bedömer att det för närvarande inte finns förutsättningar för finansiering av ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten (avsnitt 7.2.6.2 *Reklamskatt*).

Skatter på konsumtion m.m. – mervärdesskatt

Nya mervärdesskatte regler om omsättningsland för tjänster, återbetalning till utländska företagare och periodisk sammanställning bör införas. De kommande förslagen bör i flertalet fall träda i kraft den 1 januari 2010 och i övrigt den 1 januari 2011, den 1 januari 2012 respektive den 1 januari 2013 (avsnitt 7.2.7.2 *Nya mervärdesskatte regler om omsättningsland, m.m.*).

Statsbudgetens övriga inkomster

Av tabell 3.6 framgår regeringens beräkningar av statsbudgetens övriga inkomster 2010. Sammanlagt uppgår statsbudgetens övriga inkomster 2010 till knappt 2 miljarder kronor per år enligt regeringens prognos.

Under Inkomster av statens verksamhet redovisas bl.a. utdelningar från statligt aktieinnehav, affärsverkens inlevererade överskott, Riksbankens inlevererade överskott, ränteinkomster och offentligrättsliga avgifter. Prognosen för aktieutdelningar, exklusive AB Svenska Spel, uppgår till 14,7 miljarder kronor 2010. Motsvarande siffra för 2009 är ca 19 miljarder kro-

nor. Den lägre prognosen för 2010 förklaras framför allt av genomförda försäljningar av statligt aktieinnehav och lägre förväntade utdelningar till följd av lägre förväntade vinster.

Under Inkomster av försåld egendom redovisas försäljning av olika typer av statlig egendom. Försäljning av aktier i statligt ägda bolag utgör vanligtvis den största delen. För perioden 2010–2012 antas försäljningsinkomsterna beräkningstekniskt uppgå till noll kronor per år. I prognosen har inget antagande om försäljning av statliga apotek gjorts. Under Återbetalning av lån redovisas bl.a. Återbetalning av studiemedel (avser lån upptagna före 1989) och Återbetalning av övriga lån. Under perioden 2010–2012 beräknas inkomsterna från studiemedelsavgifter minska eftersom antalet återbetalare blir färre.

Under Kalkylmässiga inkomster redovisas vissa avskrivningar och amorteringar samt statliga pensionsavgifter, vilka utgör merparten av inkomsterna. Under perioden 2010–2012 ökar inkomsterna något. Hela ökningen beror på ökade inkomster från statliga pensionsavgifter. Under Bidrag m.m. från EU redovisas bidrag från olika EG-fonder inom EU:s budget. De prognostiserade inkomsterna ökar något för åren framöver.

De tillkommande inkomsterna under inkomsttitel 7000 består av EU-skatte och kommunala utjämningsavgifter avseende kostnadsutjämningsystemet för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. EU-skatteerna, vilka omfattar tullmedel och den momsbaserade EU-avgiften, utgör den största delen av inkomsterna, ca 85 %.

Under avräkningar redovisas intäkter som förs till fonder utanför statsbudgeten och kompensation för mervärdesskatt som betalats av statliga och kommunala myndigheter. Vissa krediteringar som ges på skattekonto är stöd som enligt nationalräkenskaperna är att likställa med utgifter. För att öka möjligheten att kontrollera statsutgifternas utveckling redovisas dessa utgifter under en egen inkomsttyp, inkomsttitel 8000. Det stora flertalet skattekrediteringar har upphört eller flyttats till statsbudgetens utgiftsida, vilket innebär att krediteringarna minskat från 13,7 miljarder kronor 2006 till 0,1 miljarder kronor 2010.

Motionerna

Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattningen

I Socialdemokraternas motion Fi260 yrkande 4 delvis, 12, 13, 18, 27 och 28 av Mona Sahlin m.fl. avslås regeringens förslag om en förstärkning av jobbskatteavdraget. Det nuvarande jobbskatteavdraget trappas av. För den som tjänar 70 000 kr i månaden betyder avtrappningen en skattehöjning på ca 500 kr i månaden. Vid en månadsinkomst på ca 115 000 kr eller mer utgår inget jobbskatteavdrag, vilket betyder en skattehöjning på ca 1 500 kr per månad. Avtrappningen görs med 1 % från ca 45 000 och ytterligare ca 1 % från 50 000 kr. Skatten för pensionärer sänks genom att grundavdraget höjs, mest för pensionärerna med normal inkomst. Reseavdraget

höjs med 50 öre för att kompensera för den höjning av koldioxidskatten med 6 öre som också föreslås. Avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen sänks genom en skattereduktion som motsvarar 75 % av avgiften. Skattereduktionen för husarbete ersätts med ett tidsbegränsat ROT-avdrag för upprustning av bostäder, en skol-ROT för renovering av skolor under perioden 2010–2012 och en kultur-ROT. De båda förstnämnda förslagen läggs fram tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Även i motion Ub557 yrkande 22 av Marie Granlund m.fl. (s) föreslås en skol-ROT.

I Vänsterpartiets motioner Fi261 (yrkandena 2–5, 10 och 12) av Lars Ohly m.fl. och Fi299 yrkandena (5, 7–9, 11, 34 och 44) av Lars Ohly m.fl. avslås förslaget om förstärkt jobbskatteavdrag. Motionärerna genomför förändringar i grundavdraget som innebär att alla inkomster upp till en månadslöns på 20 000 kr beskattas vid den nivå som tillämpas för löntagare 2009 (efter införande av jobbskatteavdrag 1, 2 och 3). Därefter görs en stegvis avtrappning. Möjligheten att göra grundavdrag vid högre inkomster begränsas. Uppräkningen av skiktgränserna vid uttag av statlig inkomstskatt sätts ned till konsumentprisindex plus 1 procentenhet. Reglerna om skattelättnader för utländska nyckelpersoner tas bort fr.o.m. 2010. För att underlätta rörligheten på arbetsmarknaden men också för att ge människor möjlighet att i större utsträckning bo kvar i utflyttningsbygder tas de tidsgränser som gäller för avdrag för dubbel bosättningsort bort. Beskattningen av förmån av fri cykel slopas. Möjligheten att få skattereduktion för avgifter till fackförening och arbetslöshetskassa återinförs. Motionärerna anser att beslutet att slopa den särskilda löneskatten för personer som fyllt 65 år är orättvist eftersom människor med låga löner och förslitande arbetsuppgifter sällan orkar arbeta fram till dagens pensionsålder, och de föreslår att undantaget slopas. Skattereduktionen för husarbete ersätts med ett tidsbegränsat ROT-avdrag för upprustning av bostäder och en skol-ROT för renovering av skolor under perioden 2010–2012. Dessa båda förslag läggs fram tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Ett yrkande om avdrag för medlemskap i a-kassa och fackförening framställs också i motion A394 yrkande 3 av Josefin Brink m.fl. (v).

I Miljöpartiets motion Fi262 (yrkande 3 delvis, 8 och 9) av Maria Wetterstrand m.fl. avslås regeringens förslag om en förstärkning av jobbskatteavdraget, och det nuvarande jobbskatteavdraget trappas av för att öka progressiviteten i skattesystemet. Avtrappningen föreslås börja vid en inkomst på ca 43 000 kr i månaden. Vid en inkomst på 70 000 kr i månaden betyder avtrappningen en skattehöjning på ca 500 kr i månaden. Avtrappning görs med 1 % från ca 43 000 kr och ytterligare ca 1 % från 50 000 kr. Motionärerna inför också en skattereduktion för föräldralediga, föräldraavdraget. Skattereduktionen ska vara utformad så att den i huvudsak ger samma skattelättnad som jobbskatteavdragets första tre steg. Skattereduktionen blir vid en föräldrapenning på 16 700 kr före skatt ca 800 kr per månad. Beskattningen av förmånsbilar läggs om så att den baseras på bilens koldioxidutsläpp och skärps successivt. För dieselbilar höjs för-

månen ytterligare som kompensation för högre utsläpp av kväveoxider och partiklar. Nedsättning av förmånsskatten med 20 % för etanolbilar och 40 % för biogasbilar ligger kvar. Värdet av fritt drivmedel höjs från 1,2 till 2 gånger bränslepriset. Arbetsgivare får möjlighet att erbjuda sina anställda cykel som skattefri personalvårdsförmån. Skattereduktionen för husarbete ersätts med ett tidsbegränsat ROT-avdrag för upprustning av bostäder och en skol-ROT för renovering av skolor under perioden 2010–2012. Dessa förslag läggs fram tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Skatter på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

I Socialdemokraternas motion Fi260 yrkandena 4 och 17 av Mona Sahlin m.fl. föreslås att nedsättningen av socialavgifter för unga avskaffas och förordas att arbetsgivaravgifterna i stället sänks tillfälligt med 15 procentenheter för enmansföretagare som gör sin första anställning. Denna nedsättning ska enligt motionärerna gälla under 2010 och 2011.

I Vänsterpartiets motion Fi261 yrkandena 4 och 8 av Lars Ohly m.fl. avvisas nedsättningen av socialavgifter för unga och den generella sänkningen av socialavgifterna med 1 procentenhet. Motionärerna vill i stället att socialavgifterna för småföretag sätts ned, att avdrag på arbetsgivaravgifterna medges för cykel och att arbetsgivaravgifterna sätts ned för den först anställde. Vidare förordar de att sjuklöneperioden för mindre företag slopas, vilket medför en kostnad för staten. De begär beslut om ökade utbetalningar till ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Motionärerna anser att ATP-pensionerna ska räknas upp med 6 procentenheter, vilket minskar inkomsterna till statsbudgeten. I motion Fi299 yrkandena 10, 14–16, 34 och 45 av Lars Ohly m.fl. (v) avskaffas såväl nedsättningen av socialavgifter för unga som den generella sänkningen av socialavgifterna med 1 procentenhet. Arbetsgivaravgifterna sänks med 5 procentenheter på lönesummor upp till 800 000 kr, och egenavgifterna sänks för alla åldersgrupper med 7,5 procentenheter, dock högst 15 000 kr per år. I soloföretag sänks avgifterna till 10,21 % för den först anställde. Arbetsgivaravgifter ska vidare slopas för cykel om arbetsgivaren köper en cykel till den anställde för högst 5 000 kr. Vidare begärs beslut om ökade utbetalningar till ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. I motion Sk412 yrkandena 1–3 av Marie Engström m.fl. (v) begärs tillkännagivanden om sänkta arbetsgivar- och egenavgifter och sänkta arbetsgivaravgifter för soloföretag.

I Miljöpartiets motion Fi262 yrkandena 3 och 18 av Maria Wetterstrand m.fl. anförs att arbetsgivaravgifterna bör sättas ned med 10 procentenheter på lönesummor upp till 740 000 kr, att nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga i åldern 18–25 år ska avskaffas och att soloföretagare endast ska betala ålderspensionsavgiften för den först anställde under det första året.

Skatter på kapitalägande – kapital och egendomsskatter

I Socialdemokraternas motion Fi260 yrkande 14 av Mona Sahlin m.fl. föreslås att förmögenhetsskatt tas ut med 1 % på förmögenhet över 2 miljoner kronor för ensamstående och 4 miljoner kronor för sammanboende. Uttaget av förmögenhetsskatt ska vara högst 5 miljoner kronor för ensamstående och 10 miljoner kronor för tvåpersonershushåll. Begränsningsregler ska införas för att hindra att sammanlagt mer än 60 % av inkomsten går bort i skatt. Det ska även finnas en begränsning av uttaget av förmögenhetsskatt på fastigheter. Tillgångar i företag ska med vissa undantag vara fria från förmögenhetsskatt. Förslaget beräknas öka budgetens inkomstsida med 3,4 miljarder kronor årligen 2010–2012.

I Vänsterpartiets motion Fi299 yrkande 18 av Lars Ohly m.fl. tas förmögenhetsskatt ut med skattesatsen 0,75 % på fastigheter och 1,5 % på övriga skattepliktiga tillgångar. Ett fribelopp om 1,5 miljoner kronor ska gälla för ensamstående och 3 miljoner för sammanboende. Förslaget beräknas öka budgetens inkomstsida med 3,8 miljarder kronor årligen 2010–2012.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lägger i motionerna Fi260 yrkande 32 av Mona Sahlin m.fl. (s), Fi261 yrkande 16 och Fi299 yrkande 17 av Lars Ohly m.fl. (v) samt Fi262 yrkande 13 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) ett gemensamt förslag till ändringar i boendebeskattningen. När det gäller enklare bostadshus och bostadshus på ofri grund delar motionärerna regeringens bedömningar men anser att finansieringen inte bör göras inom uppskovssystemet utan inom ramen för den samlade beskattningen av kapital och fastigheter. Motionärernas förslag till ändringar i boendebeskattningen innebär att en fastighetsskatt om 1 % ska införas på villor med taxeringsvärden över 4,5 miljoner kronor. Begränsningsregeln ska utvidgas så att fler med små inkomster får sänkt fastighetsskatt. Fastighetsskatten för hyreslägenheter och bostadsrätter ska enligt förslaget sänkas från 0,4 % till 0,22 % och neutraliteten mellan olika boendeformer utredas. Motionärerna vill även, som ett första steg, slopa räntebeläggningsavskattningen av uppskov för belopp lägre än 200 000 kr. Räntebeläggningsavskattningen bör enligt motionärerna successivt tas bort, om det statsfinansiella läget tillåter det och det kan finansieras på ett fördelningspolitiskt acceptabelt sätt. I den föreslagna omläggningen ingår också ett förslag om att höja kapitalvinstskatten vid avyttring av bostaden från 22 % till 23 %.

Skatter på kapitalanvändning – företagsskatter

I Socialdemokraternas motion Fi260 yrkandena 19 och 20 av Mona Sahlin m.fl. förordas ett riskkapitalavdrag för den som investerar i ett nystartat företag. Avdrag ska kunna göras med 20 % av det investerade beloppet, dock maximalt 100 000 kr. Beloppet ska enligt förslaget kunna dras av mot skatt på inkomst av tjänst, fastighetsskatt och den förmögenhetsskatt som partiet vill införa. Vidare begärs ett tillkännagivande till regeringen

om att ett förslag om *tonnageskatt* ska tas fram snarast samtidigt som problematiken kring den latent skatteskulden till följd av avskrivningar m.m. vid en övergång till tonnagebeskattning får sin lösning.

I Vänsterpartiets motion Fi299 yrkande 19 och 20 av Lars Ohly m.fl. föreslås höjd bolagsskatt till 28 %, vilket beräknas öka budgetens inkomstsida med 6,8 miljarder kronor årligen 2010–2012. Inom ramen för en sådan åtgärd finns bl.a. ett förslag till skattereduktion för forskningssatsningar i företag med upp till 250 anställda med högst 35 % av företagets kostnader upp till ett tak på 2,8 miljoner kronor. Detta förslag finns även i motion Sk412 yrkande 4 av Marie Engström m.fl. (v).

Miljöpartiets motion Fi262 yrkande 18 i denna del av Maria Wetterstrand m.fl. innehåller ett förslag om slopad uttagsbeskattning av kooperativt ägda vindkraftverk för vilket partiet vill avsätta 10 miljoner kronor för nästa budgetår.

Skatter på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

I Socialdemokraternas motion Fi260 yrkandena 21–25 av Mona Sahlin m.fl. föreslås att koldioxidskatten höjs med 6 öre mer än regeringen föreslår, vilket motsvarar en höjning av bensinpriset med 15 öre. Höjningen kompenseras med höjt reseavdrag. Regeringen bör återkomma med förslag till långsiktigt kompletterande stöd till havsbaserad vindkraft. I avvaktan på detta bör nuvarande stöd behållas. Fastighetsskatten på vattenkraftsanläggningar och effektskatten på kärnkraft höjs med 20 %. Förslaget om slopad skatt på gödselmedel avvisas eftersom jordbruket är den största källan till kväveutsläpp i havet och det behövs ökade incitament till minskade utsläpp. Skatt införs på fluorerade gaser i enlighet med Klimatberedningens förslag. Enligt motionen stimulerar skatten utbyte av kyl- och frysanläggningar och luftkonditioneringsanläggningars köldmedium från sådana som innehåller fluorerade gaser.

I Vänsterpartiets motion Fi299 yrkandena 21–27, 29, 31–33, 35, 36, 39 och 40 av Lars Ohly m.fl. föreslås att skatten på bensin höjs med 75 öre under tre år. Koldioxidskatten bör 2010 höjas med 19 öre mer än regeringen föreslagit. Även skatten på diesel bör höjas med 75 öre under tre år. För 2010 föreslås att dieselskatten höjs med 17 öre mer än regeringen föreslagit. Motionärerna anser vidare att avfallsförbränningsskatten bör vara kvar. Enligt motionen ska höjda drivmedelsskatter växlas mot sänkt fordonsskatt på landsbygden, och busstrafiken ska slippa höjda drivmedelskostnader genom ett restitutionsförfarande samtidigt som skatten på trafikförsäkringspremier för bussar avskaffas. Den minskade återbetalningen av koldioxidskatt för dieselolja i jordbruks- och skogsbruksmaskiner bör kombineras med ett motsvarande stöd till den som lever upp till tydliga krav på minskade utsläpp. Innan koldioxidskatten slopas för bränslen som förbrukas i industrianläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter bör utsläppen minska. Koldioxidskattebefrielsen för torv fasas ut under fem år. Det slopade energiskatteavdraget för havs-

baserad vindkraft avvisas. Inom den koldioxidbaserade fordonsskatten avskaffas den fiskala basskatten på 360 kr, och koldioxidbeloppet höjs från 15 till 24 kr per gram koldioxid. En miljöbaserad försäljningsskatt införs på nya personbilar, och fordonsskatten för tunga bussar sänks till 2000 års nivå för att stimulera kollektivtrafiken. Fastighetsskatten på vattenkraftsanläggningar och effektskatten på kärnkraft höjs med 10 % 2010 och höjs ytterligare 2011. Skatten på handelsgödsel och bekämpningsmedel höjs med 20 %. En klimatskatt införs på inrikesflyg. Skatten införs som en schabloniserad start- och landningsavgift. Skatten på alkylatbensin sänks, och en skatt införs på fritidsbåtar som finansierar fritidsbåtarnas infrastrukturkostnader.

I Miljöpartiets motion Fi262 yrkandena 18 (delvis) och 37 av Maria Wetterstrand m.fl. föreslås att koldioxidskatten höjs med 12 öre 2010 och trappas upp till 60 öre 2012. Motionärerna anser att avfallsförbränningsskatten tills vidare bör vara kvar. Indexeringen bör kopplas till BNP-utvecklingen för att skatternas styrande effekt inte ska urholkas. Den minskade återbetalningen av koldioxidskatt för dieselolja i jordbruks- och skogsbruksmaskiner bör kombineras med ett motsvarande stöd till den som lever upp till tydliga krav på minskade utsläpp. Upptrappningen av koldioxidskatten på naturgas och gasol bör inledas först 2013 och full skatt utgå 2017. Motionärerna bedömer att en för snabb upptrappning av koldioxidskatten hotar utbyggnaden av biogasproduktionen. Torv beläggs med koldioxidskatt. I avvaktan på ett långsiktigt kompletterande stöd till havsbaserad vindkraft bör nuvarande stöd temporärt behållas. Inom fordonsskatten ska utsläppsnivån för uttag av koldioxidbeloppet i den koldioxidbaserade fordonsskatten inte höjas. Skattebefrielsen för personbilar med bättre miljöegenskaper avvisas, och i stället införs ett system med nybils skatt respektive nybilsbonus vid inköp av nya bilar. Den aviserade sänkningen av fordonsskatt avvisas vad gäller tunga lastbilar. En kilometerskatt för lastbilar ska utredas och införas senast den 1 januari 2012. Skatten på gödselmedel bör inte slopas. I stället bör skatten höjas på sikt. Fastighetsskatten på vattenkraftsanläggningar och effektskatten på kärnkraft höjs. En skatt på fluorerade gaser införs och sätts till den nivå som gäller för industri som inte omfattas av utsläppshandeln. Intäkterna från trängselskatten i Stockholm används för förbättringar av kollektivtrafiken, Essingeleden beläggs med trängselskatt och skatten räknas årligen upp med inflationen. En koldioxidskatt på flyget utreds, och i avvaktan på ett förslag införs en tillfällig skatt per passagerare som ger motsvarande effekt för konsumenten. Skatten bör vara 300 kr för enkel inrikes resa och resa i Europa och 600 kr för enkel resa utanför Europa. En koldioxidbaserad registreringsavgift utreds och införs fr.o.m. 2011 för nya båtmotorer till fritidsbåtar.

Skatter på konsumtion m.m. – övriga punktskattefrågor

I Vänsterpartiets motion Fi299 yrkande 41 av Lars Ohly m.fl. föreslås att lotteriskatten höjs. Enligt motionen var den sänkning av skatten som gjordes 2008 inte befogad, och Vänsterpartiet gjorde då en annan bedömning än regeringen beträffande ATG:s utveckling.

I Miljöpartiets motion Fi262 yrkande 18 delvis av Maria Wetterstrand m.fl. föreslås att en tilläggs-skatt införs på alkoholisk med 20 kr per liter konsumtionsfärdig dryck.

Statsbudgetens övriga inkomster

Vänsterpartiet vill återinföra och bygga ut anställningsstöden i form av skattekrediteringar och vill också att ålderspensionssystemet tillförs medel via en skattekreditering. I Vänsterpartiets motion Fi299 yrkande 43 av Lars Ohly m.fl. föreslås således att anställningsstöd och krediteringar med skatteanknytning införs. Av yrkande 42 i samma motion framgår att partiet föreslår ett slopande av jämställdhetsbonusen för föräldradediga. Vänsterpartiet redovisar till följd av förslagen en inkomstminskning 2010 på 7,1 miljarder kronor under inkomsttypen 8000 Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot.

Vänsterpartiet har också beräknat att inkomsterna från statens verksamhet, inkomsttyp 2000, ska bli 8,5 miljarder kronor lägre än enligt regeringens beräkning. Det beror på att Vänsterpartiet föreslår att arbetslöshetsavgiften ska slopas.

Skatteutskottets och socialförsäkringsutskottets yttranden om inkomstberäkningen

Skatteutskottet har ingen invändning mot regeringens bedömning att ytterligare steg i reklamskattens avskaffande för närvarande inte kan tas men förutsätter att reklamskatten avskaffas i kommande förslag från regeringen. Utskottet delar i övrigt regeringens bedömningar och tillstyrker att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster godkänns. I anslutning till bedömningen att koldioxidskatten för naturgas och gasol vid drivmedelsanvändning bör höjas stegvis till koldioxidskattens generella nivå fram till 2015 understryker skatteutskottet att det är viktigt att stimulera utbyggnaden av biogas. När det gäller det aviserade förslaget om att pilotprojektdispenser för andra biodrivmedel än biogas ska villkoras med att bränslena uppfyller hållbarhetskriterierna understryker skatteutskottet pilotprojektdispensernas betydelse för utvecklingen av miljövänliga dieselprodukter.

Socialförsäkringsutskottet delar regeringens bedömningar, tillstyrker att regeringens lagförslag antas och tillstyrker att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster godkänns.

Skatteutskottet och socialförsäkringsutskottet avstyrker motionärernas förslag.

3.5 Statsbudgeten i sammandrag

Utskottet har i de närmast föregående avsnitten behandlat de delposter som statsbudgeten är uppbyggd av. Skillnaden mellan statsbudgetens inkomster och summan av samtliga utgifter på utgiftsområden (inklusive förändring av anslagsbehållningar, Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen) utgör budgetsaldot, vilket definitionsmässigt är liktydigt med statens lånebehov, men med omvänt tecken. Ett positivt budgetsaldo motsvaras således av ett lika stort negativt lånebehov. Budgetsaldot (och därmed lånebehovet) framkommer alltså som ett resultat av de delar som bygger upp budgeten. Riksdagen tar ställning till delarna, inte till saldot som sådant.

Tabell 3.8 Statsbudgetens inkomster, utgifter och saldo 2010

Miljarder kronor

	Regeringens			
	förslag	s	v	mp
Inkomster	723,0	742,9	762,1	739,7
varav: Försäljningsinkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgifter	829,1	846,6	879,8	845,8
varav: Utgifter exkl. statsskuld räntor	783,2	800,7	811,4	799,9
Statsskuld räntor	23,2	23,2	23,2	23,2
Riksgäldskontorets nettoutlåning	21,6	21,6	44,1	21,6
Kassamässig korrigering	1,3	1,3	1,3	1,3
Statsbudgetens saldo	-106,1	-103,7	-117,5	-106,0
Saldo exkl. försäljningsinkomster	-106,1	-103,7	-117,5	-106,0

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi260, motion Fi261, motion Fi262, samt egna beräkningar.

I tabell 3.8 presenteras ett sammandrag av regeringens och oppositionspartiernas budgetalternativ för 2009. Regeringens förslag innebär att statsbudgetens saldo uppgår till -106,1 miljarder kronor. Även oppositionspartiernas alternativ visar underskott. Bakom denna skenbara likhet ligger dock stora skillnader mellan alternativen. Oppositionspartiernas alternativ uppvisar betydligt högre såväl inkomster som utgifter. Vänsterpartiets inkomster överstiger regeringens med drygt 39 miljarder kronor. Partiets jobbsatsning redovisas dock som en skattekreditering, dvs. som minskade inkomster. På samma sätt redovisas den överföring som föreslås till ålderspensionssystemet. Krediteringarna uppgår till drygt 7 miljarder kronor 2010. Om krediteringarna i stället hade redovisats som utgifter hade utgifterna blivit motsvarande högre och skillnaden gentemot regeringens förslag ökat än mer. Den stora ökningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning beror i huvudsak på att Vänsterpartiet lånefinansierar infrastrukturinvesteringar i Riksgäldskontoret.

3.6 Ålderspensionssystemet

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten omfattar ålderspension i form av tilläggspension, inkomstpension, premiepension och administrationskostnader.

Propositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen (punkt 7) att riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2010. Utgifterna beräknas till 223 501 miljoner kronor.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår att riksdagen godkänner deras beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten i enlighet med tabell AA i motion Fi260 yrkande 7.

Vänsterpartiet föreslår, i motion Fi261 yrkande 8, att riksdagen beslutar om ökade utgifter vid sidan av statsbudgeten. Förslaget innebär en särskild uppräkningsgrupp pensionärer med 6 % från 2010, vilket enligt motionärerna innebär ökade utgifter för ålderspensionssystemet med 1,9 miljarder kronor. Vänsterpartiet föreslår, i motion Fi299 (v) yrkande 45, att höjningen av tilläggspensionen finansieras via en kreditering av skattekontot.

3.7 Finansutskottets ställningstagande

Utgiftstaken

Utskottet kan konstatera att regeringen i och med sina förslag till utgiftstak står fast vid de utgiftstak som riksdagen har fastställt för 2009–2011. För vart och ett av de tre åren har dock utgiftstaken ändrats till följd av tekniska justeringar som bl.a. beror på att regeringen kompenserar kommunerna för det inkomstbortfall som uppstår genom att grundavdraget för pensionärerna föreslås höjas. Förslaget till utgiftstak för 2012, exklusive tekniska justeringar, ligger 10 miljarder kronor lägre än den bedömda nivån i 2009 års ekonomiska vårproposition. Regeringens förslag till utgiftstak för 2012 innebär en utgiftsnivå som främjar en återgång till överskott i de offentliga finanserna. De föreslagna utgiftstaken innebär också att utgiftstaken i enlighet med regeringens önskemål minskar något som andel av BNP.

Socialdemokraterna föreslår utgiftstak som är betydligt högre än regeringens och finansierar de ökade utgifterna med högre skatter inte minst på arbete. Att höja utgiftstaken på det sätt som motionärerna föreslår innebär

risker för att de offentliga utgifterna ökar permanent, och därmed minskar möjligheterna att återgå till överskott i de offentliga finanserna och nå stabilt hållbara offentliga finanser. Utskottet avvisar motionärernas förslag.

Vänsterpartiet föreslår inga utgiftstak alls, vilket är konsekvent givet motionärernas linje att systemet med utgiftstak bör avskaffas. Vänsterpartiet föreslår kraftiga utgiftsökningar, ibland redovisade som utgifter, ibland som minskade inkomster och ibland som ökad upplåning. Enligt utskottets uppfattning är detta en ansvarslös budgetpolitik.

Miljöpartiet håller, efter vissa tekniska justeringar, fast vid sina egna förslag till utgiftstak som presenterades hösten 2008. Motionärerna föreslår betydande utgiftsökningar alla tre åren. Budgeteringsmarginalerna i Miljöpartiets förslag är mindre än i regeringens. Utskottet avvisar motionärernas förslag till ökade utgifter och anser att deras förslag till utgiftstak försvårar möjligheterna att nå långsiktigt hållbara offentliga finanser.

Finansutskottet tillstyrker därmed propositionen (punkterna 2, 3 och 9) och avstyrker motionerna Fi260 (s) yrkandena 2, 3 och 9, Fi261 (v) yrkandena 2 och 3 samt Fi262 (mp) yrkande 2.

Statsbudgetens utgifter

Finansutskottet konstaterar att de yttranden som inkommit från andra utskott alla tillstyrker regeringens förslag till ramar för utgiftsområden 2010.

I budgetpropositionen presenterar regeringen en politik som bl.a. innehåller kostnadseffektiva krisåtgärder och strukturella reformer i syfte att varaktigt höja sysselsättningen. Finansutskottet har tidigare i detta betänkande ställt sig bakom regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och tillstyrker även regeringens förslag till fördelning av utgifter på utgiftsramar enligt tabell 3.3. Utskottet tillstyrker därmed propositionen (punkt 5) och avstyrker motionerna Fi260 (s) yrkande 5, Fi261 (v) yrkande 5 och Fi262 (mp) yrkande 4.

Finansutskottet har tidigare, i kapitel 2 om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, avvisat såväl Vänsterpartiets förslag om att övergå till lånefinansiering som huvudprincip för investeringar i infrastruktur och avstyrkt oppositionspartiernas yrkande om att ändra beräkningen av minskningen av anslagsbehållningarna. Finansutskottet tillstyrker därmed regeringens beräkning av förändring av anslagsbehållningar, myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret och regeringens beräkning av den kassamässiga korrigeringen, alla för 2010.

Inkomsterna

De nu mer stabila ekonomiska utsikterna har inneburit att regeringen har reviderat upp skatteintäkterna jämfört med bedömningen i 2009 års ekonomiska vårproposition. Finansutskottet har i likhet med skatteutskottet och socialförsäkringsutskottet inte någon invändning mot regeringens bedöm-

ningar och tillstyrker därför regeringens lagförslag och regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster såvitt nu är i fråga. Utskottet avstyrker motionärernas förslag.

I såväl Socialdemokraternas som Vänsterpartiets budgetalternativ föreslås att sysselsättningsstöd ges som skattekontokreditering på statsbudgetens inkomstsida (Socialdemokraterna först fr.o.m. 2011). Regeringen har sedan budgetpropositionen för 2007 frångått att använda skattekontokrediteringar för specifika stöd inom arbetsmarknadspolitiken. Problemet med skatteutgifter är att de normalt inte är tidsbegränsade och att de inte heller prövas i förhållande till andra utgifter i den årliga budgetprocessen. Tydligheten och transparensen i redovisningen minskar också när skattekontokrediteringar tillämpas. Enligt utskottet finns det därför starka skäl som talar för att de förslag till anställningsstöd som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har lämnat i sina budgetalternativ skulle ha kunnat lämnas som utgiftsförslag i stället. Enligt arbetsmarknadsutskottets yttrande (AU1y) skulle Vänsterpartiets sätt att använda krediteringar på skattekonto, om de blev verkliga, undergräva utgiftstakets funktion.

Ålderspensionssystemet

Utskottet kan konstatera att ålderspensionssystemet är autonomt från staten. En reform som gynnar pensionärerna kan göras via skattesystemet. Finansutskottet tillstyrker regeringens beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2010 och avstyrker de aktuella motionsförslagen. Därmed tillstyrker utskottet propositionen (punkt 7) och avstyrker motionerna Fi260 (s) yrkande 7, Fi261 (v) yrkande 8 samt Fi299 (v) yrkande 45.

4 Fördelning av utgifter 2011 och 2012

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 som riktlinje för regeringens budgetarbete. Oppositionspartiernas alternativa förslag till utgiftsområdesramar avstyrks.

Jämför reservationerna 7 (s), 8 (v) och 9 (mp).

Propositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen ska godkänna den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 som riktlinje för regeringens budgetarbete (punkt 8).

Motionerna

Förslag på alternativ till preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 framförs av Socialdemokraterna i motion Fi260 yrkande 8, Vänsterpartiet i motion Fi261 yrkande 6 och Miljöpartiet i motion Fi262 yrkande 6. Oppositionspartiernas förslag presenteras i förhållande till regeringens i tabellerna 4.1 och 4.2.

Tabell 4.1 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2011
Miljoner kronor

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelser från regeringen		
		s	v	mp
1 Rikets styrelse	11 687	-460	-482	+131
2 Samhällesekonomi och finansförvaltning	12 342	+195	+172	+545
3 Skatt, tull och exekution	9 872	+35	+50	+50
4 Rättsväsendet	36 908	+100	-507	±0
5 Internationell samverkan	1 786	±0	±0	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	46 391	-2 000	-2 000	-2 000
7 Internationellt bistånd	28 058	±0	+2 069	+1 000
8 Migration	5 580	+5	-316	-60
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	59 975	+1 450	+2 166	+1 132
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	94 745	+3 230	+7 239	+2 703
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	40 352	±0	+1 700	+150
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	71 461	+510	+3 300	+3 220
13 Integration och jämställdhet	4 982	+10	+996	+626
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	93 524	+8 865	+7 620	+2 367
15 Studiestöd	23 174	+1 800	+3 302	+3 202
16 Utbildning och universitetsforskning	53 631	+3 330	+2 633	+2 274
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	11 677	+271	+650	+600
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 262	+414	+1 607	+328
19 Regional tillväxt	3 395	+50	±0	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	5 056	+405	+1 000	+4 088
21 Energi	2 778	+296	+464	+850
22 Kommunikationer	39 546	+1 540	-8 919	+4 927
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 886	+10	+148	+529
24 Näringsliv	5 004	+400	+806	+690
25 Allmänna bidrag till kommuner	76 778	+515	+16 974	+5 350
26 Statskuldsräntor m.m.	34 170	±0	+388	±0
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	30 842	±0	±0	±0
Minskning av anslagsbehållningar	-2 493	-730	-725	-730
Summa utgiftsområden	820 370	+20 241	+40 335	+31 972

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi260, motion Fi261, motion Fi262, och egna beräkningar.

Tabell 4.2 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2012*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Avvikelser från regeringen			
	Regeringens förslag	s	v	mp
1 Rikets styrelse	11 731	-1 190	-1 082	-495
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 442	+10	-173	+500
3 Skatt, tull och exekution	9 960	+35	+50	+50
4 Rättsväsendet	37 438	+100	-507	±0
5 Internationell samverkan	1 787	±0	±0	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	47 102	-2 000	-2 000	-2 000
7 Internationellt bistånd	29 481	±0	+2 643	+1 000
8 Migration	5 325	±0	-316	-60
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	61 290	+1 340	+2 166	+1 512
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	90 541	+3 380	+8 126	+2 803
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 465	±0	+1 700	+300
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	72 786	+560	+3 400	+5 720
13 Integration och jämställdhet	4 748	±0	+577	+626
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	93 083	+8 445	+3 705	+5 064
15 Studiestöd	21 798	+1 210	+4 567	+3 127
16 Utbildning och universitetsforskning	51 703	+3 370	+3 700	+2 776
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	11 793	+271	+617	+800
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 110	+404	+2 607	+426
19 Regional tillväxt	3 239	+50	±0	±0
20 Allmän miljö- och naturvård	5 038	+355	+1 000	+5 298
21 Energi	2 286	+413	+604	+2 140
22 Kommunikationer	38 811	+1 500	-5 352	+8 873
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 666	+10	+160	+749
24 Näringsliv	5 086	+450	+861	+820
25 Allmänna bidrag till kommuner	76 133	+115	+12 174	+2 720
26 Statsskuldsräntor m.m.	40 670	±0	+832	±0
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	32 862	±0	±0	±0
Minskning av anslagsbehållningar	-1 192	-710	-1 400	-710
Summa utgiftsområden	824 182	+18 118	+38 659	+42 039

Källor: Budgetpropositionen för 2010, motion Fi260, motion Fi261, motion Fi262, och egna beräkningar.

Finansutskottets ställningstagande

Förslagen till fördelning av utgifter på utgiftsområden 2011 och 2012 utgår från motsvarande fördelning av utgiftsramar för 2010. Tidigare i betänkandet har utskottet avstyrkt oppositionspartiernas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och i linje med detta även avstyrkt oppositionens förslag till fördelning av statsbudgetens utgifter på utgiftsområden för 2010.

Utskottet föreslår att den preliminära fördelningen på utgiftsområden för 2011 och 2012 godkänns i enlighet med regeringens förslag. Därmed tillstyrker utskottet propositionen (punkt 8) och avstyrker motionerna Fi260 (s) yrkande 8, Fi261 (v) yrkande 6 och Fi262 (mp) yrkande 6.

5 Lån, bemyndiganden och garantier

5.1 Bemyndigande om upplåning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Propositionen

Statsbudgetens saldo är sedan 1997 identiskt med statens lånebehov. För att saldot ska överensstämma med statens lånebehov redovisas Riksgäldskontorets nettoutlåning och en post för kassamässig korrigering över statsbudgeten på utgiftssidan, vid sidan av utgifterna inom de 27 utgiftsområdena. Under samtliga år 2009–2012 beräknas statsbudgetens saldo uppvisa ett underskott enligt redovisningen i budgetpropositionen. År 2010 beräknas statsbudgeten uppvisa ett underskott på 106 miljarder kronor, och för 2011 och 2012 beräknas underskottet till 72 respektive 51 miljarder kronor. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 2010 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Finansutskottets ställningstagande

Riksdagen ger enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning regeringen befogenhet att för ett år i taget ta upp lån för staten. Finansutskottet tillstyrker att regeringen ges det i finansplanen begärda bemyndigandet (punkt 10).

5.2 Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet upp till ett belopp om 32,5 miljarder kronor.

Propositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 11.1.1) redovisas för varje utgiftsområde det beräknade sammanlagda behovet av låneramar för investeringar i anläggningstillgångar för 2010. Den totala låneramen avser summan av de lån som regeringen via myndigheterna (exklusive Sjunde AP-fonden) högst får ha i Riksgäldskontoret under 2010 och innefattar även tidigare tagna lån. Regeringen beräknar att det behövs en sammantagen låneram på 32,5 miljarder kronor för 2010. För att möta oförutsedda behov kommer preliminärt 0,3 miljarder kronor initialt inte att fördelas till myndigheterna utan disponeras av regeringen. Jämfört med aktuella låneramar för 2009 innebär regeringens förslag en ökning med 0,8 miljarder kronor eller 2,5 %. Under perioden 2002 till 2009 har den genomsnittliga ökningstakten av låneramen uppgått till ca 5 % per år. Vid halvårsskiftet 2009 uppgick myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar till 23,6 miljarder kronor, vilket är ca 1,4 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt ett år tidigare.

Vid halvårsskiftet 2009 utnyttjades 74 % av den totala ramen, vilket kan jämföras med 73 % vid samma tidpunkt 2008 och 72 % vid samma tidpunkt 2007. Upplåningen ökar dock i regel under andra halvåret, vilket innebär att utnyttjandegraden vid utgången av året i regel är högre än ovan redovisade nivåer. Regeringen arbetar för att nyttjandegraden ska öka i förhållande till den begärda låneramen, i enlighet med finansutskottets ställningstagande i betänkande 2006/07:FiU1.

För 2010 föreslår regeringen att riksdagen beslutar att regeringen får besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp om 32,5 miljarder kronor.

Finansutskottets ställningstagande

Nyttjandegraden av den låneram som beviljades för innevarande år är 74 %. Det är en ökning av nyttjandegraden med 1 procentenhet från föregående år. Utskottet kan konstatera att utnyttjandegraden har ökat från 66 % till 74 % under perioden 2002–2009, enligt tabell 11.2 i budgetpropositionen för 2010. Men fortfarande är nivån låg. Finansutskottet har vid flera tillfällen (bet. 2005/06:FiU1 s. 181, bet. 2006/07:FiU1 s. 129, bet. 2007/08:FiU1 s. 136, bet. 2008/09:FiU1 s. 147) påpekat att en så stor skillnad mellan beviljade låneramar för myndigheter och faktiskt utnyttjade belopp kan innebära problem för den finansiella styrningen av myndigheterna. I årets budgetproposition anger regeringen att den arbetar för att nyttjandegraden ska öka i förhållande till den begärda låneramen med hänvisning till finansutskottets påpekande.

Finansutskottet har i tidigare betänkanden (bl.a. bet. 2008/09:FiU1) påpekat att låneramen har ökat under en lång följd av år, även i förhållande till statsbudgetens utgifter. Mellan 2009 och 2010 ökar emellertid inte låneramen i förhållande till utgifterna. Den begärda låneramen för 2010 motsvarar 4 % av statsbudgetens utgifter, vilket den även gör för 2009.

Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till låneramar för myndigheternas investeringar för 2010. Utskottet tillstyrker således att regeringen för 2010 får besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet upp till ett belopp om 32,5 miljarder kronor (punkt 13).

5.3 Myndigheternas räntekontokrediter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret till ett belopp om 19,8 miljarder kronor.

Propositionen

Varje myndighet har ett räntekonto med kredit i Riksgäldskontoret på vilket myndigheterna placerar överskottslikviditet och därigenom finansierar sitt behov av rörelsekapital. Storleken på krediten varierar men ligger normalt i intervallet 5–10 % av summan av myndighetens anslag, bidrag och avgiftsinkomster. I budgetpropositionen (avsnitt 11.1.2) redovisas beräknade kreditramar per utgiftsområde för 2010.

Regeringen föreslår att riksdagen beslutar att summan av kreditramarna för myndigheternas räntekonton (exklusive Sjunde AP-fonden) får uppgå till högst 19,8 miljarder kronor för 2010, varav 0,3 miljarder kronor initialt inte kommer att fördelas till myndigheterna. Den totala ramen är oförändrad jämfört med den ram som riksdagen beslutat om för 2009.

Myndigheterna hade en betydande inlåning på sina räntekonton vid halvårsskiftet i år. En anledning till detta är det anslagssparande som myndigheterna har byggt upp. Det kan även uppstå en likviditet från myndigheternas avgiftsfinansierade verksamhet. Endast 23 av 221 myndigheter utnyttjade sin kredit vid halvårsskiftet.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i finansplanen om myndigheternas räntekontokrediter i Riksgäldskontoret (punkt 14).

5.4 Sjunde AP-fondens lån och räntekontokredit i Riksgäldskontoret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 för AP-fondens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten till ett belopp av 5 miljoner kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret till ett belopp av 185 miljoner kronor.

Propositionen

Kostnaderna för Sjunde AP-fondens verksamhet ska täckas med förvaltningsavgifter som tas ur premiesparfonden och premievalsfonden. Det gäller även kostnaderna för att bygga upp verksamheten från grunden. För att åstadkomma neutralitet mellan generationer sprids kostnaderna under uppbyggnadsskedet över en längre period. För detta ändamål disponerar Sjunde AP-fonden krediter i Riksgäldskontoret.

Sjunde AP-fondens intäkter har beräknats uppgå till drygt 89 miljoner kronor för 2009, medan verksamhetens kostnader har uppskattats till knappt 112 miljoner kronor. Det balanserade underskottet, som uppgick till 158 miljoner kronor vid utgången av 2008, väntas därmed öka till 181 miljarder kronor under 2009.

Det försämrade resultatet förklaras av att Sjunde AP-fondens fondkapital och därmed intäkter minskade kraftigt till följd av börsnedgången 2009. Prognosen för Sjunde AP-fondens behov av krediter är dock mer osäker än tidigare år främst till följd av de planerade förändringarna inom premiepensionssystemet. Den tidigare förändringen av avtal om bl.a. resultatberoende avgifter, som Sjunde AP-fonden har ingått med externa kapitalförvaltare, innebär också en osäkerhet kring kostnaderna. Om dessa förvaltare överträffar vissa angivna mål för avkastningen belastas Sjunde AP-fonden av högre avgifter medan avkastningen tillfaller fonderna och därmed fondspararna. De högre avgifterna utbetalas dock under förutsättning av en tillräckligt god avkastning.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en kredit i Riksgäldskontoret omfattande högst 185 miljoner kronor.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i finansplanen om Sjunde AP-fondens kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret samt låneram i Riksgäldskontoret för finansiering av anläggningstillgångar som används i verksamheten (punkt 15).

5.5 Bemyndigande för ramanslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 besluta att ett ramanslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om vissa villkor är uppfyllda.

Propositionen

Regeringen får med riksdagens bemyndigande besluta att ett ramanslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget ska kunna uppfyllas (6 § andra stycket lagen [1996:1059] om statsbudgeten).

Regeringen begär i budgetpropositionen (avsnitt 11.4) att den bemyndigas att under budgetåret 2010 få besluta att ett ramanslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas och överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Enligt regeringen kan oundvikliga utgiftsökningar för de flesta ramanslag rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på 10 %. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av ramanslag som anvisats för förvaltningsändamål anser regeringen därför inte att den behöver begära. Vid behov kommer ytterligare medel att begäras på tilläggsbudget. När det däremot gäller ramanslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter, infriande av garantier samt oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten.

Regeringen avser att i sådana fall i första hand återkomma till riksdagen med förslag om anslag på tilläggsbudget. Förändringar kan dock inträffa snabbt, och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas, bör regeringen bemyndigas att besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i budgetlagen är uppfyllda. Regeringen avser även fortsättningsvis att på tilläggsbudget föreslå förändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena. I Årsredovisning för staten 2008 (skr. 2008/09:101 avsnitt 5.3.4) lämnades en redovisning av vilka anslag som regeringen medgivit överskridanden för under 2008. Innevarande år har regeringen medgivit överskridande på utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning anslag 1:3 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling m.m. med 10 miljoner kronor, utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv anslag 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning med 400 miljoner kronor samt utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner anslag 1:2 Statligt utjämningsbidrag för LSS-

kostnader med 548 miljoner kronor. Anslagen har på tilläggsbudget tillförts motsvarande medel. Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare i år kommer att redovisas i Årsredovisning för staten 2009.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i finansplanen om bemyndigande för ramanslag (punkt 16).

6 Lagförslagen vad gäller skattefrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).

Propositionen

Som en följd av att utgiftsnivåerna förändrats föreslår regeringen (avsnitt 7.2.2.3 *Förändrade nivåer för socialavgifter*) att sjukförsäkringsavgiften sänks till 5,95 % för arbetsgivare och till 6,78 % för egenföretagare samt att arbetsmarknadsavgiften höjs till 4,65 % för arbetsgivare och till 2,11 % för egenföretagare. Då justeringen ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag sänks den allmänna löneavgiften till 6,03 %.

Regeringens lagförslag återges i bilaga 2 i betänkandet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet har i kapitel 3 Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010 tillstyrkt regeringens förslag om förändrade nivåer för socialavgifter och tillstyrker följaktligen att regeringens lagförslag antas (punkterna 17 och 18).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (s)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Jörgen Hellman (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslår i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1, 10, 11, 19, 23, 26, 29–31, 33 och 34 samt

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 1 och motionerna

2009/10:Fi204 av Ulla Andersson m.fl. (v),

2009/10:Fi210 av Ulla Andersson m.fl. (v),

2009/10:Fi231 av Luciano Astudillo (s),

2009/10:Fi234 av Carina Hägg (s),

2009/10:Fi236 av Lennart Axelsson (s),

2009/10:Fi240 av Hans Olsson m.fl. (s),

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 9, 11, 13–15, 17 och 18,

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1, 7, 10–12 och 14–19,

2009/10:Fi285 av Jan Ericson (m),

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1,

2009/10:So582 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 6,

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 11 och 36,

2009/10:N388 av Tina Ehn m.fl. (mp) yrkande 11 och

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Den ekonomiska krisen är inte över, utan den kommer att fördjupas i form av fler arbetslösa och en växande statsskuld. Sverige halkar efter. Vi ser att arbetslösheten växer snabbare i Sverige än i andra länder och att Sveriges position gentemot övriga Europa har försämrats sedan 2006. Bland ungdomar är situationen än mer allvarlig. Vi socialdemokrater kan aldrig

acceptera en sådan utveckling. Vi noterar också att det under denna mandatperiod skett ett trendbrott och den svenska BNP-utvecklingen är nu sämre än i EU. Vi invänder mot regeringens beskrivning att krisen i Sverige bara beror på vad som händer på våra exportmarknader. Den lägre svenska tillväxten förklaras av att svenska konsumenter har reagerat starkare och förändrat sitt beteende snabbare till följd av krisen än vad människor i andra EU-länder har gjort. Detta kan i sin tur förklaras av de kraftiga nedskärningarna i trygghetssystemen som gör att människor känner behov av att spara en större del av sina inkomster. Trots att Sverige halkar efter andra länder fortsätter regeringen i budgetpropositionen för 2010 med samma inriktning på sin politik: ensidiga skattesänkningar med lånade pengar. Vi socialdemokrater menar att detta är en oansvarig politik och har därför presenterat ett tydligt alternativ. Vi sätter jobben först. Vi vill möta den växande arbetslösheten med investeringar i framtidens jobb, utveckla kvaliteten i välfärden, skapa ökad rättvisa och ta ansvar för ekonomin. Handlingskraft ska ersätta passivitet. Med våra förslag ska Sverige ta sig ur den ekonomiska krisen och samtidigt göra Sverige långsiktigt starkare.

Fler jobb och utbildningsplatser

För att på ett effektivt sätt motarbeta arbetslöshet och tillgodose efterfrågan på kvalificerad arbetskraft vill vi satsa på högkvalitativ utbildning och se till att den offentliga sektorn får resurser att utveckla välfärden. Vi vill också motverka arbetslösheten i konjunktur känsliga branscher och föreslår ett program som vi bedömer ger sammanlagt 100 000 fler jobb och utbildningsplatser nästa år jämfört med regeringens förslag. Av dessa är drygt 50 000 ökade utbildningsplatser och resterande jobb eller praktik genom bl.a. ökade investeringar i välfärden, infrastrukturinvesteringar, ökade ROT-avdrag och sänkta arbetsgivaravgifter för arbetslösa unga. Vi föreslår att arbetslösa som har kort eller ofullständig utbildning ska kunna få utbildningsbidrag för att komplettera sin utbildning inom komvux. Ytterligare platser tillförs också den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) och högskolan. Det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och arbetslöshet. Genom att investera i utbildning får individen bättre möjligheter att få ett arbete och samhället kan bättre tillmötesgå efterfrågan på kvalificerad arbetskraft och stärka Sveriges konkurrenskraft.

Utveckla välfärden

Enligt regeringens prognoser i budgetpropositionen kommer antalet jobb i den offentliga sektorn att minska med 60 000 fram till 2011. En sådan drastisk nedskärning medför att kvaliteten i välfärden hotas. Vi socialdemokrater vill i stället modernisera välfärden med bättre tillgänglighet och höjd kvalitet. För fler anställda i kommuner och landsting vill vi anslå 11 miljarder kronor mer än regeringen 2010–2012. Det betyder mer personal och bättre kvalitet i sjukvården samt ökad personaltäthet och mindre klas-

ser i grundskolan. En del av tillskottet vill vi ge i form av ett sysselsättningsstöd på 2 miljarder kronor 2011 och 3 miljarder kronor 2012 som ett sätt att förbättra kommunernas långsiktiga planeringsförutsättningar. Vid en offentlig utfrågning i finansutskottet den 12 mars ansåg Konjunkturinstitutet att det tidigare tillfälliga sysselsättningsstödet till kommunerna är en förklaring till varför sysselsättningen i den kommunala sektorn inte minskade under den förra lågkonjunkturen. Vi föreslår också riktade kommunsatsningar på 7 miljarder kronor, bl.a. statsbidrag till kollektivtrafik. Socialdemokraternas budgetmotion innebär att den kommunala välfärden får 18 miljarder kronor mer 2010–2012 än i regeringens förslag. Med våra förslag kommer arbetslösheten att bli lägre än med regeringens passiva politik. Enligt Finanspolitiska rådet är det också mer effektivt på kort sikt att öka den offentliga konsumtionen än att sänka skatten på arbete.

Vi socialdemokrater anser att otryggheten har bidragit till att Sverige halkar efter, och vi vill förbättra tryggheten för arbetssökande. Vi motsätter oss tidigare försämringar i arbetslöshetsförsäkringen som resulterat i att en halv miljon människor har trängts ut ur arbetslöshetsförsäkringen. Vi föreslår en skattereduktion på upp till 75 % av a-kasseavgiften. Så snart det statsfinansiella läget tillåter ska ersättningsnivån höjas så att de flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst vid arbetslöshet. Till att börja med föreslås höjd ersättningsnivå till 80 % och att taket höjs successivt under budgetperioden. För att stärka tryggheten och för att hjälpa sjukskrivna att snabbt komma tillbaka till arbete avsätter vi i vår budgetmotion resurser för rehabilitering. Vi vill slopa utförsäkringen i sjukpenningen och föreslår att ersättningsnivån och taket i sjukpenningen höjs till 80 % respektive 8 prisbasbelopp 2010. De som utförsäkras från den tillfälliga sjuk- och aktivitetsersättningen ska erbjudas ett lönebidrag och vi avsätter därför medel som motsvarar 10 000 lönebidrag 2012 riktade till ideell sektor och kulturverksamhet.

Vi socialdemokrater vill också se till att barnen inte blir krisens förlorare och föreslår bland annat höjt underhållsstöd. Tillgången på barnomsorg kvällar och helger ska öka genom mer flexibla barnomsorgslösningar. Vi föreslår också fri tandvård för unga mellan 19 och 24 år.

Investera i framtidens jobb

Många av framtidens jobb växer fram i små och medelstora företag. Vi avvisar Moderaternas idé om att Sverige ska konkurrera med låga löner och är övertygade om att vägen framåt är att konkurrera med högproduktiva varor och tjänster. Sverige behöver ett innovationslyft med fokus på att främja innovationskraften i små och medelstora företag. Mot den bakgrunden föreslår vi Socialdemokrater ett riskkapitalavdrag för den som investerar i ett nystartat företag. Den som investerar i ett nystartat företag kan få dra av 20 % av det investerade beloppet, dock max 100 000 kr. För att ge småföretag möjlighet att växa genom innovativa varor och tjänster vill vi också öka forskningsanslaget till små och medelstora företag.

Vi socialdemokrater anser att kostnaderna för företagen behöver sänkas och tryggheten förstärkas. Därför välkomnar vi regeringens sänkning av egenavgifterna för entreprenörer och det trygghetspaket som regeringen har lagt fram. Vi motsätter oss dock regeringens nedsättning av arbetsgivar- och egenavgiften för unga och föreslår i stället ett riktat avdrag för alla som anställer en arbetslös ungdom i åldern 20–25 år. Finanspolitiska rådet anser att nedsatta socialavgifter för olika åldersgrupper är ett ineffektivt sätt att öka sysselsättningen. Dessutom föreslår vi en tillfällig nedsättning av arbetsgivaravgiften med 15 procentenheter för den enmansföretagare som gör sin första anställning. Sverige är ett kunskapsamhälle som är beroende av att skapa och utveckla ny teknik och ny kunskap. Vi socialdemokrater föreslår därför att forskningen tillförs större resurser än i regeringens budgetförslag. Vi föreslår också större infrastruktursatsningar än regeringen och vill öka ambitionsnivån för investeringar i järnväg och öka statsbidragen till kollektivtrafiken. Förslagen kan bidra till utökade arbetsmarknadsregioner och därmed till att höja arbetsmarknadens effektivitet. För att öka effektiviteten i transportsystemet föreslås också medel för att bygga ut E22 i Skåne. Vi vill öka möjligheten för ungdomar och studerande att få en bostad och föreslår ett investeringsstöd för hyresrätter som uppgår till 1,2 miljarder kronor 2010–2012.

Skatter och miljö

Vi socialdemokrater anser att skattesystemet har blivit orättvisare och krångligare, vilket skadar skattesystemets legitimitet. Till skillnad från regeringen tror vi inte att ökade klyftor är lösningen på Sveriges problem. Vi säger nej till regeringens politik att låna till skattesänkningar. För att göra skatterna rättvisare föreslår vi att en förmögenhetsskatt införs, att fastighets-skatten reformeras, att de med miljoninkomst får högre skatt och att skatteklyftan mellan löntagare och pensionärer i ett första steg halveras. Skatten för pensionärer sänks genom att vi tar ett rejält steg utöver den sänkning som regeringen genomför. Samtidigt avvisar vi regeringens s.k. fjärde steg i förvärsavdraget. Sammantaget innebär detta att skillnaden i skatt mellan en pensionär med en normal inkomst och en löntagare med motsvarande inkomst halveras. Det faktum att vi inför en skattereduktion för avgiften till a-kassan påverkar inte denna halvering då denna skattereduktion görs genom en motsvarande nedsättning av förvärsavdraget. Regeringens skattepolitik har kraftigt gynnat dem som tjänar mest. Vi Socialdemokrater anser inte att de med inkomster på över en miljon kronor behöver något förvärsavdrag. Därför vill vi successivt trappa av förvärsavdraget så att det är helt borta vid inkomster på ca 115 000 kr per månad. Vi instämmer för övrigt i Finanspolitiska rådets kritik, i kommentarerna till budgetpropositionen för 2010, av regeringens språkbruk när det gäller att motivera olika reformer som exempelvis jobbskatteavdraget som ”strukturellt riktiga” i stället för att tydliggöra de målkonflikter som kan finnas mellan ökad sysselsättning och fördelningsmässiga hänsyn.

Vi socialdemokrater anser att regeringens miljöambitioner är för låga och föreslår åtgärder som leder till den klimatomställning som behövs för miljöns och jobbens skull. Vi föreslår att 650 miljoner kronor satsas på klimatinvesteringsprogram (Klimp) 2010–2012. Programmen utformas så att de stöder de samhällsekonomiskt och klimatmässigt mest effektiva åtgärderna. Vi vill också satsa på uthållig teknik och fasa ut fossilbaserad uppvärmning inom industrin. Vi socialdemokrater vill genom skatteförändringar på miljöområdet öka effektiviteten i användandet av ändliga resurser. Koldioxidskatten är ett brett verkande och effektivt styrmedel och vi föreslår bl.a. höjd koldioxidskatt med 6 öre. För att styra energiförbrukningen i rätt riktning föreslår vi socialdemokrater skatteförändringar på energiskatteområdet. Fastighetsskatten på vattenkraft och skatten på termisk effekt ska höjas med 20 %.

Gemensamma förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Utöver den inriktning som presenterats ovan har vi socialdemokrater ett antal gemensamma förslag tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet på strategiskt viktiga områden.

För att förbättra särskilt de innovativa små och medelstora företagens tillgång på riskkapital bör en riskkapitalfond skapas genom en extra utdelning från Vattenfall på 5 miljarder kronor. Det behövs också offensiva investeringar för att stärka besöksnäringen och att staten i samarbete med kommuner, föreningar och företag tar ett ökat ansvar för att locka besökare till Sverige.

I syfte att motverka ungdomsarbetslösheten bör en omfattande satsning göras med bl.a. praktikplatser, utbildningsplatser, lärlingsplatser och första-jobbetavdrag. Sammanlagt bör 3,3 miljarder kronor avsättas 2010, 4 miljarder kronor 2011 och 2,3 miljarder kronor 2012 i satsningen på unga.

Ett miljöfordonspaket bör sjösättas i syfte att minska bilismens miljöpåverkan och bidra till att vi når våra klimatmål samtidigt som svensk fordonsindustris konkurrenskraft förstärks.

Ett utvidgat tidsbegränsat ROT-avdrag bör införas för att också inkludera flerfamiljshus och för att särskilt främja energi- och miljöbesparande åtgärder. Totalt tillförs 2,5 miljarder kronor per år för 2010–2012. I syfte att modernisera och förbättra arbetsmiljön i landets skolor införs också en s.k. skol-ROT vid renovering av skollokaler. För detta avsätts 400 miljoner kronor per år 2010–2012.

Vi anser att den samlade beskattningen av fastigheter bör utformas på ett sätt som bidrar till ett utifrån fördelningspolitiska hänsyn bättre skattesystem. Den totala finansiella effekten blir noll då förslaget handlar om omfördelningar inom fastighetsskattesystemet.

Ett program bör genomföras för effektivisering av statliga myndigheter i form av exempelvis effektiviserad fastighetsanvändning och ökad samordning men även nedläggning och hopslagning av myndigheter. Sammantaget beräknas besparingen bli 2,9 miljarder kronor under budgetperioden. Därutöver bör också ett program mot skattefusk och ekobrott sjsättas.

Offentliga finanser

Vi socialdemokrater står bakom det finanspolitiska ramverket och framhåller att systemet med utgiftstak har bidragit till en ansvarsfull finanspolitik och sunda statsfinanser, vilket är en förutsättning för uthållig tillväxt och stabil välfärd. Sunda offentliga finanser är även en fråga om rättvisa mot kommande generationer. Sverige ska tillbaka till överskott i de offentliga finanserna. Vi är starkt kritiska till att regeringen under mandatperioden har genomfört stora skattesänkningar, som har urholkat de offentliga finanserna. Enligt riksdagens utredningstjänst har regeringens skattesänkningar ökat statens lånebehov med 80 miljarder kronor. Även i budgetpropositionen går regeringen vidare med att sänka skatten, och de gör det med lånade pengar. Detta trots att de tidigare skattesänkningarna främst har gått till ökat sparande, inte ökad sysselsättning. Skattesänkningarna är en ineffektiv krispolitik. Vårt socialdemokratiska budgetalternativ innebär sammantaget att det finansiella sparandet i genomsnitt blir drygt 2 miljarder kronor starkare per år än i regeringens budgetalternativ. Därutöver är vi kritiska mot regeringens hantering av utgiftstaken och menar att kapitaltillskottet till Nordea borde ha hanterats enligt ordinarie metod vid tillskott, inte genom kapitaltillskottsprogrammet vars syfte är krishantering.

Med det anförda föreslår vi att riksdagen godkänner Socialdemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Vänsterpartiet föreslår i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Fi204 av Ulla Andersson m.fl. (v),

2009/10:Fi210 av Ulla Andersson m.fl. (v),

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 9, 11, 13–15, 17 och 18,

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1,

2009/10:So582 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 6 och

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 11 och 36 samt

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 1 och motionerna 2009/10:Fi231 av Luciano Astudillo (s), 2009/10:Fi234 av Carina Hägg (s), 2009/10:Fi236 av Lennart Axelsson (s), 2009/10:Fi240 av Hans Olsson m.fl. (s), 2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1, 10, 11, 19, 23, 26, 29–31, 33 och 34, 2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1, 7, 10–12 och 14–19, 2009/10:Fi285 av Jan Ericson (m), 2009/10:N388 av Tina Ehn m.fl. (mp) yrkande 11 och 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Investera Sverige ur krisen

Sverige har drabbats hårt av den globala finanskrisen. BNP faller mer i Sverige än i andra jämförbara länder, arbetslösheten är för första gången högre än EU-snittet, ungdomsarbetslösheten ökar rekordsnabbt och inkomstklyftorna är de högsta sedan SCB började mäta dem. Vänsterpartiet anser att det är det en oacceptabel utveckling. Det hade behövts kraftfulla finanspolitiska stimulanser för att mildra effekten av krisen, men regeringen fortsätter att låna till permanenta skattesänkningar i stället för att kraftsamla för jobben och värna välfärden. Det behövs satsningar för att förbättra ungas levnadsvillkor och då framför allt på jobb, utbildning och bostadsbyggande.

För att ta Sverige ur krisen behövs en ekonomisk politik som framför allt prioriterar jobben. Genom samhällsekonomiskt effektiva investeringar i välfärd, miljöteknik, infrastruktur, en utvecklad industriproduktion och i bostadsinvesteringar och nybyggnation skapar Vänsterpartiet jobb och tar Sverige ur krisen. Satsningar på reguljära jobb samtidigt som varsel och uppsägningar förhindras utgör kärnan i Vänsterpartiets politik.

Lågkonjunkturen innebär att investeringar hotas och skjuts på framtiden. För att motverka det föreslår vi ett investeringsstöd på 8 miljarder kronor till kommunsektorn 2010 för investeringar som hotas i lågkonjunkturen och för investeringar som behöver tidigareläggas för att stimulera ekonomin och skapa arbetstillfällen. Det handlar t.ex. om upprustning av skolor och sjukhus och om infrastrukturen för el, vatten, fjärrvärme, vägar och bostäder. Investeringarna beräknas skapa 12 000 arbetstillfällen.

Investera i välfärden

Regeringens näst intill obefintliga stöd till kommunsektorn har inneburit att krisen slagit hårt mot kommunsektorn. Många har förlorat sina jobb vilket innebär att kvaliteten inom sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen kraftigt försämras. Inom Vänsterpartiet värnar vi kvaliteten i välfärden.

Barngrupperna i förskolan behöver minska, lärartätheten i skolorna behöver öka och hemtjänsten behöver mer tid för att ta hand om de äldre. För att möjliggöra det ökar vi antalet sysselsatta inom kommunsektorn genom ökade generella statsbidrag och tillfälligt konjunkturstöd. Vi ökar antalet offentliga jobb, som också är det mest samhällsekonomiskt effektiva sättet att skapa jobb på. Vårt tillskott är på 10 miljarder kronor mer än vad regeringen avsätter 2010, vilket motsvarar 20 000 anställda. De därpå följande åren avsätter vi 35 miljarder kronor mer än regeringen, vilket motsvarar 40 000 respektive 30 000 anställda.

Vänsterpartiet anser att det behövs satsningar på kompetensutveckling inom äldre- och handikappomsorgen. Vi föreslår därför ett välfärdslyft. Det behövs en långsiktig satsning som möjliggör kvalitetsförstärkningar genom att fler anställda får relevant utbildning så att de kan utveckla sitt arbete i handikappomsorgen.

Ett flertal kommuner uppger att det är brist på hyresrätter. Vänsterpartiet vill bygga bort bostadsbristen och inför därför ett investeringsbidrag. Vi satsar drygt 4 miljarder kronor och målet är ca 40 000 nya bostäder per år varav 20 000 ska vara hyresrätter. Varje byggmiljard motsvarar minst 1 000 nya jobb.

Vi anser vidare att det behövs en genomgripande kritisk granskning av privatiseringarnas samhällsekonomiska effekter. Kommunal granskning av hemtjänst- och förskoleföretag visade att vart femte företag hade anmärkningar för obetald skatt, moms eller skulder, och 60 % saknade kollektivavtal. Det är således oseriösa företag som på bräckliga grunder bedriver central välfärdsverksamhet med vinstsyfte.

Effektivare klimat- och miljöarbete

För att ta Sverige ur krisen behöver vi satsa samtidigt som det behövs en nödvändig miljö- och klimatomställning. Därför anser vi inom Vänsterpartiet anser att Sverige ska satsa på en Green New Deal, ett grönt stimulanspaket som innehåller satsningar på svensk sol- och vindkraft, en utbyggd järnvägstrafik med satsningar bl.a. på höghastighetsbanor och ökat banunderhåll, en utökning av kollektivtrafiken, klimatsmarta hyreshus, ny miljöteknik, landsbygdsutveckling och en grön svensk fordonsindustri. Genom investeringarna i infrastruktur skapar vi 4 500 nya jobb.

Vänsterpartiet är vidare positivt till förslag om finansieringsmekanismer, t.ex. avgift på flyg, sjöfart och utsläppshandel, för att samla medel för utvecklingsländernas anpassning till klimatförändringar. Förslag som Sverige hittills har varit kallsinnigt till. Vi anser att Sverige ska vara kraftigt

drivande för att en ny finansieringsmekanism kommer till stånd. För ett mer målstyrt, effektivt och transparent klimatpolitiskt arbete anser vi att Sverige ska inrätta en statlig klimatbudget, i likhet med Storbritannien, utifrån de klimatpolitiska målen.

En arbetsmarknad för alla

Inom Vänsterpartiet för vi en politik för allas rätt till arbete. Vi satsar på beprövat effektiva åtgärder som komvux och arbetsmarknadsutbildningar och på att återinföra rekryteringsbidraget. Ungas arbetsmarknad ska stärkas genom t.ex. kunskapslyft för unga arbetslösa, arbetsmarknadsutbildningar och ett generationsväxlingsprogram för att inte en hel generation unga ska hamna utanför. Sverige står inför en stor generationsväxling på arbetsmarknaden. För att hantera den genomför Vänsterpartiet riktade insatser och utbildnings- och kompetenshöjande åtgärder som bidrar till att slussa in yngre personer i arbetslivet där pensionsavgångarna kommer att bli många framöver.

Sverige tillhörde de länder som borde ha klarat sig relativt billigt undan krisen, med starka offentliga finanser och stora löpande överskott i bytesbalansen. Både offentliga och andra stimulansförslag har varit i stort sett obefintliga jämfört med de största EU-länderna, vilket är en förklaring till att hushållens konsumtion utvecklats svagare än EU-snittet. En central förklaring är regeringens försämringar av arbetslöshetsförsäkringen som inte längre ger en skäligen inkomstrygghet och där det blivit både svårare och dyrare att vara med. Regeringen har skapat en ny otrygghet i Sverige.

Fackets legitimitet har undergrävts och makten förflyttats från löntagar-kollektivet till arbetsgivarna. Dessutom tvingar regeringen ut sjuka människor på arbetsmarknaden genom utförsäkring från sjukförsäkringen. Vänsterpartiet stärker och förbättrar i stället inkomstförsäkringarna så att de motsvarar människors behov av trygghet. Dessutom sänker vi avgiften till a-kassan och inför skattereduktion för a-kassan och fackföreningsavgiften.

Vänsterpartiets skattepolitik är utformad för att få fler människor i arbete, trygga välfärden, omfördela resurser och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Regeringen har på mycket kort tid genomfört stora skattesänkningar som varit ineffektiva och orättvisa och som leder till en lönepress nedåt samtidigt som de skapat en växande klyfta mellan olika grupper i samhället. Vi inom Vänsterpartiet vill se ett mer rättvist skattesystem som motverkar de växande inkomstklyftorna. Vi föreslår höjd inkomstskatt vid högre inkomster genom ett begränsat grundavdrag. Med Vänsterpartiets inkomstskatteförslag kommer nya grupper som i dag inte får del av regeringens jobbskatteavdrag att få skattesänkningar. Det gäller t.ex. pensionärer och människor som har sjuk- eller arbetslöshetsersättningar, medan de som arbetar och tjänar upp till 20 000 kr får betala samma skatt som i dag. För Vänsterpartiet är likformigheten i skattesystemet central, ingen ska diskrimineras.

Industri- och näringspolitik

I en globaliserad värld är samhällets framtid, liksom sysselsättningen, beroende av att industri- och tjänsteproduktionen hela tiden förnyas. Det kräver ett medvetet agerande från statens sida när det gäller utbildning, infrastrukturinvesteringar och riskkapital samt hårdare kontroll över den finansiella marknaden. Det är naivt att tro att finansbranschens önskemål sammanfaller med vad som är bäst för samhällsekonomin. Vänsterpartiet vill därför tillsätta en bred parlamentarisk utredning – en finanskommision – i syfte att förutsättningslöst se över den finansiella sektorns reglering.

Vi anser att staten bör ta ett större ansvar för den finansiella infrastrukturen avseende betalningssystem, finansiella marknadsplatser, clearingverksamhet m.m. Genom ett ökat statligt ägande av banker och en finansiell infrastruktur kan vi i högre grad garantera att kreditförsörjningen fungerar ansvarsfullt, att nödvändiga investeringar blir av och att de värsta formerna av spekulation begränsas. Vänsterpartiet vill därför öka statens ägande i Nordea och att SBAB:s verksamhet utvidgas med t.ex. lokala bankkontor. Vi vill dessutom underlätta bildandet av nya lokala sparbanker.

Gemensamma förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Utöver den inriktning som presenterats ovan har Vänsterpartiet ett antal gemensamma förslag tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet på strategiskt viktiga områden.

För att förbättra särskilt de innovativa små och medelstora företagens tillgång på riskkapital bör en riskkapitalfond skapas genom en extra utdelning från Vattenfall på 5 miljarder kronor. Det behövs också offensiva investeringar för att stärka besöksnäringen och att staten i samarbete med kommuner, föreningar och företag tar ett ökat ansvar för att locka besökare till Sverige.

I syfte att motverka ungdomsarbetslösheten bör en omfattande satsning göras med bl.a. praktikplatser, utbildningsplatser, lärlingsplatser och första-jobbetavdrag. Sammanlagt bör 3,3 miljarder kronor avsättas 2010, 4 miljarder kronor 2011 och 2,3 miljarder kronor 2012 i satsningen på unga.

Ett miljöfordonspaket bör sjösättas i syfte att minska bilismens miljöpåverkan och bidra till att vi når våra klimatmål samtidigt som svensk fordonsindustris konkurrenskraft förstärks.

Ett utvidgat tidsbegränsat ROT-avdrag bör införas för att också inkludera flerfamiljshus och för att särskilt främja energi- och miljöbesparande åtgärder. Totalt tillförs 2,5 miljarder kronor per år för 2010–2012. I syfte att modernisera och förbättra arbetsmiljön i landets skolor införs också en s.k. skol-ROT vid renovering av skollokaler. För detta avsätts 400 miljoner kronor per år 2010-2012.

Vi anser att den samlade beskattningen av fastigheter bör utformas på ett sätt som bidrar till ett utifrån fördelningspolitiska hänsyn bättre skattesystem. Den totala finansiella effekten blir noll då förslaget handlar om omfördelningar inom fastighetsskattesystemet.

Ett program bör genomföras för effektivisering av statliga myndigheter i form av exempelvis effektiviserad fastighetsanvändning och ökad samordning men även nedläggning och hopslagning av myndigheter. Sammantaget beräknas besparingen bli 2,9 miljarder kronor under budgetperioden. Därutöver bör också ett program mot skattefusk och ekobrott sjösättas.

Offentliga finanser

Vi anser att full sysselsättning ska vara det övergripande och överordnade målet för den ekonomiska politiken. Det ramverk och de institutionella förhållanden som för tillfället omgärdar finans- och penningpolitiken försvårar en politik för full sysselsättning. Vi tror inte att dessa ramverk är de mest ändamålsenliga för att understödja en politik för full sysselsättning och en i övrigt god makroekonomisk utveckling.

De svenska offentliga finanserna hör i dag till de starkare i världen och vi i Vänsterpartiet anser att överskottsmalet spelat ut sin roll. Även Finanspolitiska rådet kritiserar överskottsmalet för att vara otydligt. Vi föreslår att målet ersätts med ett mål för de offentliga finanserna där de i normalfallet ska vara i balans över en konjunkturcykel.

Vi ifrågasätter också systemet med utgiftstak som gör det svårare att t.ex. motverka lågkonjunkturen med en aktiv arbetsmarknadspolitik. Vi anser vidare att utformningen av kommunsektorns balanskrav skadar såväl kommunernas verksamhet som en god och balanserad samhällsekonomisk utveckling. Kommunerna måste själva få utforma sin ekonomi och därigenom få bättre planeringsförutsättningar.

Vidare anser vi att det bör införas en investeringsbudget för investeringar i infrastruktur. Nuvarande förfaringsätt är mycket märkligt och riskerar att leda till att viktiga samhällsinvesteringar inte kommer till stånd.

Vänsterpartiet anser vidare att Riksbankens penningpolitik ska understödja det övergripande målet om full sysselsättning i den ekonomiska politiken, i stället för att vägledas av målet om prisstabilitet, vilket riskerar att motverka finanspolitiska åtgärder för att öka sysselsättningen. Riksbankens räntebeslut bör underställas riksbanksfullmäktige för att få till stånd en samverkande finans- och penningpolitik som understödjer det övergripande målet om full sysselsättning.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen godkänner Vänsterpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Miljöpartiet föreslår i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1, 7, 10–12 och 14–19,

2009/10:N388 av Tina Ehn m.fl. (mp) yrkande 11 och

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 4 och avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 1 och motionerna

2009/10:Fi204 av Ulla Andersson m.fl. (v),

2009/10:Fi210 av Ulla Andersson m.fl. (v),

2009/10:Fi231 av Luciano Astudillo (s),

2009/10:Fi234 av Carina Hägg (s),

2009/10:Fi236 av Lennart Axelsson (s),

2009/10:Fi240 av Hans Olsson m.fl. (s),

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1, 10, 11, 19, 23, 26, 29–31, 33 och 34,

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 9, 11, 13–15, 17 och 18,

2009/10:Fi285 av Jan Ericson (m),

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1,

2009/10:So582 av Elina Linna m.fl. (v) yrkande 6 och

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 11 och 36.

Ställningstagande

Grön omställning en effektivare väg ur krisen

Världen och Sverige befinner sig i en djup konjunktursvacka och en global klimat- och miljökrisis. Moderna idéer, mod och initiativkraft behövs för att bygga en mer hållbar värld för framtiden. I ett historiskt perspektiv utgör kriser ofta ett tillfälle där man kan se tydliga trender. Allt fler inser att samhället måste omformas och att ekonomisk utveckling och skapandet av nya jobb framöver måste gå hand i hand med omställning. För att möta konjunkturedgången och klimat- och miljökrisen på ett offensivt sätt bör 43 miljarder kronor satsas under budgetperioden för att tidigarelägga investeringar i hållbar infrastruktur, ny teknik, en hållbar energiförsörjning och energieffektivisering. Sammantaget beräknas 70 000 gröna helårsarbeten skapas till följd av dessa förslag. En grön omställning skulle stärka Sverige långsiktigt och skapa förutsättningar för en hållbar ekono-

misk utveckling. Satsningar på forskning och utveckling av ny teknik skapar både nya jobb och nya affärsmöjligheter. Investeringar i klimatsmart infrastruktur minskar klimatutsläppen samtidigt som framkomligheten och bekvämligheten ökar. Jag anser att kvaliteten och kapaciteten i järnvägsnätet bör förbättras genom ökat underhåll och genomförande av ett stort antal projekt, exempelvis höghastighetsjärnvägen Götalandsbanan och Ostlänken samt Norrbotniabanen. Jag anser också att det behövs breda energieffektiviseringsprogram för att minska energianvändningen och samtidigt sänka energikostnaderna för den offentliga sektorn, företagen och hushållen. 1 miljard kronor bör satsas under tre år för att skapa en stark svensk solenergimarknad, som både kan utveckla ny teknik och få i gång en svensk solenergiindustri. Vidare bör målet vara att minst 10 TWh biogas ska produceras före 2015 och att minst en biogasmack ska finnas i varje kommun senast 2020. För att få skjuts på biogasmarknaden bör ett nationellt biogasprogram sjösättas. Fordonsindustrin har drabbats hårt av den ekonomiska nedgången. För att klara omställningen till ett hållbart samhälle är en modernisering av fordonsindustrin viktig. Omställningen av fordonsindustrin bör ske både genom ekonomiska styrmedel och genom investeringar samt genom forskning och utveckling.

En ansvarsfull skattepolitik

Jag anser att det behövs en skattepolitik som syftar till att ge människor ökad frihet, större rättvisa och drivkraft att medverka till ett hållbart samhälle. Skattepolitiken måste anpassas till de utmaningar som samhället står inför. Skattepolitiken ska i större utsträckning än i dag användas för att klara klimat- och miljömålen. Offensiva miljöskatter är beprövade och har visat goda resultat. De klimat- och energirelaterade skatterna bör höjas med drygt 20 miljarder kronor under budgetperioden. Dessa skattehöjningar innebär samtidigt att Miljöpartiet inte anser att kraftigt höjda inkomstskatter vare sig är nödvändiga, möjliga eller önskvärda. Miljöpartiets ambition är att låg- och medelinkomsttagare inte bör få någon inkomstskattehöjning. Miljöpartiet avvisar ett fjärde steg i jobbskatteavdraget. Det är orimligt att fortsätta att sänka skatten för dem som jobbar samtidigt som allt fler drabbas av arbetslöshet. För att öka progressiviteten i skattesystemet och för att finansiera angelägna reformer bör det nuvarande jobbskatteavdraget trappas av vid månadsinkomster över 43 000 kr. Jag anser också att klyftan mellan skatt på pension och skatt på arbete bör minska. Vidare anser jag att det bör införas en skattereduktion för föräldralediga i syfte att minska den orimliga skillnaden i vilken skatt man betalar när man är föräldraledig respektive när man jobbar. Jag instämmer för övrigt i Finanspolitiska rådets kritik, i kommentarerna till budgetpropositionen för 2010, av regeringens språkbruk när det gäller att motivera olika reformer, exempelvis jobbskatteavdraget, som "strukturellt riktiga" i stället för att tydliggöra de målkonflikter som kan finnas mellan ökad sysselsättning och fördelningsmässiga hänsyn.

Mänskligare trygghetssystem och kvalitet i välfärden

Miljöpartiet vill föra en politik för mänskligare trygghetssystem. Målet är att fler ska omfattas och att risken att bli utförsäkrad ska minska. På sikt bör taket i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen vara detsamma, och båda systemen ska finansieras solidariskt över skattsedeln. Alla som riskerar arbetslöshet eller sjukdom ska känna att det finns robusta trygghetssystem som fångar upp dem som tillfälligtvis inte kan arbeta. Jag anser att det bör införas ett system med s.k. arbetslivstrygghet. Systemet innebär att sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen slås ihop till ett nytt trygghetssystem som är skattefinansierat och där ersättningsnivåerna stegvis harmoniseras. Syftet är att skapa större helhetssyn, effektivitet och individfokus i socialförsäkringssystemet. Som ett första steg på vägen mot arbetslivstrygghet bör ett antal förändringar göras i dagens system som avhjälpjer en del akuta problem. Jag anser att alla som är sjuka ska få sjukpenning, och den borte gränsen i den förlängda sjukpenningen ska slopas. Arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring vid tillfällig arbetslöshet. Ersättningen under tillfällig arbetslöshet och taket i försäkringen bör höjas. Studerandevillkoret bör återinföras.

Kvaliteten i välfärden måste förbättras. Kommunerna måste ges rimliga planeringsförutsättningar och konjunkturstödet till kommunerna förlängas. Miljöpartiet vill satsa 4,6 miljarder kronor mer än regeringen i riktade statsbidrag till kommunerna 2010, 6,6 miljarder kronor mer 2011 och 6,7 miljarder kronor mer 2012. Ytterligare 3 miljarder kronor aviseras i konjunkturstöd till kommunsektorn 2011 och 2 miljarder kronor 2012. Från 2013 bör statsbidragen höjas permanent med 2 miljarder kronor. Sammanlagt innebär detta att 23 miljarder kronor mer tillförs kommunsektorn under 2010–2012 jämfört med regeringens förslag.

Miljöpartiet anser att det behövs en stor reform för högre kvalitet i högskolan. Medel ska avsättas för höjd kvalitet i undervisningen, för höjt studiemedel och för att förbättra studenternas kontakt med arbetslivet. Skolorna bör tillföras medel för att kunna utveckla mer individualiserad utbildning. Lärarlyftet bör förstärkas, och satsningar bör göras på ämnesundervisning på modersmål. Totalt satsar Miljöpartiet 2,3 miljarder kronor under budgetperioden för att höja kvaliteten i skolan. Ett nytt stöd, utbildningsvikariat, bör införas i syfte att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Stödet riktas till dem som har anställning men som vill ta steget att vidareutbilda sig. Friåret bör återinföras från 2012. Arbetet med jämställdhet, mångfald, antidiskriminering och lika rätt ska prioriteras.

För Miljöpartiet är ett rikt och mångfasetterat kulturliv en av nycklarna till mänsklig livskraft. Miljöpartiet vill satsa på kulturen, bl.a. genom att bygga ut regionala kulturfonder och regionala kulturcentrum. Sammanlagt bör 1,8 miljarder kronor mer anslås på kulturområdet under budgetperioden jämfört med regeringens förslag.

Sjukvårdspolitiken behöver bygga mer på förebyggande och hälsofrämjande principer. Genom att ha ett folkhälsoperspektiv i fokus på alla nivåer kan vi uppnå en bättre sammantagen hälsa till lägre kostnader.

För att skapa möjligheter för fler småbarnsföräldrar att gå ned i arbetstid vill Miljöpartiet införa en ny del i föräldraförsäkringen kallad barntid. Reformen ger fler människor möjlighet att minska sin arbetstid utan att förlora kontakten med arbetslivet.

Entreprenörskap och nya företag

För att vi ska kunna utveckla det moderna Sverige och komma tillbaka i jobb och framtidstro behövs människor som vågar starta och driva företag. Entreprenören och företagaren måste ges de bästa förutsättningarna att bygga och utveckla samhället. Jag anser att det behövs flera reformer i syfte att stimulera företagandet. Socialavgifterna bör sänkas generellt med 10 procentenheter för småföretag, och soloföretagare bör få en nedsättning för den först anställda. Jag anser också att det behövs skatteincitament för att främja forskning och utveckling, i likhet med vad som införts i de flesta OECD-länder. För att underlätta övergången från att vara anställd till att starta näringsverksamhet bör det införas ett nytt stöd, företagsvikariat. Förslaget har jobbfokus och syftar till rörlighet och inträde på arbetsmarknaden.

Internationellt bistånd och ett fredsfrämjande insatsförsvaret

Den ekonomiska nedgången är global och drabbar många fattiga länder hårt. De rika länderna har ett ansvar för att finansiera klimatinvesteringar i fattigare länder och att bidra till klimatanpassning. Miljöpartiet anser att det behövs större satsningar på bistånd och fattigdomsbekämpning, en mer öppen migrationspolitik och större satsningar på klimatåtgärder internationellt jämfört med regeringen.

Omvandlingen av det svenska försvaret från ett invasionsförsvaret till ett modernt, fredsfrämjande insatsförsvaret bör fortsätta. Miljöpartiets budgetalternativ medför besparingar på närmare 6 miljarder kronor under budgetperioden. Samtidigt vill Miljöpartiet satsa 380 miljoner kronor på fredsfrämjande insatser och 553 miljoner kronor på kustbevakningen. Båda satsningarna handlar om ökade ambitionsnivåer internationellt.

Gemensamma förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet

Utöver den inriktning som presenterats ovan har Miljöpartiet ett antal gemensamma förslag tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet på strategiskt viktiga områden.

För att förbättra särskilt de innovativa små och medelstora företagens tillgång på riskkapital bör en riskkapitalfond skapas genom en extra utdelning från Vattenfall på 5 miljarder kronor. Det behövs också offensiva

investeringar för att stärka besöksnäringen och att staten i samarbete med kommuner, föreningar och företag tar ett ökat ansvar för att locka besökare till Sverige.

I syfte att motverka ungdomsarbetslösheten bör en omfattande satsning göras med bl.a. praktikplatser, utbildningsplatser, lärlingsplatser och första-jobbetavdrag. Sammanlagt bör 3,3 miljarder kronor avsättas 2010, 4 miljarder kronor 2011 och 2,3 miljarder kronor 2012 i satsningen på unga.

Ett miljöfordonspaket bör sjösättas i syfte att minska bilismens miljöpåverkan och bidra till att vi når våra klimatmål samtidigt som svensk fordonsindustris konkurrenskraft förstärks.

Ett utvidgat tidsbegränsat ROT-avdrag bör införas för att också inkludera flerfamiljshus och för att särskilt främja energi- och miljöbesparande åtgärder. Totalt tillförs 2,5 miljarder kronor per år för 2010–2012. I syfte att modernisera och förbättra arbetsmiljön i landets skolor införs också en s.k. skol-ROT vid renovering av skollokaler. För detta avsätts 400 miljoner kronor per år 2010–2012.

Vi anser att den samlade beskattningen av fastigheter bör utformas på ett sätt som bidrar till ett utifrån fördelningspolitiska hänsyn bättre skattesystem. Den totala finansiella effekten blir noll då förslaget handlar om omfördelningar inom fastighetsskattesystemet.

Ett program bör genomföras för effektivisering av statliga myndigheter i form av exempelvis effektiviserad fastighetsanvändning och ökad samordning men även nedläggning och hopslagning av myndigheter. Sammantaget beräknas besparingen bli 2,9 miljarder kronor under budgetperioden. Därutöver bör också ett program mot skattefusk och ekobrott sjösättas.

Offentliga finanser

Miljöpartiet står bakom det finanspolitiska ramverket med överskottsmål för den offentliga sektorn och utgiftstak för statens budget. Miljöpartiet är, i likhet med Finanspolitiska rådet, kritiskt mot att regeringen kringgår intentionerna bakom utgiftstaket genom att än en gång hänföra utgifter som avser 2010 till 2009. Detta urholkar trovärdigheten för utgiftstaket. Miljöpartiet gör ingen annan bedömning än regeringen när det gäller möjligheten att klara överskottsmålet de kommande åren. Sammantaget innebär Miljöpartiets förslag att det finansiella sparandet är i genomsnitt 0,5 miljarder kronor starkare än regeringens 2010–2012. Den offentliga sektorns inkomster är 17,2 miljarder kronor högre än regeringens 2010, och utgifterna är 16,7 miljarder kronor högre 2010. För 2011 är inkomsterna 32,8 miljarder kronor högre och utgifterna 32,3 miljarder kronor högre. För 2012 är inkomsterna 42,2 miljarder kronor högre och utgifterna 42 miljarder kronor högre.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen godkänner Miljöpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

4. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010, punkt 2 (s)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Jörgen Hellman (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010

a) Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 1 059 miljarder kronor för 2010, 1 092 miljarder kronor för 2011 och 1 098 miljarder kronor för 2012 samt godkänner beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2010, 2011 och 2012 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2, 3 och 9 samt avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 2, 3 och 9 samt motionerna

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2 och 3 samt

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 2.

b) Statsbudgetens utgifter på utgiftsområden

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2010 i enlighet med vad Socialdemokraterna föreslår i tabell 3.3 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5 och

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 5 och motionerna

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 5 och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 4.

c) Statsbudgetens övriga utgifter

Riksdagen bifaller proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 11 och 12 samt motion

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 6 och

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 6 och motionerna

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 7 och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 5.

d) Statsbudgetens skatteinkomster

Riksdagen godtar Socialdemokraternas förslag på skatteområdet. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 4 i denna del, 12–18, 20–22, 24, 25, 27, 28 och 32 samt

2009/10:Ub557 av Marie Granlund m.fl. (s) yrkande 22 och

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 4, 17 och 18, alla i denna del, och motionerna

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 4 i denna del, 10, 12 och 16,

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 3 i denna del, 8, 9 och 13,

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2–12, 14–27, 29–36, 38–41 och 44,

2009/10:Sk412 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1–4,

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 107 och

2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3.

e) Statsbudgetens övriga inkomster

=Utskottet.

f) Statsbudgetens totala inkomster

Riksdagen godtar beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2010 i enlighet med Socialdemokraternas alternativ i tabell 3.6 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 4 i denna del och avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 4 i denna del och motionerna

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 4 i denna del och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del.

g) Ålderspensionssystemet

Riksdagen godtar beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2010 i enlighet med Socialdemokraternas förslag i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 7 och

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 7 och motionerna

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8 och

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 45.

Ställningstagande

Vi anser att Socialdemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftsramar och beräkning av statsinkomster för 2010. Det innebär att fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 ska göras på det sätt som föreslås i Socialdemokraternas motion Fi260 och som framgår av tabell 3.3 i betänkandet. Utgiftstaken för staten 2010–2012 fastställs i enlighet med förslagen i motionen. Statsbudgetens inkomster ska beräknas till de belopp som framgår av tabell 3.6 i betänkandet. Slutligen stöder vi även Socialdemokraternas övriga förslag i detta sammanhang. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

5. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010, punkt 2 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010

a) Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn

Riksdagen avslår regeringens förslag till utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2010, 2011 och 2012 samt avslår regeringens förslag att godkänna beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2010, 2011 och 2012. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2 och 3 samt

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 2, 3 och 9 samt motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2, 3 och 9 samt

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 2.

b) Statsbudgetens utgifter på utgiftsområden

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2010 i enlighet med vad Vänsterpartiet föreslår i tabell 3.3 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 5 och

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 5 och motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5 och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 4.

c) Statsbudgetens övriga utgifter

Riksdagen bifaller proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 12 och motion

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 7 och

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 6 och 11 samt motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 6 och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 5.

d) Statsbudgetens skatteinkomster

Riksdagen godtar Vänsterpartiets förslag på skatteområdet. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 4 i denna del, 10, 12 och 16,

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2–12, 14–27, 29–36, 38–41 och 44,

2009/10:Sk412 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1–4,
2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 107 och
2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3 och
avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 4, 17 och 18,
alla i denna del, och motionerna
2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 4 i denna del, 12–
18, 20–22, 24, 25, 27, 28 och 32,
2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 3 i
denna del, 8, 9 och 13 samt
2009/10:Ub557 av Marie Granlund m.fl. (s) yrkande 22.

e) Statsbudgetens övriga inkomster

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som
anförs i reservationen om jämställdhetsbonus och anställningsstöd.
Därmed bifaller riksdagen motion
2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 42 och 43.

f) Statsbudgetens totala inkomster

Riksdagen godtar beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2010
i enlighet med Vänsterpartiets alternativ i tabell 3.6 i betänkandet.
Därmed bifaller riksdagen motion
2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 4 i denna del och
avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 4 i denna del och
motionerna
2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 4 i denna del och
2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 3 i denna
del.

g) Ålderspensionssystemet

Riksdagen godtar beräkningen av utgifterna för ålderspensionssyste-
met vid sidan av statsbudgeten för 2010 i enlighet med Vänsterparti-
ets förslag i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 8 och
2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 45 och
avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 7 och motion
2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser att Vänsterpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska poli-
tiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftsramar
och beräkning av statsinkomster för 2010. Det innebär att fördelningen av
utgifter på utgiftsområden för 2010 ska göras på det sätt som föreslås i
Vänsterpartiets motion Fi261 och som framgår av tabell 3.3 i betänkandet.
Regeringens förslag till utgiftstak för 2010–2012 avstyrks. Statsbudgetens
inkomster ska beräknas till de belopp som framgår av tabell 3.6 i betänkan-

det. Slutligen stöder vi även Vänsterpartiets övriga förslag i detta sammanhang. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

6. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010, punkt 2 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av statsbudgetens inkomster 2010

a) Utgiftstak för staten och den offentliga sektorn

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 1 037 miljarder kronor för 2010, 1 068 miljarder kronor för 2011 och 1 099 miljarder kronor för 2012. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 2 och avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 2, 3 och 9 samt motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2, 3 och 9 samt 2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2 och 3.

b) Statsbudgetens utgifter på utgiftsområden

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2010 i enlighet med vad Miljöpartiet föreslår i tabell 3.3 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 4 och avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 5 och motionerna 2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5 och 2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 5.

c) Statsbudgetens övriga utgifter

Riksdagen bifaller proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 11 och 12 samt motion

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 5 och avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 6 och motionerna 2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 6 och 2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 7.

d) Statsbudgetens skatteinkomster

Riksdagen godtar Miljöpartiets förslag på skatteområdet. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 3 i denna del, 8, 9 och 13 samt avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkterna 4, 17 och 18, alla i denna del, och motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 4 i denna del, 12–18, 20–22, 24, 25, 27, 28 och 32,

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 4 i denna del, 10, 12 och 16,

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 2–12, 14–27, 29–36, 38–41 och 44,

2009/10:Sk412 av Marie Engström m.fl. (v) yrkandena 1–4,

2009/10:Ub557 av Marie Granlund m.fl. (s) yrkande 22,

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 107 och

2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3.

e) Statsbudgetens övriga inkomster

=Utskottet.

f) Statsbudgetens totala inkomster

Riksdagen godtar beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2010 i enlighet med Miljöpartiets alternativ i tabell 3.6 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 3 i denna del och

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 4 i denna del och motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 4 i denna del och

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 4 i denna del.

g) Ålderspensionssystemet

=Utskottet.

Ställningstagande

Jag anser att Miljöpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftsramar och beräkning av statsinkomster för 2010. Det innebär att fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2010 ska göras på det sätt som föreslås i Miljöpartiets motion Fi262 och som framgår av tabell 3.3 i betänkandet. Regeringens förslag till utgiftstak för 2010–2012 avstyrks. Statsbudgetens inkomster ska beräknas till de belopp som framgår av tabell 3.6 i betänkandet. Slutligen stöder vi även Miljöpartiets övriga förslag i detta sammanhang. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

7. Fördelning av utgifter 2011 och 2012, punkt 3 (s)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Jörgen Hellman (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 8 och

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 8 och motionerna

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6 och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för 2011 och 2012 ska göras i enlighet med Socialdemokraternas förslag, vilket framgår av tabellerna 4.1 och 4.2 i betänkandet. Därmed tillstyrker vi Socialdemokraternas motion Fi260 i här aktuella delar. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

8. Fördelning av utgifter 2011 och 2012, punkt 3 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen beslutar att godkänna den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6 och

avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 8 och motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 8 och

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 6.

Ställningstagande

Jag anser att den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för 2011 och 2012 ska göras i enlighet med Vänsterpartiets förslag, vilket framgår av tabellerna 4.1 och 4.2 i betänkandet. Därmed tillstyrker jag Vänsterpartiets motion Fi261 i här aktuella delar. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

9. Fördelning av utgifter 2011 och 2012, punkt 3 (mp)
av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 6 och avslår proposition 2009/10:1 Finansplanen punkt 8 och motionerna

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 8 och

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6.

Ställningstagande

Jag anser att den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för 2011 och 2012 ska göras i enlighet med Miljöpartiets förslag, vilket framgår av tabellerna 4.1 och 4.2 i betänkandet. Därmed tillstyrker jag Miljöpartiets motion Fi262 i här aktuella delar. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (s, v, mp)

Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Ulla Andersson (v), Jörgen Hellman (s), Christina Zedell (s) och Mats Perftoft (mp) anför:

Vi i Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har flera gemensamma förslag i våra budgetmotioner på ett antal strategiskt viktiga områden. Utskottsmajoriteten har, mot vår uttryckliga önskan, valt att behandla dessa förslag integrerat med våra övriga förslag under punkt 1 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Vi står fast vid de gemensamma förslagen och har i våra respektive reservationer tillstyrkt dem.

För att förbättra särskilt de innovativa små och medelstora företagens tillgång på riskkapital bör en riskkapitalfond skapas, genom en extra utdelning från Vattenfall på 5 miljarder kronor. Det behövs också offensiva investeringar för att stärka besöksnäringen och att staten i samarbete med kommuner, föreningar och företag tar ett ökat ansvar för att locka besökare till Sverige.

I syfte att motverka ungdomsarbetslösheten bör en omfattande satsning göras med bl.a. praktikplatser, utbildningsplatser, lärlingsplatser och första-jobbetavdrag. Sammanlagt bör 3,3 miljarder kronor avsättas 2010, 4 miljarder kronor 2011 och 2,3 miljarder kronor 2012 i satsningen på unga.

Ett miljöfordonspaket bör sjösättas i syfte att minska bilismens miljöpåverkan och bidra till att vi når våra klimatmål samtidigt som svensk fordonsindustris konkurrenskraft förstärks.

Ett utvidgat tidsbegränsat ROT-avdrag bör införas för att också inkludera flerfamiljshus och för att särskilt främja energi- och miljöbesparande åtgärder. Totalt tillförs 2,5 miljarder kronor per år för 2010–2012. I syfte att modernisera och förbättra arbetsmiljön i landets skolor införs också en s.k. skol-ROT vid renovering av skollokalerna. För detta avsätts 400 miljoner kronor per år 2010–2012.

Vi anser att den samlade beskattningen av fastigheter bör utformas på ett sätt som bidrar till ett utifrån fördelningspolitiska hänsyn bättre skattesystem. Den totala finansiella effekten blir noll då förslaget handlar om omfördelningar inom fastighetsskattesystemet.

Ett program bör genomföras för effektivisering av statliga myndigheter i form av exempelvis effektiviserad fastighetsanvändning, ökad samordning och även nedläggning och hopslagning av myndigheter. Sammantaget beräknas besparingen bli 2,9 miljarder kronor under budgetperioden. Därutöver bör också ett program mot skattefusk och ekobrott sjösättas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:1 Budgetpropositionen för 2010 Finansplanen:

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som regeringen föreslår (avsnitt 1).
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 989 miljarder kronor för 2009, 1 024 miljarder kronor för 2010 och 1 054 miljarder kronor för 2011 (avsnitt 4.6).
3. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 1 074 miljarder kronor för 2012 (avsnitt 4.6).
4. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2010 (avsnitt 7.3.1 och bilaga 1 avsnitt 2).
5. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2010 i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 8.1.1 tabell 8.2).
6. Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2010 (avsnitt 8.1.1 tabell 8.2).
7. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten för 2010 (avsnitt 8.1.1 tabell 8.2).
8. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 8.1.2 tabell 8.3).
9. Riksdagen godkänner beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2010, 2011 och 2012 (avsnitt 8.5).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning (avsnitt 9.1).
11. Riksdagen godkänner beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för 2010 (avsnitt 9.1 tabell 9.1).
12. Riksdagen godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2010 (avsnitt 9.1 tabell 9.1).
13. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 32 500 000 000 kronor (avsnitt 11.1.1).
14. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 19 800 000 000 kronor (avsnitt 11.1.2).

15. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 för Sjunde AP-fondens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 5 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 185 000 000 kronor (avsnitt 11.1.3).
16. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010, med de begränsningar som följer av 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten, besluta att ett ramanslag, med undantag för anslag anvisade för förvaltningsändamål, får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas samt om överskridandet ryms inom utgiftstaket för staten (avsnitt 11.4).
17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift (avsnitt 3.1 och 7.2.2.3).
18. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) (avsnitt 3.2 och 7.2.2.3).

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Fi204 av Ulla Andersson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en finanskommision.

2009/10:Fi210 av Ulla Andersson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda privatiseringarnas samhällsekonomiska konsekvenser.

2009/10:Fi231 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en välfärdskommision för minskade klyftor i Sverige.

2009/10:Fi234 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att offentligt redovisa hur mycket av skattebetalarnas pengar som försvinner som vinster till privata företag.

2009/10:Fi236 av Lennart Axelsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om effektiv användning av våra skattepengar.

2009/10:Fi240 av Hans Olsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att motverka orättvisor i välfärden.

2009/10:Fi260 av Mona Sahlin m.fl. (s):

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 1 059 miljarder kronor för 2010 och 1 092 miljarder kronor för 2011 (se avsnitt 9 Sunda offentliga finanser).
3. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 1 098 miljarder kronor för 2012 (se avsnitt 9 Sunda offentliga finanser).
4. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2010 i enlighet med tabell AC.
5. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2010 i enlighet med tabell AA.
6. Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2010 i enlighet med tabell AA.
7. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten för 2010 i enlighet med tabell AA.
8. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 i enlighet med vad som anförs i motionen som riktlinje för regeringens budgetarbete i enlighet med tabell AA.
9. Riksdagen godkänner beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2010, 2011 och 2012 i enlighet med tabell AA.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen av skattepolitiken.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte låna till skattesänkningar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om höjt grundavdrag för pensionärer.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om skattereduktion i arbetslöshetsförsäkringen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om förmögenhetsskatt.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om skattereduktioner för arbetsgivare som anställer arbetslösa unga.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om förstajobbetavdrag för arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa unga.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om sänkt skatt för entreprenörer som anställer.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skatteavdrag för hushållsnära tjänster.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om riskkapitalavdrag.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tonnageskatt.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om koldioxidskatt.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skatt på handelsgödsel.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om energiinvesteringar och energiskatter.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om avdrag för havsbaserad vindkraft.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om miljöskatt för fluorerade gaser.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att effektivisera statliga myndigheter.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett ROT-avdrag.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett ROT-avdrag för skollokaler.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett program för jobb, utbildning och praktik till unga.

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett program mot skattefusk.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett program för besöksnäringen.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om en förändrad fastighetsskatt.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till inrättande av en ny riskkapitalfond.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett program för att uppmuntra omställningen till fler miljöfordon.

2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen beslutar att godkänna utgångspunkterna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 5.7).
2. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2010 och 2011.
3. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att godkänna beräkningen av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2010, 2011 och 2012.
4. Riksdagen beslutar om förändrade inkomster för staten för 2010 enligt uppställning (tabell 14, avsnitt 9.7).
5. Riksdagen beslutar om förändrade utgifter för 2010 enligt uppställning (tabell 16, avsnitt 11).
6. Riksdagen beslutar att godkänna den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 (tabell 16, avsnitt 11).
7. Riksdagen beslutar att godkänna beräkningen av Riksgäldens nettoutlåning i enlighet med vad som anförs i motionen angående investeringsbudget för väg- och järnvägsinvesteringar (avsnitt 5.7.3).
8. Riksdagen beslutar om ökade utbetalningar till ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten i enlighet med vad som anförs i motionen om ökad utbetalning av tilläggspension (tabell 14, avsnitt 11.9).
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om värdesäkring av statsbidragen (avsnitt 5.2.3).
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om ett ROT-avdrag.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om ett program för att uppmuntra omställningen till fler miljöfordon.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om ett ROT-avdrag för skollokaler.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om ett program för jobb, utbildning och praktik till unga.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om ett program för besöksnäringen.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag till inrättande av en ny riskkapitalfond.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om förändrad fastighetsskatt.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett program mot skattefusk.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återkomma med förslag om att effektivisera statliga myndigheter.

2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

1. Riksdagen beslutar om de riktlinjer för den ekonomiska politik och budgetpolitik som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 1 037 miljarder kronor för 2010, 1 068 miljarder kronor för 2011 och 1 099 miljarder kronor för 2012.
3. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2010 i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2010 i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen godkänner beräkningarna av anslagsbehållningar för 2010 i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2011 och 2012 i enlighet med vad som anförs i motionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att effektivisera statliga myndigheter.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett ROT-avdrag.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett ROT-avdrag för skollokalerna.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett program för jobb, utbildning och praktik till unga.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett program mot skattefusk.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett program för besöksnäringen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om en förändrad fastighetsskatt.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om inrättande av en ny riskkapitalfond.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på klimat-, miljö- och energiområdena.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på förändringar av trygghetssystemen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på förbättringar av kvaliteten i välfärden.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag i linje med vad som anförs i avsnittet Skatter.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett program för att uppmuntra omställningen till fler miljöfordon.

2009/10:Fi285 av Jan Ericson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över redovisningsprincipen för infrastrukturinvesteringar.

2009/10:Fi299 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobbskatteavdraget.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i 63 kap. inkomstskattelagen enligt vad som anförs i motionen om förändringar av grundavdraget.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i 65 kap. 5 § inkomstskattelagen enligt vad som anförs i motionen om uppräknings av skiktgränserna.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skattelättnader för utländska nyckelpersoner.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avdrag för dubbel bosättning.
7. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i inkomstskattelagen samt följdändringar i lagen (1197:324) om begränsning av skatt och i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter enligt vad som anförs i motionen om skattereduktion för a-kassa och fackföreningsavgift.
8. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagen om skattereduktion för utgifter för hushållsarbete och lagen om ändring i skattebetalningslagen (1997:483) enligt vad som anförs i motionen om skattereduktion för hushållstjänster.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utformningen av ROT-avdraget.
10. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i socialavgiftslagen enligt vad som anförs i motionen om nedsättning av socialavgifter för unga.
11. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i socialavgiftslagen enligt vad som anförs i motionen om särskild löneskatt.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nystartsjobb och nyfriskjobb.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjda socialavgifter.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reducering av arbetsgivaravgifter och minskade egenavgifter.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkta socialavgifter i soloföretag.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utformningen av fastighetsskatten.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förmögenhetsskatt.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bolagsskatt.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kreditering på skattekonto avseende FoU.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avfallsförbränningsskatten bör vara kvar.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om koldioxidskatt för bränslen som förbrukas i industrianläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om energiskatteavdrag för havsbaserad vindkraft.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om handelsgödsel.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd bensinskatt.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd skatt på diesel.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkt fordonsskatt på landsbygden.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om busstrafik och drivmedelsskatter.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om busstrafik och fordonsskatter.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om busstrafik och trafikförsäkringspremien.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om koldioxidbaserad fordonsskatt.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försäljningsskatt.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om slopad arbetsgivaravgift och förmånsskatt vid inköp av cykel.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatskatt på inrikesflyg.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skatt på fritidsbåtar och sänkt skatt på alky-latbensin.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utfasning av koldioxidskattebefrielsen för torv.

40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd fastighetsskatt på vattenkraft och höjd skatt på termisk effekt i kärnkraftverk.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lotteriskatt.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhetsbonus.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anställningsstöd och kreditering med skatteanknytning.
44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kreditering på skattekonto avseende skol-ROT.
45. Riksdagen beslutar om ökade utbetalningar till ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten i enlighet med vad som anförs i motionen om ökad utbetalning av tilläggspension.

2009/10:Sk412 av Marie Engström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkta arbetsgivaravgifter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkta egenavgifter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkta arbetsgivaravgifter i soloföretag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kreditering på skattekonto för satsning på forskning och utveckling i små och medelstora företag.

2009/10:So582 av Elina Linna m.fl. (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om genomförandet av ett välfärdslyft.

2009/10:Ub557 av Marie Granlund m.fl. (s):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ROT-program för skolan.

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v):

107. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bensin- och dieselskatten ska höjas med 75 öre mellan åren 2008 och 2010, dvs. 25 öre per år.

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nya finansieringsmekanismer för klimatanpassning.

36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i Sverige ska inrättas en statlig klimatbudget som ska läggas utifrån de klimatpolitiska målen.

2009/10:N388 av Tina Ehn m.fl. (mp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett inrättande av en riskkapitalfond genom utdelning från Vattenfall.

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ställa om jobb- och näringspolitiken så att den bidrar till att lösa miljö- och klimatkrisen.

2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa avdragsrätt för medlemskap i a-kassa och fackförbund fr.o.m. den 1 januari 2010.

BILAGA 2

Statsbudgetens utgifter och inkomster 2010

Förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden

Tusental kronor

Utgiftsområde	Utskottets förslag
1 Rikets styrelse	12 104 763
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 170 643
3 Skatt, tull och exekution	9 733 974
4 Rättsväsendet	35 840 193
5 Internationell samverkan	1 958 437
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 501 075
7 Internationellt bistånd	27 019 445
8 Migration	5 751 126
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	58 707 837
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	101 719 373
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 503 000
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	69 913 019
13 Integration och jämställdhet	4 892 844
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	88 358 365
15 Studiestöd	24 106 052
16 Utbildning och universitetsforskning	53 560 766
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	11 362 087
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 545 695
19 Regional tillväxt	3 419 701
20 Allmän miljö- och naturvård	5 244 593
21 Energi	3 157 051
22 Kommunikationer	40 056 327
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	19 082 120
24 Näringsliv	5 499 165
25 Allmänna bidrag till kommuner	75 563 489
26 Statskuldräntor m.m.	23 170 000
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	29 680 044
Summa utgiftsområden	810 621 184
Minskning av anslagsbehållningar	-4 304 607
Summa utgifter	806 316 577
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	21 565 211
Kassamässig korrigering	1 261 000
Summa	829 142 788

Förslag till beräkning av inkomster per inkomsttitel

		1000-tal kronor
Skatt på arbete		864 634 303
1100	Direkta skatter på arbete	477 101 205
1110	<i>Inkomstskatter</i>	555 976 840
	1111 Statlig inkomstskatt	42 088 567
	1115 Kommunal inkomstskatt	513 888 273
1120	<i>Allmän pensionsavgift</i>	87 125 132
	1121 Allmän pensionsavgift	87 125 132
1130	<i>Artistskatt</i>	107 360
	1131 Artistskatt	107 360
1140	<i>Skattereduktioner</i>	-166 108 127
	1141 Allmän pensionsavgift	-87 100 022
	1144 Fastighetsavgift	-69 000
	1149 Bredband	0
	1151 Sjöinkomst	-77 637
	1152 Stormskador	0
	1153 Jobbavdrag	-74 061 468
	1154 Husarbeten	-4 800 000
1200	Indirekta skatter på arbete	387 533 098
1210	<i>Arbetsgivaravgifter</i>	392 017 209
	1211 Sjukförsäkringsavgift	69 485 493
	1212 Föräldraförsäkringsavgift	25 692 115
	1213 Arbetsskadeavgift	7 941 199
	1214 Ålderspensionsavgift	128 430 327
	1215 Efterlevandepensionsavgift	19 852 998
	1216 Arbetsmarknadsavgift	53 786 953
	1217 Allmän löneavgift	70 419 752
	1218 Ofördelade avgifter	0
	1219 Nedsatta avgifter	16 408 372
1240	<i>Egenavgifter</i>	11 475 156
	1241 Sjukförsäkringsavgift	2 364 945
	1242 Föräldraförsäkringsavgift	849 555
	1243 Arbetsskadeavgift	262 953
	1244 Ålderspensionsavgift, netto	4 251 848
	1245 Efterlevandepensionsavgift	656 278
	1246 Arbetsmarknadsavgift	792 779
	1247 Allmän löneavgift	2 296 798
	1248 Ofördelade avgifter	0
1260	<i>Avgifter till pensionssystemet</i>	-25 769 852
	1261 Avgifter till pensionssystemet	-25 769 852
1270	<i>Särskild löneskatt</i>	31 591 206
	1271 Pensionskostnader, företag	25 026 908
	1272 Pensionskostnader, staten	3 323 617

		1000-tal kronor
	1273 Förfärsinkomster	2 158 636
	1274 Egenföretagare	1 082 045
	1275 Övrigt	0
1280	Nedsättningar	-22 905 714
	1281 Sjöfartsstöd	-2 128 591
	1282 Arbetsgivaravgifter	-16 408 372
	1283 Egenavgifter, generell nedsättning	-1 466 725
	1284 Egenavgifter, regional nedsättning	-74 026
	1285 Nystartjobb	-2 828 000
1290	Tjänstegruppliv	1 125 093
	1291 Tjänstegruppliv	1 125 093
1300	Skatt på kapital	157 025 014
1310	Skatt på kapital, hushåll	23 986 133
	1311 Skatt på kapital	38 815 291
	1312 Skattereduktion kapital	-14 991 212
	1313 Expansionsmedelsskatt	162 054
	1314 Skattereduktion riskkapital	0
1320	Skatt på företagsvinster	81 365 730
	1321 Skatt på företagsvinster	81 365 730
	1322 Skattereduktioner	0
1330	Kupongskatt	3 746 112
	1331 Kupongskatt	3 746 112
1340	Avkastningsskatt	13 821 498
	1341 Avkastningsskatt, hushåll	225 762
	1342 Avkastningsskatt, företag	13 209 445
	1343 Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	386 291
1350	Fastighetsskatt	25 935 356
	1351 Fastighetsskatt, hushåll	903 095
	1352 Fastighetsskatt, företag	10 557 987
	1353 Kommunal fastighetsavgift, hushåll	11 286 367
	1354 Kommunal fastighetsavgift, företag	3 187 907
1360	Stämpelskatt	8 170 185
	1361 Stämpelskatt	8 170 185
1380	Arvs- och gåvoskatt	0
	1381 Arvsskatt	0
	1382 Gåvoskatt	0
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror	412 889 075
1410	Mervärdesskatt	295 404 627
	1411 Mervärdesskatt	295 404 627
	1412 Skattelättnad för vissa byggtjänster	0
1420	Skatt på alkohol och tobak	23 440 216
	1421 Skatt på tobak	11 281 103
	1422 Skatt på etylalkohol	4 403 028

		1000-tal kronor
	1423 Skatt på vin	4 374 472
	1424 Skatt på mellanklassprodukter	199 616
	1425 Skatt på öl	3 183 017
	1426 Privatinförsel av alkohol och tobak	-1 020
	1430-1450 Skatt på energi och miljö	71 190 828
1430	Energiskatt	40 160 173
	1431 Skatt på elektrisk kraft	20 178 353
	1432 Energiskatt bensin	13 876 590
	1433 Energiskatt oljeprodukter	6 018 480
	1434 Energiskatt övrigt	86 750
1440	Koldioxidskatt	26 097 546
	1441 Koldioxidskatt bensin	11 320 510
	1442 Koldioxidskatt oljeprodukter	13 647 835
	1443 Koldioxidskatt övrigt	1 129 201
1450	Övriga skatter på energi och miljö	4 933 109
	1451 Svavelskatt	19 793
	1452 Skatt på råttalolja	802
	1453 Särskild skatt mot förorening	50 149
	1454 Skatt på bekämpningsmedel och gödsel	89 009
	1455 Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	4 112 000
	1456 Avfallsskatt	332 766
	1457 Avgifter till Kemikalieinspektionen	70 000
	1458 Övriga skatter	258 590
1470	Skatt på vägtrafik	16 445 455
	1471 Fordonsskatt	11 624 160
	1472 Vägavgifter	797 697
	1473 Trängselskatt	750 000
	1474 Skatt på trafikförsäkringspremier	3 273 598
1480	Övriga skatter	6 407 949
	1481 Systembolaget AB:s överskott	160 000
	1482 Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	4 230 000
	1483 Skatt på spel	21 029
	1484 Lotteriskatt	1 332 395
	1485 Lotteriavgifter	31 083
	1486 Skatt på annonser och reklam	386 942
	1487 Koncessionsavgifter på televisionens område	0
	1488 Lokalradioavgifter	137 000
	1489 Avgifter till Granskningsnämnden	7 500
	1491 Avgifter för telekommunikation	102 000
	1492 Försäljningsskatt på motorfordon	0
1500	Skatt på import	4 746 137
	1511 Tullmedel	4 180 083
	1512 Jordbrukstillar och sockeravgifter	222 054

		1000-tal kronor
	1513 Avgifter till EU:s omstrukturingsfond för sockersektorn	344 000
1600	Restförda och övriga skatter	-5 007 665
1610	Restförda skatter	-9 202 773
	1611 Restförda skatter, hushåll	-3 136 305
	1612 Restförda skatter, företag	-6 066 468
1620	Övriga skatter, hushåll	2 271 361
	1621 Omprövningar aktuellt taxeringsår	-100 000
	1622 Omprövningar äldre taxeringsår	500 000
	1623 Anstånd	-355 421
	1624 Övriga skatter	1 900 647
	1625 Skattetillegg	228 936
	1626 Förseningsavgifter	97 199
1630	Övriga skatter företag	22 477
	1631 Omprövningar aktuellt taxeringsår	-1 000 000
	1632 Omprövningar äldre taxeringsår	400 000
	1633 Anstånd	-1 000 000
	1634 Övriga skatter	488 612
	1635 Skattetillegg	971 064
	1636 Förseningsavgifter	162 801
1640	Intäkter som förs till fonder	1 901 270
	1641 Insättningsgarantiavgifter	639 885
	1642 Avgifter till Kärnavfallsfonden	649 601
	1643 Bilskrotningsavgifter	0
	1644 Batteriavgifter	76 470
	1645 Kväveoxidavgifter	535 314
	Totala skatteintäkter	1 434 286 864
1700	Avgående poster, skatter till EU	-6 118 491
1710	EU-skatter	-6 118 491
	1711 EU-skatter	-6 118 491
	Offentliga sektorns skatteintäkter	1 428 168 373
1800	Avgående poster, skatter till andra sektorer	-706 523 899
1810	Skatter till andra sektorer	-706 523 899
	1811 Kommunala inkomstskatter	-528 020 976
	1812 Avgifter till AP-fonder	-178 502 923
	Statens skatteintäkter	721 644 474
1900	Periodiseringar	-277 752
1910	Uppbördsförskjutningar	-8 519 874
	1911 Uppbördsförskjutningar	-8 519 874
1920	Betalningsförskjutningar	3 963 408
	1921 Kommuner och landsting	3 968 762

		1000-tal kronor
1922	Ålderspensionssystemet	2 282 826
1923	Företag och hushåll	-961 283
1924	Kyrkosamfund	-1 102 438
1925	EU	-224 459
1930	Anstånd	4 278 714
1931	Anstånd	4 278 714
1000	Statens skatteinkomster	721 366 722
2100	Rörelseöverskott	6 060 400
2110	Affärsverkens inlevererade överskott	440 300
2114	Luftfartsverkets inlevererade överskott	25 000
2116	Affärsverket Svenska Kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	407 000
2118	Sjöfartsverkets inlevererade överskott	8 300
2120	Övriga myndigheters inlevererade överskott	20 100
2124	Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	100
2126	Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	20 000
2130	Riksbankens inlevererade överskott	5 600 000
2131	Riksbankens inlevererade överskott	5 600 000
2200	Överskott av statens fastighetsförvaltning	268 000
2210	Överskott av fastighetsförvaltning	268 000
2215	Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	268 000
2300	Ränteinkomster	5 866 100
2320	Räntor på näringslån	200
2314	Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	300
2316	Ränteinkomster på vattenkraftslån	0
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	-800
2323	Räntor på övriga näringslån	0
2324	Ränteinkomster på lokaliseringlån	700
2340	Räntor på studielån	5 311 000
2341	Ränteinkomster på statens lån för universitetsstudier och garantilån för studerande	0
2342	Ränteinkomster på allmänna studielån	60 000
2343	Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988	5 251 000
2390	Övriga ränteinkomster	554 900
2391	Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	0
2392	Räntor på intressemedel	0

		1000-tal kronor
	2394 Övriga ränteinkomster	39 900
	2397 Räntor på skattekonto m.m., netto	515 000
2400	Inkomster av statens aktier	14 727 000
2410	Inkomster av statens aktier	14 727 000
	2411 Inkomster av statens aktier	14 727 000
2500	Offentligrättsliga avgifter	12 156 987
	2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	655 600
	2522 Avgifter för granskning av filmer och videogram	10 100
	2525 Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	8 806 000
	2526 Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor	0
	2527 Avgifter för statskontroll av krigsmaterieltillverkning	24 200
	2528 Avgifter vid bergsstaten	12 000
	2529 Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	110 400
	2531 Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	1 900
	2532 Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	1 234 000
	2534 Avgifter för körkort och motorfordon	17 500
	2535 Avgifter för statliga garantier	0
	2537 Miljöskyddsavgifter	96 487
	2539 Tåktavgift	16 500
	2541 Avgifter vid Tullverket	21 000
	2542 Patientavgifter vid tandläkarutbildningen	5 600
	2544 Avgifter vid Folkhälsoinstitutet	0
	2548 Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	312 000
	2551 Avgifter från kärnkraftverken	244 200
	2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	400 000
	2553 Registreringsavgift till Fastighetsmäklarnämnden	15 000
	2557 Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret	6 200
	2558 Avgifter för årlig revision	126 900
	2559 Avgifter för etikprovning av forskning	26 100
	2561 Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	15 300
2600	Försäljningsinkomster	124 800
	2624 Inkomster av uppörd av felparkeringsavgifter	54 800
	2625 Utförsäljning av beredskapslager	0
	2627 Offentlig lagring, försäljningsintäkter	70 000
2700	Böter m.m.	1 162 200
	2711 Restavgifter och dröjsmålsavgifter	91 000
	2712 Bötesmedel	995 000
	2713 Vattenföreningavgift m.m.	10 200
	2714 Sanktionsavgifter m.m.	50 000
	2717 Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	16 000

		1000-tal kronor
2800	Övriga inkomster av statens verksamhet	460 000
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	460 000
2000	Inkomster av statens verksamhet	40 825 487
3100	Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0
3120	Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner	0
3125	Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0
3200	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3211	Övriga inkomster av markförsäljning	0
3300	Övriga inkomster av försäld egendom	0
3311	Inkomster av statens gruvegendom	0
3312	Övriga inkomster av försäld egendom	0
3000	Inkomster av försäld egendom	0
4100	Återbetalning av näringslån	12 432
4120	Återbetalning av jordbrukslån	3 000
4123	Återbetalning av lån till fiskerinäringen	3 000
4130	Återbetalning av övriga näringslån	9 432
4131	Återbetalning av vattenkraftslån	0
4132	Återbetalning av lån avseende såddfinansiering	0
4136	Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	432
4137	Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	0
4138	Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0
4139	Återbetalning av lokaliseringsslån	9 000
4300	Återbetalning av studielån	1 605 500
4311	Återbetalning av statens lån för universitetsstudier	0
4312	Återbetalning av allmänna studielån	500
4313	Återbetalning av studiemedel	1 605 000
4500	Återbetalning av övriga lån:	55 600
4516	Återbetalning av utgivna startlån och bidrag	0
4525	Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	20 000
4526	Återbetalning av övriga lån	35 600
4000	Återbetalning av lån	1 673 532
5100	Avskrivningar och amorteringar	482 400

		1000-tal kronor
5120	Avskrivningar på fastigheter	478 000
5121	Amortering på statskapital	478 000
5130	Uppdragsmyndigheters komplementkostnader	4 400
5131	Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader	4 400
5200	Statliga pensionsavgifter	8 401 000
5211	Statliga pensionsavgifter	8 401 000
5000	Kalkylmässiga inkomster	8 883 400
6100	Bidrag från EG:s jordbruksfond	10 926 200
6110	Bidrag från EG:s jordbruksfonds garantisektion	10 945 000
6111	Gårdsstöd	7 700 000
6112	Kompletterande åtgärder perioden 1995–1999	0
6113	Övriga interventioner	134 000
6114	Exportbidrag	100 000
6115	Djurbidrag	345 000
6116	Offentlig lagring	12 000
6117	Miljö-, struktur- och regionala åtgärder perioden 2000–2006	-2 000
6118	EU:s landsbygdsfond 2007–2013	2 650 000
6119	Övriga bidrag från EG:s jordbruksfonds garantisektion	6 000
6120	Bidrag från EG:s jordbruksfonds utvecklingssektion	-18 800
6121	EG-finansierade struktur- och regionalstöd till jordbrukssektion m.m. perioden 1995–1999	0
6122	EG-finansierade struktur- och regionalstöd till jordbrukssektion m.m. perioden 2000–2006	-18 800
6200	Bidrag från EG:s fiskefond	100 000
6211	Bidrag från EG:s fiskefond perioden 1995–1999	0
6212	Bidrag från EG:s fiskefond perioden 2000–2006	0
6213	Bidrag från EG:s fiskefond perioden 2007–2013	100 000
6300	Bidrag från EG:s regionalfond	1 760 000
6311	Bidrag från EG:s regionalfond perioden 1995–1999	0
6312	Bidrag från EG:s regionalfond perioden 2000–2006	60 000
6313	Bidrag från EG:s regionalfond perioden 2007–2013	1 700 000
6400	Bidrag från EG:s socialfond	800 000
6411	Bidrag från EG:s socialfond perioden 1995–1999	0
6412	Bidrag från EG:s socialfond perioden 2000–2006	0
6413	Bidrag från EG:s socialfond perioden 2007–2013	800 000

		1000-tal kronor
6500	Bidrag till transeuropeiska nätverk	235 000
6511	Bidrag till transeuropeiska nätverk	235 000
6900	Övriga bidrag från EG	60 000
6911	Övriga bidrag från EG	60 000
6912	Stöd till sockernäringsen	0
6000	Bidrag m.m. från EU	13 881 200
7100	Tillkommande skatter	9 150 839
7110	EU-skatter	6 342 951
7111	Momsbaserad EU-avgift	1 510 954
7112	Tullmedel	4 266 055
7113	Jordbrukstillar och sockeravgifter	221 942
7114	Avgifter till EU:s omstrukturingsfond för sockersektorn	344 000
7120	Kommunala utjämningsavgifter	2 807 888
7121	Utgjänningsavgift för LSS-kostnader	2 807 888
7200	Avräkningar	-72 627 426
7210	Intäkter som förs till fonder	-1 901 270
7211	Intäkter som förs till fonder	-1 901 270
7220	Kompensation för mervärdesskatt	-70 726 156
7221	Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-25 429 605
7222	Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-45 296 551
7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-63 476 587
8100	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	-125 000
8111	Anställningsstöd	0
8112	Stöd till utbildningsvikariat	0
8114	Stöd till bredbandsinstallation	0
8118	Stöd till skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare	0
8119	Stöd för utbildning av personal i vård och äldreomsorg	25 000
8123	Jämställdhetsbonus	-150 000
8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	-125 000
9000	Löpande redovisade skatter m.m.	0
Summa inkomster		723 028 754

BILAGA 3

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Allmän löneavgift tas ut med 7,49 procent av underlaget och tillfaller staten.

Allmän löneavgift tas ut med 6,03 procent av underlaget och tillfaller staten.

För dem som vid årets ingång inte har fyllt 26 år tas löneavgiften ut med en fjärdedel av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
 2. Den nya bestämmelsen tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut efter den 31 december 2009.
 3. Den nya bestämmelsen tillämpas också på inkomst enligt 2 § som upp bärs efter den 31 december 2009. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2009 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2008:1267.

2 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

26 §¹

Arbetsgivaravgifterna är 23,93 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	6,71 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,43 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

Föreslagen lydelse

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 25,39 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	5,95 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	4,65 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

Nuvarande lydelse

3 kap.

13 §²

Egenavgifterna är 22,22 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	6,93 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,50 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

¹ Senaste lydelse 2008:1269.

² Senaste lydelse 2008:1269.

*Föreslagen lydelse***13 §**

Egenavgifterna är 23,68 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	6,78 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,70 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,11 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
 2. Bestämmelsen i 2 kap. 26 § i sin nya lydelse tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2009.
 3. Bestämmelsen i 3 kap. 13 § i sin nya lydelse tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2009. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2009 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.